

Zeyno'ya, geleceğe...

metin yeğın

kent ☆ komün ☆ ekoloji

www.dih.org.tr

hayalci hücre: #53 dünyanın sokakları #6 | metin yeğın | kent komün ekoloji |
metin yeğın ©2024 hayalci hücre | bu kitabın türkçe yayın hakları metin yeğın
ve hayalci hücre yayın'a aittir. | yayına hazırlayan: deniz lodos | kapak
tasarımı-dizgi: nail dünder | baskı-cilt: repar tasarım matbaa, yenibosna
merkez mh. cemal ulusoy cd. no: 43 bahçelievler/istanbul (sertifika no: 40675) |
1. baskı 2024 / istanbul | isbn no: 978-625-6597-44-0 | sertifika no: 73832 |
hayalci hücre yayın lema yayıncılık basım dağıtım kırtasiye ticaret limited
şirketi sinanoba mahallesi aktay caddesi A3-27 blok no: 6a iç kapı no: 6
büyükçekmece / istanbul | <https://hayalcihucre.com>

metin yeğın

kent ☆ komün ☆ ekoloji

metin yeğin

Yazar, belgeselci, sinemacı, gazeteci, yönetmen, avukat, seyyah, işçi...

CNN-Türk, NTV, Kanal Türk, Tarih TV, Hayat TV, Al Jazeera, Telesur... kanallarına televizyon programları ve 100'den fazla belgesel film yaptı.

Aralarında, 'D', 'Grev', '3 Kadın 1 Grev' gibi filmlerin olduğu bağımsız, uzun metraj filmlerin senaryolarını yazdı, yönetti.

Türkiye'de Cumhuriyet, Radikal, Birgün, Gündem, Gazeteduvar, Artıgerçek, dünyada, Il Manifesto, Rebellion gibi gazetelere köşe yazıları yazdı.

Açık Radyo ve BBC'ye radyo programları yaptı.

Dünyanın sokaklarını, direnişleri, isyanları anlattığı 10'dan fazla kitaba sahip.

İngiltere, İspanya; Fransa, Ekvator, Nikaragua, Arjantin, Meksika, Brezilya, Bolivya, Fas gibi bir çok ülkede, bulaşıkçılıktan, taksiciliğe, inşaatlardan, ahtapot avcılığına bir çok yerde işçi olarak çalıştı, üç üniversitede ders verdi...

Dünyanın birçok ülkesinde, toprak ve fabrika işgallerine, gecekondu hareketlerine, ekolojik direnişlere, kolektif çalışmalara katıldı.

Yine dünyanın birçok yerindeki, gerilla hareketlerine, isyanlara doğrudan tanıklık etti. Yoksullarla birlikte evler yaptı, kooperatif örgütlenmelerine öncü oldu.

Ve dünyayı değiştirmeye çalışmaya devam ediyor hâlâ...

☆ kent ☆

13

☆ komün ☆

91

☆ ekoloji ☆

167

10. YIL BASKISINA ÖNSÖZ

Kitabın ilk baskısının üzerinden 10 yıl geçmiş. Bazı yazılar daha da eski ama ‘Kent, Komün, Ekoloji’, bu hızla işleyen dünyanın, hâlâ merkezinde temel bir ‘sorun’ ve aynı zamanda değişimin yaratılması için ne yazık ki neredeyse hiç kullanılmamış bir dinamik olarak yerinde duruyor. Yani kitabın bu baskısı, 10 yıl sonra, kentin, bizim ne halde olduğumuzu değil, hâlâ ne yapmadığımızı ya da hiçbir şey yapmadığımızı gösteren bir şey halinde. Bu yüzden Nietzsche’den bir alıntıyı buraya uyarlayarak, size ‘iyi okumalar’ ve ‘iyi yapmalar’ diliyorum.

Fakat neye yarar. Biz geleceğin çocukları, nasıl evde olabilirdik? Değişimin kırılmış zamanında, bu kırılğanlığında bile, evinde hissettirmeyi başarması gereken tüm düşüncelere dair hoşnutsuzluk duygusu içindeyiz. Onun ‘gerçeklerine’ gelince, devam edeceğine inanmıyoruz. İnsanları taşıyabilen buz, bugün bayağı incelmıştır; çözülmeyi getiren rüzgâr esiyor; biz, evsiz olanlar, diğer zayıf tüm ‘gerçeklikler’i ve açık buzu kıran bir güç oluşturuyoruz.

Ve ‘Henüz doğmamış o kadar çok gün var ki...’

Metin Ycğın

☆ **kent** ☆

Özerk Çöl

01.05.2014

Bir toz bulutu, öyle birkaç otomobil büyüklüğünde değil, bildiğin bulut yani çöküverdi kentin üstüne. Sonra hafif yekinişindi. Evlerin, ızgarası olmayan kaymak caddelerin, müteahhitlere parası ödenmiş kısa ya da yeni kırılmış çimlerin, sadece birkaç yıllık süslemelik ağaçların ve nefes almaya çalışan ciğerlerin üstüne. Gözünüzü toprak bürümüştü, alın size toprak. Boğazınıza kadar gömüldünüz işte. Zenginler kaçmıştı. Yoksullar alışmıştı. Toz zatürresi deniyordu. Herkes peş peşe ölüyordu. Şirket toz günlerinde birkaç günlük tatil ilan ediyordu. Belediye geçici işçi topluyordu. Çalışmak gerekiyordu ilaç paraları için. Ölüler gömmeden önce tozları silkeleniyordu. Taziye evleri toz içinde kalıyordu ve zaten toz altındaydılar. Birkaç işçi mutlaka öksürerek belediyenin tabelasını siliyordu. Özerk çöl yönetimi yazısı çıkıyordu tozun altından başında bir şeyler daha vardı. Tam okunamıyordu Amed gibi bir şey yazıyordu galiba, Hewsel mi ne yoksa...

Bir bilimkurgu girişi yapayım dedim. Çok değil 15-20 yıl sonrayı anlatıyor. Birkaç tesadüften yola çıkarak yazdım. Mesela son en fazla 2 yıl içinde, soyu tükendiği sanılan Anadolu kaplanı öldürüldü ya nasıl bir tesadüf onu avcılarla karşılaştırdı? Neden dağlardan indi acaba? Ondan hemen sonra iki ayrı zamanda iki yaban kedisi vardı. Avcı katillere saldırmışlardı! Neden aşağılarda dolaşıyorlar? Barajlar, Hes'ler ve maden aramalarıyla ya da sandaviç ekmeği gibi dağları ortadan yaran otobanların, duble yolların yapılmasıyla bir bağlantısı olabilir mi? Bilim kurgu yazıyorum ya hemen cinayetin nedenini buna bağlayabilirim. Tesadüfen. Her zaman uşak katil olacak değil ya. O barajların suyu iki vadi arasına dökülmüş binlerce ton betonla tutulduğunda kendi yolunda ilerleyemeyip, kah toprağın altına dalıp, kah küçük küçük derelerde toplanamadan, bir ülkeyi beslemeden çimento fabrikalarına, otomotiv sanayine akıyor ve her yeri çöl

yapacak olamaz mı? Mezopotamya tesadüf mü? Hewsel Bahçeleri ve mesela Hewsel yeşil konutları sitesi -duvar boyaları yeşil olduğundan ve balkon saksılarından verilecek bir isim olabilir- hepsi tesadüf ve çöl...

Tesadüfen bu hafta Radikal gazetesinde çıkan bir haberdan bahsetmeliyim. Burkino Faso'da ihtiyar çiftçi çölleşmeyi durduruyordu. Zai yöntemini uyguluyordu. 'Yöntemi ise oldukça basitti. Eski Afrika tarım pratiği olan "Zai" tekniğine göre, önce sertleşmiş zemine büyük bir çukur açılıyor, sonra içine bitki artıkları ve gübreden oluşan bir karışım yerleştiriyordu. İçine ise bölge şartlarına uygun, dayanıklı ağaç türlerinin tohumlarını koyuyordu. Yağmurlu mevsimlerde suyu emen ve muhafaza eden delikler, kurak dönemlerde bitki için gereken nem ve besini sağlıyordu.' Bu yöntem mutlaka uygulanmalı. Şaka yapmıyorum. Çöl, sadece bir iki adım ötenizde.

Başka tesadüflerden de söz etmeli. Özerkliği sadece siyasal-idari bir biçim olarak algılamaktan mesela. Özerklik ile ayırım noktası olan 'Demokratik'i unutulması yani sadece idari bir bölge olarak değil, radikal katılımcı bir demokrasi-komün olmasının bazılarınca unutulması tesadüftür herhalde. Son yerel seçimlerde, yönetimin 'halkın belediyelerinde' olduğu bazı yerlerdeki önemli oy kaybı, belediyeciliği sadece yol ve park yapmak algılamaktan olabilir mi? Mesela her yanı dağlarla, sularla çevrili kentlerde suyun sürekli akmaması olabilir mi? Dünya bankasının kredisine hükümetin engel olması bu işin bahanesi midir? Bir ihtiyar köylü yok mu oralarda?

Ve son olarak geçen haftaki 'Bir Belediye Arıyorum' yazıma cevap geldi mi diye soran arkadaşlarıma, Eşbaşkan Fırat Anlı Twitter'da favorilerine eklemişti. Sanırım bana ulaşırlar ve umarım tesadüf değildir.

Ve tabii ki Yaşasın 1 Mayıs...

Bir Belediye Arıyorum

24.04.2014

Artık mazbatalar filan alınmıştır. Belki bu arada yani henüz ‘başkan’ olmadan bir şeyleri yapma şansı daha çokken bir belediye arıyorum. Son zamanların moda lafıyla ‘projeyi’ uygulayacak herhangi bir belediye açık mektubumdur.

Yok hemen korkulmasın, kent topraklarını halka, kadınlara dağıtarak kent topraklarının demokratize edilmesini, ‘Yeni Gecekondu Hareketi’ ile bilginin ve kolektif çalışmanın örgütlendiği kooperatifler ile ‘Kent Reformu’nun gerçekleştirilmesi ‘ütopya’ mı yeniden önermiyorum. Müteahhit disütopyasını yenemiyorum bir türlü. Bu yüzden onlara dokunmadan, onların henüz aklına gelmemiş şeyleri gerçekleştirme şansını usul usul yaparız belki diye düşünüyorum.

Barcelona kent merkezinde 20.000 bisiklet vardır. Kişilerin bisikletinden bahsetmiyorum. Onlarla birlikte herhalde yüz bindir ve ulaşımın en yaygın kullanılanlarından. Ben Barcelona merkez belediyesinin ‘bici’lerinden bahsediyorum. (Bakın ne kadar iyi bir giriş yaptım. Belediye öyle radikal bir belediye filan değil, bütün dünyanın kent planlamasında örnek gösterdiği bir yer, Barcelona Belediyesi. Otomobilleri kentten atın filan da demiyorum. Makul bir insanım ben) Belediyenin 20.000 ‘bici’-bisikleti için, belediye kayıt olup, çok olmayan bir miktar ödeme yaptığınızda, kentin her yanındaki ‘bici’ parklarından herhangi bir bisikleti alıp, istediğiniz yere ulaştığınızda oradaki bici parkına gönül rahatlığı ile bırakabilirsiniz. İşinizi bitirdiğinizde yine o parktan bir başka ‘bici’ alıp, kentin bir başka yerine yola çıkabilirsiniz. Merkeze ya da mesela üniversitelere geliş gidiş saatlerinde bazı yerlerde bisiklet biriktiğinde diğer yerlerde ise olmadığında, belediye ‘bici’ kamyonlarıyla gelip, bir yerdeki bisikletleri, ihtiyacı olan diğer yerlere birkaç kez taşıyarak bu birikimi de giderir ve böylece yani öyle çok kalabalık maç,

konser filan yoksa genellikle ‘bici’ bulmakta güçlük çekmezsiniz. (İyi gidiyorum. Olacak bu iş. Ülke de Avrupa ülkesi, gelişmiş bir ülke.) Tabi burada temel bir kural vardır, ‘bici’yi yarım saatten fazla kullanamazsınız. Eğer gideceğiniz yer, yarım saatten uzaksa en azından bir yerde değiştirmek zorundasınız. Yoksa ‘Ben nasıl olsa bir saat sonra gene kullanacağım, aman o sırada bulamazsam deyip, apartmana koyamaz ya da bu bici her ne kadar diğerleriyle aynı da olsa ben çok sevdim bir de ek ayna takar, kenarına ismimi işleyip kullanırım diyemezsiniz ki böylece her zaman bırakma zorunda olduğunuzdan, her zamanda ‘bici’ bulma şansınız vardır. Eğer bu kuralla uymazsanız yüklüce bir ceza sizi beklemektedir. Bu ceza ile bir kaç bisiklet satın alabilirdim diyebilirsiniz. İki temel avantajı vardır kullananın bu sistem de hem bisiklet satın almak zorunda değilsinizdir hem de çalınmasın diye bisikletin her parçasını kilitlemekten ya da söküp yanınıza almaktan kurtulursunuz.

Kamu için ise ve özellikle ‘ekolojik’ bir belediyecilik için çok önemlidir. Çünkü bir kentte on binlerce insan bu sistemden yararlanır, kentte trafik sorunu azalır ve birçok insan da hiçbir yere ulaşmayan aptal zayıflama bisikletlerine ihtiyaç duymadan daha sağlıklı kalır. Özellikle çok büyük yokuşların olmadığı mesela Diyarbakır gibi şehirlerde, bisiklet çok iyi bir ulaşım aracıdır.

Şimdi geliyoruz bunun için ihtiyacımız olanlara. Öncelikle bunun için ‘bisiklet yollarına’ ihtiyaç vardır. Özellikle bisikletin horlandığı ve üstündekinin adamdan sayılmadığı yerlerde, sadece kural olarak otomobillerin giremeyeceği şeritlerden ibaret bir yol değil, iyice korunaklı ve otomobillerin üstüne park edemeyeceği ve birçok yerde geçiş hakkının bisikletlerde olduğu özel ‘bisiklet yolları’ yapılmalıdır. Şimdi ‘bisiklet yolları zaten bizim projelerimizde vardır’ diyen hal-

kın belediyeleri olacak, işte bu noktada artık kendimi tutamayarak makul olmaktan çıkıyorum ve bütün bunlara ek olarak şunu öneriyorum...

Öncelikle bu bisiklet yollarını müteahhitlerin taşeron işçileri değil, işçilerin kendi kooperatif yapsın. Ayrıca eğer bizde bisiklete kim biner, onları kırarlar. Zaten ve böyle kültür yok henüz deniyorsa o zaman farklı olarak mesela orta birinci sınıftan başlayarak gençlere tabii ki parasız bisiklet dağıtmalı diyorum. Bu bisiklet yollarını kenar süsü olmaktan çıkarır, birkaç yıl içinde ulaşımında ekolojik bir alternatif haline sokar ve tabii ki bu bisikletleri de işsiz işçiler kooperatifleri ve hatta eski politik tutsaklar kooperatifleri üretir.

Ekolojik bir ulaşım, üretim ve işçi kooperatifleri savunan, halka, gençlere sadece kelimelerden oluşan değil, ihtiyacını karşılamayı gerçekleştirecek bir belediye arıyorum. Ayrıntılarını, hesaplamalarını iletebilirim ve örgütlenmesinde olurum...

Var mısınız?

Hopa Kemalpaşa Özerk Bölgesi

17.04.2014

Dün gazeteleri okudunuz mu? Hopa Kemalpaşa Özerk Bölgesi'nin aldığı kararlar çok önemliydi. Kemalpaşa'daki Çaykur Fabrikası'nın bahçesindeki toplantıları 65 gündür devam ediyordu. Önce, çıkan kararları okuyamayanlar için özetliyim. Bölgede artık hiçbir HES olmayacak. Bütün inşaatlar bugün itibari ile durduruluyor ve inşaatı bugüne kadar sürdüren şirketlerden doğaya verdikleri zarar nedeniyle tazminat talep ediliyor. Bu inşaatlardan sadece bir tanesi çevreye verdiği zararların gelecek nesillere gösterilmesi için saklanacak ve Şükrü Ekinci Çevre Soykırım Müzesi adı ile varlığını sürdürecektir. Hatırlarsanız Şükrü Ekinci Ağustos 2010'da Fethiye Göltaş Hidroelektrik Santrali'nde çalışırken yaşamını

yitiren bir işçiydi. Hopa Kemalpaşa Özerk Bölgesi başta su olmak üzere yerel kaynakların ve değerlerin hiçbir zaman devredilmeyeceğini temel anayasa kuralı olarak benimsemişti. Kendi nehirlerinde kurmaya başladıkları derelerin yapısını bozmayan elektrik dinamlarıyla önümüzdeki aydan itibaren bütün bölgede elektrik bedava olacak.

Hopa Kemalpaşa Özerk Bölgesi'nin diğer önemli kararlarından biri sürdürdükleri anadilde eğitim, Hemşince ve Lazca'nın dışında Türkçe'nin de ikinci dil olarak eğitimde yerini almasıydı. Bu arada tartışmalar sürdürülürken kurulan eğitim konseyinde, 12 yaşından küçüklerin de doğrudan söz hakkı talebi kabul edildikten sonra toplantının çoğu, eğitimin temel unsurları olan onlar tarafından belirlendi. Eğitimin duvarlar arasında hapsedilmesinden geçen yıl vazgeçen özerk yönetim, başta Çaykur binası olmak üzere, şehir stadını ve köy meydanlarını ortak eğitim alanı olarak değerlendiriyorlardı. Bu arada çoğunlukta küçüklerin oylarıyla kendi eğitim saatlerinin yüzde 70'i futbol oynamaya ve horon çekmeye ayrıldı. Kızlar futboldaki kota uygulamasının devamını ve takımların en az yüzde 30'unun kadın olmak zorunda olduğu kararını verdiler. "Eğitim ve hayat iç içedir" kuralıyla hareket eden Kemalpaşa Özerk Yönetimi, zaten bütün eğitimin sadece yüzde 20'sini teorik olarak sürdürmekte.

Brezilya Topraksız İşçi Hareketi (MST) ile yapılan işbirliği ile 3 yıldır sürdürülen "Eleştirel Pedagojik" eğitimin özgürleştirici pratiğin parçası olarak devamına karar aldılar. Biliyorsunuz zaten son iki yıldır, öğrenmeye ilişkin hiçbir işe yaramadığı tespit edildiğinden sınavlar kaldırılmıştı. Dolayısıyla iki yıldır hiç kopya da çekilmemekte.

En uzun toplantı çay üreticileri ile çay fabrikası işçilerinin ve kooperatiflerinin yaptıkları toplantılar oldu. Ne kadar çay yetiştireceklerine, nasıl üreteceklerine ve nasıl dağıtacaklarına dair kararları aldılar. Bu toplantılara en fazla çay tüketicisinin bulunduğu İstanbul, İzmir ve Ankara özerk bölgeleri

tüketici kooperatifleri delegeleri de katıldı. İşçilerin iş saatleri bir kez daha düşürülerek fabrikaya 200 yeni işçi alındı. Tabii ki işçi ücretleri yine düşmüyor. Son iki yıldır kendi çayını doğrudan tüketiciye sattıklarından itibaren işçiler ve üreticiler eski gelirlerinin 2 misli gelir elde etmekte. Artık eğitime ve sağlığa da ödeme yapmadıklarından bu gelirlerin çoğunu seyahatlerinde kullanıyorlar.

Bu toplantının sürdüğü 65 gün süresinde Çaykur Fabrikası duvarlarında 5 resim, 7 fotoğraf sergisi vardı. Geceleri Kemalpaşa Film Festivali'ne katılan filmler gösterildi. 21 tane düğün yapıldı ve 11 tane sünnet düğünü. Neredeyse her saat horon tepildi. Bir de fabrikanın kapısına konulan eski seçim sandıkları büyük ilgi gördü. 3 yılda, 5 yılda bir kullanılan oy ile yapılan seçimlere, referandumlara, karikatür demokrasilere kahkahalarla gülündü.

Halkın Belediyeleri

10.04.2014

Aslında başlık 'Halkın belediyelerinde neden hiç taşeron işçi olmamalıdır?' olmalıydı ama uzun başlıkları editör arkadaşlar kabul etmediği için kısa tutmak zorunda kalıyorum. Bu yüzden belki sayfayı geçerken yakalayabileceğimiz okuru kaçırıyoruz ve yine bizim kadim okurumuza kalıyoruz. Umarım aralarında belediye başkanı arkadaşlar da vardır.

Yapısal olarak baktığınızda taşeron işçi; 'Halkın Belediyeleri'nde, özellikle 'Demokratik Özerk' bir yönetimde olması mümkün değildir. Demokratik özerklik bütünsel olarak kapitalist modernitenin kurumsal yapısını hedef alıyor. Halk meclisleri, komünler sadece 'toplumsal' alanları kapsayıp, başka isimlerle yeniden bir araya gelme değil, bütün olarak ilişkilerin demokratize edilmesidir. Bu nedenle radikal demokrasidir zaten yoksa yeni isimlendirmelerle sınırlı bir değişimi aşamaz. O zaman halkın belediyeleri önce kendisini

değiştirmekle başlamak zorunda değil midir? Bu yüzden taşeron işçilerden yani iş güvenliği olmayan, asgari ücretli ve mesela çöp kamyonunda çalışan bir şoförün araba kaza yaptığında kendisi ödediği, bazen çabuk kırılan kazma sapının işçiye yüklendiği bir sistemin halkın belediyelerinde çöp kamyonlarına yüklenmesi gerekmiyor mu? Ve tabi ki müteahhitleri ile birlikte.

Burada hemen ‘söylediklerin çok doğru ama şimdi zamanı değil henüz’ lobicileri devreye girer. Aynı zamanda devletten medet umulur ve yasaların buna müsaade etmediği sevinçle ileri sürölür. Sanki her zaman yasaları dinliyormuşçasına telaş içinde müteahhitlere ihale edilir. Burada seçimden önce söylediklerimizi tekrar edelim. Neden taşeron işçi kooperatifleri kurmuyoruz ve bütün müteahhitlere verdiğimiz işleri işçi kooperatiflerine vermiyoruz? Patronun aldığı kar neden işçilere ya da belediyeye kalmıyor? Zaten patronlar da kar etmiyor zor durumdalar diyorsanız, eh onları da bu durumdan kurtarmış oluruz! Eğer illa ki ihale kanunu önümüze sürülecekse hodri meydan. Sırtında patronları taşıyan taşeron şirketler mi daha iyi fiyat verecektir yoksa patronları, müteahhit çöpüne atan, işçilerin denetiminde işçi kooperatifleri mi?

Bugün Demokratik Modernite’yi inşa edecek yapısal durumun kurucu unsuru olma iddiasında olan yerel yönetimler, üretkenlerin söz ve karar hakkının dahil olduğu, üretimin demokratikleşmesini, halkın ihtiyaçlarının yeniden kamulaştırılmasını ve sadece kamulaştırılma değil bütün unsurlarıyla birlikte toplumsallaştırılmasını hayata geçiren organlara dönüşmek zorundadır. Yani bu özelleştirilmiş kamunun tekrar kamulaştırılması ve toplumsallaştırılmasıdır. Toplumsal bir örgütlenme modeli ileri süren bir politik hareketin yerel yönetimleri, bugün bunu mutlaka gerçekleştirmek zorundadır.

Toplumsallaştırılmış bir yerel yönetim, demokratik özerkliğin ayrılmaz bir parçası durumunda. Egemenlerin belediyeleri mazbataları, koltukları, makam arabaları, sökül-müş ya da sökülmemiş makam kapılarından ibaret bizimkisi ise henüz kapı eşiğinde bekleyen radikal bir demokrasiden...

Kent Reformu ya da ‘Gecekondu’

03.04.2014

Bir yandan ‘Yerel Yönetimler’ olarak, kaybedilen bu seçimde, kazandıklarımıza (!) bir hatırlatma olsun diye, bir buçuk yıl önceki bir yazı. “Pratikte gerçekleşmeyen bir şey aslında yoktur” diyerek...

Yerel seçimler yaklaşırken ve iktidar partisi, özellikle bölgede yeni oy barajları, sandık hendekleri kurarken, kentlere ‘ne yapmalı’yı bir yandan tartışmamız gerekiyor diye düşünüyorum. Hatta artık tartışmak için çok geç hemen harekete geçmek gerekiyor. Son seçimden bugüne kadar geçen yaklaşık 4 yıl içinde, halkın belediyeleri mesela barınma hakkı için ne yaptı? Yani soruyu doğrudan sorayım; Kaç evsiz ailenin, 4 yıl sonra evi oldu? Hala kendimizi park ve bahçelerle avutmaya devam mı edeceğiz?

Burada lafı hiç uzatmadan barınma hakkının ‘gecekondu’dan başka çözümü yoktur dememiz gerekiyor. Beyaz solun kafasındaki ‘toplu konut’ ve hatta ‘sosyal konut’ yani yukarıdan aşağıya planlanan, müteahhitlere, ‘iyi’ ya da kötü inşaat şirketlerine ihale edilen kentten bahsetmiyorum. Doğrudan halkın kendi evlerini inşa ettiği bir yeni kent inşasından söz ediyorum. Nasıl ki bir ‘toprak reformu’ büyük toprak sahiplerinden alınan toprakların halka dağıtılması ise ‘Kent reformu’ da kent toprağının ‘gecekondu’ için halka açılmasıdır. Nasıl ki toprak reformu sadece toprağı dağıtmak değil de ürün için bilgi, kaynak ve mesela kooperatifleri örgütle-

mek ise ‘Kent reformu’ da sadece halka gecekondur için toprakları açmak değil nasıl ev yapılacağına dair bilgi, kaynak ve kolektif çalışmayı kolaylaştırıcı destek sunmaktır. Ancak örgütlenmiş ‘yeni gecekondur hareketi’ ile kentsel dönüşüm denilen kent topraklarının ranta teslim edildiği işgalden kent toprakları kurtulabilir.

Gecekondur sağlıklı değil mi? Hayır sağlıklı olan cezaevi inşası ile aynı plandaki ‘toplur konutlardır.’ Yasadışı diye engellenmeyen ve hatta ‘Kent reformu’ ile desteklenen gecekondur, hepsinden daha sağlıklı konutlardır. Zabıta korkusu altında bin bir telaş ile inşa edilen evler yerine bilginin paylaşıldığı evler inşa etmektir. Bu bazı kişilere rant kazandırmaz mı? Tabii ki denerler ama hemen tersine bakalım zaten ‘Kentsel dönüşüm’ün birilerine rant kazandırdığı çok açık değil midir? Bu konuda kuşkusunu olan bir kişi var mıdır? ‘Kent reformu’nda bu en aza inecektir. Eh belki akraba, aile kayırmaları ya da küçük ölçekte mafya kurma girişimleri olacaktır, ama demokratik bir inşa süreci ile yani ilk baştan itibaren bu asgariye inecektir. Bir kez daha hatırlatayım ki ‘kentsel dönüşüm’ ile tamamıyla ranta hizmet eden bir sistemin yanında birkaç yüz ailenin birden fazla ev kapması, hiçbir şeydir.

Evler depreme karşı sağlam olmaz? Hayır yine tersinden söylemeliyim ki mesela Van depreminde yıkılan bütün binaları kim yapmıştır? Müteahhitler ve şirketler değil mi? Tabii ki yıkılanlar arasında gecekondular da vardır. Ancak sürekli engellenerek yapılanın yerine desteklenen gecekondularda deprem zararı en aza inecektir. İnsanlar yapıp satacakları değil yaşayacakları bir evi genellikle sağlam inşa edeceklerdir. Daha önce depremden hemen sonra da yazmıştım. Deprem de yıkımları esas doğuran denetimsizlik ya da ortaya yem olarak atılan birkaç aç gözlü müteahhit değil kentsel rant sistemidir. Yani merkezileştirilen, temerküz eden bir kent top-

rağın değerinin spekülâtif biçiminde artmasına ve her şey pa-
hasına daha yüksek ve sağlıklı binalar inşa edilmesine yol
açar. Yaygınlaştırılan ve halka açılan toprak rantın düşme-
sine hatta yok olmasına yol açar ki bu öte yandan bütün
kentte konut fiyatlarının ve kira fiyatlarının düşmesine neden
olur. Yeni gecekondu hareketi sadece gecekondu yapanların
değil, katılmayanların da daha ucuz ve sağlıklı barınma hak-
kına kavuşmasını sağlar.

Yasalar buna müsaade eder mi? Bu Anayasa'nın bile sos-
yal devlet ilkesi vardır ve barınma hakkını güvence altına
alır(!) Yerel yönetimler bunu gerçekleştirmekten başka bir
şey yapmayacaklardır ve Liverpool belediyesinin 'militan
döneminde' kullandıkları bir söz vardı; 'Yoksulları kıraca-
ğım yasaları kırarım.' Yaşasın gecekondu...

Halkın Belediyeleri

10.04.2014

Aslında başlık 'Halkın belediyelerinde neden hiç taşeron işçi
olmamalıdır?' olmalıydı ama uzun başlıkları editör arkadaş-
lar kabul etmediği için kısa tutmak zorunda kalıyorum. Bu
yüzden belki sayfayı geçerken yakalayabileceğimiz okuru
kaçırıyoruz ve yine bizim kadim okurumuza kalıyoruz.
Umarım aralarında belediye başkanı arkadaşlar da vardır.

Yapısal olarak baktığınızda taşeron işçi; 'Halkın Beledi-
yeleri'nde, özellikle 'Demokratik Özerk' bir yönetimde ol-
ması mümkün değildir. Demokratik özerklik bütünsel olarak
kapitalist modernitenin kurumsal yapısını hedef alıyor. Halk
meclisleri, komünler sadece 'toplumsal' alanları kapsayıp,
başka isimlerle yeniden bir araya gelme değil, bütün olarak
ilişkilerin demokratize edilmesidir. Bu nedenle radikal de-
mokrasidir zaten yoksa yeni isimlendirmelerle sınırlı bir de-
ğişimi aşamaz. O zaman halkın belediyeleri önce kendisini

değiştirmekle başlamak zorunda değil midir? Bu yüzden taşeron işçilerden yani iş güvenliği olmayan, asgari ücretli ve mesela çöp kamyonunda çalışan bir şoförün araba kaza yaptığında kendisi ödediği, bazen çabuk kırılan kazma sapının işçiye yüklendiği bir sistemin halkın belediyelerinde çöp kamyonlarına yüklenmesi gerekmiyor mu? Ve tabi ki müteahhitleri ile birlikte.

Burada hemen ‘söylediklerin çok doğru ama şimdi zamanı değil henüz’ lobicileri devreye girer. Aynı zamanda devletten medet umulur ve yasaların buna müsaade etmediği sevinçle ileri sürölür. Sanki her zaman yasaları dinliyormuşçasına telaş içinde müteahhitlere ihale edilir. Burada seçimden önce söylediklerimizi tekrar edelim. Neden taşeron işçi kooperatifleri kurmuyoruz ve bütün müteahhitlere verdiğimiz işleri işçi kooperatiflerine vermiyoruz? Patronun aldığı kâr neden işçilere ya da belediyeye kalmıyor? Zaten patronlar da kâr etmiyor zor durumdalar diyorsanız, eh onları da bu durumdan kurtarmış oluruz! Eğer illa ki ihale kanunu önümüze sürülecekse hodri meydan. Sırtında patronları taşıyan taşeron şirketler mi daha iyi fiyat verecektir yoksa patronları, müteahhit çöpüne atan, işçilerin denetiminde işçi kooperatifleri mi?

Bugün Demokratik Modernite’yi inşa edecek yapısal durumun kurucu unsuru olma iddiasında olan yerel yönetimler, üretkenlerin söz ve karar hakkının dahil olduğu, üretimin demokratikleşmesini, halkın ihtiyaçlarının yeniden kamulaştırılmasını ve sadece kamulaştırılma değil bütün unsurlarıyla birlikte toplumsallaştırılmasını hayata geçiren organlara dönüşmek zorundadır. Yani bu özelleştirilmiş kamunun tekrar kamulaştırılması ve toplumsallaştırılmasıdır. Toplumsal bir örgütlenme modeli ileri süren bir politik hareketin yerel yönetimleri, bugün bunu mutlaka gerçekleştirmek zorundadır.

Toplumsallaştırılmış bir yerel yönetim, demokratik özerkliğin ayrılmaz bir parçası durumunda. Egemenlerin belediyeleri mazbataları, koltukları, makam arabaları, sökül-müş ya da sökülmemiş makam kapılarından ibaret bizimkisi ise henüz kapı eşiğinde bekleyen radikal bir demokrasiden...

Bir Barış Ütopyası: Marinaleda Notları

20.03.2014

Marinaleda barış ütopyasını inşa etmeye 1978 yılında başladı. İspanya, Faşist Franco rejimini yeni sırtından atmıştı. Marinaleda İspanya'nın en yoksul iki yerinden biriydi, hatta Avrupa'nın. Bir toprak ağasının ve daha büyük olanın, devletin dışında neredeyse kimsenin toprağı yoktu. "En önemli şey birlikte harekete etmek ve bir de lider ama aynı bizle birlikte her şeyi yaşayan bir lider" Diyordu Manuel, Zeytin yağı fabrikası kooperatifinin sorumlusuydu. 2 saat sonra tarladan döndüğümüzde 10 metre yüksekliğinde zeytinyağı tankların üstünü tazyikli sularla tutup fırçalayarak, temizlemeye çalışıyordu. 1 milyon euro değeri vardı sadece fabrikanın. -Hayatımız para ya böyle anlatmaya çalışıyorum.- "Sonra toprağı işgal ettik. 2 yıl sürdü mücadele. Jandarma geldi. Direndik. Çıkardılar. Gene işgal ettik. Geldiler, çıkardılar. Gene işgal ettik. Yolları kestiler. Gece gizlice geldik, gene işgal ettik. Kentte tarım bakanlığını işgal ettik. Defalarca yolu kestik. İspanyol bankasını işgal ettik, Sevilla parlamentosunu..." "İşgal etmediğiniz yer kalmamış" diyordum. O saymaya devam ediyordu.

1260 hektar toprak işgal etmişlerdi. Şimdi çoğu zeytinlik. Yol kenarından arabayla gittiğinizde 7 kilometre sürüyor kooperatifin zeytin ağaçları. Sadece toprak yetmiyordu. Onunla birlikte toprakları için su mücadelesine giriştiler. Juan Manuel Sanchez Gordillo'ydu başından beri hareketin lideri ve 35 yıldır belediye başkanıydı. Ne belediye başkanı ne de bu

belediyenin yönetiminde en önemli unsurlarından 2 konseyin hiç bir üyesi maaş almıyorlardı. Hepsinin çalıştığı başka işleri vardı. Kooperatiflerde, yani zeytin yağı fabrikasında ya da zeytinliklerde, enginar tarlasında, biber ya da domates serasında, 8 kooperatiften birinde çalışıyorlardı ya da Juan Manuel gibi öğretmen olanları da vardı. Mesailerinden sonra belediye geliyorlardı.

Belediye başkanı Juan Manuel'in iki katlı bahçe içinde bir evi vardı. Diğer bütün isteyen işçilerin olduğu gibi. 'Auto-construcciu' -'Kendi evini kendin yap' evlerinden biriydi bu. Juan Manuel'de mesailerden sonra gelip çalışıp evini yapmıştı. Marinaleda da herhangi bir kişi bu kooperatife 'Kendi evini yap' kooperatifine dahil olabilir. Belediyenin ya da devletin toprağına inşa ediyorlardı. Yani herkesin barınma hakkı vardı. Çalışmayı birlikte örgütüyorlardı. -Çok önemli bir ayrıntı bütün çalışmaları küçük küçük gruplar olarak sürdürüyorlardı.- Yeni yapılan evleri geziyorduk. İki katlı, her küçük ailenin rüyası evlerdi. Altta bir tuvalet, mutfak ve salon, üstte 2 yatak odası ve banyo tuvalet vardı. Hepsinin önünde balkon ve 200 metrekare bahçeleri. İsteyen bahçesine ek oda, hayvanları için barınak ya da garaj yapabiliyordu. Geliştirilebilir bir mimariydi. Carmano gezdiriyordu yeni inşa ettikleri evleri bize. Şu ana kadar 256 ev yapmışlardı. Marinaleda nüfusu 2860 kişiydi zaten. Koca nasırlı elleriyle duvarları, tabanları yumrukluyor, 'Hepsi birinci kalite. Biz kapitalistler gibi yapmıyoruz. Kendi evlerimizin her şeyi birinci kalite' diyordu. Tabii para ödüyorlardı bu evlere. Aylık 15 euro ödüyorlardı. Yani 30 lira filan. Evlerde istedikleri kadar oturabilirlerdi. Sonra çocukları ya da onlarda ihtiyaçları varsa başvurup 'Kendi evlerini yap'abilirlerdi. Kimse evlerini satamıyordu. Çünkü toprak halkın toprağıydı. Ev için malzeme parasını, Endülüs yerel hükümeti veriyordu. Eh tabi bir kaç direniş, yol kesme ve işgalden sonra. Girişte bir tabela vardı. İnşa edilen son 20 ev için toplam yaptıkları ödeme yazıyordu. Geçen yıl sadece 96 bin Euro,

bu yıl sadece 96 bin Euro vermişlerdi. Tekrar ediyorum 20 dubleks evdi ve yakında bitecekti. Yaklaşık 3000 kişilik bir belediyede, koca bir futbol stadı vardı ve daha da önemlisi sadece seyirciler için inşa edilmiş bir arena değildi, 100 kadar çocuk aynı anda futbol çalışıyordu. Kapalı bir spor salonu, devasa bir havuz, tenis kortları, eh bizde belediye manasına geldiği için söylemeliyim hiç çamuru olmayan sokaklar, bütün bunların üstüne, 1260 hektar toprak, tarımsal üretim kooperatifleri, içinde zeytinyağı fabrikası, konserve fabrikası da olan 8 kooperatif, bunları koordine eden bir üst kooperatif, ekonomik krizden önce 460 kişinin çalıştığı yani neredeyse her aileden bir kişinin çalıştığı bir kooperatifler topluluğu. Tek eksiği hiç lokal polisi yoktu. Ona verecek paramız yok diyorlardı. Peki; bizde seçimlerden sonra, bu cüreti gösterecek bir halkın kulu belediye hiç mi yok?

Bir Müteahhit Ütopyası

18.12.2014

Bir politik kurgu yazmak istiyorum. Her zaman yoksulların ütopyasını anlatıyorum ya ve bana ütopyacısı diyorlar. Bu sefer değişiklik yapıp bir müteahhit ütopyası anlatmak istedim. Madem o kadar çok yurtsever! Müteahhit var onların da bir ütopyası yazılmalı mutlaka.

Yıl 2043, Amed. Kente yeni havaalanı tarafından doğru giriyoruz. Havaalanı o kadar büyük oldu ki Ortadoğu'nun en büyüğü ve şehitlerin ismi verildi havaalanına. Sadece ona değil. Kent meydanlarına, otoban ve köprülerine, sokaklara, statlara, kültür ve alışveriş merkezine... Her yerde onların adı var. 'W'lar ve 'X'ler rahatça kullanılabildiğinden beri özgürlük bir nakış gibi her yere işlendi. Otobanın kenarı görünmüyor. Çok geniş ve çok hızlıyız ondan. Kente girdiğimizi otobanın üstünde sarı, kırmızı, yeşil lazer ışıklarıyla yazılmış 'Amed' yazısından anlıyoruz sadece. Biraz sonra gökdelen-

ler başlıyor. Işıl ışıklar. Petrol Center en yüksekleri ama sürekli yenisi yapıldığından kısa bir süre sonra bu özelliğini kaybedecek. Yanında Ortadoğu finans merkezi var çatısındaki yeşil golf sahasından tanınıyor. Buradan çatısı görünmüyor ama helikopterle çatıdaki piste inerken golf oynayanların saçlarını şöyle bir rüzgârla savurduk geçenlerde. Dağların doruklarında gibi oluyor insan.

Güvenlikten geçiyoruz. Parmak izlerimizi ve göz retinamızı kontrol ediyorlar. Alyuvar sayılarımızı karşılaştırılıyor. Kart basıyoruz. Telefonlarımız, bilgisayarlarımız filan virüs cihazından geçiyor, temizleniyor. Dezenfekte tüneline giriyoruz. Çünkü yanlışlıkla sokak havası bulaşmışsa büyük risk teşkil edebiliyor. Gökdelen camlarının dikey çöl etkisiyle dışarıda hava sıcaklığı 60 dereceyi buluyor. Bu sıcakta ortaya çıkan yeni bir virüs ile mücadele ediliyor şimdi. Boğazınızdan hava ile girip akciğerinizi nokta gibi yakan 65 derece sıcaklığında küçük ateş topları bunlar. Bazen televizyonlardan bu ateş toplarından sokaklarda ölmüş olan ‘dışarıdakileri’ görüyoruz. Kavrulmuş bedenlerinde kor gibi parlayan küçük delikler meydana getiriyor. Bizim çocukların, Rojda ile Rohat’ın televizyonu 5 boyutlu izlenmesini bu yüzden yasakladım. Odanın ortasında gibi oluyor ‘dışarıdakiler.’ Hiç hoş değil. Biz eski nesil olduğumuzdan sanki kan üstümüze geliyor gibi hissediyoruz. Çocuklar çok gülüyor bana.

Parmak izlerimiz, göz retinamız, alyuvar sayımız tuttu. Geçiyoruz güvenlikten. ‘Dışarıdakiler’ çok tehlikeli. Geçen hafta birkaç tanesi, olabilecek en derin nefeslerini alarak ciğerlerine doldurabildikleri ateş toplarıyla sitelerimize saldırarak istediler. Düşünsenize çoluk çocuk var orada. Barbar bunlar. Eğitimsiz olduklarından medeniyetlerimizin müzelelerini de yakmak istiyorlar. İşte girdik. 78. Kat. Bir müzik dinlemek ister misiniz diye soruyor oda robotu. Kürtçe.

‘Altan’ diyorum kendi kendime ‘çöl manzarası muhteşem.’ Gerçi her kattan görünebiliyor çöl. Her yer çöl...

Mekan İsyanları - Hamburg

16.01.2014

Mekan isyanları devam ediyor. Hamburg isyanı, ‘Mekan İsyanı’nın sadece Türkiye, Brezilya gibi neoliberalizmin parlak gençlerinde değil, Kapitalizmin merkez kentlerinde de bu temel ekseninde yürüyeceğini gösterdi. ‘Gezi’den daha önce yazdığımız ve ‘Gezi’de çok açık görüldüğü gibi artık bundan sonra dünyada isyan ve tabii ki devrim mücadelesi ‘Mekan-Kimlik-Ekoloji’ ekseninde yürüyecek.

Hamburg’daki direnişe herkes kendi açısından baktı. Gezi isyancıları kendisiyle özdeşleştirdi. İsyanlar birbirini sever. Öte yandan Türkiye hükümeti ve ilişiklendirilmiş basını hatta bugünlerde bölünmüş olsalar da bu konuda birleşerek, polisin sert müdahalesine çok sevindi. Sadece kendisi yapmıyordu yani bunu. Abisi, Alman polisinden gelecek ölüm haberlerini bekledi. Böylece katil olmanın dayanılmaz yalnızlığından kurtulacağını düşünüyorlardı.

Eylemlerin ortaya çıkma nedeni ise bize hiç yabancı değildi. Bir ‘Kentsel Dönüşüm’ projesi ile mahalle yoksullardan arındırılarak soylulaştırılacaktı. St. Pauli bölgesi, İstanbul üzerinden anlatırsak Beyoğlu, kültür, sanat ve eğlence merkezi durumunda olan bir yerdi ve St. Pauli’nin Tarlabası’nda da yoksullar yaşıyordu. Buraya turistler için yeni oteller, alışveriş merkezleri inşa etmek istiyorlardı. Buna yıllardır karşı çıkan, halkın ve solun kolektif olarak ayakta tuttuğu Rote Flora kültür merkezi yıkılmaya kalkıldığında, isyan patladı. Aslında gösteriler zaten oluyordu ama polis müdahalesi olunca bu direnişe dönüştü. Polisin saldırısı ve bizim öykümüzle benzerlik, sadece bundan ibaret değildi. 2011 den itibaren ‘Occupy Wall Street’ eylemlerinden esinlenerek kurulan, ‘Occupy Hamburg’ kampı, polis saldırısıyla boşaltıldı. Gezi’den farklı olarak sadece çadırları yakmadılar. Bunun ardından üç bölge, ‘tehlikeli bölge’ ilan edildi ve

daha doğrusu sıkıyönetim ile idare edilmeye başlandı. Yani polis hiçbir neden göstermeden kimlik sorabilecek, çantalarını arayabilecek ve önlem olarak gözaltına alabilecekti. Bu önlemler okuduğunuzda size sıradan gelecektir. Zaten tam olarak bunun manası, doğru anladığınız gibi, bu üç bölgede insanların, yolda yürüyen Kürt muamelesine tabi tutulacak olmasıydı.

St. Pauli - Rote Flora mekanlarının dönüşümü ve buna karşı alınan önlemler aslında Alman polisinin uzun zamandır hazırlandığı bir süreçti. Mekan isyanına karşı hazırlıklar için kurduğu dev özel kentte, hatta zaman zaman mültecilerinde temsili direnişçi rolünü oynadığı yüzlerce tatbikat yapmıştı. Bunu pratiğe uyguladıkları ilk kent Hamburg oldu. Almanya böylece tarihinde birçok kez başarıyla! uyguladığı ‘getto’larına geri dönmeye başladı. Yakalarına takılmış sarı yıldızlar yerine, kredi kartı renkleriyle sınıflandırılmış toplumun yoksullarının kent merkezinden atılıyor, hemen ardından inşa edilecek kontrol altına alınmış, ‘TOKİ’lerine, yeni toplama kamplarına yerleştirilecekleri yeni bir ‘Nazi’ politikasından başka bir şey değildi bu.

Yine geçen hafta Barcelona’da yeni inşa edilecek bir ‘kumarhane kent’e karşı yapılan binlerce kişilik eylemlerin de gösterdiği gibi, yine tekrarlamalıyım ki her şey artık neoliberalizmin tek dinamiği ‘yeni kent inşası’na karşı mekan üzerinden direnişlerle yürüyecektir. Şimdi burada kısaca vurgulayıp, gelecek hafta yazmak istediğim ise bütün dünyada ‘Mekan-Kimlik-Ekoloji’ üzerinden yürüyen bu sürecin en önemli aktörü ise bugün Rojava ve bu topraklarda ‘Demokratik Özerklik’ ve ‘Ekolojik Demokrasi’ stratejik politik çizgisiyle Kürt hareketidir.

Dünyanın sıfır noktasında yaşıyoruz farkında mısınız?

Mekan Daralması

26.09.2013

Dünyada ‘mekân’ daralıyor. Bu daralma sık sık söylendiği gibi kesinlikle nüfusun artmasından kaynaklı değil. Hatta nüfus artışının daha az olduğu, durduğu ülkelerde mekânın daralışı, çok nüfuslu, yoğun nüfuslu ülkelere de daha fazla. Bu ‘mekân’ daralması, sahip olma ve hız arasında at başı ilerliyor. Hızlandıkça sahip olma, sahip oldukça hızlanma artıyor. İktidar ve Hız, enstest biraderler, babaları mülkiyetten bağımsız ilerlemiyor. Çok yakında kentte, kırsalda, dağlarda ve hatta çok yakında denizlerde sahiplenilmemiş hiçbir yer mekân kalmayacak. Her şeyi bir yana bırakın artık başıboş dolaşamayacaksınız bile örneğin. Neoliberalizmin doğa talanı her yere bir marka, bayrak ya da bir başka sahiplik sembolleriyle çitlerle çevirmeye başladığında, yani son zamanların deyimiyle toprak değerlendirildiğinde, bunun manası herkesin kendisini içeriye ve dışarıya hapsetmesidir. Tarihin bütün zamanlarının mülkiyet biçimini aratacak bir başka mülkiyet-mekân ilişkisi doğuyor. Yani dünya da bir çitle çevrilmiş bir çitlembik ağacı bile kalmayacak. Bu daralmayı Ursula K. Guin *Mülksüzler*’de şu cümle ile çok güzel anlatıyordu: ‘İçeri kapamak, dışarıda bırakmak aynı şey.’

Ukrayna 3 milyon hektar toprağını Çin Devlet Tarım şirketi Xinjiang Production and Construction Corps. Şirketine birkaç yıl içinde tamamen satıyor. 3 milyon hektar toprak Ukrayna’nın tarıma elverişli arazisinin yüzde 7’sini meydana getiriyor. Hollanda ve İsrail’den daha büyük bir alan... Burada ‘Çin şirketi devlet şirketi’, ‘Ukrayna vatanını satıyor’ gibi duygusal açılardan bakmıyorum bu habere. Ben daha önceki yazılarımı, konuşmaları takip edenler arkadaşlara bir başka açıdan ‘Mekân-Kimlik-Ekoloji’ eksenini tartışmasında, mekânın daralmasının önemini vurgulamaya çalışıyorum. Bir başka açıdan bütün dünyanın, taşın, kuşun, otun, böceğin şirketleşmesi sürecinden söz ediyorum. Her yeri ölçebilen ve

her yere ulaşabilen hale gelen kapitalizm, aynı zamanda artık her yeri ele geçirmeye de değer buluyor. Onun her ele geçirdiği alan-mekân, insana yasak hale geliyor. Bu aslında klasik mülkiyet ilişkisinin çok ötesinde, toprağın artık mekân olmasından da çıkması, şirketleşmesidir. Bu dönüşüm sadece bir çitle çevirme işlemi değil, o toprağın mesela dünyanın öte ucunda bir borsa işlemine dahil olması manasına geliyor. Hatta o topraktaki o yılın az ya da çok ürün alınması, mesela Ukrayna’da bu toprağı satın alan Xinjiang Production and Construction Corps. Şirketinin hisselerinin artması, bu şirketin iflas etmesi o toprağın o yıl sürülmemesine neden olabilir. Yani o toprak, biz ölümlülerin dünyasının değil, kâğıtlar, borsalar ve spekülasyonlarının, öte dünyasına taşınıyor.

Bu ülkede de sadece bir yasa ile bütün köylerin yarısının ortadan kaldırılması da bu sürecin ilerleyen bir parçasıdır. Sıklıkla işlendiği gibi oy hesapları ya da kazandırılacak bir belediyeden öteye toprağın, ülkenin şirketleştirilmesinden başka bir şey değildir bu. Önce insanların, bugünlerde sıkça yaptığı gibi, birbirlerini vurarak ele geçirilen ya da ölünen toprak sonunda şirketlere teslim edilecek. Burada mesela Ukrayna’nın 2.6 milyar dolar gibi çok düşük bir miktara satın alınıp alınmaması da benim bu yazıda anlatmak istediğim şey değil. Tarihte hiçbir zaman görülmemiş bir düzeyde dünyanın insansızlaştırılması, insana dünyayı dar etmelerinden söz ediyorum. Her yer ama her yer, içtiğimiz su, bir iki lokma ekmek ve hatta hava, hepsi şirketlerin kar hesaplarına dahil olacak.

Sizin de içiniz daralmıyor mu?

Diyarbakır Kafesleri

05.09.2013

Önce yukarıdaki fotoğrafa bakın. Tanıyor musunuz onları? 7-8 yıl sonrasının bir fotoğrafı bu. Diyarbakır yakınlarında çete mensupları için yapılmış kafeslere konulmuş tutsakların fotoğrafı. İyi bakın tanırırsınız. Oğlunuz, kardeşiniz ya da sizin aşiretten birileridir. Eğer tanıyamamışsanız nedeni, 30 kişinin 3.5-4 metrelik kafeslere tıkıştırılmış olmasında arayın. Zor seçiliyor insan. Karıştırılmış iskambil kağıdı destesi gibi. Kollar, bacaklar, yüzler, eller birbirine girince, sima olarak bile tanıyamıyor insan. Artık bıktım, yazmıştık hatırlıyor musunuz demekten, fotoğrafını koydum. Tekrar ediyorum 7-8 yıl sonrası Diyarbakır çete kafesleri bunlar ve Batman, Ağrı, Urfa filan da...

Bay devlet siz de bakın lütfen. Sizi hiç sevmiyorum. Elimden gelse yıkıcam. Elimden geleni ardımda koyduğum da söylenemez ama siz de bir bakın! Kafeslere tıkan da siz olacaksınız ama gene de bakın. Çünkü sizin işiniz de zor. Siz de başa çıkamayacağınız çetelerden bahsedip duracaksınız. Onların bir parçası, rüşvet alanı, yol vereni, göz yumanı, öldüreni ve birçok defa da öldürüleni de olacaksınız ama baş

efendileriniz büyük kapitalistler de çok şikayetçi olacak bunlardan. Çünkü onların binlerce işçiyi sömürerek elde ettiğini, üç nehir de baraj, iki otoban, bir köprü ile talan ettiklerine karşı, bir yer altı tüneline geçirilmiş, yüklü bir parti ile onlardan daha fazla kazanıyor ve bunu sonra o pazarlarda kullanıyorlar. Yani zaten sermaye, sermayeyi sevmez ama çok kolay kazanılmış sermayeden hiç hoşlanmaz çünkü onun yerini alır hemen. Bu yüzden sizden beklenmeyecek bir şekilde biraz rasyonel olun, fotoğrafa bakın...

Barış süreci(!) başladığından beri kaç arazi çatışması oldu? Kaç iki aile kavgası? Kaç ölü var? 50 ölü, yüz yaralı mı? Henüz her şeyin başındayız. Ne yazık ki daha önce de yazmıştık. 60 bin korucudan 50 bini mafya olacaktır. Bazılarının 20-30 yıldır oturduğu, sürdüğü toprakları terk edip bırakacaklarını mı sanıyorsunuz. Son arazi kavgalarında kaç korucu ailesi var onu inceleyin. Şu anda Diyarbakır sokaklarında kaç yeni çete kuruluyor? Kaç çete her geçen gün büyüyor? Sadece polisiye önlemlerle ve hatta gençliğinin mücadelesiyle bunların ortadan kalkacağını düşünüyorsanız, hayal kuruyorsunuz. Hiçbir polisiye önlem ya da kenevir tarlalarının yakılması bunu ortadan kaldırmaz. Onun üreticilerini, satıcılarını bir başka merhaleye taşır. Mesela eroin satıcısı yapar. Hiçbir şey ortadan kalkmaz. Sadece yer değiştirir.

Yukarıdaki fotoğraf, aslında, El Salvador'dan. Devrimci gerilla hareketi FMLN'nin hükümetin en büyük ortağı olarak, hatta tek başına da diyebileceğimiz şekilde iktidarda olduğu ülke. Devlet başkanı Mauricio Funes yeniden darbe olmasın diye ılımlı bir aday olsa bile yine de FMLN adayı olarak seçildi. Devlet başkan yardımcısı Salvador Sanchez Ceren yani gerilladaki adıyla Kumandan Gonzalez. Yani bu fotoğraftaki kafeslerin sorumluları onlar. İşin trajik kısmı, bizat Kumandan Gonzales'in de bulunduğu gerillanın barış anlaşmasının en önemli maddelerinden biri dehşetli katliamlar yapan ölüm timlerinin tamamen kaldırılmasıydı. Bir diğeri

de 80.000 kişilik güvenlik güçlerinin 20.000'e inmesi ve bunun içine 2000 gerillanın katılmasıydı. Yani barış anlaşmasına göre ülkenin bütün güçlerinin beşte biri gerilla oldu. İşin ironik kısmı ise şimdi bu hükümetin güvenlik güçlerini artırmak istemesi.

Honduras'tayken her 3 saatte bir halk otobüsü şoförü öldürülüyordu. İki mafya grubu hat kavgası yapıyordu. Şoförün hemen arkasında elinde silahlı bir güvenlik, otobüsün arkasında bir başka güvenlik pompalı tüfekle duruyordu. Bu durumda bile o kadar çok şoför öldürülmüştü ki bazı semtlere halk otobüsü işlemiyordu. Şoför yoktu. Gecekondu mahallesinde konuşurken, Brezilya'da 40 dolara adam öldürülüyor diye anlatıyordum. Aa iyi paraymış diyorlardı. Çünkü Guatemala'da bir kişi 3 dolara öldürülüyordu. Iska geçince zarar ediyordun. Geçenlerde iki büyük çete Salvatrucha ve Calle 18 aralarında barış yaptı. Devlet barışı destekledi. Katolik kilisesi aracı oldu. Bu bana Guatemala gerillası URNG ile hükümet arasındaki barış anlaşmasını hatırlattı. Orada da kilise araçlardan biriydi.

Şimdi lütfen bir daha fotoğrafa bakın, eğer gerçek bir 'Ekolojik demokrasi', alternatif 'komünal ekonomi' inşa edilemezse barış anlaşması olsa bile gerçek barış filan olmayacak. Öncekinden iki kat daha fazla insan ölecek. Kafeslere tıkılanlar, Meksika'da ortaya çıkan çete savaşlarının toplu mezarları ya da temizlikçinin banyo küvetinde sadece 50 dolara asitle yok ettiği, sürümden kazandığı cesetler... Seçim sizin...

Demokratik Modernite ve Mekan

15.08.2013

Demokratik Modernite'nin, Kapitalist Modernite'den kopuş noktası Ekonomi Polisiği olacaktır. Ancak bundan söz ederken bütün olarak bunu vulgar-kaba bir iktisadi bir bakış açısı olarak yorumlamayın. Hatta tam tersi olarak Demokratik Modernite sadece vulgar bir şekilde iktisadi düşünmeye karşı değil, iktisadi düşünce biçimine de karşıdır. Başka türlü anlatırsak, yaygın ve baskın düşünce biçimi 'bundan ne kadar kar ederiz abi' bakışının tam tersidir. Kapitalizmin iliklerimize kadar işleyen, zenginlerin leş gibi para kokan ve züğürdün çenesini yoran servetleri yerine, doğanın, insanın merkez olarak bile değil, doğrudan kendisinin olduğu bir bakışın doğayı, kimliği, mekanı yeniden inşa etmesidir. Bu yüzden gerçekten demokratiktir ve bu yüzden gerçekten devrimcidir.

Beyaz çocuklarıyla birlikte yerli çocukları yarışıyordu. Bir engelin önüne geldiklerinde, yerliler durdular ve arkadan gelenleri beklediler. Onların engeli aşmalarına yardım etmek için bekliyorlardı. Çok iyi bildikleri şu vardı; eğer onlara yardım etmez ve onlar engelleri aşamazlarsa, bir başka engeli, onlar olmaksızın geçemeyebilirlerdi.

Gaz odalarına tıklmış insanlara gaz verildiğinde, gaz önce aşağı çöküyordu. İnsanlar çıplaktı. Onlara sadece yıkacakları, dezenfekte edilecekleri söylenmişti. Daha önce hepsinin öldürüldükleri söylentileri kulaklarına gelmişti. İnanmamışlardı. Sessizce gaz yükseliyordu. Sonra birkaç çığlık yükseldi. İnsanlar kendilerini yukarı doğru çıkarmaya çalışıyordu. Çıplak bir odaydı. Çıplak oda da çıplak insanlardı. Sadece birbirlerinin üstüne tırmanabilirlerdi. İlk düşenin üstüne çıktılar. Biraz daha az gaz var gibiydi. Sonra diğerlerinin üstüne... Gittikçe daha yükseldi, ayakların altındakiler. Onlar çıplak gövdeler, bacaklar ve başların üstüne çıkarak sağ kaldılar. 10 saniye kadar fazla yaşadılar.

Hangisini tercih ediyorsunuz? Birlikte dayanışarak engelleri geçmeyi mi? Yoksa kardeşlerinizin bedenleri üzerinde 10 saniye daha fazla yaşamayı mı?

Demokratik Modernite'nin Ekonomi Politikası bu nedenle 'iktisadi' değildir. Mesela kent topraklarını eğer müteahhitlere verirsiniz. Onlar oraya yüksek binalar, finans ve alışveriş merkezleri, onlara ulaşan daha doğrusu trafikten bir türlü ulaşamayan yollar yaparlarsa ortaya çıkan rakamlar ne kadar göz boyayıcıdır. Gelişen ekonominin, büyüyen ülkenin ve dünya zengin sıralamasında ne biliyim 17. sıradan 12. sıraya yükselen, Kürt ya da Türk zenginin ekonomi sayfalarında boy boy poz vermelerini, aynı zamanda aynı gazetenin magazin eklerinde, eşlerinin, çocuklarının ben de neymişim aptal bakışlı fotoğraflarını seyredeceksiniz. Ancak Demokratik Modernite de kent topraklarını demokratize ederseniz, kent topraklarını hızlı bir şekilde evsizlere yani kadınlara dağıtırsanız hiçbir zengininiz o listede olmayacaktır ama hepinizin evi olacaktır.

Bunun zaten ilk kısmını iyi biliyorsunuz. Yaşadığımız bu zaten. Diğerisi ise Demokratik Modernite. O zaman şimdi bir daha soruyorum; Ya ekonomi sayfalarında yükselen ekonomi haberleri, hiçbir işimize yaramayan artan döviz stokları, magazin haberlerinde Türk'ün, Kürt'ün gelini ya da herkesin en fazla günde 4-6 saat çalıştığı Ekoloji kooperatifleri, dayanışma kültürü, kimliği ve bütün evsizlere, kadınlara ev... Hâlâ çok mu romantik?

Kent İflası

01.08.2013

Seviyorum bazen bu kapitalistleri. Eğlenceli oluyorlar. ABD’de Detroit şehri battı. Hani şu Chrysler ve General Motors’un efsanevi kenti. Fotoğrafını görüyorsunuz yukarıda. Peh peh pek de alımlı. Yüksek yüksek binaları filan var. Bir Teksaslı iş adamı da alıcı çıkmış. İçinde insanlarıyla birlikte muhtemelen. Çünkü kent içinde işçiler, yoksullar olmadan hiçbir şeydir. Daha önce de demiştim ya mesela zenginler Mars’ta kendilerine yer kurmuş, dünya mahvolunca orada yaşayacaklarmış diye uzay kent efsanesi vardır. Olup olmadığını bilmiyorum Mars’a gitmedim ama (Henüz diyeyim de havam olsun) böyle bir kent olamayacağını biliyorum. Yani yoksullar olmadan zenginler yaşayamaz. Aksine zenginler olmadan da yoksullar bal gibi her yerde yaşarlar ve yoksul da olmazlar üstelik.

Bu kadar keyiflenmemin nedeni simgesel bir kentin yıkılması. Ben bütün kentlerin yani temerküzün ve iktidarın yıkılmasını savunduğumdan hoşuma gidiyor. Yok diyeceksiniz sadece el değiştiriyor. Pek öyle demeyin ve keyfime de en azından biraz için dokunmayın. Şener Şen’in Züğürt ağa filmindeki domates satan sahnesini General Motors’un sahipleri için gözümde canlandırıyorum. ‘Domates, domates’ diye mahcup domates sattıklarını ki artık onu da yapamazlar çünkü patentsiz domates satılamaz oralarda.

Kürt özgürlük hareketi katılımcı bir ekonomiyi ve kooperatifleri savunduğunda hemen herkes bir kooperatif örneği verir. Hatta DTK'nın bir çalıştayında, o zamanlar DTP'li bir belediye başkanı 'Kooperatif diyorsunuz ama biz bir tane kurduk. Battı. Bütün köylü de birbirine girdi' dedi. Yalan söylemiyordu tabii ki ama söylediği doğru değildi. Ben de ona, batan kapitalist şirketlerden bazılarını saymışım. Öyle ufak tefek şeyler değildi saydıklarım. Aralarında bu Genaral Motors ve Creysler de vardı. Yetmediyse size orada yaptığım gibi biraz da batan ülkeleri sayıyım isterseniz, Yunanistan, Portekiz, İspanya ve hatta İngiltere ve ABD'yi... Bunlar kooperatif mi? Bu yüzden mi battılar? Neden kooperatifler bugüne uymaz diyorsunuz da defalarca daha fazla batan, arkasında dünyanın en büyük sermayeleri ve saydığım gibi bizzat devlet olan, bütün halkı da batarken arkasından sürükleyen kapitalist şirketleri, devletleri görüp, unutuyorsunuz? 'Biz binlerce şirket kurmuştuk battı. Kapitalist devletler battı. Bir daha, neden kapitalist şirket kuralım? Neden kapitalist devlet kuralım? Yerin dibine batsın devletleri, boyunları devrilsin kapitalist moderniteleri' demiyorsunuz? Yani bu fiskiye kim kıldı?

Ancak tabii ki Kapitalist Modernitenin peş peşe çöküş haberleri aslında bir şeyi değiştirmez. Sadece sistemi değiştirebilme şansı taşır içinde. Yani çekirge bir sıçrar, iki sıçrar, üç sıçrar, dört sıçrar, beş sıçrar... Kafasına vurmazsanız hep sıçrar. Özellikle de bu nedenle 'Ekoloji Kooperatif'lerini örgütlemek zorundayız. Ekoloji kooperatifleri sadece organik gıdalar üreten köy kooperatiflerini içermez. Özellikle ekoloji vurgusu, gıdanın organik olup olmaması değil, kararların eşit, demokratik ve kolektif alınmasıdır. Kent topraklarının demokratikleştirilmesi, herkesin kendi evlerini inşa edebilmesi, Su dağıtım kooperatifleri, enerji kooperatifleri, işsiz işçiler kooperatifleri yani hayatın her alanına demokratik bir biçimde örgütlemek, ekolojik demokrasidir.

Yoksa 18.5 milyar dolarla Teksaslı, Teksas'ın içinden bir iş adamının taksitle belki alabileceği kent sadece bir yazılık keyif verebilir bana. Ne zaman ki bu dutluklar eskiden gök-delendi diyebilirsek o zaman dünya bizim...

Kent İsyanları

20.06.2013

'Brezilya'da 10 sent için, isyan oldu. Şehir içi otobüs fiyatları 1.5 dolarken, 1.6 dolara çıkması karşısında gençler ortalığı yıktı' diyor, gazeteler. Tayyip Erdoğan'ın karizmasında koca bir yarık açan Gezi direnişi için de 2-3 ağaç diyorlardı. Anlayış seviyesini yansıtır bu 2-3 ağaç, 10 sent gibi anlatımlar. Sakın egemenlere bir şey anlatabileceğinizi sanmayın, çok sığdırlar, en fazla dizinize kadar açılabilirsiniz.

Brezilya isyanı da tam anlamıyla bir 'mekan direnişi'dir. 2-3 ağaç ya da otobüs biletine 10 sent zam diye tanımlananın hemen altında neoliberalizmin yeni kent inşası, Gentrification-mutenalaştırma, yani kent yoksullarının dışarı sürülmesi, mekanın neoliberalleştirilmesi ve kimliksizleştirilmesi vardır. Her iki isyanın da benzer döneme denk gelmesi ve belki de 2006 yılında Hindistan'da 30-40 bin küçük esnafın dükkanlarının yıkılmasına karşı başlatılan isyandan sonra, ilk ve bu düzeyde iki benzer isyandır ve bana göre bu yüzyılın en önemli direnişlerinin temel unsurunu belirleyen isyanlar olacaklardır. Yani artık direnişlerin, isyanların temel eksenini değiştirmiştir. Direnişler ve isyanlar ve dolayısıyla devrim, artık mekan-kimlik-ekoloji eksenini üzerinden yürüyecek ve hareket edecektir.

Bütün bunlar bu isyanların sınıfsal tarafının olmadığı anlamına gelmez. Doğrudan neoliberal politikaların, son yıllarda kapitalizmin temel dinamiği 'inşaat'ın, Baraj, HES, otoban, köprü ve yeni kent inşasının, bir başka deyişle neoliberal ideolojinin katılmış hali, 'neoliberal kent'e göre

dünyanın talan edilmesidir. En önemli fark, kapitalizm daha önce mesela otomobil sanayine göre kendisini imar ederken, artık sadece imar etmek için imar eder. Yani o köprüden kim-
senin geçip geçmemesi, binaların satılıp satılamaması değil-
dir hesaplanan. Hiç kimse oturmayacak, oturamayacak olsa
bile onu inşa etmek ve finanse etmek zorundadır kapitalizm.
Çünkü ancak bu dinamik üzerinde var olabilmektedir.

Bu gelişim için en uygunları ise mutlaka ki dünya futbol
şampiyonası ve olimpiyatlardır. Geçici bir dönem için hızla
bitirmek ve görkemli ve gereksiz bir inşaat yapabilmektir bu.
Kapitalizmin genel karakterine bu kadar uygun, bu kadar
kapsamlı başka bir şey bulabilmek söz konusu bile olamaz.
Bunun manası aynı hızla ve kısa bir dönemde insanların me-
kanlarından sürülmesidir. Brezilya'daki dünya kupası nede-
niyle, evlerinin tepelerine stadyumlar, futbolcular, boş konu-
şan futbol yorumcuları, hakemleri, düdükleri ve tabii ki se-
yircileri için inşa edilecek her şeyin altında, futbol terimiyle,
yeşil çimlere gömülecek mahallelerin direnişidir bu. Bu yüz-
den bizim de Porto Alegre'de dahil olduğumuz 2 yıl önceden
başlayan bir karşı çıkışın da bir patlamasıydı bu. Toplantıla-
rında gecekondlu sakinlerinin, öğrencilerin yanında orta sınıf
temsilcilerinin, ev kadınlarının, seyyar satıcıların, yani her-
kesin yer aldığı, sadece konut hakkı üzerinden değil yaşam
biçimi ve kimlik yıkımına karşı bir araya gelen, neoliberal
kepçeye karşı, bir 'mekan' direnişidir bu.

Sınıfsal etkiyi sadece bu açıdan sınırlandırmamak gerek-
mektedir. Çünkü neoliberalizm aynı zamanda başka şeyleri
de değiştirdi. Mesela öğrencilik artık mutlaka başka bir açı-
dan analiz edilmelidir. Üretimin gittikçe monopolleşmesi
'öğrenme', 'eğitim' sürecini gittikçe daha da uzattı. Daha
doğrusu öğrencilik artık tam anlamıyla bir bekleme odasına
dönüştü. 'Kapı eşiğinde beklemek' yani master, doktora ya
da bir başka belge için yeniden ve yeniden eğitim görmek,

satın almak ve el aleme işsizim demek yerine öğrenciyim diyebilmek için sürdürülen, eskisinden farklı bir ‘öğrencilik’ yarattı. İşte bu yüzden mekan isyanlarının temel unsurları, bu bekleme odalarında tarihi geçmiş dergileri okumaktan sıkılmış öğrenciler, üretime dahil olamamış aydınlar, sistemin kenarına ilâştirilmiş ‘frelance’ çalışanlar ve çalışabilseler bile dahil oldukları suç ortaklıklarından huzursuz olanlardır.

İsyandan iki hafta önce bu köşedeki ‘Direniş ve Mekan’ yazısını ve ondan sonrakileri de okuduğunuzu kabul ederek, ‘Kent İsyancı’ımı ‘Mekan ve Kimlik’ üzerinden tanımlamak gerektiğini vurgulamak ve ardından da hemen eklemek ve yinelemek istiyorum; eğer ‘barış’ gerçekleşecek ise bu ancak yeni direniş mekanlarının yaratılmasıyla, kent topraklarının hızlı bir şekilde kadınlara dağıtılmasıyla mümkün olabilecektir.

SSK-Sokak Savunma Komiteleri

06.06.2013

Dünyanın Sokakları’nı gene barikatlar arasından ve bir isyandan yazmak ne güzel şey. Hele bu sefer isyan yeri burası olunca tadına doyumuyor. Herkes bana, burada ne zaman bir şey olacak diye sorduğunda; “Arjantin’de de her şey çok sakindi. Sonra 8 günde 5 hükümet kovdular. İki başbakan çatıdan helikopterle kaçtı.” diye anlatıyordum. Şimdi artık, burada bunu anlatmama gerek yok.

Bundan 3 hafta, isyandan 2 hafta önce, yine bu köşede yazmıştım; ‘Castells; meydanlar, anıtlar ve anıtsal yapıları, ideolojik yapının taşıyıcılığını yapıyor diye tanımlarken, aksine bir meydanın, yılda bir kere de olsa, ele geçiriliyor olmasının, o ideolojiyi kırmak olduğunu da söylemek istiyordu mutlaka. Çok şükür ki 1 Mayıs İşçi Bayramı’nın Taksim Meydanı’nda kutlanmasını engellemek isteyerek, her geçen gün manasızlaştırılmış sokaklarımıza yine direniş ruhu katan

hükümet oldu. Ortasındaki koca bir çukurla, karnı deşilerek yok edilmek istenen Taksim Meydanı, yine bir arzu nesnesi olarak, direnişin merkezi halini alıyor. Lefebvre ise 1968 eylemlerindeki barikatları, okul işgallerini mekansallığa işaret eden bir şey olarak tanımlarken, tam anlamıyla 1 Mayıs meydanı olarak Taksim'i anlatıyordu. Barikatlar ve direniş, kendine mekan yarattığında siz artık mekanın ele geçirilmesinden mutlak olarak etkilenirsiniz. Uzun süre iktidar olmanın sersemleştirdiği, herhangi bir hükümetin kavrayamadığı tam olarak budur. Sizi oradan alaşağı edebilmek için mutlak olarak meclis binalarının, resmi konutlarınızın, ordularınızın sevk ve idare merkezlerinin, radyo ve televizyon istasyonlarının ele geçirilmesine gerek yoktur. Direnişin yarattığı mekan üzerine yürüyen mücadele, her şeyi belirler. Bir bakmışsınız kendinizi her şeye muktedir hissettiğiniz mekanınız, parlamento ya da başkanlık, başbakanlık binanız, dışarıdan kapısı kilitlendiğinde hapsedildiğiniz kafese döner. Nasıl ki Mısır'da Tahrir Meydanı yıktıysa kokuşmuş Mübarek rejimini, ya da Yunanistan'da Albaylar cuntasını Politeknik Üniversitesi işgali kovduysa, Taksim Meydanı da direniş mekanı olarak, simgesel bir iktidarkovar halini almıştır artık.'

Bu yazıdan iki hafta sonra isyan, 'iktidarkovar' meydanı, buna dahil olan Türkiye'nin diğer meydanlarını, henüz 'Kafamı dinlemek için birkaç gün bir yerlere kaçsak ya Tayyip' ile atlatılamayacak, her gün büyük yarıklar halinde izler bırakarak ilerliyor. Direnişin mekanının ele geçirilmesi inanılmaz yaratıcı sokaklar ortaya çıkardı. Aldırmayın komplo teorilerine, tam anlamıyla bir halk isyanı bu. Daha çok, içinde, sokakta olmayanların ve birçok yenilginin dış izlerinin etkisiyle ortaya çıkan tahlil yorgunlarının endişelerini anlayın ama aldırmayın. Bütünüyle halkın karmaşık, kendiliğinden ve bu yüzden ele avuca sığmayan bir süreç şu ana kadar.

Bundan sonra ne olacak sorusuna geçip, kısa zamanda yazıyı bitirip, sokağa geri dönmek istiyorum. Doğrudan ve her yerde SSK'leri, yani 'Sokak Savunma Komiteleri'ni yani bir başka demokrasi biçimini, radikal katılımcı bir demokrasi biçiminden başka bir çıkış yolu yok bence. Öyle büyük toplantılar filan yapmadan, herkesin kendi sokağında, mahallesinde, kaç kişi ve şekli önemli olmayan, sadece isyanın kendi iradesini yansıtabileceği bir araç olarak, Sokak Savunma Komiteleri- SSK'ler inşa etmek, yaygın, yatay, radikal bir katılımcı demokrasinin, barışın ve özgürlüğün kurucu unsurları olacaktır bence. Boş verin anayasayı ve bir türlü yerine getiremeyen sözleri, isyan kendi yolunu bulur ve unutmayın artık kolay kolay isyanı tadanlarla başa çıkamayacaklardır.

İsyanın neresindensiniz?

İçinden...

Şiddet ve Mekan

16.05.2013

İktidarın simgesel ve aynı zamanda fiili alanı mekan onun ideolojisini yansıtırken yani 'buharlaşmış ideolojiyi' katı hale getirdiğinde, içindeki şiddeti mekanda yeniden yaratıyor. İnsanların, aslanların önüne atılması ya da gladyatörlerin birbirlerini öldürmesi ve bunun seyri için uygun mekan, arenalar, iktidarın şiddetini ve öldürebilme tekeli elinde bulundurmasının, gösteri alanlarıydı. Antik kentler de dolaştığınızda, amfitiyatrolar, eğer dik ve yüksekse aynı zamanda arena olarak kullanılan alanlardır. Kenar duvarların dik ve yüksek olması öldürme seyrine yakın olmanın ayrıcalığıdır.

Tam bu noktadan, modern dünyanın arenaları, futbol stadyumlarının şiddetten hiçbir zaman arınamamasının nedeni mekana yansıyan iktidar ya da bir başka deyişle inşa edilmiş iktidar değil midir? Her stadyumun ama her stadyu-

mun, şiddet, ırkçı, küfür ve erkek olması, sadece her ne pahasına olursa olsun kazanmak değil, her türlü durumda kazanmak durumunun, seyri, hissedilmesi, yaşanması arena duygusunun, mekanın ve iktidarın hissiyatıdır. Bu yüzden bütün futbol maçları öncesi ve sonrası yaşanan şiddet bu iktidarı, temel yaratıcısı iktidar olan faşizmi, şeref tribünlerini, ayrıcalıklı koltukları, seyre gelen iktidar mensupları ve hatta son dönemlerde neoliberal kent simgesi alışveriş merkezlerinin her statta yer alması ve hatta tarihi statların yıkılarak yeniden AVM'ye göre yeniden inşa edilmesi de bir bütün olarak katılmış ideolojinin simgesel mekanlarından önde gelenlerinden biri olduğunu açıkça gösteriyor.

Bu hafta İstanbul'da forması yüzünden öldürülen genç insanın, Brezilya'da henüz geçen ay Fortaleza ve Ceara takımlarının taraftarlarının taş ve sopalarla birbirlerine girmesinden sonra ateş açılması sonucu öldürülen 2 kişi, sahada ölen futbolcular ya da ölümlerinden hiç haber alamadığımız biraz az ünlü futbolcular, az izlenir ligler ve ya hiçbir zaman izlenmeyen amatör futbol oyunlarında ölenler iddia ediyorum ki arenalarda aslanların önüne atılan ya da gladyatör dövüşlerinde, yenilerek öldürülenlerden daha çoktur.

Bunun uygar batı maçlarında olmadığı, herkesin sakın sakın maç izlediği söylemiyle bizi terbiyeye davet eden konuşmalara da aldırmayın, 'holigan' teriminin yaratıcısı batı seyircisidir. Bu şiddeti doğuran, 'iktidar ve mekan' göz ardı edilerek yapılan her açıklama, bu ideolojiyi yeniden onarandır. Esas mesele iktidar mekanına, stadyumlara doluşulduğunda koskocaman bir kütle makinesi işlemeye başlar. Bu makineye bir yandan katılan işçi, işsiz, avukat, doktor, seyyar satıcı ya da her neyse diğer yandan 'taraftar' olarak çıkar. Mekanın değiştiriciliğinin, yabancılaştırmacı etkisinin çarpıcı bir örneğidir. Burada hiçbir sınıfsal ayırım kalmaz değildir tam aksine bütün öznel kendilerini, tapınağa, stada

adarlar. İktidarın parçası, görkemli birlikte haykırışların nesnesi olarak ‘seninle ağlar, seninle gülerim’ olunur.

Mekanın şiddet ile iç içe olması yani aslında iktidar ideolojisinin katılaşmış hali sadece stadyumlar, kongre salonları gibi devasa mekanlarla değil, aynı zamanda yine devasa ‘toplu konutlar’ yani izolasyon tipi cezaevleri için de geçerlidir. Birbirleriyle ilişkisi en fazla, sadece asansörlerde günden günde ve iyi günler dilekleriyle sınırlı, yeni faşizmin ev sakinleri de benzer bir hissiyatın failidirler. Yan yana ama birbirleriyle hiç ilişkisi olmayan bu yabancılaşmış grup, yeni neoliberal kentin mağduru, öleni ve öldürülenidir. Burada garip olan, komşuna karşı sıkı sıkıya kilitlenen kapıların birbirini tanımayan komşularının bir statü aynı forma ile birbirlerine her gol sonrası sarılması olabilir.

Belki de tersinden söylemektir ama kenti, mekanı yıkmadan iktidarı yıkmak hiç mümkün değil gibi geliyor bana...

Direnış ve Mekan

09.05.2013

Castells; meydanlar, anıtlar ve anıtsal yapıları, ideolojik yapının taşıyıcılığını yapıyor diye tanımlarken, aksine bir meydanın, yılda bir kere de olsa ele geçiriliyor olmasının, o ideolojiyi kırmak olduğunu da söylemek istiyordu mutlaka. Çok şükür ki 1 Mayıs İşçi Bayramı’nı Taksim Meydanı’nda kutlanmasını engellemek isteyerek, her geçen gün manasızlaştırılmış sokaklarımıza yine direniş ruhu katan hükümet oldu. Ortasındaki koca bir çukurla, karnı deşilerek yok edilmek istenen Taksim Meydanı, yine bir arzu nesnesi olarak, direnişin merkezi halini alıyor.

Lefebvre ise 1968 eylemlerindeki barikatları, okul işgallerini mekansallığa işaret eden bir şey olarak tanımlarken, tam anlamıyla 1 Mayıs meydanı olarak Taksim’i anlatıyordu. Barikatlar ve direniş, kendine mekan yarattığında siz

artık mekanın ele geçirilmesinden mutlak olarak etkilenirsiniz. Uzun süre iktidar olmanın sersemleştirdiği, her hangi bir hükümetin kavrayamadığı tam olarak budur. Sizi oradan alması edebilmek için mutlak olarak meclis binalarının, resmi konutlarınızın, ordularınızın sevk ve idare merkezlerinin, radyo ve televizyon istasyonlarının ele geçirilmesine gerek yoktur. Direnişin yarattığı mekan üzerine yürüyen mücadele, her şeyi belirler. Bir bakmışsınız kendinizi her şeye muktedir hissettiğiniz mekanınız, parlamento ya da başkanlık, başbakanlık binanız, dışarıdan kapısı kilitlendiğinde hapsedildiğiniz kafese döner. Nasıl ki Mısır’da Tahrir Meydanı yıktıysa kokuşmuş Mübarek rejimini, ya da Yunanistan’da Albaylar cuntasını Politeknik Üniversitesi işgali kovduysa, Taksim Meydanı da direniş mekanı olarak, simgesel bir iktidarkovar halini almıştır artık.

Bu nedenle Taksim’e çıkmayı ideolojik olarak nitelendirenler tabii ki çok haklıdır. Mekan ideolojinin elle tutulur halidir ve belki de onu metafizik halinden tek kalıcı gerçeğe dönüştürebilen durumundadır. İronik bir benzetme olsun diye tanımlarsam “katı olan her şeyin buharlaştığı” dünyada, buharlaşmış ideolojinin katılaşmış halidir mekan. Bu yüzden kentin ana arterlerinde yer alan finans kuleleri tam anlamıyla neoliberalizmin simgesel yapılarıdır. Ortaçağ’ın etrafı hendeklerle çevrili kale surları yerine, kamera hendekleriyle korunan camdan penisleri andıran kuleler, neoliberalizmin ana taşıyıcısı, finans kapitalin görkemli merkezleridir. Bütün feodal şatolar gibi duvarların yüksekliği, asıl olarak dışarıdan gelen düşmanlara değil kendi halkına karşı inşa edilmiş olmasıdır. Finans kulelerin yüksekliği de iktidarlarına ulaşamayacağımız duygusu yaratmasıdır.

Genellikle, en azından gazete de yapmadığım, bir konuyu kavramsal olarak anlatmaya çalışmamın nedeni ise yine gerillanın barışına ilişkin aslında. Guatemala’da ülkenin yüzde

40'ını elinde bulunduran gerillanın barış anlaşmasından hemen sonraki seçimde sadece 4.2 oranında oy alabilmesi, 4 yıl sonra sadece 3.7 oy alabilmesinin nedenini gerilla komutanlarına sorduğumda, “Bu futbol oynarken, birden basketbol oynamaya başlamanıza benziyor. Yani daha önce çok iyi gol atabilirsin ama şimdi basketbol oynuyorsun” diye tanımlıyorlardı. Bu gerilla etkinken, her türlü baskıya rağmen, katılmış seçimlerdeki duruma da benzemez. Çünkü artık “basketbol” oynanmaya başlamıştır. Bu yüzden yeni dönem için tercih edilen sol-işçi çizgisi, her türlü çabaya karşı Diyarbakır'daki 1 Mayıs'a katılımında kendisini göstermiştir. Kollayıcı bir açıklama yaparsak, Diyarbakır'da kaç işçi! vardır ki 1 Mayıs'a katılsın. İşte tam bu nedenle, yeni bir direniş mekanı olarak kent toprakları doğrudan, hızla kadınlara dağıtılması gereklidir. Bu cinsiyet özgürlükçü paradigmanın, kendi mekanını yaratması, yeni bir direniş-mekan odağı inşa etmesidir.

Yeniden ve yeniden; kent toprakları kadınlara...

Kadın Kent!

25.04.2013

Kent reformu, Kent topraklarının toplumsallaştırılması, yani kent topraklarının, hızla bir şekilde, konut hakkı olarak, kadınlara dağıtılması üzerine yazdıklarımı tartışmaya devam etmek istiyorum. Önemli bir etkisi oldu ama ne yazık ki her şey tartışma halinde. Havada uçan kelimeler sadece.

Öncelikle, bu barış inşasının, temel koşuludur. Artık ağızma pelesenk olmuş bir cümleyi, usanmadan, bir kez daha tekrar etmek istiyorum. Sadece 9 milyonluk bir ülke iken 300.000 kişinin öldüğü, her gün en az 7-8 kişinin öldüğü Guatemala'da, bugün “barış!” var ve her gün en az 20-25 kişi ölüyor. 5 milyonluk El Salvador'da, 150.000 kişinin öldürü-

lup kaybedildiği savaşın nihayetinde, bugün eski gerilla hareketi FMLN çoğunluğu iktidarda olmasına rağmen, bu barışın sokaklarında her gün 5 misli insan yaşamını kaybediyor. Barış anlaşması sonucunda, halkın önemli kazanımlarından bir olan, ölüm timlerinin lağvedilmesi, ordu ve polisin sayısının yüzde yirmiye düşürülmesi bugün ironik olarak FMLN çoğunluklu koalisyon tarafından ortadan kaldırılmak isteniyor, güvenlik sağlanmıyor diye. Garip değil mi? Yani önce sokaklarınızı işgal edenleri mücadele edip başınızdan atıyorsunuz, sonra aynı işgalcilere, para verip sokaklarınızı beklemesi için tutuyorsunuz. Polis- suç, güvenlik-suç sarmalıdır bu. “Nerede çok suç varsa orada çok polis olur” değildir. Nerede çok polis varsa, orada çok suç vardır. Eşyanın tabiatıdır bu. Diyarbakır üzerinden anlatırsam, köşe başında ‘aktivist’ avı için bekleyen panzerlerin orada durmasını siz talep ediyor olacaksınız ve orada durması için, parasını doğrudan ödeyeceksiniz. Eh tabii ki sokaklardaki avlananlardan olmayacaksınız. Bu nedenle yeni bir kent, Kadın kent yaratmadan barış olmaz.

Kent topraklarının kadınlara dağıtılmasına kuşku ile bakan solcu arkadaşlarım, bunun yine bir ‘mülkiyet’ biçimi olduğu kanaatinde. Burada hemen belirtmek gerekir. Konut ‘mülkiyet’ değil bir haktır. Sadece bir hakkın gerçekleştirilmesi söz konusudur burada. Mesela 10 eviniz varsa, o zaman onlar konut değil, gayrimenkuldür. Kent reformu, kent topraklarının kadınlara dağıtılması bugünkü anayasanın bile görev kıldığı barınma hakkının fiiliyata geçirilmesinden başka nedir ki? Kolaycı bir cevap verecek olsaydım mülkiyet, müteahhitte, şirkette ve hele hele erkekte olduğunda sesiniz çıkmıyor, kadın da mı olunca ‘mülkiyet’ oluyor derdim. Böyle demiyorum ama bu durumun değişmesi bile kabul edin ki devrimci bir reformdur! Toprağın toplumsallaştırılmasıdır bu. Ayrıca Türkiye’de en çok erkeklerin sahip olduğu gayrimenkul oranında yüzde 86 ile Hakkari ilk sırada, Yüzde 82

ile Mardin ikinci, yüzde 81 ile Siirt üçüncü sıradadır. Bunun değişmesi gerekmez mi cinsiyet özgürlükçü paradigmada?

Bir başka eleştiri, bu durumu estetize ettiğim idi. Yani kadınların da, bir toprak kapmak isteyeceklerini, onların da bu arazileri satıp, rant elde etmek isteği ile buna katılacaklarını söylüyorlar. Ne yazık ki bu kadar naif değilim. Tabii ki bu nedenle bir sürü insanın buna dahil olacağını biliyorum. Bu saik-iç neden hiç önemli değildir. Zaten yoksullar ideoloji ile örgütlenmez, ihtiyaç üzerinden örgütlenir. Bırakın kadınları, bir sürü erkek de, bir arazi kapsın ve muhtemelen elinden alırım kanaatiyle kendileri buna teşvik edecektir. Fakat hiç-bir saik, bu hakkın yerine getirilmesinin önünde engel değildir.

Eğer siz toprak reformu yapacaksanız, topraksızların ne düşüncede olup olmadıklarına bakmazsınız. Sadece topraksız olup, olmadıkları önemlidir. Kent reformu da böyledir. Kadınların yüzde 80’den fazlası, barınma hakkından yoksundur. Kendi evleri yoktur. Kirada, babalarının ya da kocalarının evlerinde oturmaktadır. Hangi düşüncede oldukları fark etmez. Bırakın biraz da babalar annelerin, kocalar karılarının evlerinde otursunlar.

Kurtarın kentlerinizi iktidarlardan, barış için, kent toprakları kadınlara.

Kent reformu! Hemen. Şimdi...

‘Köyden Kente Göç’ Efsanesi

07.02.2013

“Sadece 27 kilometrelik eninde bir şeride Türkiye’nin bir ucundan bir ucuna kadar evler yapılsa herkesin bahçe içinde evi olur” önerisi belki kısaca diğer adıyla Eko-Kent! sanki hiç gerçekleştirilemeyecek bir şey yani imkansız sanılıyor. Bu yüzden bir sürü arkadaş “senin dediklerin doğru ama

ütopya” diyorlar. Aslında farkında olmadıkları, şu anda yaşadığımız şeyin distopya olduğu.

Bu savunduğumuzun çok büyük değişiklik olduğu ve bu yüzden gerçekleşmeyeceği düşüncesi üzerinde duralım. Bugün toplum büyük bir değişiklik zaten yaşıyor. Bu büyük ama önerinin tersine ve imha edici bir göç. Çoktan, düşünsel olarak sıradanlaşan “Köyden Kente göç” hızla devam ediyor. Kırsal yerleşim yerleri tamamen boşalmaya başladı. Küçük köylülük neredeyse ortadan kalktı. Neoliberal politikalar özellikle tarımda küçük köylüyü tam anlamıyla mülksüzleştiriyor, onlardan kalan topraklar neoliberal tarım şirketlerinin talan alanına dönüşüyor. Bütün dünyada, ulus ötesi tarım tekelileri Cargil ya da Monsanto’nun yersiz yurtsuz ettiği köylüler ya da barajların, HES’lerin doğrudan sular altında bıraktığı ya da sularını kuruttuğu için topraklarından sürdüğü insanlar, çok daha büyük, kapsamlı bir değişikliğin ortasında, daha doğrusu yıkımın içindedir

‘Kentlerde sanayinin gelişmesiyle, köyden kente göç edenler’ efsanesinin hala geçerli olması ilginçtir. Her gün için, biraz daha radikal tekellerin üretim zincirine dahil olan sanayi, hiç de sürekli işçi istihdam etmemektedir. Gerçek olmasa da fabrikada çalışan, iyi maaş alan işçi rüyası da ortadan kalkmıştır. Göç’ün nedeni tam anlamıyla, radikal inşaat tekellerinin baraj ve HES inşaatları, radikal tarım tekellerinin küçük çiftçiyi yok eden, topraklarını elinden alan tarım politikaları ve bir yersizleştirme ve yurtsuzlaştırma hareketidir.

Bu sürgün aynı zamanda kesinlikle bir kimlik savaşıdır. Sadece Türkiye’de Kürt bölgelerinde olduğu gibi halkın doğrudan bir kimlik mücadelesi değildir sözünü ettiğim. Yani kendi kimliklerini savunanları, önce kırsal alanlardan, ardından kasabalarından büyük kentlerine savuran savaş; bombaları, tüfekleri, jandarma ve polisi ile değil bu yazıda sözünü

ettiğim. Barış'ın olduğu yerlerdeki 'Yersizleştirme-Yurtsuzlaştırma' radikal tekellerin mülksüzleştirilmesi vurgulamak istediğim.

Her sosyoloji dersinde yinelenen 'sanayinin gelişmesi sonucu köyden kente göç oldu' efsanesi, aslında Türkiye için kuşku duyulmadan tanımlandığı 1960'lar için bile sanıldığı kadar doğru değildir. Altmışlı yıllarda büyük kentlerde, özellikle montaj sanayi gelişmiştir, ama bu göçü, sadece buna bağlamak ilerlemeci mantığın işine geldiği seçeneği, önüne çekip kolayca işaretlemesinden başka bir şey değildir. Temel mesele geçimlik tarımın 'yeşil devrim' adı altında imha edilmesidir. Toprağın derin kazılarak karnını yardığı, ve DDT ile doldurduğu yani öldürüldüğü, kırsalın kitlesel olarak sürgüne gönderilmesi yani geçimlik köylünün kapitalist pazara entegre edilmesi, kent sürgününün gerçek nedenidir. Traktör üzerindeki mutlu çiftçi fotoğrafları aslında aynı zamanda toprağından kente sürülmüş köylü fotoğraflarının diğer yüzüdür.

Köyden kente gelenlerin, kentte çok daha iyi koşullarda yaşadığı da tam anlamıyla bir başka efsanedir. Köyde kendi toprağıını ekerken yılda sadece 2 ay, belki sıkı çalışan köylünün kentte günde en az 10-12 saat çalışması mı daha iyi koşuldur? Bu efsane öyle bir abartılıdır ki köyde daha büyük ve mutlaka ki bahçeli, ağaçları ve toprakla yaşayan bir köylünün kent varoşunda briket bir kulübeciğın içine sıkıştırılması bile, sanki kendisinin tercihi olarak anlatılmaktadır. Tarımdaki 'yeşil devrim' savaş tehcirlerinden ve soykırımlarından daha fazla insanı kent varoşlarına sürmüştür.

Bu aynı zamanda kapitalizmin yapı biçimindeki bugünkü tartışılmaz düşünsel hegemonyasının da Türkiye için ilk inşa edildiğı yıllardır. Toprak, kerpiç, taş ya da ağaçtan oluşan geleneksel mimarinin yerine sihirli güç betonun zihinlerimizde tartışmasız bir şekilde yer almasının yıllarıdır bu. Dış-

lanan ve aşığılan geleneksel mimari, okullara gönderilerek ‘okumuş adam’ ‘mimar-mühendis’in elinde, çimento altında boğulmuştur.

Devam edeceğimiz kenti yazmaya ancak şunu belirtmeli ki ‘ütopya’ diyen düşüncenin hatası, sadece ‘imkanlı’ olanı düşünmektir.

Kentsel Dönüşüm: Mekke

24.01.2013

Kentsel dönüşüm ya da diğer adıyla neoliberal kent inşası, sadece bu ülkenin kentlerini yıkmıyor. Dünyanın her yerinde, kapitalizmin temel dinamiği, yoksulların evlerini, yaşam yerlerini, kent sınırlarındaki doğal alanları ve bütün bunların yanında, insaf duygularının arkasında kalabilmiş tarihsel, dinsel dokuyu da hızla yiyor. Bu neoliberal ziyafetin elinden, İslam’ın kutsal kentleri Mekke ve Medine de kurtulamadı. Mekke’de Kabe’nin yanına inşa edilen 26 lüks otel, 500 restoran ve 4 bin mağazalı Cebel-i Ömer entegre neoliberal tesislerinin haberi Aktüel dergisinde Birol Biçer’in yazısında çarpıcı biçimde verilmiş: “İslam dünyasının kalbi Kabe’nin 600 metre yakınında yükselen ve 30 kilometre mesafeden görülebilen, Londra’daki Big Ben’i bile gölgede bırakan dünyanın en büyük saat kulesi Abraj el-Beyt ve Kabe’nin etrafını çevreleyen lüks oteller ve alışveriş merkezlerinden kurulu gösterişli projeleri artık duymayan kalmadı. 2011 yılında sona eren ve 15 milyar dolara mal olan bu projenin yerindeliği çok tartışılrsa da sadece tartışıldığıyla kaldı. Kabe’ye tepeden bakan ve bütünlüğü içerisinde onu haritada küçük bir nokta gibi bırakan dev kompleks 1781 yılında Osmanlılar tarafından Mekke’yi korumak için inşa edilen Ecyad Kalesi yıkılarak yapılmıştı.”

Son Türk sultanı, ‘teoliberal’ beyi kıskançlıktan çatır çatır çatlatacak, bu entegre neoliberal tesislerde, bu toprakların

kaç ‘Müslüman’ı yer edinmiştir kim bilir? Yani bu projenin yanında, yeni İstanbul projesi filan çoktan yaya kaldı. Mekke’de gayrı menkul fiyatlarının metrekaresi 200 bin doları bulduğunu okuduğunuzda, Kabe manzaralı Cebel-i Ömer tesislerinin ne kadar değerli olduğunu belki biraz daha kavrayabilirsiniz. Okurken sizin için zorluk olmasın diye küçük bir hesap yapıyım dedim. Bu hesapla mesela 100 metre karelik bir daire isterseniz yaklaşık 20.000.000 dolara satın alabiliyorsunuz. Eh tabii gene anlamadınız çünkü siz genellikle ‘Ulan cepte yüz lira kaldı, maaşa da daha 12 gün var.’ gibi hesaplar yaptığınızdan yazıyım ben size; 20 milyon dolar... Amerikan doları. Bizim ülkemizdeki gayrı menkul ge-yiği, ‘Buralar çok değerlendirildi Arap şeyhleri satın alacakmış’ gibi Mekke emlak piyasasında da ‘Türk şeyhleri satın alacak’ diye spekülasyon kokan, rivayetler dolaşıyor mudur acaba?

Tabi ki herkesin daire satın almasına filan gerek yok. Dedim ya 26 yeni lüks otel de yapılmış. Verirsin paranı, kalırsın. Senin için inşa edilmiş, 500 restoranda yemeğini yer, 4 bin mağazada alışverişini yaparsın. Ben acar gazeteci, sizin için bunun araştırmasını da yaptım. Hazreti Ebu-Bekir’in evinin üstüne inşa edilmiş Hilton otelini beğenirsiniz diye düşündüm. ‘Suudi Arabistan’daki Mekke’nin kalbinde yer alan Makkah Hilton Hotel, Mescid-i Haram’ın ve Kabe’nin manzarasını sunmaktadır. Otelde, Mescid-i Haram’a bakan klimalı ve halı kaplı 10.000 kişilik iki adet ibadethane mevcuttur.

‘Makkah Hilton’ın tüm odaları şehir, dağ, Kabe veya Mescid-i Haram manzarasına sahiptir. Her odada masa ve kanepe vardır. Sütlerde yemek alanına sahip ayrı bir oturma odası, executive odada ise Executive Lounge’a erişim imkanı sağlanmaktadır.

Geleneksel kemerli pencerelere sahip EL Etlalah Restaurant, Asya yemekleri ve bölgesel spesiyaliteler sunmaktadır.

Al Fayhaa Restaurant'ta Arap lezzetlerinin, Lagenda'da ise otantik dünya mutfağının tadına varılabilir. Konuklar Caffè Cino'da Arap kahvesi eşliğinde dinlenebilir.

Otel bünyesindeki kapsamlı alışveriş merkezinde yemek mekanı ve 450 adet marka mağaza yer almaktadır. Makkah Hilton Hotel'in hemen yakınında yer alan Mekke'nin ilgi çekici mekanları arasında Kabe ve Zem Zem Kuyusu bulunmaktadır. Diğer önemli İslami kutsal yerler ise 8 km'den az bir mesafededir.' Diye yazıyor reklam metninde. Mali durumunu biraz tahmin ederek, en pahalı zaman olan Hac zamanı değil diğer günler için baktım. 28 Şubat- 2 Mart arası 4 gece için bu otelin yaklaşık fiyatı 2 bin lira ile 6 bin lira arası. Tabii ki bu toprakların insanı olarak hemen, 'Ne kadar kazanıyorlardır abi' diye düşünüp, sadece bu otelin oda sayısı olan 700 ile bu parayı da çarpmadan edemedim.

Dipnot'a yazmıştım; 'Gücün temerküzü sermaye, iktidarını mimaride kurar. Hemen hemen her kültürde olan Babil kulesinin yıkılması söylencesinde kulenin iktidar simgesi açık olarak görünür. Yani tanrı, kendisinden başka bir iktidarın olmasını istemez, kuleyi yıkar. Tanrı, bu söylencede, ister inanın ister inanmayın haklıdır. Babil kulesi ve her kule her zaman iktidardır ve yıkılmalıdır.'

Sahi, Hac ve Umrede 'ihram' neden giyiliyordu?

Ucube Apartmanlar

30.11.2012

Brezilya'da Sao Paulo yakınlarında bir kentin, Campinas'ın, 'Favela'larından birinde bir Hip-Hop grubuyla konuşuyordum. 32 kişi, tek odalı bir gecekondunun içindeydik. Son şarkılarında bu gecekonduda yaptıkları ve henüz bitiremedikleri tuvaletin öyküsünü anlatıyorlardı. Reklam panolarından, nakliyat sandıklarından, siyasal partilerin seçim vaatlerinin, mutlaka ki gülümseyen politikacı suratlarının olduğu

bilboardlardan sökülebilmüş tahta parçaları ve hala her şeye rağmen çıkabilen ağaçların gövdelerinden inşa edilmişti. ‘Biz müzik işçileriyiz. Bize; Onlar marjinal, gecekonduda yaşıyorlar, gecekonduda müzik yapıyorlar diyorlar. ‘Sao Po-ula’nın üçte ikisi marjinal, dünyanın dörtte üçü marjinal’ diyorlardı.

Kapitalist kent hegemonyası bu noktada başlıyor. Aslında dünyanın sadece 4’te 1’ini inşa edenler nasıl oluyor da düşünsel olarak neredeyse her siyasal fikre göre, olması gereken durumunda algılanıyor? Bu hegemonyanın düşünsel gücü, asıl olarak binlerce konut inşasından, ikiz kulelerden, viyadüklerden ve kavşaklardan daha etkili. Ayrıca dünyada azınlıkta kalsalar da planlanan ve inşa edilen kentler, sorunsuz olsalar yine de bu ‘ideal kent’ imajı haklı olabilecektir. Ancak hala dünyanın en iyi kentleri olarak gösterilen kentler, ilk olarak kendi iç dinamikleriyle organik gelişen bir iskelet üzerine inşa edilenlerdir. Önce kağıt üzerinde çizilen, sonra inşa edilen neredeyse her kent, çok kısa bir zaman sonra, öncelikle doğrudan planların dışına, plansızlığa ve ardından da bütün kentlerin kaderine mahkum olur. Burada sorun, sürekli tekrarlanan şey, kentin plansız gelişmesi değil, tam tersine hiç bir planın, kenti sınırlayamaz olmasıdır. Daha doğrusu her planlanmış, ölçülmüş ve çizilmiş kent, aynı zamanda ‘satılabilir’ olduğundan yani meta haline dönüştüğünden, sınırları belirlenmiş ve sınıflanmış ve ardından da kendi gerçeğini, kentini yaratır olmuştur. Bu kent düşüncesi, temel de kamu hizmetinin temerküzü düşüncesinin doğal(!) sonucudur. Sermayenin temerküzüne karşı çıkmak ile kapitalist kente ve hatta kente karşı çıkmak arasında, hiç fark yoktur. Bu durum kapitalist kentin inşasında radikal inşaat tekellerine, radikal bilgi ihtiyacına ve radikal uzmanlık bilgisine ihtiyaç duyurur ki bu tekellerin kendisine, ‘kamu’ adı veren devletin sahip olması da bir şeyi değiştirmez. Basit ama doğrudan söylemek gerekir ki çok katlı yapılar inşa ederseniz

bunda yaşıyan ‘aşağıdakiler ve yukarıdakiler’ her zaman olacaktır.

Kağıtlara kent çizenlerin en büyük handikapları bu sokakları kendi kendine hareket eden şeyler zannetmeleridir. Sokakların bir ruhu olduğunu göz ardı ederler. Mükemmel kurulmuş bir kent bile her gün süpürülmek zorundadır. İlk basit soru, bu sokakları süpürenlerin nerede oturacaklarıdır? Düşünceli plancılar bunun için işçi konutları planlasalar bile -ki neoliberal kent inşasında her toprak parçası çok değerli olduğundan bu insanlar sanki yokmuş gibi hareket edilir – Bu mutlaka ki ya çok kısıtlı ya da kent dışında olacaktır.

En büyük ve yaygın yanılgı, yüksek apartmanlar olmazsa evlerin artık bize yetmeyeceği kanaatidir. Türkiye için düşünürsek, ülkenin bir ucundan diğerine yani yaklaşık 1700 kilometre üzerine, sadece 27 kilometre eninde bir çizgiye, tek katlı, bahçe içinde evler yaparsak, hiç bir apartmana ihtiyaç olmadan Türkiye’deki bütün herkes, yanlış okumadınız bütün herkes, ev sahibi olur. Diğer açıdan söylersek, yüksek yüksek binalar yaparsak konut sorunu hiç bitmez ve yoksulların hiç bir zaman evi olmaz. Yani yüksek yüksek binalara ev kurmasınlar.

Zenginler Bizi Aç Bırakmayın, Sizi Yeriz!

11.08.2011

Ya ben kötü insanım. Bir fotoğraf vardı ve çok hoşuma gitti. Londra sokaklarından birinde bir Afrikalı, bir beyazı, muhtemel Protestan, bir Angola Sakson’un pantolonunu soyarak alıyor. Çantasını filan boşaltmış sıra pantolona gelmiş. Çok hoş bir manzara. Dedim ya size kötü bir insanım ben. Yüzyılların rövanşı var burada ve bugün. İnsanların kim olduğu üzerinden değil, simgesel olarak bakıyorum tabii ki. Yani ‘Beyaz da bir emekçi olabilir, zavallı pantolonunu bile kapırmıştır belki’ filan demeyin. – Hele öğretmenler lafım size,

sakın siz demeyin.– Ben bu fotoğraftan yola çıkıp sembolik bir durumu, gerçekliğinin ne olduğuna aldırmadan soyut olarak ya da başka bir deyişle tam olarak gerçeği anlatmak istiyorum.

Yüzyıllardır soyulmuş kıta Afrika'dan neler çalınmadı ki. Elmas, altın, gümüş, ne biliyim kobalt, bakır, manganez, fosfat ve hatta fil, fildişi ve nesi varsa, yükte hafif pahada ağır olan, yükte ağır, pahada da ağır her şey ve insan yani köle olarak çalıştırılmak için erkekler, kadınlar ve çocuklar yani köle emeği, kapitalizmin serpilişinin motor gücü, kısaca her şey ve hala da çalmaya devam ediyorlar. Bugün kıtadaki kuraklığın nedeni de batıdır. Bakın Afrika haritasına, cetvelle çizilmiş sınır çizgilerine bakın. Bu sınırlar Afrika'nın hayvanlarının doğal göç yollarını parçaladı ve ekolojik dengenin yıkımının en güçlü nedenlerinden biri oldu. Afrika'nın suyunu çaldılar. Bölerek, sınırın iki yakasında bırakılmış halkların, sınırlı kaynaklar için çatışmalarının nedenlerinden biri de bu. Doğal hayatları yıkılmış, kültürleri iğdiş edilmiş ve topraklarından sürülmüş bir kıtanın çocuğu, bunun mümes-sili İngiltere'nin kışından pantolonu çekip alıyor. Çok güzel. Dedim size ya ben kötüyüm.

Solcular, ama bu çözüm değil demeyin bana. Örgütlü gücün, devrimci parti tartışmasının ve bilumum teorilerin yeri değil bence şu an. Bundan bir şey çıkmaz demeyin sanki bizim yaptığımız her şeyden, bir şey çıktı bugüne kadar. Dadaist coşkuyu körükleyen kundakçıların alevleri yutsun Sony bayilerini, yıkılsın bin bir alarm döşenmiş cep telefonu satış reyonları, onlar öğretmediler mi bize cep telefonsuz yaşanamaz diye, farklı olun şu marka ile diye reklamları dönmüyor mu hala televizyonlarda, eh şimdi işte şimdi bu öğretinin şenlikli talanı bu. Yağma yok, hiç mi geri dönmeyecekti yaptıkları yağmaların artçı küçük dalgaları.

Arjantin isyanının şenlikli yağma günlerinde; Türkiye’de, biz Arjantin olmayız diye her gün haber bültenlerinde bir görüntü dönüyordu. Ulus ötesi bir tekelin koca marketine dalmış yoksullar, koca bir dana budu, bir televizyon ve seçemediğim üç beş şeyle, belki bir mutfak robotu, bir müzik seti, numarası karışık ayakkabılar, üzerinde Boss yazan tişörtlerle kırılmış kapıdan telaşla dışarı çıkıyorlardı. Birkaç ay sonra Buenos Aires’in barriolarında-gecekondularında konuşurken nereden tanıdığımı çıkarmaya çalışıyordum. Hatırladım. Defalarca Türkiye televizyonlarında sırtında koca dana bu-duyla görmüştüm. Komşular filan toplandık. Yemek yaptık yedik dedi. O günlerde durmadan tekrarlıyordum. Neden yağmalardan bu kadar korkuyoruz? Evlerimizde yağmalanacak televizyondan başka bir şey yok ki ve onu da alıp götürseler sanki kötü olacakmış gibi. Eh bir de pantolonumuz varmış varsın o da feda olsun yağmaya. Hep varlığımız varlıklarına mı armağan olacak?

Eğer bu sistemi yeniden onarırlarsa bizim kafamızdaki talan ve yağma karşıtı küçük burjuva biblo seviciliğimizden doğacak bu. Yağmalanan, talan edilen ve kundaklanan sistemin ta kendisi. Sistemden doğan, şenlikli bir sanat bu...

Zenginler bizi aç bırakmayın, sizi yeriz.

Bin Ladin, Bir Villa

05.05.2011

Bin Ladin öldürüldü. “Amerikan Merkezi Haber Alma Teşkilatı CIA, özel kuvvetler ya da her kimse kendisini öldürmeden yakalayamaz mıydı? ‘Adalet’ diye duyurdu Obama, Bin Ladin’in öldürülmesini. Eskiden, adalet uygun bir yargı süreci anlamına gelirdi. Mahkeme, duruşma, savunma. Saddam’ın çocukları gibi Bin Ladin de silahla öldürüldü.”

“Kendisinin sağ yakalanmak istenmediği doğru. Ancak bir yargılama süreci bin Ladin’den çok başkaları için daha

fazla kaygı verici olacaktı. Sonuçta, Afganistan’ın Sovyetler tarafından işgal edildiği dönemde CIA’yle bağlantılarından söz edebilir, İslamabad’da Suudi istihbaratının başındaki Prens Türki el-Faysal’la toplantısının ayrıntılarını anlatabilirdi.”

“Binlerce Kürdün kimyasal silahla öldürüldüğü katliamdan değil, 153 kişinin öldürülmesinden sorumlu tutularak, bu kimyasal malzemelerin Amerika’dan geldiğini açıklayamadan, Donald Rumsfeld’le dostluğunu ve İran Savaşı sırasında ABD’den aldığı yardımları anlatamadan asılan Saddam gibi...”* Bin Ladin ile doğrudan mülakat yapabilen az kişiden biri olan *Independent* yazarı Robert Fisk’in yorumu bu. Buna ekleyecek bir şey de bulamıyorum.

Ben ‘öldürülme’ yorumlarına başka bir açıdan bakmak istiyorum. Bu haberler Türkiye’de ve dünyada “Bir villada öldürüldü” diye verildi. Ben bu “villa” kısmına takıldım. Önce haberleri sadece dinleyebilmişim. “Etrafı dikenli tellerle çevrili, iki giriş çıkışı bulunan, kale gibi lüks bir villada sıkıştırılıp öldürüldü” diyordu. Sonra bu anlatılan evin fotoğrafını görünce hayal kırıklığına uğradım. Villa villa dedikleri genişçe bir ev, hani taze müteahhitlerin hemen kendileri için inşa edecekleri büyüklükte, alacaklılar geldiğinde bu adamın evini satsam zaten tahsil ederim yanılığını yaratan bir bina. Güvenlik duvarları ile çevrili dedikleri 3-4 metre yüksekliğinde briket bir duvar ve üstünde çevrili dikenli teller. O mahallede muhtemel her evde bulunan üç sıra, iki elinle kaldırıldığında arasından rahatça geçebileceğin, eh belki etekle geçen kız komanda olursa eteğinin takılabilmesi riskini taşıyan ve yani toplamında olsa olsa bahçeden hurda demirlerin çalınmasını engelleyebilecek bir güvenlik çemberi! Ayrıca denilene göre bu operasyonda, bir de helikopter kaybetti ABD. Üff nerede o filmlerdeki 3-5 komando ile ülkeleri ele geçiren kahramanlar. Belki başlarına bant bağlamadıkları ve

yüzlerini boyamadıkları için bu kadar az becerili operasyonlar.

Yanlış anlamayın, Bin Ladin ölmedi, komplo filan demiyorum. Bu komplo teorisyenlerinin işi. Ben ‘öldürülme’yi anlatan dilden bahsediyorum. Villa derken söylenen şu; “Bakın yoksullar sizin yanınızda olduğunu söyleyen adam villa da çıktı.” Bir diğer yandan kendilerini de ikna etmeye çalışıyorlar; “Kim olursa olsun, hayatın esas amacı villada oturmaktır.” Hemen ardından bunu, iktidarı tamamlayan tanımlamalar ekleniyor; “Karısının arkasına saklanarak öldü” diye yazmış *Daily Telegraph*. “Nasıl bir erkek bu?” yani. *Financial Times* da kendisini ilgilendiren pencereden atmış başlığı “ABD bin Ladin’in ölümüyle coştı.” Yükselen borsalardan söz ediyor. İki, üç terörist daha öldürülse, ekonomik kriz filan kalmayacak. Ölsün teröristler, yaşasın borsa.

Geçen hafta bir azılı terörist öldü. Bin Ladin’den söz etmiyorum. Küba yolcu uçağına bomba koyulmasıyla, 73 yolcunun ölümüne yol açan katliamdan sorumlu Orlando Bosch, Miami’de yani ABD’de 84 yaşında eceliyle vefat etti. Muhtemelen de bir villada. George Bush devlet başkanırken onu affetmişti. FBI kayıtlarında bazen masum insanlara zarar vermekten kaçınamazsınız demişti. Bu arada bu bombalama eylemlerini, içlerine sızarak açığa çıkartan, engelleyen 5 Kübalı yıllardır ABD cezaevlerinde. Masumlara zarar verilmesini, durdurma suçu işlediler.

Villalar, dikenli teller, Pakistan, Miami, CIA, FBI ve terörist kim?

Kırklar Dağı

14.04.2011

Ne güzel geliyor kentler. Koca koca binalar yapılıyor. Asansörleri de var. On kata çoktan vardılar ve belki yirmi olacak. Ne güzel geliyor kentler. Bir de uydu kentler var. Nedense reklamlarında hep beyaz kadınlar kullanılır. Kucaklarında beyaz çocuklar taşıyan, beyaz kadınlar. Muhtemel reklam filmi sonrası gerçek annelerine devredilen aman ne sevimliymiş çocukları. Bir de büyük arabalar ile geliriz o reklam filmlerinde. Özenli annelerin yağ reklamlarından iyi tanırız bu beyaz aileleri. Margarin gibi pürüzsüz ciltleri, kepeksiz saçları vardır. Bunlar da yeni moda olarak uydu kentlerde oturuyorlar. Yeşil alanlar diye nitelendirilen iki santim derinliğinde çimlerle kaplı, bodrum katlarında jim salonları olan yani yürüdüğünüz zaman hiçbir yere varamadığınız koşu bantları, zavallı zayıflama bisikletleri ve ter kokularının olduğu yerler. Bir de spa konursa yani sauna, yani hammam, tamam. İşte o zaman tam olur buralar. Uydu kent, uysa da uymasa da olur kent tarifi bu. Ne güzel geliyoruz.

Kendimi Chemical Brothers'ın klibinde gibi hissediyorum. Her yeri yiyen inşaat kepçeleri peşimden koşuyor. Yedikçe büyüyor ve daha fazla acıkıyorlar. Şimdi kepçeler Diyarbakır'da başrolde. Yoksulların oturduğu, mesela Ben ü Sen mahallesini de yakında yiyip yoksulları kent dışına süürecekler. Margarin suratların yeni zaferi olacak bu. Yanlış anlamayın ırk ayrımı yapmıyorum beyaz Türklere, beyaz Kürtlere ve Michael Jackson kadar siyah beyaz herkesten bahsediyorum ve buna öykünenlerden. Öykünenler, müritler uçuruyor onları gökyüzüne. Aç kepçeler peşimizde yoksulların sağlıksız evlerinin üstüne arte mutfaklar inşa edecekler. Yoksulları sağlıksız evlerden kurtarıp(!) kent dışına süürecekler. Bütün Amerikan filmlerinde seyrettiğimiz iyi insanlar kepçeleri yönetiyor, böylece daha gelişeceğiz. Toptan kurtuluyoruz seyyar satıcılardan, 'ay ama bir sürü de serseri var.

Burada'dan, işsizlerden, kitleden, parkların salıncaklarını kıranlardan, eğitimsizlerden... Hepsi koca kepçeler sayesinde boğazlarına tıkılmış iki santim derinliğindeki çimlerin, yeşil alanların altında kalacak.

Konut ihtiyacını karşılıyorlarmış. Koca bir yalan. Bu evlerde kim oturacak? Bu evlerin sahipleri kim olacak? En iyimser tahminle gelecek 20 yılını ipotek altına koyacak orta sınıf, karı koca 'öğretmen'lerden olacak sahipleri. Cennet ya da cehennem kapısında soracaklar ne yaptınız bu dünyada? Tırnak muayenesi, saç kontrolü yaptık, not verdik ve para biriktirip bir ev satın aldık zenginlerin eteğinde. Aklıma yine Ağa çocuğu müteahhit reklamı geliyor. Elini nereye koyacağını bilemeyen kötü oyuncu. 'Herkesin havuzunun olduğu evler hayal etmiştim' gibi bir şeyler diyordu. İstanbul'da çocukluğumun geçtiği deniz duruyordu binalarının hemen ardında. Her gün denize giriyorduk biz, senin bir kişi işeyince kirlenen havuzlarının yerine. Senin gibilerin binaları öldürdü denizi. Al başına çal derinleştirmiş lazımlıkları, havuzlarını.

Kent toprakları kamunundur. Sadece Komünist Küba'da değil. Kapitalizmin beşiği Hollanda'da da böyledir. Kent toprağının rantını kimse yiyemez. Kırklar Dağı kamunundur, herkesindir. Orada tüketecekleri su, kirletecekleri toprak ve yok ettikleri tarih ve türküler de. Hep yeldeğirmenleri mi kazanacak?

Ekolojik Yapı Üzerine Notlar

26.02.2015

Kobanê'nin yeniden inşa sürecinde ekolojik yapılar üzerine tartışmalar sürerken, bazı notlar düşmek istiyorum...

Sermaye ancak kendisine benzer şeyler inşa edebilir. Gücün temerküzü sermaye, iktidarını mimaride kurar. Hemen hemen her kültürde olan, Babil Kulesi'nin yıkılması söylenmesinde, kulenin simgelediği iktidar açık olarak görünür.

Yani Tanrı, kendisinden başka bir iktidarın olmasını istemez, kuleyi yıkar. Tanrı, bu söylencede, ister inanın ister inanmayın haklıdır. Babil Kulesi ve her kule her zaman iktidardır ve yıkılmalıdır. Yüksek binalar, büyük gökdelenler, kendilerinin, çok iyi gösterdiği gibi bir erkek-iktidar kent tasarımlarıdır. Kapitalist kent erkektir. Muhtemel bir “Ekolojik kent” ise kadın.

Ekolojik yapıların temel özelliği, sadece organik inşa maddeleri ile üretilen değil, özgür, birlikte ve eşit irade ile radikal inşaat tekellerine ihtiyaç duyulmadan inşa edilmelelidir ve bu, herkesin bu yapı biçimine ulaşabilme hakkını da içinde taşır. Bu yüzden mesela Hawaii adalarında “klasik yerli yöntemlerine” göre ama bir inşaat tekelinin, tatil sitesi inşa ettiğini düşünürseniz, bu hiçbir zaman ekolojik bir yapı değildir. Organik malzemeler ile üretilmiş ki “üretilmişin” altını çizmemiz gerekir, bu yapılar ancak kapitalist kentten kaçış için pazarlanmaya çalışılan, birer karikatür olur. Zaten “klasik yerli yöntemleri” aslında hiçbir radikal uzmanlık ihtiyacı duyulmayan, birlikte, dayanışma ile gerçekleştirilen bir inşa biçimidir. Kuşkusuz hiçbir zaman aynı da olmayacaktır. Hiçbir kapitalist meta üretimi, yeni bir satış durumunu beslemeden, tahrik etmeden gerçekleşemez. Yani araziye en fazla kaç kulübenin yapılabileceğinin hesaplandığı bir inşa biçimi bile tek başına ekolojik olma durumunu ortadan kaldırır.

Bu tür yapılardan şu anda en büyüğü olan Abu Dabi çölüne inşa edilen “Masdar City” adlı ekolojik kent (!) tam anlamıyla buna bir örnektir. Sadece güneş enerjisinin kullanılabacağı, rüzgar kulelerinin, su buharlarının sokakları serinleteceği bu kent, ekolojik bir kent olarak tanımlanmaktadır. İlk bakışta hemen anlaşılabileceği gibi, bunun temelinde yine bir Faust saklıdır. Çölü cennet haline getirme fikri, yine şeytanın baştan çıkardığı insanlıktır. Milyarlarca dolarlık bu kent inşası, her görkemli inşa gibi işçilerin, özellikle yoksul

Hintli ve Pakistanlı işçilerin yoğun bir sömürsü ile devam etmektedir. Sadece bu inşa sürecinde harcanan enerji, bu kentte yaşayacak ayrıcalıklı insanların toplamının en az 10 katı fazla insanın yaşayacağı, bedevi yerleşim yerleri inşa-sında kullanılsa, bu enerji onları 300 yıl kadar hiçbir şey yap-malarına ihtiyaçları olmadan yaşatacak durumdadır. Sadece yüzyıllardır bedevilerin kullandıkları barınma biçimi, kıl ça-dırlarla karşılaştırmanız, ekolojik Faust'un ağzını tıkamaya yeterlidir.

Yani her yeni baraj inşaatı, üretilen her yeni Watt elektrik, özgürlüğümüzü daha da uzağa sürüklüyor. Enerjinin nereden üretiliyor olması çok önemli olmasına rağmen, her şeyi açık-lamak için yeterli değildir. Tamamıyla yenilenebilir bir enerji üretiminin bile elde edilmesi ve dağıtımı ile iktidar otoriteyi dışlamaz. Ekolojik bir kent (!) mutlaka daha az enerji tüketen ve topluluğun kendi enerjisini yaratan olmalı-dır. Elektrifikasyon şiarı ile birlikte, Sovyet devriminin öz-gürleşmeci ütopyasının ortadan kalkması sürecinin eş za-manlı olması tesadüf değildir bence.

Kobanê, TOKİ tarafından inşa edilirse TOKİ suretinde, müteahhitler tarafından yeniden inşa edilirse müteahhit sure-tinde, özgür, birlikte ve eşit biçimde, radikal inşaat tekelle-rine ihtiyaç duymadan yeniden inşa edilirse Devrim sure-tinde kurulacaktır.

* Ekolojik kent üzerine ayrıntılı düşünceler ve tartışmaları ve ekolojik yapının pratik olarak nasıl yapılabileceğini “Kent Reformu ve Yeni Ge-cekondu Hareketi” kitabında yapmıştık. Bkz. Metin Yeğin ve Merve Tuba Tanok, *Kent Reformu ve Yeni Gecekondu Hareketi*, Hayalci Hücre, 2023.

Kat Karşılığı Kobanê Mi?

05.02.2015

TOKİ, Selahattin Demirtaş tarafından, çok muhtemel kişisel bir temenni olarak, Kobanê'ye davet edildi. Öncelikle bunun sadece bir 'temenni' olduğunu vurguluyorum, çünkü 'Demokratik Özerk' bir yer olan Kobanê'de halkın kendisinin doğrudan karar vermesi söz konusu. Bu öneri belki hükümetin sözde Kobanê dostluğunu -sözde kelimesini onlar için kullanmak da enteresan oldu- fiiliyata geçirmeleri için diplomatik bir çağrı olarak kullanılabilir. Mesela TOKİ'nin Kobanê'ye gidip IŞİD'in zulmünün sergilendiği bir müze inşa etmesi diplomatik açıdan anlamlı olabilir.

Bu kadar özenli ve kırıcı olmayan bir girişten sonra TOKİ gerçeğine dönelim. TOKİ özetle kendisine bedava tahsis edilen ülkenin topraklarını kat karşılığı müteahhitlere veren bir kurumdan başka şey değildir. Göz diktığı 'sahipsiz', daha doğrusu hepimizin toprağını müteahhitlere peşkeş çeker. Yanlış anlaşılmasın yapılan yolsuzluklardan, kayırılan şirketlerden, araçılara verilen komisyonlardan bahsetmiyorum. Doğrudan TOKİ talanı söz ettim. Hiçbir yolsuzluk olmasa da ki bu mümkün değildir, halkın toprağının gasp edilmesidir. Ayrıca kafanızı kaldırın ve etrafınıza bakın, TOKİ konutlarında kaç tane yoksul oturabilmektedir? Sadece zenginlerin rant aracı ya da orta sınıfın gelecek 20 yılını ipotek altına alarak, borçlanacak satın alabildikleri dairelerdir. Hep konuşmalarda söylediğim gibi 'sonra ölüp yüce mevlanın karşısına gittiğinizde size hayatında ne yaptın diye sorulduğunda TOKİ'den ev aldım onun borcunu ödedim mi diyeceksiniz?'

Bu yüzden halkın toprağının kendisine dağıtılarak toprağın demokratikleştirilmesinden başka çare yoktur. Tabii ki karşılıksız. Yurt toprağı için ölen, direnen yoksullara bir evlik 'konut' yerini mi çok görüyoruz. Zaten yukarda bahsetti-

ğim gibi toprakları ya müteahhitlere ya da yoksullara vereceksiniz. Bunun manası, herkese al şu toprağı ne yaparsan yap değildir. 35-40 aile birleşerek, kolektif biçimde ve demokratik bir mimari yöntemin uygulandığı bir inşa sürecidir. Kadınların, erkeklerin ve 6 yaşından büyük çocukların de evlerinin nasıl olacağına karar verecekleri, sadece ev değil başka bir demokrasinin de inşa edildiğı bir biçimdir. Ayrıca birbirine sırtını dönmüş, geniş konserve kutuları TOKİ konutlarında demokrasi olamaz ki! Her şeyi bırakın, siz hiç kavgasız geçen bir apartman yönetim toplantısı gördünüz mü?

Peki, ama paramız yok ve bu yüzden de kat karşılığı vererek halkın konut ihtiyacını çözebiliyoruz diyorsanız, alın size alternatif. Biz hep beraber, radikal inşaat tekellerine ihtiyaç olmadan Alker-Kerpiç ekolojik evler inşa edelim. Dünyanın en sağlam, soğuğa ve sıcağı karşı en sağlıklı, en ekonomik ve en güzel evlerini. Ayrıca umarım ihtiyaç olmaz ama kurşun da geçirmeyen evlerini çünkü Alker kurşun da geçirmez...

Sevgili Selahattin Demirtaş; boş ver TOKİ ve monarşik iktidarı, onlar sadece kenara bir müze inşa etsin, 10.000 ekolojik konutu biz yapalım. TOKİ ve yel değirmenlerine karşı biz, davetini bekliyoruz...

Marinaleda

21.08.2014

‘Bir barış ütopyası Marinaleda’ yazısını yerel seçimlerden önce yazmıştım. Sürekli Komünleri, kooperatifleri, kolektifleri yazdığım da ‘Güzel de bugün olmaz’ diyenler ve halkın belediyeleri için bir hatırlatma yazısı.

Marinaleda barış ütopyasını inşa etmeye 1978 yılında başladı. İspanya, Faşist Franco rejimini yeni sırtından atmıştı. Marinaleda İspanya’nın en yoksul iki yerinden biriydi,

hatta Avrupa'nın. Bir toprak ağasının ve daha büyük olanın, devletin dışında neredeyse kimsenin toprağı yoktu. "En önemli şey birlikte hareket etmek ve bir de lider ama aynı bizle birlikte her şeyi yaşayan bir lider" diyordu Manuel, zeytinyağı fabrikası kooperatifinin sorumlusuydu. 2 saat sonra tarladan döndüğümüzde 10 metre yüksekliğinde zeytinyağı tankların üstünü tazyikli sularla tutup fırçalayarak, temizlemeye çalışıyordu. 1 milyon euro değeri vardı sadece fabrikanın. -Hayatımız para ya böyle anlatmaya çalışıyorum.- "Sonra toprağı işgal ettik. 2 yıl sürdü mücadele. Jandarma geldi. Direndik. Çıkardılar. Gene işgal ettik. Geldiler, çıkardılar. Gene işgal ettik. Yolları kestiler. Gece gizlice geldik, gene işgal ettik. Kentte tarım bakanlığını işgal ettik. Defalarca yolu kestik. İspanyol bankasını işgal ettik, Sevilla Parlamentosunu..." "İşgal etmediğiniz yer kalmamış" diyordum. O saymaya devam ediyordu.

1260 hektar toprak işgal etmişlerdi. Şimdi çoğu zeytinlik. Yol kenarından arabayla gittiğinizde 7 kilometre sürüyor kooperatifin zeytin ağaçları. Sadece toprak yetmiyordu.

Onunla birlikte toprakları için su mücadelesine giriştiler. Juan Manuel Sanchez Gordillo'ydu başından beri hareketin lideri ve 35 yıldır belediye başkanıydı. Ne belediye başkanı ne de bu belediyenin yönetiminde en önemli unsurlarından 2 konseyin hiçbir üyesi maaş almıyorlardı. Hepsinin çalıştığı başka işleri vardı. Kooperatiflerde, yani zeytinyağı fabrikasında ya da zeytinliklerde, enginar tarlasında, biber ya da domates serasında, 8 kooperatiften birinde çalışıyorlardı ya da Juan Manuel gibi öğretmen olanları da vardı. Mesailerinden sonra belediye geliyorlardı.

Belediye Başkanı Juan Manuel'in iki katlı bahçe içinde bir evi vardı. Diğer bütün isteyen işçilerin olduğu gibi. 'Autoconstrucción' - 'Kendi evini kendin yap' evlerinden biriydi bu.

Juan Manuel’de mesailerden sonra gelip çalışıp evini yapmıştı. Marinaleda da herhangi bir kişi bu kooperatife ‘Kendi evini yap’ kooperatifine dahil olabilir. Belediyenin ya da devletin toprağına inşa ediyorlardı. Yani herkesin barınma hakkı vardı. Çalışmayı birlikte örgütlüyorlardı. –Çok önemli bir ayrıntı bütün çalışmaları küçük küçük gruplar olarak sürdürüyorlardı.– Yeni yapılan evleri geziyorduk. İki katlı, her küçük ailenin rüyası evlerdi. Altta bir tuvalet, mutfak ve salon, üstte 2 yatak odası ve banyo tuvalet vardı. Hepsinin önünde balkon ve 200 metrekare bahçeleri. İsteyen bahçesine ek oda, hayvanları için barınak ya da garaj yapabiliyordu. Geliştirilebilir bir mimariydi. Carmano gezdiriyordu yeni inşa ettikleri evleri bize. Şu ana kadar 256 ev yapmışlardı. Marinaleda nüfusu 2860 kişiydi zaten. Koca nasırlı elleriyle duvarları, tabanları yumrukluyor, ‘Hepsi birinci kalite. Biz kapitalistler gibi yapmıyoruz. Kendi evlerimizin her şeyi birinci kalite’ diyordu. Tabii ki para ödüyorlardı bu evlere. Aylık 15 euro ödüyorlardı. Yani 30 lira filan. Evlerde istedikleri kadar oturabilirlerdi. Sonra çocukları ya da onlarda ihtiyaçları varsa başvurup ‘Kendi evlerini yap’abilirlerdi.

1260 hektar toprak, tarımsal üretim kooperatifleri, içinde zeytinyağı fabrikası, konserve fabrikası da olan 8 kooperatif, bunları koordine eden bir üst kooperatif, ekonomik krizden önce 460 kişinin çalıştığı yani neredeyse her aileden bir kişinin çalıştığı bir kooperatifler topluluğu. Tek eksiği hiç lokal polisi yoktu. Ona verecek paramız yok diyorlardı. Peki; bizde seçimlerden sonra, bu cüreti gösterecek bir halkın kulu belediye hiç mi yok?

Ulaşım ve Özgürlük

17.07.2014

Devrim, aynı araçların sahiplerinin değişmesinden ya da kolektif sahibe dönüşmesinden mi ibaret? Otomobili yakmadan özgür seyahat hakkı olur mu?

MST-Topraksızlar Hareketi'nin liderlerinden biriyle, Charles Trocate ile konuşuyorduk. Amazon'un içinde, yeni işgal edilmiş bir MST yerleşim yeri idi. '...Toprağın tek elde toplanması-temerküzü demek, aynı zamanda açlığın kültürü, şiddetin kültürü demektir. MST'nin ise her zaman uyguladığı bir işgalse, Paulo Freire'nin dediği gibi aynı zamanda özgürlüğün bir kültürüdür. Bir işgalde herkes anlar ki 'Yapabiliriz.' Politik olarak, bir eğitim ve bir kültür inşa edilir.

Bir toprak işgali, politikanın ve kültürün kardeşliğini -birlikte inşasını- yansıtır' diyordu. Hacı yatmaz sistemi parçalamazsanız şöyle bir yelkinip yeniden ayağa kalkar. Bunun için ekolojik devrim, salt mülkiyetin değil, temerküz araçlarının yıkıcı bir şekilde tarihe karıştırılması mücadelesidir aynı zamanda. Bu kimliğin doğuşu da özgürleştirici politik eylemdir. Yani Freire'nin dediği, MST-Topraksızlar'ın uyguladığı işgal, sadece topraksızların büyük toprak sahiplerinin-Latifundaistlerin toprağını ele geçirmesi değil, başka bir ekonominin, üretim biçiminin yaratılması ve yeni bir kültürel özgürleşme alanıdır. Burada benim vurgu yapmak istediğim ise politik eylemin kendi sürekliliğini ancak araçları da değiştirerek gerçekleştirebilir olmasıdır.

Bu yüzden mesela alternatif- devrimci-ekolojik bir ulaşım örgütlemek, araçların sahiplerinin değiştirilmesiyle değil, başka araçların ulaşımı seyahate dönüştürdüğü bir özgürleşme biçimiyle ancak gerçekleşebilir. Bisikletle ekolojik ulaşım önerilerimize müstehzi gülümsemeler ile bakanların, makam otomobilleri olanlarına aldırımıyorum ama diğerlerine, gelecek 3-5 yıllarını bankaya borç ederek ve tam borcu bittiğinde yenisini almak zorunda oldukları için yeniden ve

yeniden, bütün hayatlarını otomobile harcamak zorunda olduklarını hatırlatayım. Benzini, bakım masraflarını, vergilerini filan hiç bahsetmiyorum. Durun ve düşünün! Otomobil mi sizi taşıyor yoksa siz mi onu? ‘Otomobil ile ulaşım erkektir ve ırkçıdır. New York’ta bile otomobili kullananların yüzde 75’i erkektir ve buna yakın aynı oranda da beyaz. Hemen yine New York’tan örnek vermeliyim ki kentin yüzde 65’i otomobillere ayrılmıştır. Yollar, otobanlar, köprüler, viyadükler, otoparklar...

Sizin yürüyeceğiniz, bahçelerin, parkların ve evlerinizin olabileceği toprağın otomobiller tarafından işgalidir bu. Çocuklar, genellikle kadınlar, yoksullar, yaşlılar, engelliler otomobil kullanamamaktadır. Otomobil hız ve iktidarın kültürüdür. Hız ve iktidar ensestir. Bu yüzden ekolojik ulaşım için bu aracı yakmalıdır. Bu sadece ekoloji için çevresel kirlenmeye karşı bir zorunlu değişim değildir. Bir başka kültürün parçası olarak da gereklidir. Walter Benjamin ‘İnsanlar ilk defa toplu taşıma araçlarıyla birlikte, birbirleriyle aynı yerde, saatlerce konuşmadan oturuyor’ diyordu. Şimdi elimize tutuşturulmuş ‘akıllı’ telefonlarla, sanal dünyanın gerçek dışı paylaşımını yaşayarak, ulaşımın cehennem azabını katlanılır kılmakla mı geçecek ömrümüz?

Burada hemen peki engelliler, yaşlılar bisiklete nasıl binecek diye sorulacaktır? Sanki ulaşım sırasında onlara hak tanıyorlarmış gibi. Sanki bir yaşlının otomobile binerken yavaş hareket etmesine homurdanmıyorlarmış gibi ya da bir engellinin otobüse –eğer mümkünse– tekerlekli sandalyesi yüklenirken geçen zamana söylenmiyorlarmış gibi. Tam aksine, ulaşım bisiklet üzerinde olduğu zaman, yaşlılar ve engelliler için yollar açılmış olacaktır. ‘Burada hiçbir kadın bisiklete binemez’ deniliyor. Zaten mesela budur. Siz bütün çocuklara bisikleti vererseniz kimse onların elinden alamaz. Araçların değişimi ve yaygınlaştırılması, başta kadının ve

herkesin seyahat hakkını kendi eline almasıdır. Seyahat hakkımızın radikal tekellerin elinden alınmasıdır ve aynı zamanda değişmiş ve özgürleşmiş araçlar, bir başka kültürün başlangıç noktasıdır. Bir daha tekrar ediyorum. ‘Bisiklet yollarını ama sadece bunu değil, işçi kooperatifleriyle üretilen bisikletleri öğrencilere bedava dağıtacak, ekolojik ulaşım ile seyahati özgürleştirecek’ bir belediye arıyorum. Var mı?’

Favela

26.06.2014

Mutlaka çok belgesel seyretmişsinizdir. İnsanın aklına hemen İngilizce bir üst ses, üzerine döşenmiş bir daha üst ses Türkçe geliyor. Kaptan Kusto ile büyüdük diyebiliriz biz. Fransız diyorlardı ona ama kesin Laz, Pontuslu filandı. Sonra Müslüman oldu dediler, doğrulanmadı ama Karadenizli olduğu kesin, burnuna bakın anlarsınız. Denizin altında 20 bin fersahı onun sayesinde öğrendik. Köpekbalıklarından korunmak için yapılmış demir parmaklıklar, dev yosunlar, rengarenk mercanlar siyah beyaz televizyonu renklendiriyordu. Eh gerçi sonra köpekbalıklarının insan eti yemediğini ve kendisini çok tehlikede hissetmedikçe saldırmadığını öğrendiğim de kendimi kandırılmış hissettim ama çok geçti. Eğer seyretmeseniz bile belgesel, evde televizyon olmanın mahcup açıklamasıdır. ‘Biz aslında televizyon seyretmiyoruz zaten ama işte, bazen belgesellere bakıyoruz’ denir. Hatta berberde filan sizin de belgesel yaptığınızı öğrendiklerinde, berber dahil herkes belgesel izleyicisi çıkar. Berberler hep ‘Ben en çok yılanlı olanlarını seviyorum’ derler.

Hayal kırıklığım sadece köpekbalıklarının insan eti sevmemesi ile sınırlı değil tabii ki. Daha sonra öğrendik ki o belgesellerin çoğu doğal parklarda sıkıştırılmış hayvanların fotoğraf platformlarından çekilmiş olanlardır. Yani aslanlar filan serbest de yine de onlara belli uzaklıkta yapılmış yoldan 4 çeker jipinizle geçerken koca koca objektiflerinizle çekip

geçiyorsunuz. Üstüne tok sesli bir seslendiricinin sesini dayadın mı oldu sana belgesel. -Televizyonda herhangi bir şeyin doğru olabilmesi mümkün mü?- Aslında Metro Golden Mayer film şirketinin, her film başlangıcındaki kükreyen aslan çok daha gerçektir. O sahnenin çekimi sırasında, ne kadar terbiye edilmiş olsa da kameramanlar aslanın hemen iki adım ötesinde duruyor. Benim favori sahnemse 1968 yapımı James Bond filmindeki timsahlı kısım. Timsahların sırtına basa basa nehirde karşıya geçme aksiyonu. Her ne kadar tabii ki geçen kişi 007 James Bond değilse de ve timsahlar kuyruklarından bağlı olsalar da gerçek bir geçiş.

Nereden çıktı bu Pazar yazısı tadında yazı dersenez, nedeni 'Favela' safarisine çıkan Türkiyeli gazetecilerin dünya kupası marifetiyle gittikleri Brezilya'dan yazdıkları belgesel! yazıları. Favela gezisi başlarken rehber, 'Yakınlarınızla vedalaştınız mı?' diyormuş. Sonra kentin üstüne doğru tırmanış başlıyordur, balta girmemiş ormanlara ya da denizin altında 20 bin fersaha doğru. Aslanların, kaplanların, köpekbalıklarının yerleşimleri Brezilya gecekonduları favelalarına. -Nininininin, ninninininin, arkaya bir gerilim müziği koy!- Şimdi işiniz, sokakta oynayan 'güzel çocuk' fotoğrafı çekmek olmalı. Burada izleyiciyi şaşırtmanız gerekiyor 'Ay bu kadar güzel çocuk, nasıl Favela'da yaşıyor.' demeli herkes. 'Aaa futbol oynuyorlar.' Her şey gerçek, Cola reklamı gibi. Hayatın gerçek tadı yani. Biraz sonra 'Aman diyor rehber bundan biraz daha ileri gitmeyelim, orada uyuşturucu çeteleri var.' -Gerçekten merak ediyorum ne zannediyorlar uyuşturucu çetelerini? Yani yan yana oturmuş bir sürü rahmetli Erol Taş'la simgelenmiş kötü adam, elleriyle tavuk budunu mu yiyor?- Sonra anlıyoruz ki çok şükür, favela safaricileri bir şey olmadan, korkusuzca sıyrılıyorlar o tehlikeli sokaklardan ya da birilerine bir şey oluyorsa safari filmlerinde olduğu gibi yükleri taşıyan yerlilerdir kanyonlardan yuvarlanan. Her şey aynı. İstanbul cangılında iş kazalarında ölen işçiler gibi her şey.

Aslında asalak yaşayanlar favelaların sırtındaki gökdelenlerdir. Favelalarda yaşayanlar suçlular (!), soyguncular ve uyuşturucu satıcılarından mı ibaret? Gökdelenleri inşa edenler, onaranlar, temizleyenler, kapılarında güvenlik için bekleyenler ve hatta evlerinin temizlenmesi için anahtarlarını bıraktıkları insanların yaşadığı yerlerdir favelalar. Ayrıca sanki o mahalleler uyuşturucuyu uzaylılara mı satıyor? Gökdelenlerin talebi olmasa, o uyuşturucu kime satılabilir?

Yani kent masallarına aldırmayın siz. Yaşasın Gecekondu...

Sokak Kooperatifleri

17.10.2013

Sokak kooperatiflerini, halkın belediyelerinin yerel yönetim programında yer alması için tartışmaya açmak istiyorum. Bir somut yer, Beyoğlu üzerinden konuşalım. Aslında sadece 248.000 nüfusu var. Günde gelen geçen ise en az 1 milyon kişi. Türkiye'nin en fazla turistinin geldiği, çok muhtemel en fazla yabancıların yaşadığı, ülkenin merkezinin merkezi ve en önemlisi Gezi'nin memleketi. O zaman, onun şu çok güzel sloganından yola çıkıyoruz; 'Ev kira ama semt bizim.'

Egemenler bu merkezin merkezine, Gezi'ye alışveriş merkezi yapmak istiyorlardı. Benim, belki de her konuşmada tekrarladığım şeyi hatırlıyorum. İngiliz sendikacı Scargil diyordu; 'Benim babamın bir lafı vardı; Eğer zenginler bir şey istiyorsa, tersini istemek iyi fikirdir.' O zaman öncelikle, AVM istemiyoruz. Kolay. Tersi peki? İşportacılar olsun. -Eh bu adam tam çıldırdı. Bir 'Yeni Gecekondu hareketi' tutturmuştu. Şimdi de işportacı diyor.- Kesinlikle böyle diyorum. 'Semt bizim' değil mi? O zaman bizim, her gün semtimize gelen, en 1 milyon kişinin, gelirini neden Carrefour, Migros, AVM'ler, MC Donalds'lar, ulusötesi tekeller alıyor? Neden

bu semtin özellikle Tarlabası, Kasımpaşa, Hasköy, Tophane’de oturan ve hatta belki çok önemli değil ama doğma büyüme, iki, üç nesil burada yaşayanların hiç geliri yokken, büyük mağaza zincirleri, tekeller servetlerine servet katıyorlar? Sokağın diliyle söylersem- Herifler gözümüzün önünden malı götürüyor, bize ise tavşan kulağı...

Sokak kooperatifleri burada devreye girer. Belediyenin öncülüğünde kurulan ‘Sokak Kooperatifleri’ her aileden bir kişiye, bütün semtte yaşayan her aileden bir kişiye asgari ücret taahhüt eder. Hem de günde sadece 2 saat çalışarak. Bu parayı nereden bulacak? Zaten bunu kazanacaktır. Gezi direnişi sırasında sokaklarda olan binlerce seyyar satıcının gelirini düşünün... Bunu bırakın, Türkiye’nin en pahalı kiralarnı verenlerin, kazancına bakın. Aynı yerde ve hatta daha güzelinde, sokakta bu satışı yapabilen, kooperatifler kazanamaz mı? -Bütün sokağı işportacılar kaplar.- Hayır her sokağın kooperatifi, zaten hangi tezgahda kimin, ne kadar süre çalışacağını belirler. Fazladan insan bile olmaz çünkü zaten her çalışan, kendi sokağı kooperatifine çalışıyordur ve arabaları dışarı ittiğimizde o kadar çok yerimiz olur ki.

Biraz teoriye dönmeli. Gezi isyanı ‘Mekan-Kimlik-Ekoloji’ isyanıydı. Neo-liberalizm azgın bir şekilde mekanları imha ettiğinde, siz aynı mekanı ancak demokratize ederseniz kurtarabilirsiniz. ‘Sokak Kooperatifleri’ ile biz şimdi onların gözünü diktikleri sokaklarımızı, demokratize etmeyi öneriyoruz. Bizim yaptığımız sadece basit bir şekilde işportacıları bir araya getirerek mağaza zincirlerinden, ulus ötesi tekellerin elinden sokakları almak değil, her sokakta herkesin hakkının olduğunu, söz sahibi olduğunu ve semtin onun olduğunu göstermektir. Hasköy’de, Tophane’de oturan aileden bir kişinin, günde sadece 2 saat çalışarak asgari ücret güvencesine sahip olması demek, başka bir demokrasi biçiminin sokaklarda fiili olarak yerleşmesi demektir. Bir de görecekt-

siniz ki genellikle bu kooperatiflere katılanlar kadınlar olacaktı. Seyredin o zaman cümbüşü siz. Kim geri alabilir sokakları artık.

Yanış anlaşılmazın. Sokak Kooperatifleri sadece ‘İşportacılık’ yapmaz. Belediyenin bütün işlevlerini üstlenir. İhalelerle müteahhitlere verilenleri talep edebileceği gibi mesela Beyoğlu evlerinin bütün dış duvarlarını ve çatılarını ‘Yeşil duvara- Orman duvarına’ çevirebilir. Yani evinde, balkonunda dış duvar için ortalıca yetiştirenler de, her aile, isterse kooperatif üyesidir. Bu sadece estetik olarak, İstanbul’un en güzel semti yapmaz, aynı zamanda ‘yeşil duvar’, yazın ısıyı 5 derece düşürür, kışın aynı oranda yükseltir. Enerji tasarrufudur yani ve oksijen. Ayrıca sinemacılar, müzisyenler, gazeteciler, çevirmenler, yazarlar, öğrenciler kendi kooperatiflerini, cafelerini... Yani ne isterlerse kurarlar. Hatta yabancılar komünü, pardon kooperatifi de olur.

Seçimi kaybederseniz? Kaybetmezsiniz ki... Her zaman geriye kendi sokaklarını talep eden sokak kooperatifleri kalır.

Çok mu radikal? Eğer siz radikal, cüretli bir program savunursanız, en sağı bile sola sürüklersiniz... Ne dersiniz?

Sokak Kooperatifleri 2

31.10.2013

Ben her şeye rağmen yerel yönetimler için program üzerine konuşmaya devam edeyim. Öncelikle şunu bir daha belirtmeliyim ki bütün yazdıklarım gelecek bir fi tarihinde ve hatta sadece seçim sonrası için değil bugün için uygulanabilir olandır. İhtiyaç oldukları kudret, belediyenin asil kanunlarında mevcuttur. Sokak kooperatifleri ile devam etmek istiyorum.

Sokak kooperatifleri sadece daha önce yazdığım gibi ‘kentın sokaklarını, ulusötesi tekellerden, mağaza zincirlerinden geri alan kooperatifler’ -işportacı kooperatifleri- değildir. Bu aslında doğrudan bütün kamu hizmetlerinin işçi denetiminde yeniden kamusallaştırılmasını ve özellikle işçi denetiminde olduğu için toplumsallaştırılmasını savunan bir biçimdir. Belediyeler yasasının dayattığı neoliberal politikaların temel unsurlarından biri olan ihale ile ‘hizmet’ yürütme, gerçeğinde işi müteahhite verme biçimini yani işçiyi taşeronlaştırmayı ortadan kaldırmak için kullanacağımız bir araçtır. Her şeyi bir yana bırakın, bana bir ‘halkın belediyesi’nin taşeron işçi sayısını söyleyin ben size ne kadar halkın belediyesi olduğunu söyleyeyim.

Gene basit ve doğrudan anlatma yöntemime geri dönüyüm. Müteahhite vereceğiniz işi, onun çalışanlarını kurduğu işçi kooperatiflerine vereceksiniz. Gene ütopyacı bu adam gülümsemeleri seziyorum dudak kıvrımlarınızda. Yasa en ucuza verin diyor diyebilirsiniz. Nasıl verebiliriz? Öncelikle ‘Sokak Kooperatifleri’ çok muhtemel en uygun fiyatı verecektir. Bu sonuca ulaşmamın en önemli nedeni, sokak kooperatiflerinde patronun, patron odasının, müdürlerinin, arabasının, işi almak için verdikleri rüşvetlerin, iş yemeklerinin, siyasal bağışların olmamasıdır. Yani parazitleri sırtında taşımadıklarındandır. -Uruguay’daki işgal fabrikasında olduğu gibi belki de patronun ofisini kreş yapacaklardır ya da Kazova işgal fabrikasında olduğu gibi uyumaya yarayacaktır.- Nezval’ın şiiri gibi; Bir kurtulalım hele tüm asalaklardan,/nasıl seveceğiz birbirimizi, şiirler okuya okuya!/Çekip gidince soyguncular, bir başka dünya kuracağız./Yaşamak neymiş, yaşamak, sen o zaman gör bak!

Ayrıca her belediyede olan bilir ki ihalelerin özel maddeleri konur ki, işi kendisi için ayarlanan müteahhit alsın. Hatta ihale ilanlarında yanlışlıkla hangi şirketin alacağı yazılmış

olanlarına da rastlanmıştır. Bu nedenle özel maddeler konulabilir. Kooperatife öncelik tanınabileceği, şirket çalışanlarının, işçi sendikasının zorunlu olması, özellikle her yerel yönetimin bölgesindeki işçileri çalıştıran şirketlerin tercih edileceği, şirketin işçi denetiminde olma zorunluluğu gibi... Bu tür ihale ilanı hiç görmedim diyebilirsiniz. Zaten mesele olmayanı yapmak değil midir? Yasal olarak buna bir engel yoktur. Ayrıca siz bunu programınıza koyduğunuz da ve bütün ‘halkın belediyeleri’ uyguladığında olacaktır. Bir yasal hakkın meşrulaşması zaten bu şekilde, yaygın ve ısrarlı bir şekilde kullanılmakla gerçekleşmiyor mu? Bunu en iyi halkın belediyeleri bilmiyor mu?

‘Sokak Kooperatifleri’ pozitif hukuk açısından, mutlak olarak kooperatif olmak durumunda da değildir. Kooperatif olarak işleyen şirket de olabilirler eğer bir sürü bürokrasiyi atlatacaksa. Galler’de işgal madeni, yaklaşık 20 yıldır bu şekilde bir işçi ‘şirketi’ tarafından işletiliyor. İşe girip çalışan işçinin 6 ay sonra şirkete ortak olduğu, hesapların doğrudan işçilere açık olduğu, işçi ücretlerinin, ilk işe girenlerle, deneyimliler ve üniversite mezunları arasında sadece, en fazla yüzde 20 kadar oynadığı bir şirket! Müdürün patrona yakın olduğu için daha çok kaptığı bir ücret sistemi değil ve patronun her şeye karar verdiği...

Sokak kooperatifleri aynı zamanda halka hizmetin demokratik olarak denetlendiği bir organ durumundadır. Üretimin doğrudan toplumsallaştırılmasıdır. Başka tür bir demokrasinin, toplumsallaştırılmış üretim ile aşağıdan yeniden inşa edilmesinin biçimlerinden biridir. Bunu düzenle uyumsallaştırılması olarak görenlere diyebileceğim sadece ‘El insaf’ tır. O zaman neden sendikal mücadeleyi sürdürüyorsunuz? Eğer başarılı olursanız işçilerin ücreti artar ve düzene bağlanmazlar mı? Neden yasal dernekler örgütlüyorsunuz ya da haklarınız için mahkemelere başvuruyorsunuz? Belediye başkanlığı seçimlerine neden dahil oluyorsunuz mesela...

Özgürlüğü uygulamazsak nasıl elde edebiliriz ki? Bunun tersini söylemek ahmaklıktır der Hegel ve bunu Lenin'den okudum.

Ve en önemlisi bu; Durmayın 'Kendiniz yapın' değil midir?

Kent Cinayetleri

19.07.2012

Kapitalist kent yine öldürmenin kıyısından döndü. Daha doğrusu katliamın. Polat Tower yandı ve 1200 kişi, yetkililerin kendi açıklamalarında çok açık görüldüğü gibi, 'çok şükür ki' yangından ucuz kurtuldu. Yangının nasıl çıktığını anlayamayanlar aslında nasıl söndüğünü de anlamadılar. Akıllı bina övgüleri düzüldü. Sanki yangın o akıllı binada çıkmamış gibi. Şu da çok açık görüldü ki İstanbul İtfaiye teşkilatı, yangın biraz daha üst katlara çıksa, geçmişin İstanbul yangınlarını seyretmeye bayılan paşazadelerden farkları kalmayacak. Faytonları ile yüksek yüksek tepelere çıkıp, meşhur İstanbul yangınlarını, kahvelerini yudumlamak yerine lüks otomobillerinde yangının fotoğraflarını ayfonlardan sağa sola göndere göndere, yangın seyrine dalacaklar. Kahve içerler mi bilemem ama seyretmekten başka bir şey yapamayacakları kesin. Ah sakın yangın helikopterleri alsınlar, o zaman 42. katta ki yangını söndürürler demeyin bu çözüm yukardaki tabloya King Kong filmi tadı vermekten başka bir şey katmaz.

Sokaklarına itfaiye araçları giremiyor bahanesiyle gecekonduları yıkmaya çalışanlar, son çıkan meşhur afet yasalarını, bütün gökdelenlere kullanmak zorundalar. Koridorlarına itfaiye aracı ve tabii ki seyyar satıcılar sığmayan gökdelenler afet riski taşımaktadır. Siz hiçbir gecekondu yangınında 1200 kişinin hayati tehlike yaşadığını duydunuz mu? Güney Afrika Cumhuriyeti'nde, kentin dışına süpürülmüş

yoksulların ve nedense hepsi siyah yoksulların, tahta barakalarında elektrikleri olmadığı için, gaz yağı ve parafinden çıkan yangınlarda bile, bu kadar kişi yanarak ölme tehlikesi atlatmamıştır ki bu barakalar yetkililer tarafından engellenmeye çalışıldığı için, her an tekrar buralardan da kovulabilecekleri için, kentin en geniş parçası olmalarına rağmen, kent hizmetlerinden hiç yararlanamadıklarından bu durumdadırlar. Yoksa sadece bir gökdelen için hazırlanan alt yapının, sadece beşte biriyle, bütün evleri sağlıklı ve yaşanır hale sokabilirler. Hatta yetkililer gölge etmeseler, başka ihsan istemez. Her türlü baskıya rağmen dünyadaki bütün yaşanan evlerin 4'te 3'ünü inşa eden insanlar, daha da güzelini yapabilirler.

Kapitalist kent öldürmeye devam ediyor. Geçen hafta Samsun'da, TOKİ'de sellerde boğan seri katil, bu hafta Polat Tower'da yangınla karşımıza çıktı. Ayrıca bütün bu binaları, alışveriş merkezlerini, rezidanslarını inşa ederken, iş kazası adıyla katledilen işçileri sakın unutmayın. Mesela Esenyurt'ta alışveriş merkezinin inşası sırasında çadırda yanarak ölen 11 işçiyi hatırlıyor musunuz? Bu kentin adı ulaşım olan cehenneminde, mesela henüz 2 gün önce Avcılar'da çöken metrobüs köprüsünde yaşamını kaybeden işçiyi, çocuğunu bırakmamak için tren ile istasyon arasına sıkışarak can veren anneyi ya da her gün sadece haberlerin kenarlarına sıkışmış trafik kazalarını da hesaba katmayı unutmayın. Sadece bu ülkede değil. Dünyanın her yerinde aynıdır bu. Katar ve Arap Emirliklerinde, gökdelen alışveriş merkezleri inşaatları ve bunların yan kolları otobanlar, otoyollar, köprüler ve viyadükler her gün yeni yeni cinayetler işlemektedir.

Bütün bunlar 'ne yazık ki', 'kader' ya da '500 yılda bir yağan yağmur' değildir. Kapitalist kent cinayetleridir. Yüksek binalar ile yeşil alanların artacağı koca bir yalandır. (Bazı kente ilişkin panellerde dinleyenlere 'yeşil alan' dağıtmaya başladım. Bir avuç içi kağıda, yeşil ispirtolu bir kalemle bir

çizgi çekip veriyorum. Şöyle kalınca bir çizgi. Bütün yüksek binalardan görünen yeşil alan zaten uçaklardan karıncalar gibi görünen insan misalidir.) Bir yüksek binanın içinde barındırdığı insan sayısına böldüğünüzde kişi başına düşen birkaç ottan öteye gidemez ve bu da seni uzaktan sevmek aşkların en güzeli gibidir. Belki sadece öğle saatlerinde eğer müsaade ederlerse üzerinde sandviçlerinizi yiyebilirsiniz. Bu yüksek binaları soğutmak, ısıtmak, denetlemek, yukarılarına tırmanmak, aşağıya inmek harcanan enerjinin, sadece birkaç günlük tutarı, bir gecekondu mahallesinin sağlıklı bir hale dönüşmesi için yeterlidir. Hatta sadece günlük toplanan gökdelen idrarının binadan uzaklaştırmak için harcanan enerji bile bu binalar için yıkılma nedenidir. Yüksek binaların tasarruf olduğu yalanı, bir cinayet gerekçesinden başka bir şey değildir. Her yüksek bina bir afet riskidir. Her yüksek bina, kenti öldürür. Her yüksek bina, iktidardır ve erkektir. Her yüksek bina, ranttır, hırsızlıktır. Kat arttıkça rant yani iktidar artar.

Katılımcı Belediye

08.11.2013

‘Kürtler arasına duvar’, ‘Kızlı erkekli öğrenci evleri’, artık her şeyin ‘Mekan, Kimlik, Ekoloji’ ekseninde yürüyeceği düşüncemi pekiştiriyor ve bu yüzden inatla, yeni kimlik ve mekanın inşa edebilmek için programı tartışmaya devam etmek istiyorum. Sanki normal bir ülkede yaşıyormuşuz gibi...

Ölçek üzerinden bakarsak bir yer ne kadar çok büyürse, bir başka deyişle kentleşirse ‘sosyal olma’ ortadan kalkar. Bunun içinde coğrafya, iklim ve kültürel öğeler olmasına rağmen, her durumda ölçek vardır. Özellikle, Neoliberal kent bunu, ‘birbirine dokunmayı bile’ tamamen ortadan kaldırır. Bu yüzden örgütlenme ile kentin birlikte anılması da doğru ise de örgütlenme yabancılaşmayı yıktığı oranda etkilidir. Öte yandan bu, yabancılaşmanın mutlak olarak başlaması

manasına gelmektedir. Yani bir kentteki en iyi örgütlenme, bir köydeki, belki hiç kimse demeden, bir düğünün birlikte yapılabilmesi kadar, doğal ve kolay değildir. Bu yüzden, örgütlenme kentli bir taleptir ama yabancılaşmaya karşı daha az radikaldir. Bu nedenle kent yerel yönetimleri için önerilen ‘Katılımcı belediyecilik’ en iyi örgütlendiği zaman bile basit, konuşulmamış, bir köy düğününden daha az ‘örgütlüdür.’

Katılımcı belediyeciliğin dünyada öne çıkan örneği Porto Alegre’nin ilk belediye başkanı, ardından eyalet bakanı ve sonra Lula hükümetinin Şehircilik Bakanı Olivio Dutro ile konuştuğumuzda, yetkisinin arttığında etkisinin azalması, ‘Katılımın’ en iyi uygulandığında bile limitini göstermektedir. Kente karşı radikal tavrımızı sorgulayan ve buna karşı ‘Katılımcı yerel yönetimi’ ileri süren arkadaşların, bu modelin gerçek ve en iyi uygulandığı Porto Alegre örneğini incelemelerini öneririm. O dönem yaklaşık 1 milyon nüfuslu Porto Alegre’de, bir yandan yükseliş noktasının henüz başında olan Brezilya İşçi partisinin-PT’nin seçim öncesinden başlayan ‘Katılımcı Belediyecilik’ programları, cuntadan beri mücadele içinde siyasal prestiji en yüksek hareket PT, onun henüz Sosyal Demokrasiye dönüşmemiş, Sosyalist heyecanı ve ütopya dinamiği ile hareket eden kadroların çalışmasıyla, her yerde kurulan mahalle meclisleri seçimi sonunda kazandırmıştır. Neredeyse bütün Porto Alegre’nin hepsinde kurulan mahalle meclisleri, 40.000 kişiye ulaşan toplantılarıyla, ‘katılarak’ kente ne yapılacağına karar veriyordu. Katılım toplantısı, sadece bir danışma değildi. En önemlisi, bütçeye böyle karar veriliyordu. Tabi ki bütçe sınırlı olduğundan, esas bu noktada tartışmalar ve çatışmalar başlıyordu. Başkan ya da yetkililer mesela ‘10 milyon realizmiz var ne yapalım?’ dediğinde, bir mahalle, okul istiyor, diğeri sağlık ocağı, bir diğeri spor alanları ya da park öneriyordu. Başkan ve yerel yönetim kenara çekiliyor, en fazla tırnağını kemirerek seyrediyordu. Bu durum, mahalle kon-

seylerini, muhalefet güçlerini birbirine kırdırıyordu. Mahallenin mücadeleciliği, gücü ve verilen oyların hatırlatıldığı, ‘Dost’ başkandan kendi projelerinin yapılması isteniyordu. ‘Katılım’ vardı ama katılım birbirine çarparak kırılan dalgalar gibi etkisini kaybediyordu. Burada ilk sorun, ‘iktidarın hiçbir zaman arkadaş’ olamayacağının unutulmasıydı. Yöneticilerine mutlaka düşman olunmalıydı ve yöneticiler sizinle dost oldukları için değil örgütlenme gücünün etkisi nedeniyle yapmalıydılar.

Aynı zamanda burada başka bir şeye de mutlak olarak dikkat çekilmelidir. Kısmen yükseliş dönemlerinde, ütopyaların canlı olduğu ya da sert müdahale zamanlarında, bu toplantılara, her sınıftan, kesimden insan katılmasına rağmen, bir süre sonra, daha çok ve hatta sadece orta sınıf katılır. Yoksulların çalışmak, sokakta takılmak, maça gitmek ve içki içmek gibi daha önemli -bunu ironi olsun diye söylemiyorum- işleri varken, kısıtlı boş zamanlarını, bir sürü güzel laf söyleyenler arasında geçirmeyi tercih etmemektedirler. Toplantılar bir süre sonra, profesyonel devrimciler, öğrenciler, daha çok kadınlar ve öğretmenler toplantılarına dönüşür. Bu yüzden ‘katılımcı belediyecilik’ katılımı ancak daha eşit koşullarda, yani başlangıç çizgisinin birbirine yakın olduğu yerlerde daha gerçekçi olur. Yoksa orta sınıflaşan ve gittikçe azalan bir sayı üzerinden, gruplaşan ‘Katılım’, yerel yönetim için bir yönetim aparatı olmaktan öteye geçemez. Bu nedenle kentte katılım ancak doğrudan üretimi kapsayan, ‘Yeni Gecekondu Hareketi’ ya da ‘Sokak Kooperatifleri’ gibi, doğrudan ihtiyaçların belirlendiği, karar süreçlerinde ancak dinamizmini daha uzun bir şekilde muhafaza eder.

Barınma Hakkı

31.05.2012

Ellerinde uzun ve kalın demir bir çubuk vardı. Asma kilidi kanırtıyorlardı. Sallandı ve dayandı kilit. Sonra demiri araya geçirdi. Çekici kafasına indirdi. Kilit parçalanıp yere düştü. Hızla içeri girmeye başladılar. Önce üç kadın, iki genç ve beş kadın daha ellerinden tutup hızla yürüttükleri çocuklarıyla beraber sonra hepsi. Porto Alegre’de bir bina işgal ederken, gece yarısıydı.

İşgallerde en çok bu anı seviyorum. Kapı kilidinin, bahçeyi çeviren çitin, zincirin kırılma, parçalanma anı. Bir kaç yırtılma sesi de var sevdiklerim arasında. MST-Topraksız Kadınlar GDO’lu tohum üreten tohum laboratuvarlarını bastıklarında tohumlukları çeviren sera brandasını uzun keskin machetalarıyla yırtıyorlardı. Kısa bir saplanma sesinin ardından geliyordu. Sonra genleri değiştirme laboratuvarı, şenlikli bir şekilde yüzleri maskeli Topraksız Kadınlar tarafından imha ediliyordu. Hızlı ve keskin macheta darbeleri bizi, toprağı, geleceğı ve yaşamı öldüren GDO’ya karşı sembolik bir zafer kazandırıyor.

İşgal edilen binanın da güzel bir öyküsü vardı. Porto Alegre’de limanın hemen karşısında çok katlı bir binaydı. Üst katları denizi çok güzel görüyordu. Ama 2006 yılında bu binanın PCC (Primeiro Comando da Capital) tarafından satın alınmasının nedeni güzel bir deniz manzarası değildi. İki bankaya yakın olduğu için seçilmişti. Bankalara güzel tünel kazanabiliyordu. İki bankaya birden tünel kazdılar, sadece kasalara üç metre kala, polis tarafından ortaya çıkarıldı. Halbuki henüz birkaç ay önce, Brezilya’nın kuzeyinde 164.8 milyon real almışlardı benzer yöntemle yani 92 milyon dolar kadar. 4 kamyonla taşımışlardı paraları. Kamyonları yüklemek yorucuydu. Trafik polisi aşırı yükten kamyonları durdurabilir diye endişelenmişlerdi. Trafik cezası ödemek istemiyorlardı. –Banka soymak mı banka kurmanın yanında hiç bir

şey diyordu, Bertolt Brecht. Ahh bu cümleyi İstanbul Bianeli kullandı diye ne kadar üzülmüştüm. Banka kurmuşlardı yani.–

Binayı yeniden işgal eden ise MNLM (Movimento Nacional de Luta pela Moradia) idi. Bir barınma hakkı hareketi. Ailelerin eve ihtiyacı vardı ve bina 2006 yılından beri boş duruyordu. Basit ve çok geçerli bir nedendi. ‘İşgal et, diren ve yaşam için mücadele et’ diye yazdılar duvarlara. Polis sabah geldi. Silahları, gaz bombaları, kalkanları ve helikopterleriyle. İçeridekilerden çok korkuyorlardı. En kutsal taraflarına girmişlerdi. Asma kilit, zincir, kapı sürgüsü ve mülkiyeti parçalamışlardı. Ellerinde korkunç silahları vardı. Yaşam hakkı. - Bir deliyi anlatıyordum birçok kez bir sürü yerde. Deli yani aklın hegemonyasından kurtulmuş. İstiklal Caddesi’nde Hasan Usta tatlıcısına girmek istiyordu. Polisler kenara çektiler. İyi davranıyorlardı. “Ne istiyorsun?” dediler. “Yemek istedim, vermediler” dedi deli. “Eee” dedi polis. “İçeride kendileri yiyor ama” dedi deli. Demiştim aklın hegemonyasından kurtulmuştu.-

PCC eğer bir mafya grubuna hayran olmak istiyorsanız iyi bir seçim. 2006 yılında bir hafta boyunca Sao Paulo’yu ele geçirdi. Dünyanın en büyük kentlerinden birini. Sadece ilk üç gün içinde 49 polis öldürdü. Hiçbir polis sokağa çıkamadı. Hükümet binalarına saldırdı. Bir hafta boyunca metrolar dahil hiçbir şey çalışmadı ve hiç bir resmi ofis açılmadı. Aynı anda ortaya çıkan binlerce PCC’li bütün kenti kontrol altına aldı. Hükümet cezaevindeki liderleriyle müzakereye oturdu. Anlaştılar. Telefon getirdiler yanına. Arayıp işgali durdursun diye. Yok ben durduramam dedi. Cezaevinde bir başka PCC’liyi çağırdı. O aradı. PCC çekildi. Müzakere edileceğini de düşünmüşlerdi. Ona göre, kim ararsa saldırıyı durduracaklarını da belirlemişlerdi. Diktatörlük sırasında Marksist bir şehir gerillası grubu sonra değişerek PCC olmuştu. Bir

başka eski şehir gerillası Dilma ise Brezilya devlet başkanıydı şimdi. Demek ki geleceği olan bir meslekti şehir gerillacılığı.

Polis bastı binayı. Kadınları, çocukları, pankartları filan topladılar. Duvardaki 'Reform Urbana-Kent Reformu' yazısı duruyor. Bankaya kazılmış tünelin, bir üst katında. Ancak 'Kent Reformu'nu mutlaka toprak reformu gibi algılayın. 'Büyük toprak sahiplerinin topraklarının, topraksızlara paylaştırılması.' gibi kentte barınma hakkı inşası. Madem bir kentte Dünya Kupası için statlara, çimlerine ve tribünlerine, futbolcularına, malzemecilerine ve hatta had safhada ki yorumcuları için otellere, restuarantlarına, Biane sanatına, sanatçılarına, reklam panolarına, otomobil ve otoparklarına, bir sürü şeye yer var. Neden evsizlerin, barınma hakkı için kullanılmayan binaları işgal etmesi yasadışı olsun?

Dudaklarımda bir İspanya devrimi şarkısı a desalambrar, a desalambrar...

Afetler ve Yasaları

05.07.2012

Her afet, başımıza iki defa bela oluyor. Korku filmi gibi. Her taşın altından iki müteahhit ve müteahhit-gofret hükümeti çıkıyor. Bin bir engellemelere rağmen, insanların kendi evlerini, barınma hakkını inşa etmesinin, ne yazık ki eksik biçimi gecekondular bazen afet'ten hasar gördüğünde vatandaşlar dere yatağına ev yapmayın diye buyuranların, TOKİ'lerin, iskambil kulelerinden biri çöktü. Samsun'da TOKİ konutlarını su bastı. Bodrum katında yaşayan ailelerden sekiz kişi yaşamını yitirdi. Apartmanseverlerin kulakları çınlasın, güzel isimli izolasyon cezaevleri, TOKİ konutları seri cinayetleri her biçimde devam edecek.

Bu seri cinayetlerin sorumlusu sadece TOKİ konutları da değil. Zincirleme suç ortaklığı ile işlendi ve işlenmeye devam edecek. Bu suçun planlayıcısı ve teşvik eden, öncelikle Karadeniz otoyoludur. Bütün Karadenizin tümünden dengesini bozabilecek her açıdan yanlış böyle bir proje, birazcık mantıklı kapitalist devletlerde bile inşa edilemezdi. Çin seddi gibi bütün Karadeniz kıyılarını çevreleyen, sınırlayan, kıyıları yok eden, su akışını doğal yollarını tamamen ortadan kaldıran, hemen hemen bütün Karadeniz’e akan nehirleri bir kanalizasyon akıntısına dönüştüren bu otoyol, daha önce yine yaptığı gibi bu sel baskının ilk faillerinden biridir.

Katil otoyolu çevreleyen TOKİ ve TOKİ taklidi neoliberal kent müsveddeleri yine bu cinayetin aslı faili ve ortağıdır. Her yağmur bir risktir artık Karadeniz kıyılarında. Geçmişin bereketi yağmur, bugünün tetikçisi halini aldı. Yağmur ne yapsın? Hani hayat bilgisi derslerinde okuduğumuz yağmur yağar, topraktan buharlaşır bulut olur yine yağar tekerlemesini bile bozdu bunlar. Yağmur yağabilecek bir toprak parçası bulamıyor. Etrafınıza bir bakın; Ne kadar toprak görebileceksiniz yağmurun yağabileceği komik peyzaj müteahhitlerine terk edilmiş sınırlanmış, rafine edilmiş çocuk parklarının ve henüz işgal edilmeye başlanmamış mezarlıklar dışında?

Yazının başında demiştim ya her afet başımıza iki-üç defa bela oluyor diye. Hemen bu noktada yeniden müteahhitler devreye girecektir ve müteahhit-gofret hükümeti. Taşan nehiri terbiye etmekten söz edecekler ve üzerine birkaç HES planı daha ekleyeceklerdir. Ölümlerden ölüm beğen. Bu yapılanları bir gün gerçekten halk yargılamaya kalktığında ki bu olacak o zaman nerelere kaçacak sorumluları, sorumlu yamaları...

Müteselsil-zincirleme cinayet, en son 8 insanı öldürdü. Şimdi yine bir kaç müteahhit, birkaç imza sahibi yargılanıp, geçilip gidilecek. İşte bu yüzden ‘Ekolojik demokrasi’ talebi

sadece Kürt hareketi için değil, Karadeniz için, bütün Türkiye için olmazsa olmaz, vazgeçilmez bir taleptir. Büyük bir şaşkınlık içinde, hepimizin gözü önünde vuku bulan barış tiyatrosunu izlerken, başbakana ‘sen yaparsın abi’ diyip, gaz vererek, barışın olabileceğini zannedenlere küçük bir gönderme ile afet yazısını bitirmek istiyorum. Barış sadece meşru taleplerin, geniş kabulü ile ve aşağıdan inşa edilebilir. Bu nedenle barış, ‘ekolojik demokrasi’den, eşitlik ve adalet taleplerinden vazgeçme ile değil, bu taleplerin bütün Türkiye’de yaygın ve güçlü hale dönüştüğünde gerçekleşebilecektir. Yoksa boğulup kalacağız kokmuş karanlıklarında...

☆ **komün** ☆

Ortadoğu Özgür Komünler Federasyonu

15.09.2011

Tayyip Mısır'a gitti, oradan da Libya ve Tunus'a. Aktif bir dış politika yapıyor. Aktif akbaba politikası. Mısır'da işçilerin 20 dolarlık aylıkla çalıştığı tekstil fabrikalarında gözleri var. Nil Nehri kıyısında dar verimli arazilerde GDO'lu Mısır üretmek istiyorlar ve bilhassa süren iç savaş sırasında 20 bin kişinin öldüğü Libya müteahhitlerin ağızlarının suyunu akıtıyor. NATO'nun bombaladığı binaları yeniden inşa edecekler, para kazanacaklar. Petrol filan da var. Neoconların –yeni muhafazakarların– NeoOsmanlıları onlar. Ortadoğu'da yeni bir ilişkiler zinciri kurmak istiyorlar. Petrolden, inşaatlardan, gasp edilecek tohumlardan ve koca kredi kartı pazarından bir zincir. Baktınız mı yüzlerine? Paralar kazanacaklar ya, bin Tayyip bugün çocuklar gibi şen. Demokrasiden söz ediyorlar, Tahrir Meydanı'ndan, kardeşlikten filan... Bilmesem demokratik bir ülkeden geliyorlar sanacağım. Biber gazları, cezaevleri, operasyonlar, panzerler, ölen Kürt ve Türk yoksulları, bombardıman uçakları sanki uzak bir diyarın karabasanları. Sanki mutlu, mesut, bahtıyarız ve bunu yutacak kadar salak.

Öte yandan gelecek hafta Diyarbakır'da Mezopotamya Sosyal Forumu başlıyor. Bunda ise halk, bu saadet zincirini parçalamak için bir araya geliyor. Filistin'den, Güney Kürdistan'dan, Mısır'dan, Ürdün'den, İran'dan, Tunus'tan çürümüş iktidarları alaşağı edenler, mücadelesini verenler nasıl yaptıklarını, nasıl çanlarına ot tıkadıklarını anlatacaklar. Yarını nasıl kuracaklarını konuşacaklar. Burada en önemlisi de Kürt hareketinin kendisini anlatabilme şansı. Yani sadece Kürtlerin yaşadıkları baskılar ve işkenceleri değil, mutlaka ve mutlaka Kürt hareketinin nasıl bir dünya istediğini anlatabilmesi gerekiyor. Çünkü Demokratik Özerklik, Fırat'ın doğusu, batısı, nerede başlayacak bitecek, yani yeni bir sınıрын çekilmesi değil aksine sınırların parçalanması

projesidir. Özgür komünler, yani radikal katılımcı demokrasi biçimidir. Demokratik Özerklik sadece bir Kürt projesi, bir Türkiye çözümü değil özellikle bütün Ortadoğu'da ve hatta Avrupa'da, dünyada kapitalizme karşı yeni bir insanın parçasıdır.

‘Demokratik Özerk Ortadoğu’, ‘Ortadoğu Özgür Komünler Federasyonu’ çok uzak bir hayal olarak mı geliyor size? Toplumsal gerçekliğe aykırı mı? Ancak toplumsal gerçeklik dediğiniz aslında yaptıklarımızdan ibaret değil mi? Yani onu parçalamadan, o ortadan kalkabilir mi? Bizim ilişki biçimlerimizden başka nedir ki toplumsal gerçeklik? Bu ilişki biçimini değiştiren, kıran, parçalayan her adım, isterse yenilgiyle sonuçlansın, yeni bir toplumsal gerçekliğin parçası olacaktır. Kürt hareketi önerdiği Demokratik Özerklik ile, cinsiyet özgürlükçü, ekolojik demokrasi ile ‘Ortadoğu Özgür Komünler Federasyonu’nun en önemli dinamiğidir.

Bırakın onlar yukarda Tayyip ile görüşsünler, hükümetlerin şu an için hüküm giymemiş, hükmedenleri. Biz aşağıda Mısırlı işçi, canım ciğerim işçi Kerim, Filistinli tütün çiftçisi, Tunuslu işportacılar, Lübnan’ın topraksızları, biz ayak takımı, baldırıçıplaklar çomak sokacağız çarklarına...

Ax û Av - Toprak ve Su

07.04.2011

Yazı yazmak için kaçtım. Koca koca kerpiçler döküyoruz. Genellikle 20 kişi kadar çalışıyoruz. Elektriği henüz bağlamadık, bu yüzden çalışma sabah karanlığından akşam karanlığına kadar sürüyor. Gündüz bir işte çalışanlar henüz tam dahil olamadılar. Cumartesi ve Pazar çok kalabalık olacağız. Toprağa yüzde on alçı katıyoruz, yüzde iki de kireç. Ekolojik malzeme kuralından ayrılmadık. Alçının doğadan çıktığı gibi, hiç bir kimyasal işleme uğramayanından kullanıyoruz. Zaten bu en ucuzu. Bütün her yeri kerpiç evler sardığında

umarım organik alçı diye pahalı satmazlar. Ekmeği öyle yapıyorlar ya. Yüzüne bakmadıkları kara ekmek şimdi üç katı fiyatına satılıyor. Üstelik gerçek de değil. Elenmiş una yenden elenmiş, mesela kepek katılıyor. Çok saçma gelmiyor mu size de bazen bu düzen? Ya da bazen değil her zaman. Eskiden yoksulluğu anlatmak için zeytin ekmek yiyorlar deniyordu. Zeytinin çok yararlı olduğunu keşfettiler. Çok pahalı oldu. Yoksulların zeytinini de çaldılar. Belki zeytini çok sevdiğimden bu bana çok dokunuyor.

Halkını seven bir uzman radyoaktifin çok yararlı olduğunu açıklasın. Zenginler Japonya'ya radyoaktif turları düzenlesin. İçlerine çeksinler, 11 bin ton radyoaktifli su bırakılmış pasifik okyanusu kıyılarında yüzünler. Bu arada Japonya'da santrali temizlemek için, galiba üç yüz, gönüllü varmış. Kendilerini feda ediyorlar. Ben şimdiden söyleyeyim Mersin Akkuyu nükleer santrali yapılıp bir kaza geçirdiğinde gönüllü filan olmam. Bana güvenip yapmasın Tayyip. Kendisi olsun, ne bileyim bütün ailesi filan. Onlar da olmasın. Yazık. Nükleer santral olmasın. Araştırmadım ama Japon gönüllüler yoksuldurlar muhtemelen. Bir Karadeniz şarkısı; Bu dünyadan fayda yok, öteki de şüpheli...

Blok kerpiç yapıyoruz.* Yani 120 santim uzunluğunda, 60 santim yüksekliğinde bloklara kerpiçimizi dolduruyoruz. Duvar genişliğimiz 45 santim. Yani dışarının soğuğu ve sıcağı sızamaz ve hatta radyoaktif bile. Nükleer santral radyoaktifine hiç bir şey dayanamaz tabii. Vazgeçtim bir kaç nükleer santral müteahhiti koyalım patlayan reaktörlere. O kadar da iyi insan olamıyorum galiba. En azından yazıyım da hıncım azalsın. Ax û Av'ı inşa ettiğimiz yer bir yoksul mahallenin kıyısı. Her gün 4-5 tane de seyircimiz var. Nasıl yaptığımıza bakıyorlar. Çok beğeniyorlar. Umarım briket imparatorluğunu yıkacağız. Bu kerpiç yönteminde duvar ustasına, dış sıvaya ihtiyaç yok. Kesinlikle ve kesinlikle müteahhite de

ihtiyaç yok. Kendi evimizi kendimiz yapabiliyoruz. Radikal inşaat tekellerine nispet.

Kerpiç blok, çok büyük, taşınmaz demeyin. Taşımıyoruz. Yerinde inşa ediyoruz. Döker dökmez balyozla dövüp, bir üst sırasına çıkarabiliyoruz çünkü hemen kuruyor. Komün evleri deyimi öne çıktı ama aslında biz daha çok dayanışmacı bir mahalle inşa ediyoruz. Her çalıştığımız gün kendimizi biraz daha inşa ediyoruz.

Kendileri için kerpiç ev inşa etmemizi isteyen çok oldu. Ax u Av kerpiç, ekolojik evler kolektifi artık bunu da yapacak. Yani ülkenin her hangi bir yerinde kerpiç ev isterseniz burada ev yapanlar gelip yapacaklar. Bütün gelir paylaşılacak. Usta olanlar biraz daha fazla para alacak ama sadece biraz daha fazla. Yoksullarla zaten bilgimizi ve emeğimizi her zaman paylaşacağız.

Bu hafta sonu Şelongo ekeceğiz. Kadınlar, çocuklar hep beraber. Şelongo, acur ile kelek arası bir şey. Sadece burada yetişiyormuş. Bunu turşu yapıp size satacağız. Tabii ki organik. İsteyenler hemen başvursun sadece 13 dönemden elde edilecek sınırlı sayıda Ax û Av şelongo turşumuz var. Şimdiden abone olursanız ucuz bile veririz. Evinize göndeririz.

Bir Hintli anneden, Kübalı babadan doğma Belçikalı arkadaş geldi, çalıştı gitti. Bir Polonyalı taş ustası Cumartesi günü gelecek. Ajans France Press geçen hafta buradaydı. Meksikalı, Brezilyalı ve Türkiyeli dostlarımız bilgilerini paylaşıyor.

Mimarlar, mühendisler ve biz ameleler kerpiç döküyoruz burada. Sadece zenginlerin mi evi olacak. Yoksullar da evlerini inşa ediyor türkü söyleyerek...

* Bu inşa yöntemi Ruhi Kafesçioğlu, Bilge Işık hocaların uyguladığı yöntemdir. Dünya da tarihte sadece Mezopotamya da alçı kerpiçte kullanılmış. Yani Mezopotamya kerpicisi döküyoruz biz.

Gever Komünleri

31.03.2011

Bu topraklarda 21 köy komünü olduğunu biliyor musunuz? Gever’de, asimile adıyla Hakkari’de 21 köy komünü var. Gever Komün notları...

Dağların ortasında baskının ve işkencenin en çok yaşandığı yerler. Dağlar hâlâ kar ve karakollarla kaplı. Her şehrin, köyün, mezranın giriş çıkışında kontrol noktaları. Biraz gevşemiş kontrol son zamanlarda. Şırnak’tan Yüksekova’ya sadece dokuz kere durdurulduk.

Panzerler ne kadar hızlı gidebiliyor. Yüksek tekerlekleriyle, en az 100 kilometre hızla geçişlerinde asfalta yarışıyor. Tepelerinde makineli tüfek, kafası dışarda ve elleri tektikte giden bir asker. Mermilerinin hızı bizi geçer. Çok ses de çıkarmıyor dışarıya. İçeri acaba ses veriyor mu?

Arka kapısı açık bir panzer. Mutlaka başka askeri adı vardır bunların. Gt-22 ya da Jr-55 ya da ne bileyim MRT-98 filan gibi. Etkileyici isimler ama sanırım isimlerinden çok namlularından dönerek fırlayan yine etkileyici isimler verilmiş kurşunları, roketleri, bombaları filanlarıdır. Özellikle bunun hedefi insanı, halkı yakından etkiliyor. Ölüyorsunuz.

Bombalara verilen isimler dediğimde Hiroşima ve Nagazaki’ye atılan bombaların üstüne pilotların isim yazarkenki görüntüleri geliyor aklıma. Gülüyorlardı. Sonra iki kentin üstünden fırlattılar. Binlerce insan öldü. Daha sonra Japon halkı bir kez daha atom bombasına maruz kaldı. Bu sefer kendileri attılar kendi üstlerine. Nükleer santral yaptılar. İnsanlar öldü.

21 köy komününde 5000 civarında insan yaşıyor. Biri anlatıyordu; ‘Komünlerden önce adalet yoktu, merhamet yoktu, insanlık yoktu’ diye. Dengbejdi. Komün toplantısı onun dengbeji ile başlamıştı. Kürtçem yetmiyor anlamaya.

Türk olduğumu söylediler. Hacı amca oturuyordu karşımda. Namazı bitirip gelmişti komün toplantısına. Olsun dedi. ‘Bizden kaç Kürt, devletle birlikte çalıştı. Sisteme hizmet etti. Olsun varsın gelsin bir Türk de bizim yanımıza, bizimle beraber olsun’ güldük.

Biri sordu. Orta yaşlı biriydi. Koca odanın duvarlarına sırtımızı dayayıp, yere oturmuş 30’a yakın kişiydik. Ortada bir soba yanıyordu. Aynı sıradaydık. Başını uzatıp sordu. ‘Neden devlet hep bize saldırıyor?’ ‘Allah bütün devletlere zeval versin’ dedim.

Komünler kurulalı 5-6 yıl olmuştu. Kimse mahkemeye gitmiyordu. Bir sorun oldu mu komüne getiriyorlardı. Burjuva hukuku okudum ya aklıma hemen ceza geldi. Ne cezaları veriyorsunuz dedim. Ortak yerde çalışma filan dediler. Sonra itiraf ettiler bunu henüz kimseye vermemişlerdi. Ayıp-lıyorlardı. Küsüyorlardı.

Zapatistalarda SubKumandan Marcos’la konuşuyordum: ‘Bizim burjuvazi gibi cezaevleri yapacak paramız yok.’ Görmedim ama muhtemel bunu söylerken maskenin altında gülümsüyordu.

Köyün su sorununu çözmüşlerdi. Her evde su vardı. Mera sorununu çözmüşlerdi. Çok önemliydi, günlerce tartışmış-lardı. İhtiyacı olan kişilere ev inşa etmişlerdi. Kerpiç evleri anlatınca bundan sonra bu şekilde yapmaya karar verdik. İlk olarak kerpiç bir kütüphane inşası bizi bekliyor.

Hayvancılık kooperatifi kurmuşlardı. Bir ahır inşa edilecek ilkbaharda. Krom madenini çıkarmak için bir şirketle anlaşmışlardı. Birlikte çalışacaklardı. İşgal madenlerini anlat-tım...

Kadına yönelik şiddet olursa takip ediyorlardı. Şikayette bulunan kadına sahip çıkıp aileyi yakından izliyorlardı. Bir arkadaş burada kadına şiddet yok diye ısrar etti. Kadınlar o

an için ayıp olmasın diye bir şey demediler. Çıkıp dışarı git-tiler.

Komün, henüz her şeyin daha başındayız diyor. Yaşlılar, gençler bizim geleneklerimize sahip çıktı. Kaybettiklerimizi yeniden yaşıyor diyor. Komün toplantılarında dengbejlerle baş köşeye oturuyorlar.

‘Türk solu devleti reddettiğimizi neden anlamıyor?’ diye soruyorlar.

Karlı dağlar, karakollar, tanklar mermileri, bombaları ve gerillanın soluğu ve 21 köy komünü...

Komün [1]

9.12.2010

Zapatistalarla birlikteydik. Lacandon ormanlarının kıyısında bir komündü. Her gün önümüzden Meksika ordusu geçiyordu. Yüz civarında oluyorlardı. Yüz civarı jemse kamyonet, tank, jip ve bazen onlara eşlik eden bir avcı uçağı. Kafamıza pike yaptığında üstümüze gelen namlu ucunu görüyorduk. Önümüzde ki kağıda bir avcı uçağı, çift namlulu mitralyöz yazıyorduk. İşimiz ve gücümüz buydu. Uluslar arası gözlemci olarak oradaydık. Resmi filan değildik. Meksika ordusuna göre dış mihraktık. Zapatista komünün ortasında bir yabancılar komünümüz vardı. Sayılarımız değişiyordu. Bazen iki kişi kalıyorduk bazen on filan oluyorduk. Basklı, Katalan, İtalyan, Kanadalı ve Japon yaşayıp gidiyorduk. Aramızda sınırlar filan yoktu.

Kara fasulye, mısır ekmeği yiyorduk. Kahve içiyorduk. Sabah, öğlen ve akşam ve bütün aylar böyleydi. Komün bütün Zapatista komünleri gibi ambargo altındaydı. Ancak komüne birisi geldiğinde yanında Meksika ordusundan kurtarabildiği kadar bir şey taşıyordu. Bir kilo portakal, üç domates ya da bir avuç şeker. Değişiklik oluyordu. Pek umuru-

muzda olmasa da sevinliyorduk. Bir gün, son bir şeker kalmıştı. Parlak küçük kağıda sarılmış bildiğimiz bir bonbon şekeri. Basklı bir kız arkadaş bunu kime veriyim diye espri yapıyordu. Son şekerdi. Değerliydi. Gülüyorduk. Sonra oradan geçen küçük bir maya kızına verdi. Sonra biz o gün geçen silahların toplam sayılarını toplamaya devam ettik.

Biraz sonra küçük kızın anne ve babasıyla birlikte Zapatista komününün koordinatörü geldi. Şekeri siz mi verdiniz diye bize sordu. Birbirimize bakıp evet dedik. Bunu nasıl yaparsınız dediler. Bizim çocuğumuza nasıl şeker verirsiniz. Biz çocuklarımızın dilenci olmasını istemiyoruz.

STKlar sardı etrafımızı. Sivil Toplum Kuruluşları. Uzun adını yazmak bile gerekmiyor artık. Yazmıştım ‘Kafa Tamircileri’ onlar. Bir Macar şairin şiiri vardı. Bir adamın öyküsünü anlatıyordu. Giyotinden kopan kafaları diken bir adamdı kafa tamircisi. Burjuvazinin en fazla kendine benzeyen aletidir giyotin. Hızlı, çabuk bir biçimde kafayı gövdeden ayırır ve ardındaki sepete yuvarlar. Kafa tamircisinin işi buydu. Sepetten çıkardığı kafayı cesede dikeyiyor, cesedi yakışıklı kılıyordu. Bütün STK’lar böyledir. Kafanın kopmasına aldırmazlar, kafayı yerine dikmeye çalışırlar. Burjuvazi istekli ya da isteksiz besler STK’ları sepetler kafa dolup taşmasın diye.

Şimdi yollar buralarda ya STK’ya ya da Komüne çıkıyor. Ya STK yolundan kafaları dikeceksiniz ya da sadece kendi gücünüz ile komünleri inşa edeceksiniz. Ya bonbon şekerinin üç yalamalık tadı ağzınızı saracak ya da küçük maya kızını şekerden mahrum onuru ile yaşayacaksınız. Nasıl mı? Çok iyi biliyorsunuz siz aslında. Halay çeker gibi. Omuzlarınızdan tutacaksınız birbirinizin kimse düşmesin diye. Beraber öne atılacak bacaklar ya da herkesi sağa sola hep birlikte taşıyacak müzik. Halay başı bile dans etmeden duramayacak ve tembel tembel ben halayım başıyam diye oturamayacak, hatta fazladan bir de mendil sallayacak.

SubKumandan Marcos; ‘Biz iktidarı değil dans edecek bir yer istiyoruz’ diyordu. Emma Goldman dans edilmeyen bir devrim devrim değil diyordu.

Komünler kurmalı köylerde, sokaklarda, okullarda. Halaylar çekerek gibi. Halay çekerek. Bırakın STK lar bonbon şekerlerini yalasınlar sonra da avuçlarını yalayacaklar.

Komün [2]

16.12.2010

Viranşehir’deyim. 70 evsiz aile ile birlikte kerpiç evler inşa ediyoruz. Anlatmaya başlıyorum. Yoksulların ev ihtiyacı var mı? Var. Burada evler en az 50-70 milyar arası, yeni parayla bin oluyor miktarlar. Yoksulların bu evleri alma şansı var mı? Yok. Orta sınıf bile satın alsa, gelecek yirmi yılını bankalara tahsis ediyor. Yaşamında koca bir ipotek. -Yüce rab-bim ömrümü uzun kıl, ipotek borcumu ödemeliyim.- O zaman ne yapacağız? Ev sadece ihtiyaç mı? Hayır hak. Ne yapmalı? TOKİ benzeri, F tipi cezaevlerini çoğalttığımız da bunu çözecek miyiz? Hayır yalan. Tek çözülen sorun müteahhit bütçesinden başka bir şey olmaz. Bütün o konutları da orta sınıf üstü ya da ipotekli yaşam karşılığında orta sınıf alır. -Şili de nehir kıyısına çadırlar kurmuşlardı. 15 yıl, 17 yıl her ay ödedikten sonra taksitlerini ödeyemedikleri için dışarı atılmışlardı. Evden atıldıktan sonra iş de bulamıyorlardı. Evsizliklerine değil ödedikleri taksitlere yanıyorlardı.-

Kerpiç evler yapacağız, radikal tekellere ihtiyaç duymadan. Eh insanın başını sokacağı bir yer olacak! Hayır, kerpiç evlerimiz bütün Viranşehir evlerinden daha sağlıklı olacak. Daha güzel olacak. Yoksullar güzel evlere layık. Çünkü kerpiç evler en sağlıklı ve bölge iklimine en uygun evlerdir. Kerpiç ortamın nemini dengeler, çoksa alır azsa verir. Rahat soluk alınır, rahat uyunur. Havanın kirliliğini alır, en az enerji tüketir, kışın sıcak yazın serindir... Avrupa birliğinden

para mı aldınız? Hayır. Peki nereden aldınız? Hiçbir yerden. Para kirletir. STK değiliz ki biz, maya kızı onuru inşacılarıyız. Deliyiz. Eh ben de ev istiyorum o zaman? Ee bana ne. Biz kimseye ev dağıtmıyoruz ki. Herkes birlikte yapacak. Peki kaç metrekaire? Bilmem, birlikte karar vereceğiz. 5 kişilik bir aile ile 15 kişilik bir aile bir olabilir mi? Hep birlikte mi karar verilecek? Evet. Sadece siz değil aile babaları, evin erkekleri, iktidar mümessilleri, kadınlar dahil olacak nasıl bir mahalle istediklerine, onlar karar verecek ve hatta çocuklar katılacak, 6 yaşından büyük, her çocuk konuşacak kendi toplantılarında. İki kale direği mi isterler yoksa kızlar atlama ip-leri mi? Ya da tam tersi mi? Bilmem ki çok geride kaldı çocukluğum ve sınırsızlığım. Milli eğitim mağdurları beyinlerimiz, televizyon malulleri.

Parasız nasıl inşa edeceğiz? Toprakla, samanla ve birlikte türkü söyleyerek. Kapı, pencere, dam? Belediye mi verecek? Hayır, sen bulacaksın. Katılanlar bulacak. Biz hilal-i ahmer cemiyeti değiliz. Yani hem karara katılacaksın hem de sorumluluğa. –Mahalle meclisleriyle kimlerin katılacağına dair toplandığımızda bir usta marangoz söz aldı. 1.5 milyara bir hizar alalım. Bütün kapı, pencereleri yaparız. 30 liraya gelir tanesi. Artık bir marangoz atölyemiz de olacak. – Sadece kerpiç evler mi? Hayır. Ekotarım yapacak mahalle. 10 metrekairelik bir bahçede, 4 kişilik bir aile, bütün yaz kış için yeterli sebzesini üretebilecek. Hadi siz çok yeşillik yiyorsunuz 15 metrekaire olsun. İlaç için bitki üreteceğiz ve yaşamak için yeni bir demokrasi.

‘Bir arsamız olur, sonra kent kenarında değeri artar, satarız. Bir iki kat çıkar, kiralarız. Kazandığımız parayla bir araba alır ya da en azından bir cep telefonu, sağa sola gösterir, hava basarız. Boyumuz büyür.’ Diyorsanız yanıyorsunuz. Çünkü burası kooperatifin olacak. Oturursanız, Allah uzun ömür versin, mesela 100 yıl ya da daha fazla oturabileceksiniz ya

da ölürseniz çocuklarınız yaşayabilir ama başka yere gidecekseniz satamayacaksınız, kooperatife kalacak. Kooperatif kimin eve ihtiyacı varsa ona verecek...

Komün inşa edeceğiz geçen hafta dediğim gibi; ‘Halay çeker gibi. Omuzlarınızdan tutacaksınız birbirinizin, kimse düşmesin diye. Beraber öne atılacak bacaklar ya da herkesi sağa sola ve hep birlikte taşıyacak müzik. Halay başı bile dans etmeden duramayacak ve tembel tembel ben halayın başıyam diye oturamayacak hatta fazladan bir de mendil sallayacak.’

Kerpiç evler inşa edeceğiz birlikte ve yeni, gerçek bir demokrasi...

Komün [3]

23.12.2010

Komün radikal katılımcı demokrasidir. Sınır yıkıcıdır. 3 yılda, 5 yılda bir oy atılan karikatür demokrasiye güler geçer. 3 yıl, 5 yıl oy kullanma seremonisi evlenme yıldönümleri gibidir. Neşeli ve hüznölüdür. Bir yandan demokrasiye dahil olmanın neşesini yaşarsın, diğer yandan aynı neşeyi neden her zaman yaşamadığını düşünüp sarf ettiğinin hüznüne dalarsın. Katilin cinayet yerine geri dönüşü gibidir. Kandırıkçıdır. İngiltere’de bir pub’da görmüştüm. Cambridge’de bir mahalle pub’ıydı. Tuvalet duvarlarına yazı yazma geleneği dünyanın her yerinde olduğu gibi tabii ki orada da vardı. Ama onlar pisuvarların yanına bir kara tahta koymuşlardı, altına da bir tebeşir. Yazı yazacaksan, oraya yazacaktın. Tam bir batı demokrasisi örneği idi.

Demokratik özerklik, özgür komünler yani radikal katılımcı demokrasinin hangi sınırlar içinde uygulanmasının önerildiği üzerine tartışılıp duruyor. Bölge’de, Konya’da Cihanbeyli’de, Bağcılar’da, İzmir’in yukarı mahallelerinde, nerede Kürt varsa orada, çanak antenli evlerde... Hayatımızın

müfredat program yapıcıları ellerinde cetveller, pergeller ve bilhassa kumpaslarla uygulama alanları, kısmi, mevzi ve topyekûn yasaklamalarıyla, yere batası duyarlılıklarıyla kırmızı kırmızı çizgiler atıyorlar ucuz amerikan bezi hayatlarımıza. Söz, yetki, karar, yani demokrasi, sadece ve sadece smokinli, fraklı parlamenterler ya da cüppeli hakim, savcı ya da hocaların ve üst üste dikilmiş rütbeleriyle hayatları hiyerarşi toplamı askerlerin mi? Bunların hepsinin itinalı dikicisi terziler neden sadece 3 yıl ya da 5 yılda bir bu koca komediye dahil olabiliyor? (Bu komediyi bozmuştu Fatsa'nın Terzi Fikri'si hatırladınız mı?)

6 doktor, 3 hemşire, 1 laborant, 2 hasta bakıcı yani 12 sağlık emekçisi ve muhtemel 9 hasta, yani insan, yani bir zaman, dalak ya da karaciğeri çökecek, yükselen kolesterolleri ile her an kalp krizi geçirecek bizden birileri, 11 Ocak 2011'de, saat 14.47'de bütün devlet hastanelerini denetlese. (Tabii ki sayıları ve tarihi sallıyorum.) 'Biz sağlık emekçileri, muhtemel hastalar soruyoruz; Burada kaç yatakta, kaç hasta var? Neden şu para ödeniyor? Hangi ilaç firmaları sizi fazla ilaç yazdığınız için kongre tatillerine gönderiyor? Aynı sedyeyi bir ucundan itekleyen taşeron sağlık emekçisi neden daha az maaş alıyor?' dese. Karikatür demokrasi sınırlarını caart diye yırtmaz mı kenar mahalle, bizim mahalle ağzıyla? 1968'de ABD'deki Kara Panterler'den beri, ilk defa bu kadar geniş bir şekilde, sağlık sistemini, tıbbın hegemonyasını da dahil ederek sorgulasak...

Çocuklarınızın, torunlarınızın içme suyunu, otomobil ve çimento fabrikalarının öldürücü kan dolaşımına satan büyük barajlara, krediler sağlayan bankalarda halaylar çeksek? Yine salı günü 14.47'de şu bankanın bütün şubelerinde, kasalarının ve müşteri temsilciliklerinin önünde? Tarihi suya batıran, toprakları susuz bırakan büyük baraj kredilerine çomak soksak? 'Banka soymak mı? Banka kurmanın yanında

hiçbir şey diyen' Brecht'in ruhu şad olsa. Hasankeyf'e kredi veren bankaların keyfini kaçırırsak, Hopa'daki HES projelerinin üstüne yumurta kırsak? Susmasak da sıra bize gelmese.

Bırakın onlar sınırlar çizmeye kalksın. Ölçsünler, biçsinler her ölçülen satılabilir mantığıyla. Düşüncelerinin mahdut sınırları içinde makul dolaşınsınlar. Biz hayata, halaya katılalım.

Hayatımızı çevreleyen mayın tarlalarını sökmeli demokratik özerklik, komün yani radikal katılımcı demokrasi. Söz, yetki, karar halka. İktidar çöpe...

Komün [4]

30.12.2010

Arjantin'de işgal fabrikalarını dolaşıyordum. Fabrikalar iflas ediyordu. İşçiler fabrikalar iflas edince bir başka yere işe gitmiyorlardı, çünkü zaten işsizlik çığ gibiydi. İflas eden fabrikalarda işçiler tazminatlarını, birikmiş maaşlarını alamıyorlardı. Fabrikaları işgal ediyorlardı. Makineleri haczetmeye gelen bankalara, icra memurlarına, icra memurlarını koruyan polisler ve makul olun, makul olun diyenlere karşı direniyorlardı. Bu ülkeyi biz yönetmiyorduk. Parlak diplomatı, makul ekonomistler vardı. Bu fabrikayı da biz yönetmiyorduk; kibirli, büyük arabalı ve bizim makul olmamızı söyleyen patronlar vardı. Bu yüzden ne bu ülkenin batmasından ne de fabrikanın batmasından biz sorumlu değiliz. Siz bu makineleri haczettığınız de benim eşimin, çocuğumun ekmeğini alıyorsunuz. Bunu size vermem diyordu. Barikatlar kuruyor, fabrikaları işgal ediyordu. Hep birlikte fabrikayı yönetiyorlardı. Makul değillerdi. Bu fabrikalardan birinde bir işçi kızla konuşuyordum. 25-26 yaşlarındaydı. Patronsuz çalışmak mümkün mü diyordum. Garip bakıyordu. Ben 10 yıl-

dır işgal fabrikalarında çalışıyorum. Hiç başka yerde çalışmadım. Bu soruyu anlamıyorum. Bence patronla çalışmak mümkün değil. Patron ne yapıyor ki?

Uruguay'da bir işgal tekstil fabrikası geziyordum. 100 kişi çalışıyordu 99'u kadındı. Seni bir yere götüreceğiz dediler. Fabrikanın sonunda patronun eski ofisine götürdüler. İçinde küçük küçük yataklar ve oyuncaklar doluydu. Kendi çocukları için kreş yapmışlardı. Zaten patronu kovduk ve burası ilk defa işe yaradı diyorlardı.

Galler'de işgal madenini geziyordum. Bütün madenler kapatıldığında Tower madeni sadece direnmekle kalmadı, madeni işgal etti işçiler. Bağımsızlıklarını ilan ettiler. Kızıl bayrak diktiler madenin tepesine. 10 yıldan fazladır madeni işçiler yönetiyor. Yılda 2 milyon sterlin, ne yazık ki vergi veriyorlar. Çevredeki bütün yerleşim yerlerinde işsizlik, uyuşturucu hakimken Tower'da hayat devam ediyor. Galler'deki bütün belediyelerde iki dil yazılır kapıda. İngilizce ve Galce. Fakat sadece işgal madeninin olduğu kasabada işsizlik yoktur ve gençlerin hayatları uyuşturucudan ibaret değil.

Brezilya'da işgal fabrikası Flasco'da geçen hafta bir fotoğraf sergisi açıldı. Şehmus Çakırtaş'ın Kürt fotoğrafları sergisi. Belki de Brezilya'da bir ilkti. İşgal fabrikaları sadece mamul maddeler değil yeni bir kültür üretir. Başka bir demokrasi inşa ederler. İşçiler, işçilerin eşleri ve hatta çocukları hep birlikte karar verirler, ne üreteceklerine ve nasıl yaşamlarını devam ettireceklerine. Bu yüzden işgal fabrikası Flasco'da bütün baskılara rağmen, günde sadece 6 saat çalışılmasına rağmen hâlâ diğer fabrikaların 2 katı kazanır işçiler.

Demokratik Özerkliği sadece muhtariyet-özerklik ile sınırlamak, tanımlamak hadımlaştırmaktır. Özgür Komün yani radikal katılımcı bir demokrasi iyi, çok güzel ama gerçekçi olun diyenlere gülüyorum. Okulların makul olun öğretisinin

kurbanları onlar. Siz gerçekçi değilsiniz! Sizin önerileriniz hiç uygulanabilir değil. Kaldırın kafanızı şöyle bir etrafa bakın! Bu lanet olası, her dakikada üç kişinin açlıktan öldüğü dünya mı bizi içine tıkıştırmak istediğiniz? Bu kadar mı basit, ekolojik, demokratik, kadın cinsiyetçi bir toplumsal yapı önerisi?

Bir yanda ‘kamu idari reformu’ ile özelleştirilen kamusal hizmet, özel bölgeler yani Kürde özel, daha da düşük asgari ücret, mutlu mesut sermaye öte yanda kooperatifler, kolektifler, özgür komünler, yani radikal katılımcı bir demokrasi...

Komün [5]

06.01.2011

Venezüella sokaklarında öğrenci gösterileri var. Yeni öğrenci yasasını protesto edenlerin ve yasayı destekleyenlerin gösterileri bunlar. En son Venezüella’dayken Bolivarcı öğrencilerin bir gün sonra sokaklarda patlayacak olan havai fişekleriyle kaldığımız yeri paylaşıyorduk. Usul usul, bir gün sonrayı bekliyorlardı. İşin garibi, yasa, gelişmiş batı demokrasilerinin(!) aksine üniversite harçlarını artırıp, öğrenci burslarını kesmiyor. Aksine çocukluktan başlayarak üniversite eğitiminin sonuna dek parasız, iyi ve eşit bir eğitim vaat ediyor. Bu zaten Bolivarcı anayasanın ilkelerinden biriydi ve son seçimlerle yüzde 41’ini elde eden sağ bloklu yeni meclis göreve başlamadan yasallaştı. Aksi takdirde bu mümkün olmayacaktı.

Size garip geliyor değil mi? Parasız ve eşit eğitim getiren bir yasanın bir kesim tarafından bile olsa protesto edilmesi. Aslında üniversitelere çok uygun bir karşı çıkış bu. Üniversiteler ilk kurulduğundan beri papaz okullarının yerini almıştır. İlk üniversitelerin binaları da bunu bize yansıtır. Ünlü Cambridge, Oxford üniversite binalarının görkemli kiliseler-

den hiçbir farkı yoktur. Diploma törenleri, kep giyme sere-monileri papaz törenleriyle aynıdır. Ne zaman ki 1968’de şenlikli öğrenci eylemlilikleri Sorbonne’u işgal etti, ormana taşıdı, o güzel günlerde özgürlüğüne kavuşmuştur üniversiteler ya da dünyanın herhangi bir yanında şenlikli işgaller de. Üniversitelerin özgürleşmesi, üniversite duvarlarının yıkılmasıyla ancak olur. Bilgi ve iktidarı, öğrenim cüppeleri ve yakılası kürsüler her şey bir yana, sadece ve sadece bize makul olmayı öğrettikleri için bile cehennem ateşinde yanmayı hak ederler. Doğru, üniversiteler ‘bilim’ yuvasıdır, yani iktidardır. Düzen ve intizamı, sıraları, çan eğrisi olan veya olmayan notları, okuma yazma kurdeleleri, azarlanmış ve ödüllendirilmiş biz, bugünün demokrasisinin makul insanları, diplomalarıyla mutlu, mesut ve belki bahtiyar dolaşıyoruz. ‘Bilim’in bize bahsettiği ayrıcalıkları kaptırmamak için sokaklardalar şimdi Venezüella’nın zengin üniversite öğrencileri.

Yasaya göre öğrenciler, üniversite yönetimlerini seçmede eşit oy hakkına sahip olacaklar, profesörleri değerlendirecekler ve üniversitenin yönetim sürecine katılacaklar, üniversite idari kayıtlarına ulaşma hakkına da sahip olacaklar. Daha da önemlisi karşılıksız ulaşım, yemek, barınma, sağlık ve burs hakları olacak. Ayrıca yasa, bir üst konseyin dışında her kampüste öğrenciler, öğretim üyeleri ve işçilerin eşit oylarıyla seçilmiş kampüs konseyleri tarafından idare edilecek. Yani sadece cüppelerin gücü aşkına yürümeyecek her şey ya da şu anda olduğu gibi bir prof’un oyu çok işçinin oyuna eşit olmayacak. (Ülkemde öğretim üyeleri bile kendi rektörlerini seçemiyor ya... Kifayetsiz cüppe gücü.)

Venezüella’da Bolivarcı yönetim, oligarşinin makul insan üreticisi üniversitelerinin kapısından biraz daha demokrasi sokmak istiyor. Bunu tek nedeni devrim olmasa da, yani kendi muhalefetine ana kaynağını yok etmeye çalışsa da yine de üniversite duvarlarına koca koca delikler açılıyor.*

Üniversite koridorlarına halkın çocukları sızacak ve biraz daha demokrasi ve özgürlük.

Özgür komün aynı zamanda eğitimin demokratikleşmesi, özgürleşmesi demektir. Demokratik Özerklik, özgür komünler sadece sınırları değil üniversite duvarlarını yıkmalı. Özgür komünler yani radikal katılımcı demokrasi; bıkmadan usanmadan bir kere daha tekrar edeceğim gibi egemenlerin 3 yılda 5 yılda bir oy atılan karikatür demokrasileri gibi değildir. İletişimde demokrasi, kültürde demokrasi, sağlıkta demokrasi ve eğitimde demokrasidir.

Özgür komünlerle, özgür üniversitelere...

* Muhalefet, bir üst kurul oluşumunun otonomiye ortadan kaldıracığı iddiasıyla karşı çıkıyor ve Bolivya'daki son yasa gibi geri aldirmaya çalışıyor. Doğrusu, yasa böyle bir olasılığı da içinde taşıyor denilemez.

Komün [6]

13.01.2011

‘Köylü milisleri kurmak’ başlığıyla geçen mart ayında yazmıştım. ‘Köylü milisleri köylülerin kendi savunmalarını kendilerinin örgütlemesi üzerine kurulu kolektif bir girişim olacaktır. Ordu böylece aslına dönmektedir, yani silahlanmış halka. Bu komünal iktidarın! bir parçasıdır. Halkın kendi kendini yönetimi, savunmayı da içerir’ diyordu Chavez ve yazıyı da ‘Bu size pek yabancı gelmiyor değil mi’ diye bitirmiştim. Demokratik Özerklik çalıştay tartışmalarında en çok söz edilenlerden biri de bu ‘Özsavunma’ konusuydu.

Brezilya’da bir favelada –gecekondu– mahallesinde konuşuyorduk. (Hemen hemen tamamı ilan panolarından yapılmış bir evdi. Farklı yerlerinden ve tabii ki aldirmaksızın kesilip çakıldığından üstlerindeki reklam yazıları, yeni bir gercek yaratıyordu. Ortası pencere olarak kesilmiş, evin en büyük parçası sanırım bir araba reklamıydı. Pencerenin hemen

üst köşesinde lüks bir arabanın sağ arka tarafı duruyordu. Tam bagaj kapağının başladığı yer pencere için kesilmişti ya da panonun orası parçalandığı için pencere yapılmıştı. Otoban kenarından söküldüğünden belki de bir araba parçalamıştı. Pencerenin üstü bir deterjan reklamıydı. Beyazında beyazı var tipi bir reklam sloganı ters olarak pencere üstü görevini üstlenmişti.) ‘Ya polis?’ diye sordum. ‘Onlar zaten polisle anlaşmalı. Onlara payını vermeden bu sokaktan bile geçemezler.’ 30’lu yaşlarında bir kadındı, belki de 20 ama sefalette yaş önemli değildi. Çocuğunu kaçırmışlardı. Burada çocuklar böbrekleri için kaçırılıyordu. –Yaşasın modern tıp!– Sokak çocuklarının polis tarafından sürek avına çıkılarak öldürüldüğü günlerdi. Polis sokakları suçtan temizliyordu.

Meksika’da polis, içinde polis müdürlerinin de olduğu polislere, uyuşturucu ticaretine karıştıkları için baskın yaptı. Çatışma çıktı. Polisler polisleri öldürdü. Daha sonra bu baskının nedeninin, iki uyuşturucu çetesinin arasındaki savaşın bir parçası olduğu söylendi. Yani bir uyuşturucu kartelinin polisleri ile diğer uyuşturucu kartelinin polisleri çatıştı -tekerleme gibi oldu ne kadar polis dedim- Emniyet, suç, polis, güvenlik, önlem, asayiş, kâr ve ticaret, güvenlik şirketleri, – bir de geçenlerde NTV muhabiri, panzerlere ‘toplumsal müdahale araçları’ diyordu. Mideme kramplar girdi. Eski toplum polisi kadar komik bir isimdi– kendi güvenliğimiz ve kendi iyiliğimiz...

Venezüella’da en büyük caddelerden birinde polis çevirdi. Aramaya başladı. Cebimdeki paraları elime aldım. Korumaya aldım. Aradılar. Çantaya baktılar. Birden aklıma geldi. Çantanın bir kenarına Küba’daki çalışma izni için bir yüz dolar koymuştum. Baktım yoktu. Yüz dolar nerede dedim. Yok, ne parası dediler. Bakanların kartları vardı yanımda. Onları gösterdim. O zaman onları aramalıyım dedim.

Bir daha çantayı aramaya başladılar. Aaa buradaymış, dediler. Dikkat et çok soyguncu var sokaklarda, dediler. Doğru, dedim...

Polisin olduğu yerde suç vardır. Özsavunmayı polis olarak tanımlamak, Özgür komünü, Ekolojik, Demokratik bir toplum önerisini yok saymaktır. Polisi yerel yönetimlere bağlamak, belediye başkanlarına şerif rozeti takmaktan başka ne ki? Hiç mi kovboy filmlerindeki kötü şerifleri seyretmediniz? En iyi şerif de herkesi kurtardıktan sonra esas kızı alır gider. Özsavunma özgür komünlerde, diğer her şeyde olduğu gibi halktan yabancılaşmamış bir gücü yani doğrudan halkın kendisini ifade eder. Yani silahlı bir güç olarak tanımlanamaz ve silah ile sınırlanamaz. Kültürel yıkıma, yozlaşmaya, asimilasyona ve sömürüye karşı mücadele öz savunmadır ve ekmek çalan çocuktan değil, o çocuğu, aç bırakan tekelci mülkiyetten, çocuğu korur.

Ya bir devlet öykünmesi ya da özgür komünler...

Komün [7]

20.01.2011

Diyarbakır'da ne üretiliyor? TEKEL fabrikası da kapandıktan sonra Diyarbakır'da bir tane dişe gelir bir fabrika kaldı mı? Sümerbank zaten çoktan kapanmıştı. Sümerpark oldu orası. Tekstil atölyelerinin olduğu yerlerde, yapabildiğimiz sadece güzel kelimeler dikmek. SEK satıldıktan sonra Diyarbakır'da küçük birkaç atölyeden başka hayvansal ürünleri işleyen bir fabrika kaldı mı? Hangi tarım ürünü Diyarbakır'da fabrikalarda işleniyor? Tekrar soruyorum, Diyarbakır'da ne üretiliyor?

Arjantin'de Buenos Aires'in geniş caddelerinden birinde gidiyorduk. Araba bir kırmızı ışıktaki durduğunda önümüze en az 7-8 kişi atlıyordu. İki kişi börek, üçü kola satıyordu. Bir kişi havaya lobut atıyor, ikisi elindeyken bir üçüncüsünü havada

oluyordu. Bir başkası alev yutuyordu. Ağzından alevler fışkırıyordu. Diğerleri gelecek ışıktaki sıralarını bekliyordu. Bir diğer ışıktaki durduğumuzda bu sefer üç kişi börek satıyor ve yine yanında kola ve lobut atanlar ve ateş yutanlar ve bin bir türlü şey satışları... Yanımda Miguel vardı. Üniversitede profesördü. “Arjantin hükümeti işsizliğe karşı çare buldu. Trafik lambalarını artıracaklarmış” dedi.

Neoliberalizm tam olarak budur. Hiçbir gerçek şey üretmez. Üretim bütün olarak ulus ötesi tekellerin en başından sonuna kadar elinde bulundurduğu bir sürece dönüşür. Mesela süt fabrikasını alır ve genellikle de fabrikayı kapar. Çünkü fabrikayı satın almasının nedeni fabrikanın değerli arsası ve daha da önemlisi onun pazar payıdır. Fabrikayı satın almadan sütü 1 liraya satıyorsa, o fabrikayı satın alıp kapattıktan sonra artık 2 liraya satabilir, Çünkü ondan başka, süt işleyen bir fabrika kalmamıştır. Ayrıca eskiden sütü köylüden daha pahalıya alırken, artık daha da ucuza alacaktır. Ondan başka süt alıcısı kalmamıştır ki! Siz sütü doğrudan da satamazsınız. Birden, sağlığımızı çok düşünmeye başlarlar. Bakterilerden korurlar bizi. Sadece birkaç dakika kaynatarak, çözebileceğimiz bir şeyi buhar kazanlarına mahkum ederler. Uzmanlar beyaz önlüklerinin altında, sadece iyi mahalle okullarında, eğer kırılmadıysa birkaç kez görebildiğimiz deney testi tüpleri ellerinde açıklamalar yapar. Vururlar sokak sütçülerinin tepesine. Sanki hepimiz onların sattığı sütlerle büyümemişiz gibi çocuklarımızı mis süte mahkum eder, mis gibi süttten ederiz. O koca buhar kazanları birkaç mikrobun yanında yararlı bakterileri ve küçük köylüleri de buhar eder.

Fabrikalar ve marketlerden sonra ilk aşamasına uzatır ellerini ulus ötesi tekel. Size kendi hayvanlarını ve tohumlarını vererek hizmet(!) eder. Topraklarınızı almasına ihtiyacı yoktur. Siz kendi toprağınızda maraba durumuna düşersiniz. Zaten küçük topraklar ona yaramaz. Onlar, yakın arkadaşları

toprak ağaları ile başlarlar işe. Binlerce dönüm mısır, binlerce dönüm soya kocaman makineler ile ekilir, sürülür ve satılır. Fabrika mandıralarda hayvan yetiştirilmez, et imal edilir ve tabii ki yanında deli dana, kuş gribi ve kanserleriyle birlikte ama kimin umurunda. Yeter ki kâr etsin onlar ve hisse senetleri tavan yapsın borsalarında. Bu arada milyonlarca küçük köylü, küçük hayvan yetiştiricisi, kent varoşlarına sürüklensin, kentleşsin!

Diyarbakır'da işgal ekonomisi var. Toprakları parselle-yen, yağmalayan F tipi apartman daireleri inşaatlarından başka yapılan bir şey yok. Belediye çalışanları, memurlar, askerler ve polislerin maaşları besliyor kenarda köşede kalmış küçük esnafı. Tam bir dönüm noktasında Diyarbakır; ya ulus ötesi tekellere, Cargill, Monsanto'ya tamamen terk edilecek topraklar ya da bir dahaki hafta daha da ayrıntılı anlatacağım özgür komünlerde, kooperatiflerde kolektif halk ekonomisi...

Ya hep beraber, birlikte üreteceğiz ya da trafik lambalarında alev yutacağız...

Komün [8]

27.01.2011

‘Özgür komünlerde, kooperatiflerde, kolektif halk ekonomisi inşa etmek’ dediğimizde, herkes, şöyle yerinden bir oynuyor. Sözü alıyor. Özgür komünlerin, kooperatiflerin, kolektif çalışmanın ne kadar iyi bir şey olduğunu saymaya başlıyor. Konuşurken ne zaman, ‘ama’ ya da ‘fakat’ diyecek, onu bekliyorum. Olabildiğince yüceltiyor. Yüceltmek kötü, çünkü imkansızlaştırılmaya çalışılıyor. Sonra esas noktaya geliyor ‘ama’ diyor ya da ‘fakat’; bizim ülkemiz, bizim topraklar, bizim insanlarımız, ‘gelenekleri’ diye devam ediyor ve ardından ‘kapitalizmden’ bahsediyor. Hem gelenekten,

hem onu yıkan kapitalizmden aynı çizgide bahsetmesi paradoksal ama buna aldır mıyorum ben, kafayı hep ne zaman ‘ama-fakat’ dedi ona takmışım. (Yani madem güçlü gelenekler var kapitalizm onu nasıl yozlaştırdı? ya da madem kapitalizm varken geleneklerden bahsediyorsun kapitalizm gelenekleri ortadan kaldıramamış demek ki.) ‘Böyle bir şey yapmak için halkın bilinçlenmesi gerekir’ diye devam ediyor. Bu meşhur ‘Her şeyin başı eğitim’ beyaz Türk-Kürt-Başöğretmen söyleminin solcucası.

Sonra konuşmanın 3. aşaması başlıyor; Keşke olsa, keşke! Bir araya gelebilsek ama apartmanda yönetim toplantısında bile kavga çıkıyor ve kimseyle iş yapılamaz. Konuşmanın bu etabında kendinize acımanız, yıkılmanız ve yanlış bir zamanda dünyaya geldiğiniz için ah çekip kendinizi uyuşturucu maddeye bağlamanız yani televizyon seyretmeniz gerekiyor. Televizyonu açıp salakça kendimizi ona bırakmamız, onun da bize nasıl yaşamamız ya da yaşamamız gerektiğini anlatan dizilerinde, küçük Osmanlara ağlayıp, attığımız gollerle sevinmemiz, onlarla aşık olup, onlarla öldürmemiz, reklam aralarında bize sokuşturulan ürünlerden almamız, tüketmemiz gerekiyor.

‘Ama-fakat’ konuşmacıları, bununla da yetinmezler. Siz damarlarınıza televizyonu zerk etmeden, biz idealistlere, romantiklere dersimizi tam vermeleri gerekir. Yıkılan kooperatif örnekleri vermeye başlarlar. Bununla ilgili mesela Diyarbakır’da iki köy kooperatifi örneği var. Yaklaşık iki yıldır sürekli bunları veriyorlar. Aslında STK’ler yani ‘Kafa Tamerileri’ tarafından kurulan bu iki örnek, biyoloji derslerindeki bezelye misali yuvarlanıp yuvarlanıp önünüze sürülür. Sonra konuşma biter. ‘Ama’ bana konuşuluyorsa bir de nezaket içinde ‘Hocam pek Latin Amerika’ya benzemez bizim topraklar’ diye eklenir.

Merrill Lynch, Lehman Brothers, AIG, Royal Bank Scotlands, Loyds Bank isimlerini biliyor musunuz? ABD, İngiltere, İskoçya bankaları, finans ve sigorta şirketleri. Hepsi battı. General Motors şirketini biliyor musunuz? Hadi adını bilmiyorsanız Buick, Cadillac, Opel marka arabalarına belki binmişinizdir ya da filmlerde cakalı artistlerin kızları attıkları araba olarak görmüşsünüzdür. Geçen yıl battı. Yunanistan ve İrlanda; bilirsiniz iki AB devleti. Battılar. Daha kaç ülke, kaç ulus ötesi tekel, kaç bin büyük şirket, kaç milyon mahalle bakkalı topu attı. Bunların hiçbirisi kooperatif değildi. Hepsi kapitalisttiler. O zaman bana neden kapitalizmi uygulamayalım bak batıyor demiyorsunuz? İşin kötüsü bu batınca bir de üstümüze çöküyor karabasan. O zaman neden hâlâ aynı uçurumun üstünden peş peşe aşağıya atlıyoruz?

‘Özgür komünlerde, kooperatiflerde, kolektif halk ekonomisi inşa etmek’ devlet-kamu merkezli bir ekonomi değil, toplumsal bir ekonomi(!) inşa etmektir. Yani aslında ‘Kâr’, ‘Verim’ ve ‘Ekonomi’nin inkârıdır... Bıkmadıysanız başka bir komün yazısında devam etmek üzere. Hadi şimdi televizyonlarımızın başına, damarlarımıza yayılsın evrensel uyuşturucumuz...

Komün [9]

03.02.2011

‘Özgür komünlerde, kooperatiflerde, kolektif halk ekonomisi inşa etmek’ devlet-kamu merkezli bir ekonomi değil, toplumsal bir ekonomi(!) inşa etmektir. Yani aslında ‘Kâr’, ‘Verim’ ve ‘Ekonomi’nin inkârıdır’ diye bitirmiştim geçen hafta. Kaldığım yerden devam ediyorum. Buradan sayılar üzerinde vücut bulmuş, dünya borsaları ve ne almalı-ne satmalı üzerinden bir ekonomi tarifi yapmıyorum. Bırakalım ‘tarif’ büyük ekonomi uzmanları ve Fransız mutfağı aşçılarına kalsın. Daha basit bir ilke üzerinden hareket edeceğiz; İşgal et, Diren ve Üret.

Diyarbakır ne üretiyor diye sormuştum. Gözümü aykırı (!) belediyelerin boş ve anlamsız parklarına taktım. Hele bir tanesi var. Diyarbakır'da kaldığım arkadaşın evinin önünde, şehrin ortasında, 61 dönüm. Çok güzel bir toprak. Bir park yapılmış. Çoktan kırılmış birkaç salıncak ve iki kaydırak. Çimler de ne güzel kurumuş. Şöyle kullanılıyor. Karşı caddeye geçmek için bazen kestirme olarak, toplam 9 kişinin sağlıklı yaşam koşu alanı ki bu dokuz kişinin 7'si en fazla 2 gün koşuttuktan sonra yeter artık diye bırakıyor ve yazın olmadım orada ama belki güzel mangal da yapılıyordur kelleşmiş çimlerinde. Bunun dışında bali çekiliyor kuytuluklarında, tenekelerde ateş yakılıyor ve ısınmak için etrafında toplanılabiliyor ve birbirlerini bıçaklamak isteyen çeteler için de iyi bir çatışma alanı.

Şimdi ne yapabiliriz? İki yol var. Birincisi burayı ihaleye çıkartırız. İki kafeye kiralarız. Onlar da üst üste plastik bir taş sırası yerleştirip, küçük elektrik motoruyla üstünden akan dünyanın en aptal şelalesini yaparlar. Bir işeme şırıltısı içinde bize huzur içinde yanına çökeriz. Hemen altında dizimize kadar seviyesi olan havuzu olur. Yıllık 750 bin dolar kira verir cafe belediyeye. F tipi cezaevleri apartman dairelerinde bunalanlardan toplamaya çalışır sahibi. Genellikle de yarı mafya gruplar çıkar bu komik şelale arkasından. Ya da koyarız oraya 12 zabıta, dolaşıp dururlar ortalarda. Çimlere bastırmazlar ve başka yerlere sürerler bali içicilerini. Biz de ekolojik belediyeciliği anlatırken, yaptığımız park sayısını peş peşe sayar dururuz.

Bir diğer yolu, işgal ederiz orayı. 10 metrekarede 4 kişilik bir aileye yetecek, bütün yıl yetecek organik sebze yetiştirmeyi anlatırız. Yani 3500-4000 aileye dağıtırız parkı. 10 metre kare, 10 metre kare. 8 kişilik aileye 20, 12 kişilik aileye 30 metrekaare veririz. Hatta geriye daha toprağımız da kalır. Her 10 metrekarede sebze ormanı adını verdiğimiz perma

kültür ile sebze yetiştirmeyi anlatırız. Yaparız. Bir metre genişliğinde çok küçük havuzları olur ortalarında, kışın sulamadan nemiyse sebzeyi yaşatan. Yani 16.000 kişiyi doyururuz. İsteyene park kenarında ürettiği organik sebzeyi satması için küçük bir semt pazarı yaparız. Urbanos Agri Culturos- yani kent tarımı ile –havalı olsun diye yabancı adını da yazıyorum– 4000 aileden oluşan kent tarımı kooperatifi kurarız. Eh, çok istenirse sebze ormanları içinde iki de cafe olur. Belki bahçelerde yetiştirdiğimiz ada çayını satarlar orada. Bu sadece bir parkta. Düşünsenize kaç park var işgal edeceğimiz ve aileleri doyuracak.

Halk ekonomisi aşağıdan doğru inşa ettiğimiz toplumsal bir ekonomidir. Açlığı doğrudan giderir. Sadece bir Ispanak yetiştirme süresi içinde etkiler ve gelecek güzel günler kelime salatası içinde değil, bugün, hemen, şimdi.

İşgal et, Diren ve Üret.

Komün [10]

10.02.2011

Cezaevinden bana mektup atan arkadaşlar bazen nerede olduğun yazsan iyi olur; ona göre okuyoruz, sanki biz de oradaymış gibi diyorlar. Madrid havaalanından yazıyorum bu yazıyı. Yerde oturuyorum. Bilgisayarın bataryası bozuk bir türlü alamadım yenisini. Bu yüzden sürekli fişe takmak gerekiyor. Tuvaletin kenarında bir priz buldum. Yerleştim kenarına. Bakmayın bugünkü yazının başlığının ‘Komün 10’ olduğuna seyahat yazacağım size bugün. Artık havaalanları çok güvenli, hangi eşyanızı bıraksanız bomba zannedip çalmıyorlar. Eh biraz geç kalırsanız çantanızı bıraktığınız yerde imha edilmiş bulabilirsiniz. Küçük bir funye ile havaya uçuruyorlar. Bu bana çok saçma geliyor ama çantayı çalmayacaklarına emin olup bırakabilmek hoşuma gidiyor. Hayatımda en ucuz 11 Eylül’den hemen sonra uçmuştum. İki-üç

uçak ikiz kulelere girdikten sonra kimse korkup uçaklara binmiyordu. Sadece 420 dolara Küba'ya gidiş geliş bileti alabilmişim. Uçaklar da çok rahat oluyordu. Yatarak gidiyorduk. Fazla sandviçleri alıp bir gün sonra yemek için çantamıza koyabiliyorduk. Hangisini içersiniz diye sorduklarından biraz düşündüğümüz de hepsini önümüze koyuyorlardı.

3-4 saat kadar sonra Brezilya'ya uçuyorum. Ucuz bilet olduğu için 4 saat kadar bekleme yapmak gerekiyor. Aynı zamanda sabah oraya vardığım için bir gün de otel yerine uçakta uyumuş oluyorum. Gerçi neredeyse hiç otelde uymam. Brezilya da işgal fabrikaları ve ülkenin her yerinde MST- Topraksızlar hareketinin işgal toprakları var. Her zaman bir yerim var onların yanında. İşgal fabrikasının arka bahçesini evsizler işgal edip ev yaparken ben dağıtmıştım bir kısmını. Hatta eve yazılanlardan biri sen de yazıl, evin olur demişti. Yok dedim. Evim yok. Şimdi dünyanın her yerinde evim var. MST-Topraksızlar hareketine ağzınla kuş tutsan katılamazsın. Mutlaka toprak işgal etmen gerekir. Eh, bir kaç da toprak işgaline katılmışlığım var. Birlikte kocaman çitleri kırdık. Çok güzeldi. -Hay salamrar Hay salamrar- diye bir İspanyolca şarkı vardır. Yazılışı nasıldı, unuttum. İspanya iç savaşındaki direniş şarkılarından, çitleri parçalamaktan bahseder. Cezaevindeki arkadaşlara göndermek isterdim ya da dinleyebildikleri radyolarda çaldırmak lazım.

John Fowles'ın bir kitabı vardı. 'Yaratık'tı galiba adı. Çok sürükleyici bir roman. Bir yunan atasözünden bahsediyordu. 'Dostlarımız için her zaman masamızda bir fazla kahve fincanı vardır' diye. Ne güzel ki, dünyanın her tarafında bizi bekleyen kahve fincanları var. Cortazar'ın yazdığı bir şey vardı yine kahveye ilişkin, 'Bir evde kahve yoksa yoksulluk vardır' diye. Bizde çaya denk düşüyor.

Bomboş havaalanı. Ne kadar kötü bir şey uçak yolcuğu. Bir posta kolisi gibi savruluyorsun. Ahmet Hamdi Tanpınar

yazıyordu: ‘Seyahat etmek handa kalmaktır. Kervana katılmaktır. Tanımadığın insanla yolcuğu paylaşmaktır.’ Birinci sınıf bir trende yolculuk ettikten sonra artık seyahat bitmiş, diyordu. Kimseyle paylaşamadığın seyahat mi olur.

Brezilya da PT- Brezilya işçi partisinin kuruluş yıldönümüne katılacağım. Belki Dilma ile ve pek muhtemel Lula ile görüşeceğim. Hakikat komisyonlarını sorma niyetim var. Onlara ve diğer parlamenterlere ve selamlarını götüreceğim bu toprakların.

Eskiden göçerler kendilerine göçer diyen şehirliyle ‘yatuk’ diyorlarmış. Bende yatuk olmamak için dolaşıyorum. Farklı bir aidiyetsizlik duygusu ile.

Darısı bütün duvarların ardındakilere. Biraz dışarı taşıyabildimse ne güzel...

Komün [11]

17.02.2011

Brezilya’dayım. Porto Alegre’de. Mahalle toplantıları yapılıyor. Dünya kupası yapılacak burada, 2014 yılında herkes kupaya hazırlanıyor. Dünya kupası demek yoksulların evlerinin yıkılıp dışarı atılması demek. Güney Afrika’da olduğu gibi ya da Avrupa şampiyonası öncesi Atina’da. Koca te-maşa futbol yoksulları auta atıyor. Sadece yoksullar değil, oldukları yerde 30-40 yıldır oturan orta sınıf da yerlerinden sürülüp kent dışına süpürülüyor. Garip bir topluluk var. Yavaş yavaş çıkılan katlarla orta sınıfa dahil olanlarla evlerin sırtına yapışmış kağıt toplayıcıları bir arada. Bir gün önce gezdim bunları. Ne güzel! Dünya kupası bir araya getirmiş herkesi. Futbolun, sporun dil, din ırk gözetmeksizin herkesi birleştirmesi ne güzel! Ağlamak istiyorum.

İşin garibi, konuştuğum hiç kimse dünya kupasına karşı değil. Sanki onların değil benim evim yıkılacak. Allahtan evim yok da yıkılma tehlikesi de yok. Yoksa gerçekten bu

konuşmalardan sonra döner eve bi bakıp gelir karşısında kendimi çimdiklerim. İnsanın malı mülkü olmaması güzel, çimdik yemiyorsunuz. -Bir toprak satın alırsan, toprak sahibi olursun. Fakat ona çit çek, kontrol et, sınırından biri girse adamı vur, adam seni vursun. Bir sürü iş. Sen toprak sahibi olursan toprak da senin sahibin olur.- Herkes ben dünya kupasını çok seviyorum diyor. Okumuştum. ‘Brezilya’da en gelişkin spor basketboldur. Futbol mu? Futbol spor değil dindir’ diyordu yazar. Herkes dinine sahip çıkıyor.

Herkes evini yıktırmayacağını söyledi. İlk konuşan bir kağıt toplayıcısıydı. Bir gün önce uğramıştık evine. Kalın mukavvalardan ya da iki kat yapılarak kalınlaştırılmış mukavvalardan meydana gelmişti. Kesinlikle evimi bırakmayacağım diyordu. Kapısının hemen önünden coşkuyla akan bir kanalizasyon nehri vardı. Şimdi burada durun. İşte bu sefaletten kurtaracaklar. Bu kadar saf mısınız gerçekten? Hiç mi müteahhit görmediniz? Zevk için mi burada oturduklarını zannediyorsunuz? Hepsini yıkıp yerlerine yürüyen merdivenlerle tırmanılan alışveriş merkezleri, güzellik salonları, ve mutlaka uluslararası hamburgerci dükkanları açacaklar. Bunlara harcanan paranın yüzde biri ile zaten bu mahalleler düzelir. Fakat biz dünya kupasını çok seviyoruz.

Kalktım söz aldım. Biz de dünya kupasına katılalım dedim. Yoksullar da dünya kupasına katılsın. Bir proje yapalım. Otel, alışveriş merkezleri ve benzerleri yerine evler inşa edilsin bu projeyle. Sonra gelip kalsınlar dünya kupası sırasında. Futbolcular, hakemler, her şeyi bilen futbol yorumcuları filan, federasyon başkanları ve muhtemel olacak başkanlar, spor kulübü yöneticileri. Sonra evler yoksulların olsun. Neden mi? Zaten onların paralarıyla yapılmıyor mu statlar? İlk defa sonra yeniden işe yarayan bir tesis olsun dünyada. – Hakkını yemiyim eski Sovyetler Birliği’nde, Abhazya’da yapılan bu tesisler kullanılıyordu. Atış talimleri yapıyordu Abhaz savaşçılar.–

Komün demek her şeye katılmak demektir. Kentin öte ucunda oturan bir kişi bile kentin diğer ucunda bir alışveriş merkezi inşa edilip edilmemesi kararına katılmalıdır. Her şey bir yana bunun inşası ile senin kullanabileceğin su oranı azalacak, denizin ve havanın daha çok kirlenecek. Bu yüzden bütün kent topraklarının kamulaştırılması önerisi önemlidir. Kentin kenarında bin bir güçlkle hayata tutunan bir aile, gün gelip biraz para kazanabilme şansına sahip olması, planı öğrenerek binlerce metrekaare yer kapayan birisinden çok mu daha haksız? Yaşamını sürdürebilmek için gecekondu inşa etmek için bir avuç toprak işgal eden mi suçlu yoksa TOKİ'den bedava binlerce binlerce dönüm yer kapatan müteahhit mi?

Sanırım belediyeler; müteahhit, icat edilmiş bir kurum ve bir de belediye başkanının odasında futbol oynasak ne güzel olur.

Komün [12] ya da DTK'ye Açık Dilekçe

24.02.2011

Sayın Demokratik Toplum Kongresi üyeleri; Demokratik Özerklik, Özgür Komünler yani Radikal katılımcı demokrasi inşası sürecinde sizi kurumsal anlamda muhatap olarak algıladığım için bu açık dilekçeyi size yazıyorum.

Demokratik Özerklik ve Özgür Komünlerin inşasının ana alanlarından biri olan bütün bölgede özellikle son iki yıldır toprakları, hızla GDO'lu üretim kaplamaktadır. GDO'lu üretim tahripkar, yok edici ve öldürücüdür;

1- Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar-GDO'lu gıda insanları öldürür; milyonlarca yıllık bir evrimle doğada oluşmuş bitkiye; laboratuvarlarda farklı bitki ve hatta hamam böceği, domuz genleri yerleştirerek yeni bir organizma imal

edilmektedir. Bu şekilde imal edilmiş Mısır, Soya ya da Domates tüketildiğinde saydıklarım ve saymadığım birçok şey de yenmiş olmaktadır. Rafta durma sürecini uzatma, görüntüsünü koruma ve sadece kendi markasından ilaç kullanmasını sağlamak için yaratılan bu imalat, insanların sağlığına yıkıcı zarar verir.

2- GDO'lu ürünler öncelikle çocuklara yöneliktir; GDO'cu bilim adamlarının (adam ile iktidar kelimesi iç içe olduğundan özellikle adam kelimesi tercih edilmiştir.) 'Henüz sağlığa zararlı etkisi tespit edilmemiştir' mahcup savunmaları içinde bile bu doğuracak zarar inkar edilememektedir. Doğanın evrimini yok sayan piyasanın bu Frankenstein imalatı özellikle kola ve çikolata da kullanılan tatlandırıcılar çocukların sağlıklarını tehdit etmektedir.

3- GDO'lu ürünler küçük çiftçiye topraklarından sürer, yok eder; Büyük topraklarda devasa makineler ile gerçekleştirilen GDO'lu üretim karşısında küçük çiftçinin rekabet edebilme şansı hiç yoktur. Köy boşaltmaların, ekonomik baskının altında hala yaşamını sürdürmeye çalışan küçük çiftçi ve köylü GDO'lu işgal karşısında tamamen yok olur, kentin varoşlarına süpürülür.

4- GDO'lu üretim, tohumları yani yaşamı yok eder; Bugün ve bugün insanlığın kullandığı gıdanın ana yurdu Mezopotamya'da hızla devam eden bu işgal, bütün tohum çeşitliliğini yok etmektedir. Tek tip, standart ve markalı imalat tohumların karşısında bu çeşitlilik sadece belki Kürtçe resimli bilgi ansiklopedilerinde okunabilir şeyler haline gelecektir. Dünya tarımının ana yurdu Mezopotamya ulus ötesi tekeller, Cargill ve Monsanto'nun saksısı haline dönüşecektir.

Yukarıda sıraladığım ve dilekçe de yer vermediğim onlarca nedenden dolayı Demokratik Özerklik, Özgür Komünler ve Radikal katılımcı demokrasinin şu anki kurumsal muhatabı DTK, bütün komün etki alanlarında ve özellikle de

bölgede GDO’lu tarımsal üretimini, satışını ve bütün faaliyeti durdurma kararı almalıdır.

Komün alanları ve üyelerine bu üretimi durdurmaları için 2 yıllık bir süre tanınmalı, GDO’lu üretimden vazgeçen üreticilere ekolojik alternatiflerin eğitimi sunulmalı ve perma kültür, doğal tarım gibi yöntemleri ile yetiştirilmiş ürünlere pazar desteği verilmelidir.

Ekolojik demokrasiyi ilke olarak benimsemiş belediyeler kendi yasaları gereği ‘Halka zararlı gıdaları ulaşmasını’ önleme yetkisine sahiptir. Bunun ötesinde bu onların temel görevidir. Bu yetki ve görev hatırlatılarak, Demokratik Özerk alanlarda, Özgür Komünlerde ve özellikle bölgede GDO’lu ürünlerin kentlere girişi yasaklanmalı, engellenmeli, halkın ve özellikle de çocukların sağlığı korunmalıdır.

DTK bu kararları ile ekolojik demokrasi, özgür komün inşasında, ulus ötesi tekellere karşı tavrını, küçük çiftçilerin, kooperatiflerin, halk ekonomisinin yanında olduğunu ve yapısının etkisinin açıkça ortaya koyma şansını bulacaktır. Sayın Demokratik Toplum Kongresi üyeleri, ekolojik demokrasi ve özgür komünler ilkeleri içerisinde bu dilekçeyi gündeme almamanız karşısında, MST-Brezilya Topraksız işçi hareketinin kadınlarının, 8 Mart dünya kadınlar gününde, GDO- üretim yapan tarlalara girerek ürünleri imha ettiği, şenlikli eylemleri, örnek olarak benzerlerini gerçekleştireceğimi beyan eder, bu fırsatla Topraksız kadınların cinsiyet özgürlükçü toplumsal yapıya yakışır bu eylemini selamlarım. Yaşasın özgür komünler... Eşitlik, Özgürlük, Adalet.

Metin Yeğin – Yurttaş

Komün [13]

03.03.2011

Birçok uçakta 13 numaralı koltuk yoktur. Uğursuz sayılır. Sanki uçak kendi tarifeli hattında ilerlerken 13. koltuk sahibi süzülerek düşecek ya da daha da kötüsü belki de uçakların tek çekici tarafı, yemek ve içecek servisinden yararlanamayacaktır. 13. Komün yazısına ulaştık. Umarım dünyanın bütün müteahhitlerine uğursuz gelir.

Özgür komünler kendi eğitimini inşa edecek. Bunu sakın anadilde eğitim olarak sınırlamayın. Eğitimin duvarlarını kırmalı. Mecburen bir 5 yıl ve belki 8 yıl okudunuz ve belki de kafalarımızı hizaya sokan koca çarkın içindesiniz hâlâ. Sıralar, kara tahta ya da camdan olanları, notlar, vizeler, finaler, çan eğrisi hesapları, kürsüler ve ah o diplomalar...

Özgür Demokratik okulların temsilcisi anlatıyordu. Duvara koca bir elips yansıtmıştı. Bu elipsi dünyadaki bütün bilgiler olarak kabul edin. İçindeki kare kadar da okullarda anlatılan bilgiler diyordu. Elipsin içindeki kareyi arıyordunuz. Göremiyordunuz. Aaa pardon, diyordu İvan, göremediniz değil mi? Bir büyüteç yerleştiriyordu elipsin ortasında bir yere. Küçük bir kare görebiliyordunuz büyütecin kocaman yapan camlarının altında. İşte bu da, okullarda öğretilen bilgidir. Dünyanın bütün bilgisinin milyonda biri kadar bir kısmını öğrendiniz diye toplumsal hiyerarşide yerinizi alırsınız. Diplomalarınızın kenarına işlenmiş isimlere göre çarka dahil olup, yuvarlanıp gideriz.

Durun ve düşünün. 5 yıl ya da 8 yıl eğitimden ya da ne yazık buna daha uzun yıllar maruz kalmanızdan geriye ne kaldı? Okullar bize sadece susmayı öğretir. Uslu durmayı ve daha da korkuncu makul olmayı öğretir. Okulda güzel olan sadece teneffüs zamanlarıdır ve kantinde takılmak. Okulla her şeyi bilen bir öğretmenle başlayan bu hayat, hiyerarşi yani boyun eğme silsilesi, şef, müdür, bakan, başbakan, omuzdan rütbeliler ve banknotlarla sürer gider. –Türkiye’de

bir devlet üniversitesinde öğretim üyesi iken dersi Pink Floyd'un The Wall şarkısının klipi ile başlatıyordum. Klibin sonunda öğrenciler okulu yakıyorlardı. Sonra ne yazık ki derse devam ediyorduk.–

Ekoloji enstitüsü kuruyoruz. Özgürleştirici bir eğitim denemesi. Eğitim süreci 75 gün ve bir ömür. 10. günden itibaren teori sokağa çıkacak. Parkları işgal edip kent tarımı yapacağız. Kerpiçten halk evleri inşa edeceğiz. Bisiklet yolları yapıp otomobillerden biraz olsun sıyracağız yakamızı, ve güneşten, rüzgardan nasıl büyük paralara ihtiyacımız olmadan elektrik elde etmenin yollarını bulacağız. Teori ve pratik kol kola yürüyecek. Tüm öğretim üyeleri öğrenecek ve öğretecek. Kravat takmamak zorunlu olacak. MST- Topraksızlar hareketinden iki arkadaş gelecek. Öğretmek ve öğrenmek için. Michael Löwy gelecek bir hafta, belki James Petras amca, Jose Bove ya da Kore çiftçi sendikasıdan bir hoca. Ortak özellikleri her şeyi biliyoruz demeyenlerden olmaları. Buradan giderken de yanlarında, burayı taşıyacaklar.

Türkiye'den ve dünyanın her yerinden öğrenciler gelecek. Öğrenmek ve öğretmek için. Siz geleceksiniz dünyayı değiştirmek isteyenler. İlk 10 günden sonra ekoloji enstitüsü binasını restore etmekle başlayacağız ve umarım hiçbir zaman yakılası hiyerarşi imalatçısı okullara dönüşmeyecek.

Bitirince mi ne oluyor? Tabii ki diploma vermeyeceğiz. Dünyayı değiştirmek için buna ihtiyacımız yok ve kravat takmak yasak...

Komün [14]

10.03.2011

Bir oyun oynayalım. Kapatın kapılarınızı. Cezaevinde arkadaşlar şanslı, zaten onlarınkini kapatanlar var. 20 litre su koyun karşınıza. 7 gün orada kalacaksınız. Bütün suyunuz o. İsterseniz birinci günde bir hafif banyo yapın şöyle 3-4 litre suyu dökünün. Geriye 17- 16 litre su kalır. Bunun bir litre kadarını için. Bir litresiyle çorba yapın. Ve diğer ihtiyaçlarınız içinde bir litre diyelim. İlk günde en iyi olasılıkla geriye 14 litre suyunuz kalır. İkinci gün banyodan vazgeçin ama 3 litre daha harcarsınız. Üçüncü gün biraz daha az içip, yüzünüzü yıkamazsanız olur diye düşünüp 2.5 litreye indirelim su harcamasını. Galiba 8.5 litre kaldı ve 4 gün. Çorba olmasa da olur. 2 litreye indirelim günlük harcamayı, yetiriyoruz işte. Hatta yarım litre de cabası. Her gün suyu seyretmeye başlayın. İlk gün harcadığınız 3-4 litre için kendinize sinirlenin. – Bir film sahnesi vardı. Afrika’da susuzluk içinde kırılan insanların çok küçük kısmını başka bir ülkeye getiriyorlardı. Duşta yıkıyorlardı. Siyah çocuk başından aşağıya süzülen suyu tutmaya çalışıyordu. Yerdeki düşün, su giderine atlıyordu. Dönerek akan suyu durdurmaya çalışıyordu. Su avuçlarından kayıyordu.– 7 gün bitince biraz kirli çıkarsınız dışarı. Mutlusunuz. Kazandınız. Haa, unuttum oyunun devamını söylemeyi. Sizin yerinize çocuğunuz girecek şimdi oraya. Ne kadar su bıraktınızsa geriye, onu kullanacak.

Viranşehir’de sadece kuyulardan çıkartılıyor su. Geçen yıllarda 250 metreden çıkartılabiliyordu. Şimdi artık en az 500 metreye inilmesi gerekiyor. Bakmayın siz tarlaların bu bahar günlerinde yeşil olduğuna, çölden önceki son kavşakta Viranşehir. Suruç’ta ise bu derinlikte de su kalmadı daha derinlerde de. GAP’ın yanı başında olması hiç önemli değil. Zaten oradan su verdikleri yok. Fakat gidip seyredebilirsiniz baraj gölünü.

Bu susuzluk iyi para getirecek bazılarına. Nehirleri sattılar, şimdi de yer altı sularının satılması için hazırlıklar başladı. Yer altındaki su havzaları özelleştirilecek. Kuyunuzun başına bir saat takacaklar, ne kadar çekerseniz o kadar para ödeyeceksiniz. Gene biz kaçak kullanırız diyorsanız yanıyorsunuz. Su polisleri göz açtırmayacak. İşin garibi bir de bunu su sarfiyatını engellemek adına yapacaklar. Sanki çocuklarınızın, torunlarınızın suyunu, otomobil fabrikalarına, çimento fabrikalarına pompalayan onlar değilmiş gibi. Sonra da sayıları çıkartacaklar karşımıza. Bu yıl ne kadar büyüdük diye. Koca aç canavar kapitalizm susadıkça çocuklarınız susuz kalacak. Koca bir Kerbela'ya dönüyor dünya.

Hemen, bugün, şimdi su meclisleri kurmalıyız. İçinde belediyelerin, ne yazık ki uzmanların, 70 yaşında kadınların ve mutlaka çocukların da olduğu su meclisleri. Uzun uzun toplantılar yapmak için değil bugünden suyunu nasıl kullanacağına karar vermek için. Demokratik özerklik, Özgür komünler yani radikal katılımcı demokrasi bundan başka nedir ki? Suyun demokratikleşmesini gerçekleştirmeliyiz. Her havzada ne kadar su var? Ne kadarını toprak ağaları GDO'lu mısırlara, soyaya harcıyor? Bu kadar su harcadığında çocuklar ne zaman Kerbela'nın içine düşecek? Büyük barajları nasıl yok etmeli? Suruç'a nasıl su bulmalı? Lice de suyu nasıl dağıtmalı?

İzmir Dikili belediyesi 10 metreküpe kadar su kullanımını bedava yaptı. Yargılandı. Beraat etti. Şimdi 13 metreküpe kadar su bedava. Bu su kullanımını toplamda azalttı. Çünkü kimse bu miktarı aşmak istemiyordu. Kaçak kullanım da kalktı. Çünkü zaten su bedavaydı. DTK'ya bir dilekçe daha yazmalıyım. Birincisini kaale almadı ama. Daha kısa yazmalı.

Dilekçe No 0002:

“Sayın DTK, Demokratik özerklik, özgür komünlerin kurumsal muhatabı olarak sizi algıladığımı bir kez daha hatırlatarak, özellikle bütün bölge de 10 metreküpe kadar suyun kullanımının bedava ilan edilmesini, su meclislerinin kurulmasını, hiçbir şeye dahil olamadığımız bu dünyada bari suyumuz hakkında karar vermemizi acil bir şekilde talep ediyorum. Bırakın milletvekili aday adayları etrafınızda dolaşıp dursun. Suyumuza sahip çıkın.”

Metin Yeğin – Yurttaş, Başbelası.

Komün [15]

18.03.2011

Sadizmin babası Marquis de Sade söylüyordu. ‘Hepimiz toplanmışız, giyotinin tepeden inecek olan bıçağını seyrediyoruz.’ Japonya’da nükleer santral patladı. Radyoaktif yayılıyor. En son ne zaman nükleer santral karşıtı eyleme katıldım... Daha önce ironi yapıyordum. ‘Dünyanın bu yok oluşu karşısında mazoşist zevk alıyorum. Biz ölürken, haklıydık, haklıydık bak gördünüz mü diye söylenerek öleceğiz.’ diye. Soluğum tutuldu. Bunu yapamıyorum. Deniz suyunu soğutmak için reaktöre veriyorlar o çok bilmiş nükleer santral uzmanları. Radyoaktif denize yaymaktan fazla bir şeye yaramıyor. Biraz önce haberlerde açıkladılar reaktör de soğutma çalışması yapanlar da ayrıldı. Uzmanlar ve hükümet yetkililerinin geriye tek işi kaldı. Yalan söylemek. Zararlarını ört bas etmeye çalışmak. Saklamak. Kaldırın kafanızı biraz yukarı bakın giyotinin bıçağı düşüyor.

Ekolojik demokrasi derken bu ölümden bahsediyoruz. Bu yüzden Komün yazıları sadece sizin nostaljinize, kenarları işlemeli melonkolinize uygun olsun diye değil ki. İşte tam bu. Bu ölümden bahsediyorum size. Bu yüzden nükleer santral müteahhitlerine, hidrolik santral müteahhitlerine, bütün her şey müteahhitlerine, karlarına ve sayılarına, kalkınma ajanslarına, kalkınmanın kendine, yani sadece kapitalizme değil bütün endüstriyel sisteme karşı bir öneri olarak, yani

ölüm ve kalım olarak görüyorum özgür komünleri. Bugünden sonra en büyük düşmanım yazdıkların çok güzel ama şu anda uygulanabilir değil diyenler olacak. Parmak uçlarıma elektrot bağlayan işkencecim kadar nefret edeceğim onlardan. Aptal burjuva terbiyem müsaade etmeyeceği için, belki yüzüne karşı bir şey diyemeyeceğim. Rüyamda tekmeler savuracağım çokbilmiş kelimelerine. Hazır cevaplar hazırlayacağım, sevgililerinin yanında komik düşürmek için. Ne biliyim elimden ne geliyorsa yapacağım. Beddua da ederim belki tutar. Santral patlar, benden zanneder...

Su, rüzgar, enerji, gıda ve yaşamın bütünü, bugünden elimize almadığımızda geriye hiçbir şey kalmayacak. Nükleer bir katliamla başlayan Japon mucizesi nükleer bir katliamla çöküyor. Hiç bir şeyin uzaktan kumanda ile yönetilemeyeceğini gösteriyor, havada hızla yayılan görünmez ölüm. Hadi bakıyım çare bulsun tıbbın kurum kurum kurumlanan uzmanları bilim adamları. Japonlar da yapamıyor abi yani.

Biz masum değiliz. Hiçbir nükleer karşıtı eyleme katılma-yanlar, katılıp da bağırıp çağırdıktan sonra dağılıp gidenler, amaan ne yapalım dünyayı biz mi kurtaracağız diyenler, büyük konuşmalar yapanlar, onları alkışlayanlar, hisse senedi sahipleri, banka memurları ve bilim aşkıyla yanan öğretmenler, yazı yazmaktan başka bir şey yapamayan ben, hepimiz cehennemin dibine.

Kucağınızda çocuğunuz radyoaktiften kaçmaya çalışıyorsunuz. Sarı sarı oluyor yüzleriniz. Çocuğunuzun göz akı daha sarı. Ne oluyor baba?, diye soruyor. Yok bir şey kızım, santral patladı. Niye bıraktık her şeyimizi? Gitmemiz gerekiyor kızım. Neden? Öleceğiz de ondan kızım. Ölmek ne demek Baba? Bilmem, umarım cennet filandır. Cennet ne demek Baba? Limitsiz kredi kartı gibi bir şey kızım. Kredi kartı ne demek baba? Tutsaklığımız kızım. Niye onu seviyoruz Baba? Sonra konuşuruz kızım. Sonra ne demek Baba...

Komün [16]

24.03.2011

Neden bekliyoruz? Neyi bekliyoruz? Bütün ülkede, özellikle bölgede köylerin neredeyse yüzde 80'inde hepatit B, ishal ve benim bilmediğim birçok hastalık yayginken, her şey bir yana çocuklar ölürken ne bekliyoruz?

Demokratik Özerklik, özgür komünler dediğimizde yani radikal katılımcı bir demokraside öncelikle sağlığı örgütlemeliyiz. Egemen sağlık sisteminin, tıp hegemonyasının dışında başka bir sağlık örgütlemeli. Tam teşekküllü hastanelerden, uzman ve çok uzmanlardan, arkalarında dünyayı hasta kılan ulus ötesi ilaç tekellerinin sınırsız k%or hırsları, yalanları, besleme araştırma raporları, bütün insanlığı müşteri algılayan bembeyaz hasta soyucu, hijyenik açıklamaları hatta sabah şekerleri programlarındaki sağlık köşeleri de hepsi çöp kutusunda yani kapitalizmde kalsın. Biz başka bir sağlık inşa etmeliyiz. (Son sağlık mitinginde ne kadar çok promosyon dağıtıyordu ilaç şirketleri bu kadar doktoru başka yerde bulamayız diye. Onların daha çok ilaç yazmaları, kendi ilaçlarını yazmaları için, yani karaciğer, dalak ve böbreklerimiz dağıtıyorlardı mitinglerde.)

Özgür komünlerde toplumsal sağlık örgütlemek ise tamamen başka bir şey. İçinde sağlık emekçilerinin yani halkın doktorlarının, sağlıkçılarının ve bilhassa da herkesin olacağı komiteler örgütlemeliyiz. Sağlık sadece doktorlara ve uzmanlara bırakılamayacak kadar ciddi bir şeydir. Bu yüzden mutlaka insanlar kendi bedenleri, sağlıkları hakkında karara katılmalıdırlar. Yoksa mesela yaygın hepatit B promosyonlu ya da promosyonsuz ilaçlarla tedavi edilemez. Tıbbı sorgulayan, denetleyen ve esas olarak da toplumsal sağlığın ancak düzgün çevre koşullarıyla gerçekleşebileceğini bilen bir sağlık örgütlenmesi inşa etmeliyiz.

Kocaman, üstünde bir sürü hortum geçen, bir sürü de elektronik göstergeler, dit dit falan gibi sesler çıkaran makineler daha çok ancak hastane dizilerinde hayat kurtarır. Yoksulların hayatlarını kurtaran temiz su, temiz çevre, sağlıklı ev –ki mesela şu anda kolektif olarak inşa ettiğimiz kerpiç evler– sağlıklı gıda toplumsal sağlığın temel unsurlarıdır. Biz ilaç tekelleri gibi insanları ilaç müşterisi olarak görmediğimizden onlar gibi herkesi sürekli hasta ve ilaç bağımlısı kılmaya çalışmıyoruz. Çocukları hasta etmeden kurtarmak zordurdayız. Çıplak ayaklı doktorlar, yani koca koca fakülteler, üniversiteler, diplomalar yerine hijyen bilgisi, ilk yardım ve temel sağlık eğitimi almış binlerce kadın, erkek, çocuk ancak toplumsal sağlığı komünlerde inşa edilebilir. Ben dilekçe yazmaya devam edeyim.

Dilekçe No 0003:

“Sayın DTK-Sağlık Komisyonu; özgür komünlerde ve özellikle bölgelerde yaygın olan hastalıklara karşı ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz? Sağlık komiteleri, çıplak ayaklı doktorlar ile toplumsal sağlığın örgütlenmesi ya da bol cihazlı piyasalaştırılmış devlet hastanelerinden, özel hastanelerden mütevellit sağlık sisteminden mi umut beklemeliyiz. Neden bekliyoruz?”

Metin Yeğin – Yurttaş, Dilekçeperver.

§

Komünal Ekonomi - İhale ve Taşeron

26.03.2015

Komünal bir ekonomi inşası için ilk dönüşümlere neden başlamıyoruz? Yakında “Karikatür Demokrasi”nin seçimlerinin olması ve belki de ilk defa bu kadar önemli olması, her şeyi seçimin ertesine ötelemeyi mi gerektiriyor? Ya da tam tersinden söylersek, bu seçimler için başka türlü bir demokrasiyi, ekolojik bir demokrasiyi talep ettiğimizi göstermek için tam da şimdi gerçekleştirmek durumunda değil miyiz? Saray

ve çevresinde, kendi deyimleriyle “anonim şirket”te kavgavarken, bu kavganın temel nedeni “kent rantı” paylaşımı ve bunun araçları belediyelerdeki ihale ve taşeron sistemi iken, buna alternatif biçimimizi, “Komünal Ekonomi”nin ilk adımını, dönüşüm dinamiğini, “Toplumsal-Sosyal Ekonomi”yi uygulamanın tam zamanı. Halkın Belediyesi bu biçimi pratikleştirmeye başladığında, Saray ve Anonim şirketteki telaşı o zaman seyredin siz.

Komünal ekonomi, biçimi itibariyle rantı ortadan kaldırır; bu, kamusal hizmetin üretilmesinden, başından itibaren demokratikleştirilmesidir. Sosyal bir ekonominin ilk adımı olarak, günlük hukukun ihale zorunluluğunu göz önünde bulundurarak, işçi kooperatifleri ve İşçi Şirketleri (İŞ) ile, yani işçilerin doğrudan ortağı olduğu, sadece işçinin sahibi(!) olduğu, patronsuz ve mutlak işçi denetiminde kent hizmetleri örgütlendiğinde aynı zamanda bugün saray kavgasına yol açan ihale rantı ortadan kalkar. Bununla birlikte “taşeron” sistemi, yani işçinin güvencesizleştirildiği ve sendikasızlaştırıldığı biçiminde çanına ot tıkayacaktır. Bu, sadece kent için “kârlı” bir iş değil, üretimin başından sonuna tüm unsurlarıyla tartışıldığı, bütün işçilerin, hatta kendilerini doğrudan ilgilendirdiği için işçilerin eşlerinin ve 6 yaşından büyük çocuklarının da tartışmaya dahil olduğu bir “sosyal ekonomi”nin yaşama geçirilmesidir.

Komünal ekonominin ilk adımı olarak “sosyal ekonomi”, aynı zamanda Venezüella’daki Bolivarcı Devrim’den yararlanarak zenginleşen “Boliburjuvazi” gibi zenginleşme yolundaki “Kürdiburjuvazi”nin de çanına ot tıkayacaktır.

Arkadaşlar boşverin siz Anonim Şirketteki kavgayı; bundan bir şey çıkmaz. Siz, “Devrime emanet olun...”

Komünal Ekonomi-Finans

02.04.2015

Komünal ekonominin unsurlarını tartışmaya devam etmek istiyorum. Özellikle Venezüella, ‘ikili’ durumun yani kapitalizmin karnında başka bir ekonomi yaratmanın önemli deneyimlerini içinde taşıdığından, aktarmanın önemli olduğunu düşünüyorum ve baştan söylemeliyim ki deneyimlerin iyisi ve kötüsü olmaz. En kötü sonuçlanan deneyim ya da baştan aşağı yanlış uygulanmış bir deneyim de özellikle bizim için çok yararlıdır.

Üretimi örgütlemek, özellikle tarımsal üretimin başlangıcını için, tohumun, araçların sağlanması, sulamanın düzenlenmesi için finansın nereden sağlanacağı, en önemli sorundur. Bu ürünlerin işlenmesi için fabrika ve atölyelerin kurulması da yine ‘finans’ ihtiyacını doğurur. Kapitalist ekonomide ‘kamu’ ya da özel bankaların büyük bir istekle sağladığı ve sonuç olarak herkesin bankalara ve faizlerine çalıştığı, üretiminin önemli kısmını onlara vermek zorunda kaldığı, hatta topraklarını bankalara terk etmek durumunda kaldıkları sisteme alternatif olarak ve daha da önemlisi onun yanı başında ne yapılmalıdır?

Bolivarcı Devrim’in buna ilişkin ilk aldığı karar, bütün kamu ve özel bankaların, buna yabancı bankalar da dahil olmak üzere kullandığı kredinin en az yüzde 20’lik kısmını ‘tarımsal üretim’ için 6 ay ya da 1 yıl kadar geri ödemesiz ve düşük faizle verme zorunluluğu olmasıdır. Yani mesela Amerikan bankası City Bank Venezüella’da buna uymak zorundadır, yoksa lisansı iptal olur. Ancak finansın örgütlenmesinde Bolivarcı Devrim bununla da yetinmedi. ‘Banco Cominal-Komün Bankası’ ve ‘Banco de la Mujer-Kadın Bankası’ ile karşı bir sistem örgütlemeye çalıştı.

Banco Cominal-Komün Bankası, bütün sermayesi, doğrudan tarımsal üretimin ‘finans’ ihtiyacını karşılamak için

‘örgütlenmiş’ bir bankadır. Tarımsal komünlerin, kooperatiflerin ve küçük çiftçilerin projelerini gerçekleştirmekle yükümlüdür. Kendisine yerel hükümetin sağladığı finansı bu projelerde doğrudan ve dolaylı olarak kullanır ve denetler. Türkiye tarihini bilen bazı arkadaşların bunu Ziraat Bankası’nın eski durumuna ve işlevine benzeteceklerini düşünerek, hemen belirtmeliyim ki Komün Bankası’nın en önemli farkı finansın devlet tarafından sağlanması olmasına rağmen, bir devlet bankası olmamasıdır. Bankanın bütün yönetimi ve denetimi, komünler, kooperatifler ve küçük çiftçi delegelerindedir. Her şeye seçimle gelmiş bu delegeler karar verir ve yürütür. Bu bir ‘Finans’ın da demokratize edilmesi çabasıdır.

‘Banco de la Mujer-Kadın Bankası da özellikle kentin yoksul mahallerinde sadece kadınların ihtiyaçlarını ve projelerini finanse etmek için ‘örgütlenen’ (iki banka içinde özellikle ‘kurulan’ değil ‘örgütlenen’ kavramını kullanıyorum) bir bankadır. ‘Kadın Bankası’nın bütün yönetimi ve yürütmesi de bu mahallelerden, Komün ve kooperatiflerden seçilmiş tabii ki kadın delegeleridir.

Bu sistemin pratiğini ve sonuçlarını tartışmayı başka bir yazıya bırakarak, şimdiden ama ‘kötü tarafları var’ diyenlere, ‘kapitalist ekonominin her şeyi kötü’ diyerek bitiriyorum ve Israrla Komünal Ekonomi!

“Komün, bu alçak düzenden kaçışın toptan cevabıdır”

*Metin Yeğin diye bir adam var;
eylemci, yönetmen, gazeteci, gezgin...*

Latin Amerika’da işgallerde, komünlerde ter döken; başkalarına ev inşa eden ama bir evi olmayan adam. Bir evi olmayan ancak dünyanın pek çok yerinde gideceği evi, içeceği kahvesi olan Yeğin, şimdi de Urfa’nın Viranşehir ilçesinde bir komün inşa etmeye soyunuyor halkla birlikte.

“Bir arsamız olur, sonra kent kenarında değ erlenir, satarız. Bir iki kat çıkar, kiralarız. Kazandığımız parayla bir araba alır ya da en azından bir cep telefonu, sağı sola gösterir, hava basarız. Boyumuz b y  r.” diyorsanız yanılıyor-sunuz.” diyor yapılacak evler için. Çünkü evler “Ax   Av” yani “Toprak ve Su” kooperatifinin olacak. Evlere yerle ecek aileler, orada diledikleri kadar yaşayabilir, çocuklarına bırakabilir ama satamaz; ihtiyacı olan birine devreder, diye karar vermişler.

Yoksullar güzel evlere layık. Sağılıklı kerpiç evlerimiz, bütün Viranşehir evlerinden daha sağılıklı olacak.” diyor Yeğın. Ancak elbette sadece ev inşa etmekten söz etmiyor...

Paris ‘68 midir, birkaç yoksul gencin bulaşık meselesi y  z nden dağılan ev arkadaşlığı mıdır, bir arazi satın alıp sebze, taze yumurta ile geçinmek mi, emeklilik hayali midir “komün”’? Nedir?

Dediğın gibi sahiden her şeyin bir cevabı durumuna geliyor ‘Komün’. Yani bu alçak düzenden kaçışın toptan cevabı. Bazen kifayetsiz kaçışın kelimesi olarak karşımıza çıkıyor ve bazen doğırudan varlığının yıkıcı olduğı isyan. Ben ne kadar yıkıcı etkisi olabiliyorsa ona göre, o kadar komün demek gerekir sanıyorum. Herkesin kendi bacağından asılması gereken bu dünyada basit birlikte yaşamak deneyiminin bile cüret olduğunu d  n yorum. O yüzden klasik bir tanımdan daha geniş bir komün anlayışım var.

Viranşehir’deki çalışmalarınızın adı neden “komün”?

Orada ne yapıyoruz? Kolektif kararlar alarak demokratik bir mimari ile ev inşa ediyoruz. 6 ya ından büyük çocuklar da bu demokratik mimari kararına dahil oluyor. 70 evin toplamını bir TOK  fiyatına mal ediyoruz. TOK ’nin F tipi, izolasyon tipi evlerine karşı ekolojik evler yapıyoruz. Kolektif

alanlarımız var yaşayanların birlikte organik tarım yapacakları. İlk baştan beri herkesin karara katıldığı bir işleyişimiz var. 8-9 ailenin bir çekirdek olarak örgütlendiği koordinatörleri ile karar aldıkları 8 erkek, 10 kadın ve 4 çocuk koordinatörümüz var ki bunlar başkan filan değiller sadece kararları iletiyorlar. Ulus ötesi inşaat tekellerine ihtiyaç duymadığımız bir inşa biçimi gerçekleştiriyoruz. Sadece müteahhitler mi inşa edecek... Yoksullarla evlerini inşa ederek ve emek satın alarak değil birlikte türkü söyleyerek, halay çekerek yaptığımız evler bunlar... Bütün bunlar ne kadar aykırı ve yıkıcı ise o kadar “komün”üz bence.

Orada olmasının özel bir nedeni, anlamı var mı komünün?

Hem tesadüfi hem de somut nedenleri var. Öncelikle “Ekolojik Demokrasi” paradigmasının toprakları oralar. Bu nedenle tabi ki “ekolojik evler” deyince akan sular duruyor bu çok önemli. Viranşehir bir yandan hala aşiret ilişkilerinin olduğu ve kadın özgürlükleri açısından zor bir yer ama öte yandan bu dayanışmacı ilişkiden de hareket ediyoruz. Ayrıca belki Hakkari’de bunu daha kolay inşa edebildik ama orası Hakkari orada olabilir diyorlar. Viranşehir’de ise herkesi etkiliyor. İhtiyaçlar üzerinden bir örgütlenme olduğundan mesela bizim kadın toplantılarımıza 70 kadın katılıyor, söz alıyor, tartışıyor ve karar alıyor. Mülkiyet vermiyoruz ama kooperatifin kullanım hakları onların yani ev onların. Size nasıl anlatıyım ilk günlerden birinde bir kadın arkadaş “Ben buraya geldim sanki burası Avrupa” diyordu. Böyle bir şey için ilk defa evinden çıkıyordu. Şimdi kararları veren onlar...

Komüne yerleşecekler kimler? Herhangi biri gidip yerleşebilir mi?

Tabii ki hayır. İki ilkemiz var. Evsiz olacak ama bu sokakta yaşıyor anlamına gelmiyor. Kiracı ya da mesela babalarının yanında yaşayan aileler var, 15 kişi 20 kişi yaşıyorlar.

Tabii ki bunlar da evsiz. İkincisi kolektif çalışmaya açık olacak. Eh tabii ki ev yapımına katılmayan katılamaz. Bu katılım meselesi çok önemli. Hasta da olsa katılamazsa komüne katılamaz. Çünkü birlikte çalışma süreci bir “onsuz olmaz” koşulu komünde var olmanın.

Evlere yerleşecek ailelerin düşündüğünüz yaşam biçimiyle bir ortaklıkları var mı ev sahibi olmak dışında? Bu evsizlere bir tür yardım mı?

Demin söylediklerim dışında şunu söyleyeyim sürekli vurguluyoruz. Biz iyiliksever değiliz. Biz hiçbir şey vermiyoruz. Hiç yardım etmiyoruz. Biz onurlu bir şekilde birlikte ev inşa edeceğiz. Hiçbir yardım kabul etmiyoruz. Aileler kent meclislerinin önerdiği aileler. Ama zaten bizim çok iyi bir sürecimiz var. Yani mülkiyet vermiyoruz ve başta bu düşünceyle arsa almak isteyenler yok oluyor. Herkes çalışmaya katılmak zorunda. Kerpiç kesenle, duvar örenle yemek yapan, içecek-su taşıyacak olan arasında fark yok ama herkes elinden geldiğince çalışmaya katılmak, evini inşasına katılmak zorunda ki bu da birlikte yaşamın örgütlenmesinin anlaşılması için iyi bir süreç...

Çalışmaları kimlerle yürütüyorsunuz? Masraflar nasıl karşılanıyor, maddi desteği nereden buldunuz?

Hiçbir maddi desteğimiz yok. Sıfır. İstemiyoruz da. Vi-ranşehir Belediyesi’nin desteği var çalışmalarda ama onlar da sadece görevlerini yapıyorlar. Mesela altyapı zaten belediyenin görevi. Bunu onlar yapacak. Eğer daha fazla kendi temel görevinin dışında bir şey yaparsa onlara borçlanacağız mesela ortak alanımızda fidan yetiştirerek onlara ödeyeceğimiz tabi bunun bir başka nedeni de kolektif üretimi de sürekli kılmak. Diğer açıdan evi topraktan ve samandan yapıyoruz. Çok fazla paraya ihtiyacımız yok ama bunun kapısı var, penceresi var, damı var bunu da katılanlar karşılıyor... Bu çok önemli; ne kadar yoksul olsa da onlar karşılıyor. Çünkü hem

karara hem sorumluluğa katılıyorlar. Borç alacak bir şey yapacak bunu bulacak. Tabi bu tek başına bulacak anlama gelmiyor. Bütün aileler birlikte çözüm yaratıyor. Bu dediğim gibi çok önemli iyiliksever değiliz, birlikte evlerini inşa eden onurlu insanlarız.

Halk ne diyordu çalışmalar için, “ne işleri var bunların burada” diye düşünmediler mi?

İşin ilginç aslında kerpiç evleri sandığımdan da fazla zor anlattım. Yoksul da olsa tüketim biçimi manipölasyonu her yeri etkiliyor. Ağaoğlu tipi evler her genç kızın rüyası! Ancak bu aşılamaz değil ve aştık da... Şimdi herkes ekolojik evlerin betonarme, F tipi cezaevlerinden ne kadar daha güzel olduğunu anlatıyor birbirlerine. Ki inşa bitince bu daha da açık ortaya çıkacak.

Demokratik özerklik, Ekolojik Toplum meseleleriyle bağlantısı nedir komünün?

Bu paradigma çok önemli. Bu düşünsel altyapı sadece kelimelerle bile olmasa böyle toplumsal bir proje gerçekleştiremezdi kesinlikle.

Bu girişim oranın kültürüyle, alışkanlıklarla, gelenekleriyle çatışmayacak mı? Atıyorum suyun kullanımıyla ilgili bir karara varıldı diyelim, bazı insanlar bildikleri yoldan devam ederse nasıl çözülecek sorun?

Sorunsuz bir toplum olmaz. Böyle bir iddiamız da yok. Biz bunu aşabilen, herkesin özne olduğu, dayanışmacı bir komünitenin evlerle birlikte inşa olacağı kanısındayız.

Latin Amerika deneyimlerinin katkısı ne oldu süreç içerisinde? Burayla denkleştirmeyen şeyler ya da burada daha kolay çözülebilen şeyler var mıydı?

Mesela mülkiyeti devretmemek, kolektif mülkiyet halinde tutmak ve katılanlar ne kadar yoksul olursa olsun gerekli olanları kendilerinin sağlaması yani “yardım” etmemek ve dolayısıyla onların yerine geçerek karar vermemek kesinlikle benim Latin Amerika deneyimlerinde yaşadıklarımın

aldığım şeyler. Denkleşmeyenler de var tabii ki ama bunu da öğreniyoruz. Biz öğrenmeye devam ediyoruz, sokak öğretmeye devam ediyor.

Ayşe Düzkın, “Kadın emeği sömürüsü mimariyle halledilemez” ve “Bir gazeteciden komün uzmanı çıkartmış olmamız da ilginç” demiş sizin için. “Komün uzmanlığı” nedir, Metin Yeğin niçin böyle bir işe soyundu?

“Uzman sensin!” diye cevap verirdim eğer yüz yüze konuşsaydık. Ben hiçbir şey uzmanı değilim. Ama sanırım o da esas olarak nasıl bir çalışma olduğu anlaşılmadan, telefonda sorulan bir soruya cevap vermiş diye düşünüyorum. Çünkü bizim çalışmamızda mesela mutfak-salon tartışması hiç temel argümanlarımızdan biri değil ki! Yani biz böyle bir şeyle kadın özgürleşir filan demiyoruz ki! Kadınların nasıl bir ev inşa etmek isteklerini karşılamaya çalışıyoruz. Onlar yerine geçip karar vermiyoruz. Uzman ve toplum mühendisi değiliz ki. Ayrıca gerçekten Viranşehir’e gelseniz o zaman gerçek ne onu görecekşiniz. Yani ben “Ax û Av” “Toprak ve Su” kolektifine katılacak erkeklere bundan sonra yemekleri birlikte yapacaksınız deyip işte yumurta böyle kırılır diye mi göstereceğim. O kadar garip ki burası düşünöldüğu zaman. Biz, kadınları karara katarak bir özgürlük alanı yaratmak istiyoruz. Umudumuz kadınların bu durumu değiştireceği üzerine. Onların yerine geçip de bir şey yapmıyoruz. Özne olma alanları yaratmaya çalışıyoruz. Bu arada ben hiç bir zaman gazeteciden komüncü olmadım. Tam tersi komüncüden gazeteci oldum ve hâlâ komüncüyüm.

Komün girişimi insanlarda müthiş bir merak uyandırdı gördüğüm kadarıyla. Niçin parlıyor insanların gözleri, sizin girişiminizden haberdar olunca?

Eh bu da bizim tek kazancımız; dünyayı biraz da olsun değiştirebilir olmak...*

* Mesud Ata | yeniHarman, Mart 2011.

Metin Yeğin ile Röportaj

Ax û Av kolektifinden bahseder misiniz biraz? Sizi bu projeyi yapmaya iten şey neydi? Bu fikir nasıl ortaya çıktı, neden Viranşehir?

İnsanların temel bir hakkı var; bu hak da barınma hakkı. Bu dünyada olan herkes mutlaka bir ev sahibi olmak zorunda. Bu temel hakkı tartışırken benim bir sürü röportaj ya da konuşmada verdiğim örnek gene aklıma geldi, ona döneyim ben. İstiklal caddesi üzerinde bir tane deli görmüştüm. Deli yani, aklın hegemonyasından kurtulmuş. Bolulu Hasan Usta tatlıcısına girmeye çalışıyor. Polisler de bunu kenara çektiler, iyi davranıyorlar adama. Dediler ki: “ Ne istiyorsun?” Bu dedi: “Yemek istedim vermediler.” “Ee” dedi polis. “İçerde kendileri yiyor ama.” Yani ben biraz böyle düşünüyorum. Beni ilgilendirmiyor onların borsaları, bankaları, mesai saatleri. Beni ilgilendirmiyor onların libor faizleri, bir yerlerden kârlılıkları falan filan. Biz eğer insansak, bizim yemek yeme hakkımız var. Su içme hakkımız var. Parasız sağlık ve eğitim hakkımız var. Ayrıca esas olarak barınma hakkımız var. İşte böyle bir barınma hakkının bu toplu konutlarla çözülebilmesi mümkün değil. Bunu dünya örnekleri gösteriyor. Şimdi toplu konutlar esas olarak radikal inşaat tekelcilerini besleyip onları yücelten unsurlardır. Ayrıca çok fiili olarak bakarsan, dünyanın hiçbir yerinde toplu konutlarda yoksullar oturmaz. Toplu konutlar, TOKİ benzeri konutlar ya zenginlerin rant aracıdır yani onların kiraladığı yerlerdir ya da orta sınıfın gelecek 15-20 yılını ipotek haline koydukları, yaşamalarını ipotek haline getirdikleri araçlardır. Bir yazıda söylemiştim: “ Allah’ım bana uzun ömür ver ki; borcumu ödeyeyim, ipoteğe karşı rezil olmayayım.” diye. Bunun benzerleri var. Mesela Şili’de bunların hepsi oldu. 17-18 yıl sonra onlar paraları ödeyemeyince atıldılar. Kimse farkında değil, TOKİ tapu vermez. Bizim yok etmeye çalıştığımız mülkiyetin bile kağıdını vermiyor TOKİ. Şili’de de

böyle oldu; 17 yıl sonra evlerinden atıldılar. Atılmanız demek, aynı zamanda işten atılmanız demek; çünkü hiç kimse bakımsızları işe almaz. Onun için doğrudan evden atılmışlardı ve bir derenin kenarına çadır kurmuşlardı. Orda yaşamlarını idame ettirmeye ve aynı zaman da olanları protesto etmeye çalışıyorlardı. O zaman biz ne yapacağız, bu sorunu başka türlü çözmemiz lazım. Bunun için kerpiç evler çok iyi bir yöntem. Çünkü kerpiç evler özellikle betonarme evler gibi çok pahalı değil, çok daha az parayla inşa edilecek evler. İkincisi kerpiç evler ekolojik evler. Ekolojik evlerin iki yönü var: birincisi aslında bunlar organik yapılar, toprakla yapıldığı için. Kafanıza naylon bir torba geçirdiğinizde 3-5 dakika sonra ölürsünüz. Betonarme evler de böyle oluyor; ama kerpiç evler içeriyle dışarıyı iç içe koyan, nefes alan yerlerdir. Bu yüzden de kerpiç evler bütün dünyada en sağlıklı evlerdir. Betonarme lobilerinin ve radikal inşaat tekellerinin dediklerine aldırmayın. Dünyadaki evlerin dörtte üçünü zaten insanlar kendileri yapmıştır. Bunların da en az yarısından fazlası kerpiç evlerdir. Bu yüzden biz barınma hakkını çözmek için kerpiç evler yapıyoruz. Bu organik, yapısal bir durum. Ayrıca sadece ekolojinin bir altı olarak organik diyorum. Aynı zamanda ekolojiktir. Çünkü ekoloji sadece hangi yapıyla inşa ettiğinize bakmaz, kerpiç malzemeyle villa yaparsanız o ekolojik değildir, bu yetmez. Organik bir yapıdır ama ekolojik değildir. Ekolojilik aynı zaman da bunun inşa sürecidir. O evin yapılış kararının veriliş biçimidir, hiyerarşi dışında katılım biçimidir, eşitlikçi, birlikte bir inşa biçimidir. Onun için biz “Ax û Av” projesinde ekolojik evler inşa ediyoruz. Bu proje aslında kaç yıldır vardı ama biraz zor aştık sorunları. Mesela Chavez Venezüella’da gecekonduya karşı kerpiç evler projesi yapmaya kalktı. Gene çelik kalasla kerpiç evler yapıyordu. Moğolistan’dan mühendisler getirmişti. O da tabi yukardan aşağıya doğruydu, ekolojik değil, organikti. Güzel evlerdi ama kısmi kaldı.

Viranşehir’i tercih ederken sizi iten etkenler neydi?

Biraz tesadüfler aslında. Başta söylemiştim ya film yapıyorum, yazıyorum, bir yerlerde konuşuyorum ama aynı zamanda bir de gezici vaiz olarak üst bir yerden konuşuyorum. Sempozyumlarda, kongrelerde, sokaklarda, yılda yüz yerde falan. Bunlardan bir tanesi de Viranşehir’di. Çok da politik bir ortam var aslında bölgede. Viranşehir’de bir sempozyumda Cumartesi saat 10:30’da konuştuğumda 1200 kişi geldi, kaldı. 750 kişi ayakta falan kalıyor. İnsanların böyle bir durumu vardı ve oranın daha önceki belediye başkanıyla konuşmuştuk, desteklemişti. Şimdi KCK operasyonundan dolayı cezaevinde. Şimdiki belediye başkanıyla konuştuk o da destek verdi ve o da şimdi cezaevinde. Ben bunları söyleyince herkes: “Hocam tabi gel, hemen”. “Şimdi dünyanın öbür ucundan kalkacak adam buraya gelecek kerpiç ev yapmak için. Zaten bizim burada da olmaz” falan diyor. Sonra bunu yapmaya başlayınca insanlar şaşırıyor. Tabi başlarına bela oluyorsun “hadi şunu yapalım” deyince. Böyle bir süreç var. Kimsenin hayır dediği yok, herkes destekliyor. Geçen gün dedim, artık işkence kadar nefret edeceğim; “senin dediklerin güzel de, bu yapılabilir ama şimdi zamanı değil” demelerinden. Oysa tam zamanı. Şimdi ve bu şekilde başladı Viranşehir’de. Sandığımdan zor açtık, bu beni şaşırttı. Kimse hayır demedi. Doğrusu bir paradigma var “ekolojik demokrasi” ve bunun üzerine bizim yaptığımız şey bu ekolojik demokrasi açısından çok önemli bir örnek. Yani insanların katılımını sağlamak, demokratik mimari, sonra eşitlikçi, hep birlikte bir inşa süreci. Tamamen uygun bir süreç. Kimse hayır demiyor bölgede; ancak bunu kimse pratik olarak yorumlamıyor. Bu güne kadar da hemen hemen hiç yapılmamış. Yüksekova’yı bir tarafa koyalım, onun ayrı bir durumu var. Hiç yapılmamış diyebilirim. Bu yüzden kimse hayır demiyor ama insanların kafasındaki apartman imajını yıkmak bile çok zor oldu. En yoksul insanın, mesela evi yok, çok kötü bir yerde yatıyor; kafasında bir şey yaratmaya başladığında bir

apartman düşüncesi var. Köyden kente geldiği zaman apartman hayali var. Köyden kente, apartmana, apartmandan villaya geçiş düşüncesi var. Biz doğrudan villaya geçiyoruz aslında ama buna şaşırıyor. Sandığımdan zor oldu. Bazen de orta sınıfla konuşmaya başlıyorsun. Onun kafasındaki imajı açmaya çalışıyorsun. Bunun için önce Arizona’da evlerin yüzde 90’ı kerpiçtir deyip fotoğraflarını gösteriyorsun. “Bu Villa ya!” dedi herkes. Bunu yapıyorsun ama kandırmıyorsun. Bunu herkese toplu olarak anlatıyoruz sonra da herkese tek tek anlatıyoruz. Bu anlatımın içinde de şey var, biz mülkiyet vermiyoruz. Orada oturmak isteyen bir ömür oturabilir. Öldü mü çocuklarına kalabilir; ama orayı terk ederse, orayı satamaz, kiraya veremez, orayı boş da bırakamaz. Kolektifin diğer insanları orda kalır. Onlar kimin ihtiyacı varsa ona verirler. Bu önemli bir ayrım süreciydi. İkinci ayrım süreci ise; diyoruz ki “biz iyiliksever değiliz, burayı topraktan yapacağız; ama buranın kapısı var, penceresi var, damı var. Bunu sen karşılayacaksın; ama nasıl karşılayacaksın, aileler hep birlikte toplanacak; işte birinde hızar var, ötekimde planya var. Bir yandan camları kesiyoruz, bu şekilde karşılayacaksın, gidip bir yerden getirmeyeceksin.” Ama bunu mutlaka yapabilir. O kadar yoksullar ki şuanda, evin bir tanesi 5 bin liraya çıkacak, mucize. Biz 50 tane evi bir tane TOKİ evi fiyatına çıkaracağız, hep birlikte yaptığımız için. Yine de 5 bin lirayı bulmaları çok zor insanların. Çok yoksul bir durum var. Buna rağmen biz ona hiçbir zaman “al sana bu 5 bin lirayı” demiyoruz böyle bir şey yok. Çünkü hem karara katılacak hem de sorumluluğa katılacak. Biz iyiliksever değiliz, sadaka vermiyoruz. Biz onurlu bir şekilde barınma hakkını hep birlikte inşa eden insanlarız. Bu yine bizim geçmişteki gecekondü sürecinden hem de özellikle MST (Topraksız İşçi Hareketi’nden), Meksika gecekondü deneyiminden çıkan bir sonuç. Bu çalışma süreci neredeyse “kutsal” bir süreç. Çalışmayı yücelttiğimiz için değil, bu süreçteki katılım için. Katılım şart. Bu katılma, dönüştürmeyi gerektiriyor. Hatta şöyle

bir örnek veriyoruz: Bir arkadaş başından beri benimsedi, her şey çok iyi. Bütün toplantılara geliyor ama o sırada kaza yaptı ve bacağı kırıldı, o katılamaz. Çünkü çalışmanın içinde olmak zorunda. Onun yerine başkası katılamaz zaten. Bir de onun içinde olup o dönüşümü, birlikte tuğla taşımayı, senle beraber, var olan güçlüğü, sabah 6'da kalkmayı, bir birimizle kavga etmeyi, hatta bunları birlikte yaşamayı zorunda. Bunu da çok önemsiyoruz. Ama burada bizim bir sürü göçmen-mevsimlik işçimizde dert çıktı. İşe gidecek şimdi. Öyle bir paradoks ki bu; işe gitmezse parayı kazanamıyor, işe giderse evde çalışmıyor. Buna tam bir çözüm bulamadık. Başka zamana, ikincisine olsun diyoruz. Çünkü birebir katılım çok önemli, diyoruz ki bir yerden ödünç al, hatta faizli para alan var. Ama bundan vazgeçemeyiz. Bundan vazgeçersek ya da olanaklar bulmaya çalışırsak, bu sefer de herkes bundan yararlanmak isteyecek. Bu sefer de dediğim gibi bunun altından kalkamayacağız. Yine iyiliksever olacağız.

Daha önceki sohbetimizde topraklara el koymaktan bahsetmiştiniz. Özellikle Nusaybin'de bunu yapacaksınız ya da başka yerde. Bu nasıl olacak? Ayrıca Viranşehir'de de başladınız, peki bu arazi belediyenin mi devletin mi?

Arazi belediyenin. Hemen Viranşehir'in kıyısında. 1992'de köy boşaltmalarından etkilenmiş, boşaltılmış yoksul bir mahallenin kıyısında. Bunun iki etkisi var: bizim kerpiçle ev yapmamız onları da etkileyecek. Onların da kerpiçle ev yapmaya başlayacağını düşünüyoruz. Çünkü briket evlerde ve çok kötü koşullarda yaşıyorlar. Briket dünyanın en kötü yapı aracı. Soğukken çok soğuk, sıcakken çok sıcaktır. Bizim inşa sürecimizin onları da dönüştüreceğini zannediyoruz. İkincisi artık birlikte çalışıyoruz, ilk temelimizi attık. İnsanlar geliyorlar, katılımında bulunuyorlar. Bu süreçte inşaat tam bir organize süreci. Nusaybin'de de benzer yerler var. Çünkü belediyenin işlerinden biri aslında sosyal olarak halka konut sağlamak. Ama bu kullanım alanı -onlar planlarda kullanım

konut alanı olarak gerçekleşiyor, hukuksal olarak öyle bir durum var- inşallah arazilere el koyarak yapacağımız günler gelecek. Fiili olarak büyük toprak sahiplerinin topraklarını işgal ederek. Çünkü büyük toprak sahipliği sadece bir mülkiyet sorunu değil, aynı zamanda bir kültürel durum. O kültürel durumu değiştirmek için de işgal önemli bir biçim. Vi-ranşehir’de olmayabilir ama farklı yerlerde olabilir. Ancak şu anda öyle bir durum ki aslında oralandaki, insanlar kendi topraklarını kullanamıyor yani. Kendi tapulu olan yerlerini terk edip başka yere gitmişler, onu kullanamamışlar. Kendi köyünde duramıyor işte. Tapulu köyüne dönmüyor. Orada yaşamamış. Onun için de biraz daha zaman var galiba.

Burada teknik birkaç soru soralım: Kolektif nasıl bir araya geldi? Kaç kişi tarafından oluşturuldu? İlk aşamada kaç ev yapılacaktır?

İlk aşamada 48 ev yapılacak. 48 evlik proje var ve başlıyoruz. Şimdi yüzde 10 alçı koyuyoruz; ama bu alçı ekolojik. Hiçbir kimyasal işleme girmemiş alçıyı alıp kullanıyoruz. Bu inşaat sürecimizi çok çabuklaştırıyor. Başka bir yöntem, geleneksel kerpiçle beraber alçı yöntemi. Bunu araştırırken ortaya çıktı ki; alçı aslında dünyanın diğer çeşitli geleneksel yapılarında yok, Mezopotamya’da var, geçmiş yapılarda. İTÜ’de bir çalışma vardı, Bilge Işık’ın. Bundan yararlanıyoruz. Alçı süreci çok hızlandırıyor, daha güçlendiriyor. Zaten burada deprem riski yok, kerpiç de depreme dayanıklı. Biz bunu Lice’de de gerçekleştireceğiz hemen. Lice’de geçici deprem evleri yerine, 35 yıldır devletin yenileyemediği evlerin büyük bir kısmını biz iki ayda yenileyeceğiz. Tabii depreme çok dayanıklı şekilde.

Ortak karar alma süreci nasıl işliyor?

Genelden biraz özele inersek, ben her ilişkide otorite var-dır kabul etmem. Eğer her ilişkiyi bir otorite biçimine dönüştürürseniz, devleti küçümsersiniz. Bütün hepsini sıradanlaştırırsınız. Bence böyle değil, tabi herhangi ikili bir ilişkide

de mutlaka bilgiye daha çok ve daha az ulaşanlar vardır ya da daha çok etkili olan insanlar var. Bu, otorite değildir aslında. Bu, ne zamanki onu diğerleri tamamen sessiz bir şekilde dinlediğinde, birinin dediği her şey olduğunda, tartışmasız bir şeye dönüştüğünde iktidar oluşur. İradeyle, inisiyatifle iktidarı ayırmak gerekir diye düşünüyorum. Hatta burada yapılan tartışmalarda öne çıkan insanlar oluyor. İnşaat bilgisi var, yıllardır çalışmış ustası var, kalıpcı var. Tabii ki öne doğru çıkıyor ya da başka türlü, yıllardır orada öncü durumunda olmuş ya da daha önceki göç men işçilerin başında olmuş birisi öne çıkıyor. Ama bu, diğerlerinin kendilerini ifade etmemesi anlamına da gelmiyor. Koordinatörler var onların üzerinden gidiyor. Onlar sadece haber veriyorlar. Ama biz burada onu aştık. Burada sorun, bir sorun olduğunda çözüm için mutlaka benim aranmam. Mesela ilk gün inşaata başladık. Bir ara yan yanalar, biz Lice'deyiz. Ama beni arıyorlar; "Hocam araba gönderir misiniz?" diye. Sonra toplantı aldık ve herkes birbirine numaraları verdi, sadece birileri aranmasın diye. Bunu dönüştüremediğimizi düşünüyorum. Tabi çalışırken olacak bu, çalışırken dönüşecek.

Çalışma sürelerini belirlediniz mi? Şu anda çalışan kaç kişi var?

Aslında o tam belli değil. Burada çelişki görünüyor Kimseyi zorlamadan bu işi yürütmeyi istiyoruz. Şimdiye kadar da böyle oldu. Ama gelmediğinde çıkıp şikayet ediyoruz, dedikodu ediyoruz. Dedikodu iyi bir baskı aracı aslında. Yani bir yönetim kuralım, kimlerin gelmediğini tespit edelim, bunları yapmıyoruz. İnşaattan anlayanlarla bir araya geliyoruz, inşaatı onlar yürütüyor. Zaten aslında anlıyorsun bir süre sonra. Şuanda herkesin geleceği bir iş yok, çalışan, temel atan en az 15 kişi vardır. Ama biz 250-300 kişiyiz. İTÜ'den Bilge Işık hoca geldi, aletleri gösterdi. Çevreden insanlar da bakınıyor, ne oluyor, nasıl oluyor. Bu arada tartışmalar oluyor, geleneksel kerpiççiler grubu var. Ama şunu söylemek

lazım, bizim etkimiz var tabi. Bir şey olduğunda uzlaşma yolunu açan, dönüştüren, sonuç olarak tavır alan. Mesela biz Mayıs'a kadar çıkıp gitmeyi düşünüyoruz oradan. Bir şey anlatayım, bence çok ilginç. Bir arkadaş komünlerle ilgili ilk başlarda konuşturlarken şeyi anlattı; şimdi dedi İsrail'de bir Kibbutz örneği anlatmaya başladı. Bir kibbutz'daki birisine milli piyango çıkmış, demiş ki "benim", kibbutz demiş ki "hayır bu benim. "Çünkü sen burada yaşıyordun. Sonra adam şehre gitmiş, altı ay orda yaşayamamış, duramamış ve geri dönmüş. Bunu anlatıyor şimdi. Beni de desteklemek için. Ben dedim "dur ya, bunu sakın anlatma, çünkü şimdi milli piyango çıkarsa bunlar alır parayı derler." Mesela şöyle dedikodular duyduk: "Bütün yürüyüşlerde siz önde yürüyeceksiniz." Böyle konuşuyorlarmış. "Yürüyüşlere zorla katılacaksınız ve bir de önde yürüyeceksiniz." Bize ne diyoruz, ister yürüsün ister yürümesin. Partili olsun olmasın, bu beni ilgilendirmez. Ama çok önemli bu dedikodu. Biri şunu diyor mesela "bir inek alacağım, yetmiş kişiye soracağım, ineği alayım mı almayayım mı diye?"

İnsanlara bu komünü nasıl anlatıyor ve formüle ediyorsunuz?

Az önce bahsettim, bir paradigma komün. Şimdi düşünsenize bundan on yıl kadar önce komün falan deyince nasıl bir şey, böyle bir durum var tabi komün dediğiniz zaman. Açıkçası tam komün mü dersin hani böyle her şeyin ortaklaşmacı olduğu, cezaevindeki gibi ortaya koyduğun parayı, her şeyini unutman... Böyle bir yapı da değil, aslında bu dayanışmacı birlikte hareket eden bir yapı bu. Ama yine de niye komün? Bana kalırsa yine de komün, çünkü bu alçak düzenin içerisinde, onun dışında inşa edilen her şey ne kadar aykırıysa o kadar komün bu. Yani biz neye karşı aykırı davranıyoruz? Biz bir kere kentsel dönüşüm falan diye bize dayatılan onların yapısal durumunun karşısında tam alternatif an-

lamda kendi binalarımızı inşa ediyoruz. Bu çok aykırı. İkinci; bu inşaat sürecini radikal inşaat tekelleri üzerinden değil onların yapılarının dışında, toprakla gerçekleştiriyoruz. Üçüncüsü; onların hiyerarşik karar verme sürecinde eşitlikçi ve demokratik bir mimari uyguluyoruz. Dördüncüsü; bugün ortak topraklarımızda ekolojik tarım yapmak, oradaki ailelerin birlikte sürdürebileceği bir alan yaratmaya çalışıyoruz. Baştan itibaren kadınlar için özgür alanları mümkün olduğu kadar açmaya ve onları karara katmaya çalışıyoruz ve hatta çocukları, altı yaşından büyük her çocuğu da bu karar sürecinin içine katıyoruz mümkün olduğu kadar. Bunların hepsi bana kalırsa komün. Ama zaten hiç gerçekçi değil; “hadi sen her şeyini bırak da bütün her şeyini ver.” Ahmet Hamdi Tanpınar’ın bir sözü vardır; “eğer ayakkabına paltona isim verisen şahsiyet kazanır” diye. Adamı sen orda değiştirmezsin, böyle bir iddiamız da yok. Yerlilerle beyaz çocuklara yarış yaptırıyorlar. İşte beyaz çocuklar bir duvarın karşısına geldikleri zaman -engelli bir yarış- yerliler duruyorlar, arkadan gelen beyaz çocukları bekliyorlar, onları duvardan aşırmaq için. Bizimki böyle bir şey aslında. Bizimki böyle dayanışmacı, daha fazla yapısal bir durum

Peki üretim ilişkileri nasıl organize edilecek? Daha önce organik tarımdan bahsetmiştiniz, üretilen sebzeler, meyveler, bunların dağıtımını satışı nasıl olacak? Nasıl organizasyonlar yapacaksınız?

Şimdi biz sadece bunun için perspektif veriyoruz. Temel yaklaşımımız şu; ortak bir alanımız var. Mesela sen burada oturuyorsun, bu ortak alandaki çalışmaya katılmak istemezsen katılmazsın. Biz seni hiçbir zaman zorlayamayız. Ama sen katılmadığın zaman “orda benim hissem var” diye sen oradan hiçbir alamazsın şey. Yani toprak işleyenin. Aileler genellikle şöyle diyorlar; –işte altı ev, altı ev ya biçim olarık– mesela o her altı evin seçiminde de oturup masaya, “ben seninle komşu olmak istiyorum” diye seçeceğiz. Ne zamanki

bir sorun olursa, tartışma ya da ikna etmeye yöneleceğiz, sonra yoksa işte kura çekeceğiz belki. İşte herkes diyor ki mesela “biz bölüşelim, altı ev altı ev olarak işleyelim” diye. Şu anda öyle söylüyorlar. Şimdi orada bir mücadele var aslında. Çünkü çok bağımsız, bireysel muhabbet geliştirmeye çalışıyorlar. Onlara kalırsa aslında, herkese verelim paylaşılmış toprağı, çekelim gidelim yani. Ama tabii böyle de kolektif üretim biçimini de önerdiğimiz zaman, onu tartıştığımız zaman da, bu sefer gruplar halinde üretmeyi düşünüyorlar. Belki de öylesi doğru. Onu süreç gösterecek ama şimdi o kadar iyi yerimiz oldu ki 13 dönüm, yani diğer bu ufak yerlerle beraber 17-18 dönüme varıyor bizim toprağımız. Orada gerçekten de ilaç için bitki yetiştirdiğimiz de hiç kimsenin göç etmeyeceğı, herkesin asgari olarak geçinebileceğı sadece yiyeceğı değil yani, normal yaşantısını sürdürebilecek kadar para kazanacağı iddiasındayız. Bunun da çevredeki tarımsal yapıyı da etkileyeceğini düşünüyoruz. Çünkü Viranşehir çölden önceki son kavşak. Eskiden 250 metreden su çekiliyordu, şimdi 500 metreden çekiliyor. 500’den sonra da su yok, petrol var yani. Çölden önceki son kavşakta Viranşehir, tarım biçimini değiştirmek zorunda. Biz orada başarılı olabilecek bunun gibi alternatif bir tarım biçimi gerçekleştiriyoruz.

Yapmak istediğiniz komün çalışmasının oradaki kültürel yapı ile temas ettiğinde karşılıklı sıkıntılar veya katkılar oldu mu? Bundan biraz bahseder misiniz? Engeller çıktı mı?

Şöyle çıkıyor; mesela bir tane çok iyi katılımcımız vardı bizim, ailesiyle birlikte sürekli gelen, eşi hamile, iki üç ay boyunca büyük bir heyecanla katılan. “Çocuğum orda doğacak” falan diyen. Sonra baktık ki “ben ayrılmak istiyorum çünkü öbür aşiretten olan birisi var aramızda” dedi. Orada bir de şöyle bir durum oldu, kendi aşiretinden öldürülen birileri rahat oluyor, çünkü sıra diğerlerinde. Böyle bir olay ve

o yüzden ayrılan var. Çok da iyi bir katılımcıydı. Ya öbürüne çık diyeceksin, öbürünün de günahı yok aslında. Böyle şeyler de var ama aynı zamanda da bir arkadaş şey dedi; sosyolojik olarak bunu aile üzerinden örgütleseniz daha iyi olmaz mıydı? Aralarında bir dayanışma ilişkisi vardır diye. Ve biz düşündük o zaman, bu tür bir dayanışma ilişkisi yararlı bir ilişki. Sonra mesela biz fazla kardeşlere karışmadık. Yani önemli ama orda bir hegemonya kuracak kadar bir iktidar durumuna dönüşmezse iki kardeş ya da iki yakın arkadaş, bu dayanışmacı durumu pekiştiren bir şey haline geliyor. Zaten çok kardeşimiz yok aslında, hiç yok aslında, kadın kardeşler var ama. Aynı zamanda bizim oraya TOKİ geliyor şimdi. Hemen hemen rakip şeyde. Bu tabi büyük bir baskı, inanılmaz bir baskı. Mesela oraya sekiz kat falan vereceklermiş.

TOKİ'nin oraya gelişi komün projesi başladıktan sonra mı?

Sonra. Yani giriyormuş şimdi. Öyle dedikodular var. Bu büyük bir baskı. Şöyle bir baskı, bizim hemen öbür tarafa girecek –inşallah öyle olmayacak– burayı şimdi sekiz katlı yaptığı zaman buradaki bütün gecekondu da dönüşüme tabi olacaklar, tapulu olanlar. Ve onlar da yükselecek. Ciddi bir baskı var. Sadece bu evlerde kalmayıp, bunu mümkün olduğu kadar yaygınlaştırmak zorundayız aslında. Mümkün olduğu kadar diğer tarafı dönüştürmek zorundayız.

Bu durum çevre mahallelerdeki o evleri de dönüştürebilir mi?

Dönüştürülür. Dönüşebilir ama mesela bizde ev demek –bütün Türkiye için diyorum– sadece başını sokacağın bir şey değil. Ev senin geleceğinin güvenliği. Adam TOKİ'ye girerken, o eziyetli yirmi yılın içine girerken bir de şey diyor; “benim çocuğum en azından rahat eder.” Çünkü senin başka bir güvencen yok bu ülkede. Altmış beş yaşına kadar emekli olmayıyorsun, işsizlik parası filan alamıyorsun. Evin olursa yaşıyorsun diye bir temel güvence var. Dolayısıyla biz mülkiyet

dışı bir ilişki ileri sürdüğümüzde ürkebiliyor insanlar. Halbuki eve güvence için giriyor o da. Bu tarafı da var işin, ilginç olan kısmı. Mesela dün rastlaştım bir arkadaş'a, cezaevinden tanıdığım. O şey diyor; ben gireyim dedim babama, babam da “sen gene cezaevine girersin, o zaman çocuklara ben bakmam, ayrıca ne olacak, nereye satacaksın” falan demiş. Çünkü ev aynı zamanda bir satın alma durumu, biçimi. Bunu denemeden öğrenme şansınız da yok aslında. Her taraftan istiyorlar. Nusaybin bekliyor şimdi bizi. Biz bu tarafı bitirmedikimiz için oraya başlamadık. Nusaybin daha etkili. Lice’de farklı bir şey yapacağız. Orada insanların kendi toprakları var. Deprem evleri, prefabrik olarak elli iki metre kare inşa etmişler. Evin öbür tarafına depreme çok dayanıklı alker kerpiç binayı inşa edip sonra prefabrik evleri ortadan kaldırmak gibi bir niyetimiz var, hemen kısa bir zamanda, elli tane ev yapmak...

Bir mekan inşa edilirken –TOKİ veya benzeri son dönem toplu konut yaklaşımında– tüketim mekanları da üretiliyor aynı zamanda. Alışveriş merkezleri, buna benzer kimi yerler. Siz buna alternatif olarak nasıl bir şey ortaya koyuyorsunuz?

Şimdi bir tane sosyal binamız var şu anda inşa ettiğimiz. Bunun içerisinde toplantı salonu var. Kadınlar kesinlikle erkek kahvesi olmasın istiyorlar mesela. Orada bir marketimiz var ama market de oradaki kendi ekolojik ürünlerimizi satmayı düşündüğümüz bir yer. Ama orası şart değil, market yani. Olmadı, orası başka bir şey haline de sokulabilir. Ama burada şimdi gelecekte olacak sorunlar kafama doğuyor benim. Herkes bana geliyor, “peki hocam şimdi orayı ne yapacağız? İhale usulüyle mi vereceğiz?” diyorlar. Ondan sonra yani kooperatif olmayı temenni ediyoruz ama gerek eski sosyalist ülkelerden bildiğim üzere de, böyle çok ufak mülkiyet durumlarıyla ilişkilerinde o iş çok iyi yürümeyebiliyor, tam olarak yürümeyebiliyor. Bunu da bizim yukardan aşağıya

denetlemek gibi bir amacımız yok. Bilmiyorum işte, onlar karar verecekler. Biz bir alışveriş merkezi kesinlikle inşa etmiyoruz. Kendimiz için daha doğal olan, işte kadınların oturacağı bir yer, iki tane misafirhane inşa ediyoruz, gelenlerin kalacağı. Kendi ürünlerimizi satabileceğimiz bir yer, işte çocuklar için internet odası, toplantı salonu...

Son günlerde sizin bu çalışmalarınızdan dolayı aslında kimi tartışmalar da oldu. Basına da yansıdı bunlar. Kadının mutfığa hapsedilmemesi nedeniyle evin iç dizaynına ilişkin kimi tartışmalar oldu. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Evlerin şeklini de anlatabilir misiniz?

Biz gene değiştirdik evin şeklini, daha kesin bir şey de yoktu çünkü. İnsanlar ona göre konuşuyorlar, karar veriyorlar, sürdürüyorlar. Biz onlara öneriyoruz. Şimdi evi biraz daha büyüttük. Kırk beş dönüm kırk sekiz olunca evi 140 metrekareye çıkardık, kocaman bir ev. 225 metrekare arsa içerisinde 140 metrekare, kendi bahçesi var önünde. Ayrıca altı tane evin 450 metrekare ortak ayrı avlusu var. Bir de ortada 13 dönümlük ortak ekim alanı var. Bir yanımızda da 77 dönüm özgür kadın parkı var. Böyle harika bir yerdeyiz. Bunu inşa ederken en son mutfığı ayrı yaptık, yaptık ama bunu Ayşe Düzkan söyledi diye yapmadık yani. Oradaki kadınlar söyledi diye yaptık, çünkü kadınlar karar verdi. Öbür türlü biraz daha daralıyorduk ve alanlarımızı daha iyi kullanmamız gerekiyordu. Anlatırken de Amerikan mutfak deyince herkes “a çok güzel” diyordu. Ama bize göre uygun bir biçim değildi. Ayrıca buradaki en önemli şeylerden biri, neden kadınların özgürleşme durumunu benim sırtıma yüklüyorsunuz? Ben kadınları özgürleştirdiğimde komik olur. Böyle bir şey olamaz. Her özne kendisinin mücadelesini sürdürür. Biz orda kadınları daha özgür bir alanla açmaya çalışıyoruz. Ayrıca şimdi kimse Viranşehir’de sokağı bilmiyor; insanlar Viranşehir’i bilmiyor, geçmemiş oradan. Viranşehir’de ben şöyle desem, “erkekler toplanın hep beraber, bundan sonra

yemekleri siz yapacaksınız, hadi yumurta şöyle kırılır” diyeceğim, çat diye yumurta kıracağım. Bu inanılabilir bir şey mi yani? Bunu diyemezsiniz. Bu bir toplumsal mühendislik durumudur. Biz insanları karara katarak özgürlükçü bir alan yaratmaya çalışıyoruz. Bugün kadının koordinatör olarak ne kadar etkin olduğunu görüyorsunuz. Bunu yaparsın zaten. Bir alan yaratıyorsun kendisine. Yoksa bana kalırsa o röportajda şöyleydi; bu böyle yanlış çıkınca telefon açılıp onlara “işte mutfakla salonu iç içe yapmışlar, bu kadının özgürleşmesi mi?” diye sorulmuş. Onlar da “tabii ki değil” demiş, diye düşünüyorum. Ama tabii oradaki en büyük hata özellikle feminizm, düşünsel anlamda hani her türlü fikri araştırmanın gerektiğini düşünüyorsun, ayrıntılı olarak bir düşüncüyü okuman gerektiğini. Okuduktan sonra yargılamak zorundasın. Sen kendin bundan mustaripsin hayatın boyunca. E o zaman senin de bizim ne olduğumuzu, ne söylediğimizi okuman lazım. Aynı şeyin devamında *Yeni Harman*’da, sorduklarında da söylemiştim yani “gazeteciden komüncü çıkartmak da bize ait” diyorlar. Hayır, ben gazeteciden komüncü olmadım. Ben hep komüncüydüm. Gazeteci oldum ve hâlâ komüncüyüm. Hareket uzmanı hiçbir zaman olmadım, hiçbir şeyin uzmanı olduğumu düşünmüyorum. Ben orda bir sürü şey öğreniyorum, demin bütün söylediklerimizle de anlaşıldığı üzere. Ama biz ne yapıyoruz? Sadece kelimeler üzerinde kalmıyoruz, yaşama geçirmeye çalışıyoruz ve orada fiili olarak evleri inşa edip karşısına geçtikten sonra “ne güzel be ağabey” falan diyeceğiz. En büyük zevkimiz de bu olacak.

Burada sizin Latin Amerika’daki deneyimlerinize de bağlantı kurmak istiyorum. MST, EZLN’deki durum, orayla karşılaştırdığınızda benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Tabii her yerle ilgili ayrı bir farklılık var. Bazı avantajlarımız var oradan, bazı dezavantajlarımız var. Birincisi her ül-

kede şöyle bir laf duyarsın; “bu bizde olmaz” diye, her ülkede vardır. Arjantin’e git, onu duy, Brezilya’ya, İngiltere’ye git, Fransa’ya git. “Bizden bir şey olmaz” durumu her yerde vardır aslında. Ama mesela Brezilya’da biz MST çalışmaları içerisinde yaparken korkunç olumsuz, alkolün inanılmaz boyutlarda olduğu, uyuşturucunun korkunç şekilde yaygın olduğu, çok daha yaygın olduğu, silahın ve şiddetin çok daha fazla olduğu yerlerde biz bunu yaptık. Onun için bana kalırsa Viranşehir’de daha temiz bir durum var genel olarak. Ama aynı zamanda bir düşünsel paradigma var bizi kolaylaştıran. Kaç yıllık bir mücadele var, o mücadelenin bugün savunduğu düşünsel paradigma. Bizim gücümüz düşüncenin gücü diyoruz. Biz hiç bir yere bağımlı değiliz gibi anlatıyoruz durumu ve o düşünceden doğru hareket ediyoruz. Karşılaştırırsak öyle ama tabi şey oluyor bana kalırsa, biraz mesela bir işgal toprağındaki gibi organize değiliz biz şimdi. İşgal toprağında daha iyi organize oluruz. Çünkü bir baskı olduğu zaman, sen baskının karşısında daha iyi organize oluyorsun. Aslında daha zor ama daha iyi. Bu hep böyle. Yani Zapatistalarının örgütlenmesi içerisinde de öyle. Bir baskının karşısında daha iyi organize etme. O yok burada, zorla bir baskı da yaratmak istemiyoruz tabi. İlk anın getirdiğı bir rahavet var. Yani şimdi bir de alışmış herkes birilerinden bir şey beklenmesine. İşte “şu belediye göndersin”, niye belediye göndersin? Baştan beri arada bayağı insan vardı, onlar sonuna kadar –ne kadar da söylesek– mesela miktarın katılımını falan onların kararlaştıracığını düşünüyorlardı. Sonra bu çok önemliydi, onun için biz bundan hiç ödün vermedik. Neredeyse sonuna kadar hala bir şekilde birileri çıkacak onlara parayı verecek düşüncesi var Bir de şey var, işte katılamıyorum ben, para yok diyenler. Mesela belediye başkan yardımcısıyla yolda benim yanımda karşılaştı, işte “benim param yok, peki bunu nasıl yapacağız”, baştan beri söylenmiş zaten. Ayrıca biz bunu çok önemsiyoruz: Sadece karar değil, aynı zamanda sorumluluğa katılmak gerektiğini. Çünkü o zaman

ona göre savunacak kendi adamını ve geçmişini, geleceğini de.

Belediyeden konu açılmışken hizmetleri, sürdürülebilirliği, altyapı diye söyleyebileceğimiz tüm hizmetleri onlar mı yapıyor?

Tabii belediye yapıyor. Belediyenin görevleri onlar. Dolayısıyla onların hepsini belediye karşılıyor. Ayrıca belediye bize destek olduğu zaman, fazladan bir destek olursa yani, diyelim ki su için geldi, o sırada “bir tane de temel kazar mısın?” diye böyle bir şeyler yaparsa, bizim belediyeye borcumuz olacak. Ondan sonra biz belediyeye ekolojik anlamda ortak ürettiklerimizi vereceğiz. Şu anda Diyarbakır’da da bir tüketici kooperatifi de örgütlemeye çalışıyoruz. Yani Lice’deki domates, Derik’teki zeytin, her yerdeki üretimleri doğrudan insanlara ulaştıran bir tüketici kooperatifi. Bu şekilde gerçekleştirirsek Carrefour, Migros vb. ulus ötesi tekel-leri de aradan çıkardığımız bir biçim. Bunun ayaklarından biri bizim kendi ekolojik ürünlerimizi, borcumuz karşılığında satacağız onlara. Aynı zamanda bu onlarla gelişen bir ilişki haline dönüşecek, aynı zamanda bir pazarımız da olacak bunu yaptığımızda.

Siz böyle bir çalışmayı genel de BDP’nin bulunduğu yerlerde mi yapıyorsunuz? BDP’nin, Kürt hareketinin size ne tür desteği oldu? Birlikte mi yapıyorsunuz bu tür çalışmaları? Herhangi bir sıkıntı çıktı mı? Biraz bundan bahseder misiniz? İlk fikir anından itibaren ne tür eksi ve artıları oldu?

Aslında ben sadece BDP’nin olduğu yerde önermemiştim. Daha önce Hopa belediyesine de benzer şeyler önermiştim. İşte hatta Samandağ’da benzer şeyler önermiştim. Alternatif bir düşünceye daha açık yerlerde öneriyorum. Onun için tabi Kürt hareketinin olduğu yerler daha etkili, çünkü az önce tekrarladım ya, bir paradigma var. Onun üzerinden sürdürülebiliyor. Ama beni şaşırtan aslında, bütün belediyelerin

genel olarak diğerk belediyelere benzemesi. Hatta bütün belediyeler galiba müteahhitler için icat edilmiş. Kurum seni içine aldığı zaman değiştiriyor. Senin sekreterin olması, senin oradaki durumun olması. Üç gün sonra başkan oluyorsun yani. Mesela şimdi ben seçilsem başkan olur muyum diye düşünüyorum. Acaba dönüşür müyüm diye. Ama gerçekten öyle oluyorsun, kurum seni dönüştürüyor. Tabi ki destekleri oldu. Kimse sözlü olarak bana hayır demedi bugüne kadar. Hatta sonra itiraflar çıkıyor. “Komün diyoruz ama biraz zaman istiyor. Çünkü 5 bin yıllık neolitik dönemden beri erkek egemen...” Ya bir dakika o zaman niye buna evet diyorsun? Eğer böyle diyorsan, evet diyorsan da bunu uygulamaya, yaşama geçir. Aynı zamanda ben bunu ısrarla söylüyorum. Özgür Komünler düşüncesi kimsenin nostaljik düşüncelerine, hoş şeylerine kenar süsü olsun diye değil. Özgür Komünler düşüncesi bir ölüm-kalım meselesi şu anda. Yani bir Japon nükleer santral patlamasından sonra, bugünkü hayatımızı idame ettirme, ölüm kalım meselesi. Bu böyle, biz kimsenin hoşuna gitsin diye yapmıyoruz bunu. Bu ölüm-kalım meselesi olduğu için dönüştürülmesi gerektiğini düşünüyorum. Sadece kelimeler güzel diye değil yani. Başka türlü bir yaşamı örgütlemek zorundayız. Başka türlü bir yaşamı örgütlemesek bu kapitalizmin yok ediciliği altında, yok olup gideceğiz. Aynı zaman da bakıyorsun ki, Ortadoğu içerisinde o isyanlar, o karşı çıkışlar. Bu arada Kürt hareketini çok ciddi eleştirmek lazım. Arap hareketleriyle hiç doğru dürüst bir bağının olmadığını görüyoruz aslında. Bu çok önemli. Bu bir hata tabii ki doğru dürüst bağının olmaması. Yoksa bütün Ortadoğu içerisindeki bana göre en ileri düşüncelerinden birine sahip olan Kürt hareketi onları etkilemedi aslında. Hem de potansiyel olarak da en güçlü olan hareket etkilemedi onları. Çok kısmi ilişkiler vardı. Mesela böyle bir durumun içerisinde bakıyorsun ki her şey kurumsallaşmış durumda. Bir Kürt bürokrasisi ortaya çıkıyor. Mesela bir demokrasi var te-

ori olarak çok iyi. Komisyonlar kuruyorsun. Ama bu komisyonların kurulması senin demokratik anlamda inisiyatifi artırmaması gerekeceği yerde, herhangi bir iş yaparken bütün komisyonlar kendi iktidar alanlarına bunun dahil olduğunu söyleyip ayrı bir bürokrasi doğuruyorlar. Geçenler de biri bana yakınıyor, bir kültür merkezinde 8 Mart’a ilişkin panel yapıyor. BDP’nin iki tane de parlamenterisi geliyor. Kadın hareketi, “niye bize sormadın”, kültür kurumları “bize niye sormadan yapıyorsun” diyor. Ama halbuki ayrı ayrı bütün yapıların korunması bana göre çoklu inisiyatiflerin inşa edilmesi demek. Çoklu inisiyatiflerin inşa edilmesi, yani radikal katılımcı demokrasi ayrı ayrı yerlerde katılımın sağlaması demek. Sen bir şey yaparsın ortaya çıkarsın, onu söylersin. Diğerleri eleştirir ya da eleştirmez. Ama sen bana niye sormadın diye bunu söylediğin zaman, sen çoklu inisiyatifi biçiyorsun. Yani esas olarak komünleri örgütleyeceğine, demokratik katılımı örgütleyeceğine, birbirini engelleyen komiteler ve komisyonlar haline dönüşüyorsun. Yeni tip bir bürokrasi yaratıyorsun. Ve bu da insanın şevkini kırıyor herhalde. Bizim çalışmayı sürdürürken bakıyorsun 8 Mart toplantıları var şimdi. 8 Mart var şimdi. O geçiyor, 21 Mart Newroz... Bir ajanda var, ajandanın dışına çıkmıyorsun. Kelimeler üretiyorsun. Ama öte tarafta fiili olarak yaşamın içerisine yeni bir şey inşa etmeyi gözden kaçırıyorsun bu sefer de. Ben biraz dışarıdan olduğum için de bunun farkındayım kimse karşı çıkmıyor: “İyidir, güzeldir, hoştur biraz da delidir” diye bakıyorlar bana. Ama bu sefer de o insanın, inisiyatifin heyecanını kırıyorsun.

O radikal demokrasi dediğimiz şey sözde mi kalıyor?

Tabii sözde kalıyor. Radikal demokrasi yerine, kendine ayrı... Radikal demokrasi, ayrı ayrı inisiyatifler kurarsın, oluşturursun. Mesela %87 oy alan bir ilçede, orada kent meclisleri yok. Şaşırdım ben. Niye yok? ‘İşte merkezden arkadaşlar gelmediler, kuramadık kent meclisleri’ diyorlar. Sen

bunu yapmaya kalktığında ‘nasıl bunu yapıyorsun’ oluyor. Radikal katılımcı demokrasi bu değil ki. Yazılanlar bu değil yani. Öyle tahakkümle, hiyerarşi kurmaya çalışmıyor hareket. Bir olgudan bahsediyorum ben. Kimsenin kötü niyetli olduğundan bahsetmiyorum. Benim gördüğüm, dışarıdan baktığımda bir olgudan bahsediyorum. Bu olgu ne? Çoklu inisiyatifleri yaratabilme şansın sınırlanıyor. Her komiteyle, her kurduğun alan ve yukarıdan aşağıya doğru oluşturduğunda bunları işlerlik kazandırmak için yaptığın durum, insanların inisiyatifini kıran ve onları engelleyen durumlar haline dönüşüyor. Biraz iş kişiye dönüyor. Oradaki çalışmayı yürüten bir arkadaşın kendi iktidar durumuna dönüşüyor. Ben dışarıdan olduğum için bir şey sormak zorunda değilim. Ama herkesin birilerine bir şeyler sorması gerekiyor. Bu inisiyatif durduruyor. Radikal katılımcı demokrasi biçimini, özgür komün düşüncesini durduruyor. Şimdi ona bakarsanız, açık konuşmak gerekiyor. Ateşkes sürecinde sivil hareket ne yaptı? Basın açıklamaları dışında parti ne yaptı yani? Tahrir meydanı gibi, Diyarbakır meydanında ateşkes için 50 bin kişi orada yatsaydı. Böyle mi olurdu ateşkes süreci? Hayır. Hepimiz yattık yani. Sonra biterken de herkes endişelendi açıklamalar yaptı, ateşkes sürsün diye. Şimdi yine aynı şey olacak. Biz aşağıdan doğru inşa etmezsek barış olmaz ki.

Tam o bahsettiğimiz felsefeyle ilgili, siyaseti biraz o nedenle sordum. Daha farklı yerlerde de bu tür komün deneyimi düşündüğünüz için ilişkilerin engel yaratabileceği ya da destek olabileceği mealinden bu soruyu sormuştum. Pratik anlamda katılım oluyor mu Kürt hareketinden?

Tabi ki pratik anlamda oluyor. Ben her zaman diyorum o paradigmanın üzerinden o düşüncenin gücü üzerinden hareket ediyoruz. Ve belli bir şey yaptıktan sonra onun gücü artınca öbür taraftarları da destekliyor, geliştiriyor. Onlarında inisiyatif durumunu ortaya çıkartıyor. Yani şimdi, Viranşehir Ax û Av, Nusaybin’de parkları dağıtıp Ax û Bajar yapıyoruz.

İnşallah Lice’de Ax û Jiyan olacak. Bütün bunlar, her yarat-
tığın inisiyatif senin etki gücünü arttırıyor. Bu da diğer ta-
rafta inisiyatif yaratma alanı dağıtıyor. İşte Suruç’tan geliyor
arkadaşlar “su yok ne yapalım” diye. Biz de su komiteleri
kurmalıyız, su meclisleri oluşturmaliyiz. Hatta bana kalırsa
bütün belediyelerin 10 m3 ten az suyu mutlaka bedava yap-
ması lazım. Dikili belediyesinin yaptığını niye yapmıyor bu-
rada belediyeler. Her yerde kaçak kullanılıyor su. Ve bunu
yaparsan eğer, kaçak suyu durdurursun. Çünkü kaçak su kul-
lanımında herkes umursamaz bir şekilde kullanıyor. Ama 10
m³ gibi bir kıstas koyarsan, bunu gerçekleştirirsen hem halka
bedava olarak ulaştırmış olursun, hem de kendi suyuna sahip
çıkmasını sağlarsın. Bunu kötü niyet anlamında söylemiyo-
rum. İşleyişte olgunun bize yansıttığı durum olduğunu söy-
lüyorum. Kendi kurumsallaşmamızı yaratıyoruz o kurumsal-
laşma komün kelimesiyle her ne kadar ortadan kaldırmaya
çalışsa bile, bazen de tersine dönmeye başlıyor. Her yere git-
tiğimde artık Mayakovski, Toplantılarda Oturup Kalmışlar
şiiirini götürüyorum: “İvanoviç’i arıyorum. Evet, A, B, C, D
toplantısında. Sonra hızla toplantı salonuna birden bağıra-
caktım ama bir baktım ki herkesin yarısı orada. Öbür yarısı
nerede diye sordum sekretere, ya aynı anda başka toplantı
var, öbür yarısı da oraya gitmiş. Son bir toplantı yapalım, bir
daha toplantı yapmayalım dedim”. Bu şiiiri çıkartıyorum da-
ğıtıyorum herhangi bir yerde. Buna dönüşüyor, herkes bun-
dan şikayetçi aslında. Ama çoklu inisiyatiflerin radikal katı-
lımcı bir demokrasisini inşa edemediğimiz zaman, yani bu
şekilde dönüştüremediğimiz zaman... Bu kurumlarla, mesela
kadınların mutlaka katılmak zorunda olduğu evdeki 20 ka-
dını tutup çıkartıyorsun bir tarafa doğru. Bunu da küçümsü-
yor değilim. Ama aynı zamanda çoklu inisiyatifleri öbür yan-
dan engelliyor. Bunu ortadan kaldıran, çoklu inisiyatiflerin
açılacağı bir ilişki biçimini dönüştürmesi gerekiyor. Bu da
yukarıdan aşağıya olmaz, bu da insanların inisiyatifine bağlı.
İnisiyatif koyacaksın. Bir şey tanımlayacaksın, oradan yola

çıkacaksın, doğru ya da yanlış. Fiili olarak özgür komün inşa etmek ölüm kalım durumudur. Böyle kenar süsü değil. Biz bu şekilde inisiyatifleri sağlamaya çalışıyoruz. İnsanları özgüvenlerini ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Bu özgüvenleri, sadece herhangi bir şeyi yapabilir olmanın dışında kendi örgütlenmesine yönelik, kendisini tanımlamasına, inisiyatifini tanımlamasına yönelik bir durum.

Şimdiye kadarki sohbetimizde hep devleti dışarıda tuttuk. Devlet bu işin neresinde, hiç engellemeye çalıştı mı yaptığınız komün çalışmalarını? Ya da bu tür bir mesajı oldu mu? Şimdiye kadar Valilikten, devletin herhangi bir kurumundan, resmi kurumlardan bir engelleme oldu mu?

Yok herhangi bir şey olmadı. Bundan sonra olabilir mi bilemiyorum. Şuana kadar hiç bir şey olmadı. Şimdi Sabah gazetesi de, Cumhuriyet gazetesi de bizle röportaj yaptı. Biz çok meşruiyet. Biz yoksullarla birlikte evler inşa ediyoruz. Sadece zenginler, sadece Ağaoğlu mu inşa edecek bu ülkede? Sadece müteahhitler mi inşa edecek bu ülkede. Hayır, biz yoksullarla birlikte evler inşa ediyoruz. Çok meşruiyet. Şuan da bizi küçük görüyorlar herhalde. Aslında devlet diğer de yönden de baktığında, yani biraz rasyonel olsa görür, çok önemli bir şey inşa ediyoruz aslında. Ben El Salvador ve Guatemala'dan sonra, diyordum, ya da Meksika'da günde 80 kişi uyuşturucu kartellerin savaşları yüzünden ölüyor. Yani şimdi siz burada eşitlik, özgürlük ve adalet olmayan bir "barış" icra edersiniz, devletin bile baş edemeyeceği sorunlar çıkar. Ayrıca biz devletin ne yapacağını hesaplamıyoruz. Biz kendi hakkımız olan, kendi meşruiyetimiz içerisinde olan evi inşa etmek istiyoruz, öbür taraftan halkın kent tarımını oluşturarak, kendi yiyeceğini doğrudan elde edebileceğiz, ya da su hakkı ile ilgili, suyun paylaşmanın demokratik olarak verilebileceği alanlar yapıyoruz. Bu kadar meşru bir şeye tepki gösterirse bunu kamuoyuna açıklaması zor olur bence devletin.

Dille ilgili bir soru sormak istiyorum. Kürtçe anlaşıyor musunuz? Dil meselesini nasıl hallettiniz, insanlara konuyu anlatırken?

Başlarken arkadaşlara da demiştim, bu çalışmada tek kazancımın Kürtçe öğrenmek olacağını düşünüyordum. Ama yavaş gidiyor, ortak dil olunca, yani Türkçe olunca zor oluyor. Türkçe olunca herkes kolaya kaçıyor. Konuştuğum diğer 4-5 dili böyle öğrendim. Bu tür çalışmalarda öğrendim aslında. Onun için onlar kadar hızlı yürümüyor, Kürtçe öğrenmek. Ama birlikte çalışma yürüttüğümüz arkadaşlarımız var. Özellikle kadınlarla onlar iletişim kuruyorlar. Çünkü Türkçe bilmeyenler de var. Onlar da Kürtçe öğreniyor ve sürdürüyorlar. Tabii ki şimdi anadili artık, yani bunları konuşmakta bana şey geliyor, anadili hakkı çok temeldir. Ama şunu da hemen vurgulamak lazım. Dil sadece bir dil akvaryumları biçiminde sergilenen alanlar değildir, kültürel durumdur. Dolayısıyla biz buradaki dayanışmacı kültürünü Kürtçe “kom”u yeniden yarattığımız, yaptığımız bir çalışma. Dolayısıyla bu dil sorunu kimlik sorunundan ayrı elde edilemez, konuşulamaz bile. Biz bu kimliği yeniden inşa etme sürecini gerçekleştirmeye çalışıyoruz. O yüzden dile çok bağımlı bir şey. İnşallah öğreneceğiz bu çalışmayla.*

* Toplum ve Kuram, Sayı: 5, Bahar-Yaz 2011.

Metin Yeğın ile Ekoloji Demokrasisi Sohbeti

Yazar, belgeselci, gazeteci, sinemacı, işçi, avukat, seyyah...

O kendini ‘sokağın çocuğı’ ve ‘devrimci’ olarak tanımlıyor. Dünyanın dört bir köşesinde şahit olduğı sokak öykülerini ve devrim efsanelerini bize aktaran Metin Yeğın ile, kurulmasına öncü olduğı Viranşehir Komünü’nden yola çıkarak Ekoloji Demokrasisi ile kentleşmeyi konuştuk.

Ekoloji demokrasisini tanımlar mısınız?

Ekolojik demokrasi, radikal katılımcı bir demokrasi biçimi. Her dönemin bazı kutsal kelimeleri var. Bunlardan biri ‘Demokrasi’.Kendisinde demokrasi olmadığını söyleyen bir ülke bile yok. Bu yüzden sürekli olarak bir daha, bir daha tanımlanması gerekmektedir. Mesela bizde genel seçimlerle tanımlanan ‘demokrasi’ ne kadar demokrasidir? 4-5 yılda bir gidiyorsunuz seçim sandığının başına. Elinize bir oy kağıdı alıp bir yere mühür basıyorsunuz. Televizyon seyrediyorsunuz kim kazandı diye. Sonra gelecek 4-5 yıl da televizyon seyrediyorsunuz. Bu mu demokrasi? Yani 80 yaşınıza kadar yaşarsanız, eğer darbeleri filan saymazsanız en fazla 8-10 kere oy kullanırsınız. Bu mu demokrasi?Demokrasi dediğinizde bana göre toprağın paylaşımında demokrasi, iletişimde demokrasi, eğitimde demokrasi, zenginliğin paylaşımında demokrasi olması gerekir. Tam bu noktada bir başka kutsal kelime “ekoloji” devreye giriyor. Bir şeyi herkes seviyorsa kuşkulamak gerekir. Herkes “Ben de ekolojistim” diye başlıyor. Bir toplantıda ekolojist belediye olduklarını anlatmak isteyen belediye başkanı “biz ilkokul öğrencileriyle gittik etraftaki bütün çöpleri topladık” diye anlatıyordu. Mıntika temizliğı ile ekolojiyi karıştırıyordu. Ekolojik demokrasi çok radikal bir taleptir. Hiçbir biçimde yönetme hakkını başkasına devretmeyeceğiniz, yaşamınızın her anında bu haktan vazgeçemeyeceğiniz bir şey.

Bu tanım Murray Bookchin’in ‘Ekolojik Kent’ kavramıyla paralellik taşıyor mu?

Murray Bookchin'in ekolojik kentiyle özellikle kapitalizmin ve endüstriyel toplumun eleştirel bakışı ile bir çok paralellik taşır ama ben bu 'Ekolojik Kent' tanımına da kuşkuyla bakıyorum. Kentin ortaya çıkışı bana göre bir temerküz-iktidar meselesidir. Bu yüzden ekolojik kent dediğimizde gerçekte yine de bir otorite merkezi etrafında yaşamı tanımlamıyor muyuz? Yani aslında şu paradoksal duruma vurgu yapmak istiyorum. Bir kentin hangi malzemelerden inşa edilmiş olması aslına bakarsanız 'ekolojik' olmasının en son ölçütü olmalıdır. Organik materyallerden inşa edilmiş bir kent olabilir ama onun ekolojik olması demek karar verme sürecinden, inşa sürecine, bunda harcanan enerjiden, yapı bittiğinde tüketileceği enerjiye kadar bir bütünsel durumdur. Bu yüzden ben yazılarımda sermaye ekolojik bir kent inşa edemez diyorum ısrarla.

'Gecekondu hakkı' ve 'Barınma hakkı'nı anlatır mısınız?

Dünyanın hiçbir yerinde barınma hakkı radikal inşaat teknikleriyle ve bu inşaat biçimiyle çözülemedi, çözülemez. Bu dünyada yaşayan her ailenin ev hakkı, barınma hakkı vardır. Bu yüzden 'gecekondu hakkı'nı savunuyorum ve özellikle de buna gecekondu diyorum. Yıllardır sanki bal peteğine yapışmış olarak tanımlanan gecekonducular kenti inşa edenlerdir, her türlü engele rağmen. Yani sanılanın aksine kente yapışmış gecekonducular değil gecekonduyun sırtına çıkmış kentler vardır. O gecekonduya kalan amelelerin inşa ettiği, sokaklarını süpürdüğü, yemeğini pişirdiği bir kent. Bu yüzden kutsal vatan için canları feda olan yoksullara bir evlek 'gecekondu' toprağını çok mu görüyorsunuz?

Yazılarınızda 'Yeşil Alan' tanımını kapitalist kent tanımı olarak sınıflandırmışsınız. Bunu açar mısınız?

'Yeşil alan' da yine kutsal bir kelime. Her belediye şu kadar yeşil alan yaptık diyor. Ben de panellerde, sempozyumlarda filan bir küçük kağıda kalınca bir yeşil bir çizgi

çizerek size yeşil alan dağıtıyorum diyorum. Yeşil alan dedikleri peyzaj müteahhitlerine emanet edilmiş parkların 10. kattan ve hatta 20-30. kattan görülmesi ki o çizgiden daha da incedir. Yani zaten bu tanımlama tam olarak kapitalist bir kent tanımıdır. Çünkü toprağa, ağaca ne biliyim elmaya, armuda ve yaban otuna bile yabancılaşmış bir tanımdır yeşil alan. Bir ağacın ömrü vardır. Bir elma ağacının ömrünün 300-400 yıl, zeytinin 400 yıl bir kayının ömrünün 1000 yıl olduğunu biliyor musunuz? Bırakın bunu etrafınızda 10 yıldır yaşayabilen bir ağaç kaldı mı? Bu yüzden yeşil alan dedikleri kapitalist kentin yabancılaşmasını çok iyi anlatan bir tanım aslında.

‘Gecekondu’lu kent hayalinizi açıklar mısınız? Nasıl bir kenttir ve onu bugünkü kentlerden farklı kılan fiziksel özellikleri midir? Yoksa yönetsel ve örgütsel olarak da farklı mıdır?

Öncelikle şunu söylemeliyim gecekondu kent benim hayalim değil. Bugün için ileri sürdüğüm reformist bir öneri. Ben kentsel dönüşüm diye adlandırılan bütün dünyada devam eden neoliberal kent inşasını durdurabilmek için kent toprağının kamulaştırılmasını yani aynı zamanda toplumsallaştırılmasını gerçekleştirecek bir kent reformu öneriyorum. Yeni bir gecekondu hareketi öneriyorum. Bu aynı zamanda barınma hakkının da metalaşmasını önemli ölçüde azaltacaktır. Aynı zamanda orta sınıfı da hacizlerden kurtaracaktır. Çünkü küçük bir krizde şu an için 20 yıllık borçlanmalara girmiş orta sınıf, bu satın aldığı evlerden sokaklara atılacak, akabinde evlerinden atıldıkları için iş bulma olanaklarını da tamamen yitirerek her şeyini kaybedecektir. Bunu, sadece 14-15 yıl ödedikten sonra taksitini ödeyemeyerek dışarı atılan, bu yüzden kentin içinden akan nehrin-kanalizasyonun yanına çadırlarını kurarak protesto ederek yaşayan Şilililerden biliyorum. Geçen ay ABD’de 10 banka 4.5 milyon ailenin evlerini usulsüz haciz yaptığını kabul edip tazminat ödemeyi kabul etti. Benim hayalim bir Kent Reformu. Aynı toprak reformu gibi düşünün. Bunda da kent toprağı yoksullara

dağıtılacak, inşaat tekellerine ihtiyaçlarına duymadan evlerini yapacaklar, engellenmelerini bir tarafa bırakın bilgi ve hatta kredi ile desteklendikleri zaman şu an ki her türlü engellemeye rağmen TOKİ konutlarından daha güzel olan gecekonduların, paylaşılan bilgi, desteklenen inşaat biçimiyle çok daha harika bir kent yaratacağı kesindir.

Kentleşmenin kapitalizmi beslediği ve neoliberal politikaların ürünü olduğu fikrini destekler misiniz? Neden?

Son yıllarda yeni kent inşası-neoliberal kent inşası kapitalizmin tek temel dinamiği oldu. Yani radikal inşaat tekel-leri açısından hem de bunun finanse edilmesi açısından kapitalizmin bir başka dinamiği yok. Yani İstanbul üzerinden anlatırsak mesela 1. Köprü otomobil sanayinin doğrudan bir zaferidir. 2. Köprüde metanın sınırların ötesine ulaştırılması, ulus-ötesi pazara entegre edilmesi en önemli unsurdur. Fakat 3. Köprü, yeni İstanbul, Kanal İstanbul tam anlamıyla kendisi için bir projedir. Yani hiçbir taşıt geçmeyecek de olsa bu köprünün inşa edilmesi gerekmektedir. Kendisi için inşaatır. Her inşa edilen dev projeler, her zerresinde kapitalizmi, neoliberalizmi yeniden inşa etme ya da sürdürülebilirliği girişimidir.

Bu bağlamda ekoloji demokrasisi kentleşme karşıtlığını mı yoksa farklı bir kentleşme anlayışını mı yani ‘gecekondu hakkı’ nı gözeterek kentleşmeyi mi savunur?

Bana göre ekolojik demokrasi kenti yukarıda anlattığım biçimiyle ‘Kent’ karşıtıdır. Daha doğrusu her şeyin tek elde toplanmasına karşıdır. Çünkü nerede ve nasıl bir temerküz varsa orada bunun dağılmasında bir sorun olacaktır. Bu yüzden sermayenin ve kent anlayışının aksine çok katlı binalara ihtiyacımız olmadığını söylüyoruz. Çarpıcı bir örnek olarak sadece 27 km.lik bir şerit üzerinde Türkiye’nin bir ucundan diğerine 1500 km bir şerit üzerine ev yapsak Türkiye de herkesin evi olur diyoruz. Bir de ülkenin diğer tarafları da bomboştur bu durumda. Benim savunduğum ‘ekokent’ böyle bir şey aslında.

Kentleşme, ranta dayalı arazi ve mülk edinme eğilimi doğurdu. Eski gecekondu semtleri bunun sonucunda ya yerlerini çok katlı binalara bıraktılar veya ‘Kentsel Dönüşüm’ projelerinin hedefi oldular. ‘Gecekondu hakkı’ gözetilse bile mülkiyete dayalı haklar çarpık kentleşmeyi beslemeye devam etmez mi?

Burada da gecekondu yine bana göre haksız bir biçimde suçlanıyor. Şimdi dağın tepesinde yan yana iki arsa düşünün bunlardan birisinin sadece 100 liraya diğerinin ise işgal edildiğini varsayalım. Sonra burası 10 milyar liraya çıkınca 100 liraya satın alan, akıllı iş adamı, işgal eden gecekonducuyu, bedavadan konmuş sayılıyor. Aslında aralarındaki fark sadece 100 lira! Yani eğer ranta karşı çıkıyorsanız sadece işgalciye değil, 100 liraya alıp 10 milyar liraya satana da karşı çıkmanız gerekir. Bu yüzden ‘çarpık kentleşme’ ki bana burada bu ***konuda da yazma fikri verdiniz, nedir çarpık kentleşme? Mesela TOKİ konutları çarpık kentleşme olmuyor mu?***

Günümüzde başta İstanbul olmak üzere büyük şehir belediyelerince, şehrin açık alanlarının hızlıca AVM’leşmesi sürüyor. En son gelen haber, Kadıköy Salı Pazarı’nın yerine bir AVM kurulacağı yönünde. ‘Ekolojik Demokrasi’ AVM’leri nasıl değerlendirir?

AVM’ler dehşet verici neoliberal kentlerin, ibadet tapınaklarıdır çünkü neoliberal tüketici dünyası bütünüyle burada yeni bir satın alan ve tüketen insan durumunu yaratmaktadır. Mesela bir AVM’nin bir mahalleden daha fazla elektrik tükettiğini biliyor musunuz? Yani bir yandan Hasankeyf’e, Loç’a baraj yapılmasın derken, diğer yandan AVM’ye karşı çıkabilmenin göz önüne alınması gerekir. AVM’ler özetle enerji emicidir.

Teşekkür ederim.*

✍

* 26 Şubat 2013, Cumhuriyet Gazetesi Sürdürülebilir Yaşam Eki.

☆ **ekoloji** ☆

Ekolojik Kooperatifler Hayal Mi?

13.08.2013

Sevgili okur baştan bir konuda anlaşmak istiyorum. Eğer, dediklerin doğru ama şimdi henüz zamanı değil, halk buna hazır değil, herkesin daha çok bilinçlenmesi gerekir filan diyecksen sen bu yazıyı okuma. Benim, hiçbir yazımı okuma. Yanlış bul, lanetle ve hatta karala istersen ama çok doğru deyip, dokunulmazlar köşesine koyma lütfen. Sıkıldım, sanki bulutlara yazmaktan...

Yine tersinden anlatmaya başlayalım isterseniz. Kürt Özgürlük Hareketi'nin, DTK'nin bir çalıştayında, o zamanlar DTP'li bir belediye başkanı "Kooperatif diyorsunuz ama biz bir tane kurduk. Battı. Bütün köylü de birbirine girdi" dedi. Yalan söylemiyordu tabi ki ama söylediği doğru değildi. Ben de ona, batan kapitalist şirketlerden bazılarını saymıştım. Öyle ufak tefek şeyler değildi saydıklarım. Aralarında Lehman Brothers, General Motors, Washington Mutual, Chrysler gibi dünya devleri vardı. Yetmediyse size orada yaptığım gibi biraz da batan ülkeleri sayıyım isterseniz, Yunanistan, Portekiz, İspanya ve hatta İngiltere ve ABD'yi. Bunlar kooperatif mi? Bu yüzden mi battılar? Neden kooperatifler bugüne uymaz diyorsunuz da defalarca daha fazla batan, arkasında dünyanın en büyük sermayeleri ve saydığım gibi bizzat devlet olan, bütün halkı da batarken arkasından sürükleyen kapitalist şirketleri, devletleri görüp unutuyorsunuz? "Biz binlerce şirket kurmuştuk battı. Kapitalist devletler battı. Bir daha neden kapitalist şirket kuralım? Neden kapitalist devlet kuralım? Yerin dibine batsın devletleri, boyunları devrilsin kapitalist moderniteleri" demiyorsunuz?

Ekoloji kooperatifleri

Ekoloji kooperatifleri ortaya çıkış süreci ve sahip olduğu dinamik açısından devrimci öneme sahiptir. Bugün barış sürecini yaygın bir inisiyatifle aşağıdan inşa edebilecek, belki tek

unsurdur. Bu nedenle son yerel seçim döneminde halkın belediyelerinin yapmaya çalıştığı, kooperatiflerin de çok büyük çoğunluğu bu kapsamın dışındadır. Hepsi yukarıdan aşağıya, sadece teorinin hatırına, sürekli destek ile açık tutulmaya çalışılan, sadece yaptık demek için var olan belediyelerin kenar süsleridir. Bu uygulamaların bazıları kağıt üzerinde kalsa belki de daha iyiydi. Çünkü yine Kürt hareketinin cinsiyet özgürlükçü paradigmasına uysun diye belediyelerde kadınlar için ‘organize’ edilen kooperatifler, daha çok, özgürleştirme değil aksine cinsiyetçi işbirliğini pekiştiren alanlar yarattı. Kadınlara ev süsü bibloları yaptırmak, yerel yemekhaneler, lokantalarda yemek yaptırmak, halı, kilim ördürmek gibi toplumda sadece kadınlar için tanımlanan ‘elinin hamuruyla’ başka işlere karışmadığı alanlarda faaliyet gösteren ‘kooperatifler’ haline dönüştü.

Yukarıda özellikle ‘örgütlenme’ kelimesi yerine ‘organize’ edilme kelimesini kullanıyorum. Çünkü temel manası örgütlenme olan kooperatif yerine belediye başkanının direktifleriyle belirlenmiş, görev verilmiş ve hatır için dahil olan kadınların bir araya getirilerek ‘organize’ edilmesi söz konusudur. Yukardan aşağıya, daha çok kişisel beceriye dayalı organize edilme, çoğu zaman tek kişinin sırtında kalan, bir yanda onu tüketen ama aynı zamanda bu yönetme hazzını da başkasına terk ettirmeyen küçük şirketcikler doğurdu. Genellikle kooperatiflerde esas çalışanlar hiçbir zaman karara ve sorumluluğa dahil edilmedi. Bu, kendi küçük hiyerarşisini yaratırken, belediyelerden sürekli destek talep eden bir yüke dönüştü. Bunun üzerine ‘insanlar çok bencil, zihniyetlerinin değişmesi lazım, eğitim şart’ kelimeleri havalarda uçuşup duruyordu. Yani hem ‘kooperatif’in gerçek işlevi olan örgütlenmeyi dışlayan, üretimde yabancılaşmayı kaldırmaya yanaşmayan durum, suçlu olarak da ‘bizden bir şey olmaz’ın kendilerine göre haklı çıkmasının mutluluğunu erkeksi gülümsemelerde yaşıyordu. Asıl olarak ismi dışında hiçbir şekilde kooperatif olmayan, bu karikatür şirketlerin ceremesi, Kürt

hareketinin önerdiği katılımcı ekonomiye, kooperatifleşmeye çıkıyordu. Bu öneriler sadece kağıtta kutsallaşıyor, üst raflarda bir yerlere konup, ütopyalar arasına taşınıyordu. Bunun bahanesi de her zaman hazırды; sistem ve kapitalist ekonomi! Eh o zaman ekolojik belediyeler (!) ne yapsın ihaleler ile park ve bahçe düzenlemekten başka...

Kooperatif sadece iktisadi olarak tanımlanamaz

Yukarıdan aşağıya kooperatif örgütlemenin handikapları Venezüella'da da çok açık olarak söz konusudur. Chavist, Bolivarcı hükümetin halkçı politikalarının bir parçası olarak kooperatifler örgütlemek! için ayırdığı fonlardan yararlanmak için binlerce kooperatif kuruldu. Bu kooperatifler genellikle amcaoğlu, teyze kızının bir araya gelmesiyle, hükümete yakın insanların devreye sokulmasıyla kooperatif için alınan fonun, paranın harcanıp tükenmesiyle sonuçlanıyordu. Eğer bir yeni proje yine bu aşamalardan geçmezse, kooperatif tabelası kenara konuyordu ya da üstündeki bir kısmı boyanarak, yeni bir kooperatif kurma projesinin tabelasına dönüşüyordu. Mesela mahallede bir radyoya ihtiyaç var. Bunun projesi yapılır. Hükümete sunulur. Sonra fon alınır alınmaz, hemen bir jeep alınır. Üzerine Pueblo FM-Halk FM yazılır. Ne de olsa haber toplamak için gereklidir bir jeep! Bu kooperatif projelerin yaklaşık yüzde 80'i bu şekilde sonuçlandı. Ancak bütün bunlar kooperatifin olamayacağını değil, sadece yukardan aşağıya inşa edilemeyeceğinin sonuçlarıdır. Aynı zamanda geride kalan yüzde 20 de aslında hiç de küçük bir sayı değildir. Kooperatif sadece iktisadi olarak tanımlanamaz. Yine Venezüella'nın Kolombiya sınırına yakın bir yerde, iflas etmiş bir kahve fabrikasının kooperatif olarak yeniden inşa edilmesi bu duruma çok güzel bir örnekti. Kaçakçılık ve illegal olarak koka ekimi arasına sıkışmış halk ve fabrikanın işçilerinin bir araya gelmesiyle işgal edilen bir fabrika kooperatife dönüştürülmüştü. Eskiden klasik kahve üretiminde kullanılan fabrika, köylüler ile birlikte karar verip organik

kahve işlemeye başladı. Kübalı ziraat teknisyenlerinin de katılımıyla sürdürülen bu çalışmayla, kahve meyvesinin asitler ve kimyasallar ile çıkartılan çekirdekleri yerine solucanlar kullanılıyordu. Solucanların meyvelerin kenarlarını yiyerek ortaya çıkardıkları kahve çekirdekleri işlenerek organik kahve elde ediliyordu. Böylece siz de evinizde kahve ile birlikte asidi içmemiş oluyordunuz. Kooperatif aynı zamanda köyde bir kahve okulu kurdu. Bu okulun küçük öğrencileri organik kahvenin yetiştirilmesinden, fabrika da işlenmesine kadar her şeyi öğrenmekle kalmayıp aynı zamanda kooperatifin karar aşamalarında yer alıyorlardı. Sadece bir kahve kooperatifi, bütün çevre köylerin yeniden üretime katılmasını, kenttekiler için sağlıklı kahve üretimine, fabrikanın işlemesine, bir okulun ortaya çıkmasına ve en önemlisi herkesin karara katıldığı bir başka demokrasinin gerçekleşmesinin aracıydı.☞

MST-Topraksız İşçi Hareketi, Topraksızlar, Brezilya’da büyük toprak sahiplerinin topraklarını işgal eder. İşgal ettiği topraklarda kolektif tarım yapar, alternatif eğitim verir, alternatif tıp uygular. MST-Topraksızların işgal ettiği toprak toplamında Belçika’dan büyüktür, Danimarka’dan büyüktür ve yaklaşık 3 milyon kişi onların bu başka türlü demokrasilerinde yaşar. Yani her türlü karara katıldıkları, gerçek bir demokraside. MST sadece bununla kalmaz. Topraklarında ürettiklerini küçük çiftçilerle birlikte kurdukları kooperatif fabrikalarda işleyerek satarlar. Terra Viva-Yaşayan Toprak Kooperatifi bunlardan biridir. MST-Topraksızların ve bölgenin küçük köylülerinin sütü, Terra Viva’da işlenerek yoğurt, peynir ve süt olarak piyasaya çıkar. MST-Topraksızlar ve küçük köylü tüccarın eline bırakılmaz. Sadece bununla da kalmaz. Aynı zamanda kentlerdeki mesela sağlık emekçileri ile, öğretmenler sendikalarına, işçi sendikalarıyla doğrudan bağlar kurularak üretilenler onlara ulaştırılır. Onlar da ulus ötesi marketlerden pahalı alacaklarına, üretenlerden doğrudan daha sağlıklı ve ucuz alırlar. Üreticiler de daha iyi

paraya satmış olur. Tabi buradaki alışveriş sadece bir kapitalist pazar ilişkisi üzerinden yürümez. Üretici ve tüketici kooperatiflerinin birlikte hareket etmesi, toprakların işgal edilmesinden bir işçi grevine, bir baraj inşaatından, kentsel dönüşüme kadar kent ile kırın birlikte harekete edebilme şansını ortaya çıkartır.

Kooperatifler mekansal olarak sınırlandırılmamalı

‘Ekoloji Kooperatifleri’ bugün, hemen, köylerde ve kentlerde yaşama geçirilmelidir. Savaşın doğrudan yıkımından geriye kalan, aynı zamanda neoliberal tarım politikaların mağdurları köylü bir de baraj, HES, karakol, otoban inşaatlarıyla yerinden yurdundan edilmektedir. Sadece protesto etmek, direnişi sürdürebilme imkanı tanımaz.

Ancak kooperatifler sadece köye has bir şey değildir ya da kent için tüketici kooperatifleri ile sınırlanamaz. Bugün için esas hareket alanları kentlerdir. Bu nedenle Ekoloji Kooperatifleri klasik kooperatif biçimleriyle sınırlandırılmamalıdır. Mesela neoliberal politikalar ile hükümet ve belediyeler her yerde suyun dağıtımını özelleştirmeye çalışırken, her mahallede ‘su dağıtımı’ kooperatifleri inşa edilmelidir. Su dağıtımını kooperatifleri, kendi mahallerinin suyunun dağıtımını doğrudan gerçekleştirmelidir. Bu suyun halk tarafından kontrolü, su meclisleri yani suyun demokratikleştirilmesidir. Su kooperatifleri sadece şirketlerin yaptıkları gibi kaç metre-küp su kullandığınızı tespit edip, üzerinden yüzdesini alarak ‘hizmet’ etmez. Suyun hangi fiyata, nasıl dağıtılacağına karar verir. Hatta halkın gerçek ihtiyacını tespit ederek o sınıra kadar kullanımı bedava yapabilir. Burada gene hayal kuruyorsun diye mırıldananlar duyuyor gibi oluyorum. Hayır. Mesela Diyarbakır’da zaten sular idaresi su borçlarının yarısına yakın kısmını toplayamamaktadır ve kaçak su kullanımı da suyun sınırsız bir şekilde israfına yol açar. Ancak siz ihtiyaç olan suyu bedava yaparsanız ve su kooperatifleriyle hem su kullanımı düşer, hem de halk doğrudan temel hakkı su

kullanımına parasız olarak ulaşır. Bu her mahallenin su dağıtım kooperatifi kendi dağıtımın inşaatlarını da müteahhitlere teslim etmez. İşsiz işçiler kooperatifleriyle ya da kendi çalışanlarıyla inşa eder, onarır. Suyun bile karar ve sorumluluğu halka teslim edilmezse demokrasiden nasıl söz edilebilir?

Enerji dağıtımını ve üretimi de aynı şekilde ekoloji kooperatifleri olarak örgütlenebilir. Bu sadece şu an her yerde özelleştirilen, elektrik sayacı okumaktan ve halkı soymaktan ibaret şirket hizmetleri ile karşılaştırılmamalı. Bir yandan özelleştirilmiş bu kamu hizmetinin kooperatiflere devredilmesi için mücadele ederken, öte yandan alternatif enerji üretimi doğrudan gerçekleştirilmelidir. Bu özellikle radikal tekellere elinde temerküz eden bir enerji şeklinde değil, mutlaka küçük, her evin ya da her mahallenin kendi enerjisini, doğayı talan etmeden elde edebilmesidir. Her ev için inşa edilebilen rüzgar gülleri ya da güneş panelleri ve bunları üreten işsiz işçiler kooperatifleri her alanda işçi denetiminde, enerjinin ve üretimin demokratikleştirilmesinden, ekolojik demokrasi-den başka bir şey değildir.

Bunların ötesinde en önemlisi, son zamanlarda sıkça yazdığım ‘Kent Reformu’, kent topraklarının demokratikleştirilmesi yani kent topraklarının hızlı bir şekilde evsizlere dağıtılmasıdır. Tabii ki ücretsiz. Çünkü zaten TOKİ konut yerleri müteahhitlere ücretsiz olarak verilmektedir. O zaman her yerde vatan toprakları için savaşıyor yoksullara bir ev, gecekondu yeri mi çok görülmekte? Bu arada Türkiye’de en fazla erkek mülkiyeti Hakkari’de yüzde 86 ile birinci, Siirt’te yüzde 82 ile ikinci, Mardin’de yüzde 81 ile üçüncü sıradadır. Bu yüzden 99 BDP belediyesi kent topraklarını evsizlere yani kadınlara dağıtmalıdır. Her 35-40 kadın bir araya gelecek ekolojik inşa kooperatifleri meydana getirerek, belediyelerinden toprak talep etmelidir. Bu kooperatifler, radikal inşaat tekellerine ihtiyaç olmadan mesela kerpiç evlerini, yani dünyanın en sağlıklı ve ucuz evlerini birlikte inşa edebilirler.

Bu bir yandan doğrudan barınma hakkını insanların kendilerini çözebilme şanslarını verirken, aynı zamanda kapitalist ekonominin bugün tek dinamiği inşaat da katılımcı ekonominin, ekoloji kooperatifleri ile gerçekleştirmesine yol açar. Küçük ve göstermelik kooperatifler yerine, halkın doğrudan katıldığı, demokratik bir mimarinin, kolektif çalışma ve söz hakkının, karar ve sorumluluğun, bir alternatifin doğacağı bir çalışmadır bu. Aynı zamanda bugüne kadar dünyanın bir sürü yerinde toprağın kamulaştırılması olmuştur ancak toprağın bu şekilde toplumsallaştırılması, hele hele Kürt Özgürlük Hareketi'nin cinsiyet özgürlükçü paradigması ile kadınsallaştırılması, iktidarsızlaştırılması, dünyada ilk defa gerçekleşebilir. Ekoloji inşa kooperatifleri bu dinamğin taşıyıcıları olacaktır.

Sadece başlıklar ve girişler üzerine değindiğim bu yazıyı başka zaman genişletmek üzere, sonunu Brezilya'da 13.000 delege ile birlikte 270 kilometre yürürken, MST- Topraksızlar hareketinin lideri Stedille'in bize söyledikleriyle bitirmek istiyorum. "Bir Brezilya atasözü var; Canavar geldiğinde durursanız sizi yer. Kaçarsanız, sizi yakalar ve yer." Ama biz diyoruz ki biz köylüyüz-halkız, bir araya gelirsek, biz canavarı yeriz.

Ve bakalım ilk Ekoloji Kent kooperatifleri nerede kurulacak?

Ekolojik Ulaşım

25.12.2014

Son günlerde peş peşe reklamlar çıkıyor. 'Çevre dostu motor', 'Temiz enerji' ile çalışan otomobiller ya da 'yeşil dostu ulaşım' gibi artık kimse tarafından ret edilemeyen yok olan dünyamızı kurtaracak! Endüstriyel tekellerin şirin yüzlü reklamları. Bunun nedeni eski solcuların reklam ajanslarında çalışmaları değil sadece ne de beni bile bazen yakalayan 'Ya

tamam da motorların bir kısmı elektrikli olsa fena mı olur?’ diyerek duyarlılığımızı yaka paça tüketime ‘seks kölesi’ haline getiren düşünce de değil. Çok basit bir nedeni var bu endüstriyel tekellerin bunu üretmelerinin ve reklamlarının: Size yeni araba satmak istiyorlar.

Bu yüzden bin bir güçlkle anlatmaya ve uygulamaya çalıştığımız ‘Ekoloji’ tanımını da yine yeşil, çevre, sosyal, toplu taşıma, doğal, kelimeleri gibi telef edip kapitalist tüketim pazarına kaptırmayalım. Burada en tehlikeli olan da biraz makul olmaktır. Makul olmak sizi sosyal demokrat (!) yapar ve sosyal demokratlık da ‘size çarpan arabanın ambulans olmasına’ sevinmekten başka bir şey değildir.

Öncelikle ekolojik olan da, hiçbir noktasında, zerresinde ‘temerküz-tek elde toplanma-tekeli’ olmamak zorundadır. Hiçbir endüstriyel tekel, ekolojik bir araç, konut, makine ya da adına ne koyarsa koysun imal-inşa edemez. (Ayrıca hatırlatayım, o endüstriyel tekelin sahibinin kim olduğu da çok önemli değildir. Devlet ya da kamu ve hatta işçiler bile olsa, ürettikleri ‘ekolojik’ değildir. Yani temerküz delikanlıyı-ekolojiyi bozar!) Yapmış adam işte ‘çevre dostu motoru’ dersiniz, yanıyorsunuz. Daha az enerji harcayabilir ya da doğrudan fosil yakıt kullanmıyor olabilir. Mesela o enerji elektrikse, reklamda o elektriğin nereden elde edildiğinden hiç bahsedilmez. Yine fosil yakıtlarından, petrolden, doğal-gazdan ya da henüz bu sene Soma’da, Ermenek’te madencilerin doğrudan ölümlerinin nedeni olan kömürden, bu kömürün yakıldığı işçi ailelerinin kansere mazur bırakıldığı termik santrallerinden, köyünüzü, bahçelerinizi suyun altında bırakan barajlardan ya da hepimizi susuz bırakan HESlerden elde edildiğini unuttur bu zenginlerin ekolojik motoru.

Ayrıca ‘Con Ahmet’in hayali buluşu, hiçbir enerji kullanmadan işleyen bir motor olsa bile burada reklamın yine atladığı, o motoru imal ederken harcanan enerjinin nereden elde edildiği ve neden hesaba katılmadığıdır. Motor bedeninin,

çarklarının, pistonlarının ya da her ne isim verilirse verilsin bütün avadanlıklarının ve onları da imal eden makinelerin ve onları da... diye peş peşe eklemlenmiş endüstriyalizmin hesabına katılmadığı ‘çevre dostu’ kelimesinin altına itildiği bir ‘ekolojik’ motorla karşı karşıya kalırız.

Bir başka nokta, bu ‘çevre dostu’ motorun size kaçta satıldığıdır. Yani siz onu satın almak için yaşamınızdan kaç saati o motora kurban edeceksiniz? İlyiç’in harika tanımıyla ‘Bir yerden bir yere bisikletle 2 saatte gidersiniz, otomobil ile 15 dakikada daha hızlı gitmiş gibi görünürsünüz ama yanılırsınız. Çünkü o otomobili satın almak için mesela 2 yıl, bisikleti satın almak için ise 15 gün çalışırsınız. Yani o yolu otomobil ile 15 dakika artı 2 yıl ya da 2 saat artı 15 gün de ulaşabilirsiniz. Yani çevre dostu olsun ya da olmasın hiçbir motorla ‘hızlı’ gidemezsiniz...

‘Ekolojik, özgür bir ulaşım nasıl olabilir?’ tartışmasını bir başka zaman sürdürmek üzere...

Ve hatırlatmayalım ki sakın makul olmayın, en beteri bu...

Ekolojik Demokrasi

03.07.2014

Demokratik özerklik sadece idari bir biçim midir? Yani sistemin kurumsal(!) organlarını alıp çevirip içine biraz ya da çok fazla ‘katılım’ kattığınızda ‘Demokratik Özerk’ olunur mu?

‘Sistem’ sanıldığının aksine en büyük gücünü silahlı kuvvetlerinden, yargılama tekelinden ya da ekonomik hegemonyasından almaz. En büyük etkisi ‘sistem’ olmasındandır. Yani radikal-devrimci bir değişim olmadığı sürece kelimenin tam anlamıyla ‘hacıyatmaz’ gibidir. (Artık bu oyuncaktan pek kalmadığı için, belki açıklamak gerekir; ne kadar iterseniz itin ‘hacıyatmaz’ sadece şöyle bir yelkinip ayağa kalkan obez, lanet olası bir oyuncaktır. Yani bir türlü yatmaz,

hacı.) Sistem de yuvarlanır, yere yapışır gibi olur ama bedenindeki en ağır kısmın etkisiyle tekrar doğrulur ve suratındaki o aptal sırtışıla karşınıza dikilir. Burada ilk bakışta zayıf tarafı olarak algılanan, itince yere yuvarlanış aslında en güçlü yanındır, onun kırılmasını engeller.

Demokratik özerklik sadece idari-yönetmel bir yeni kurum olarak yorumlandığında kendi çıkmazını içinde taşır ve zaten bu yüzden, sadece ‘Özerklik’ değil ‘Demokratik Özerklik-tir.’ Komik ama sadece burası için kullanıldığında tam yerinde olan bir deyimle, ‘Demokratik Özerklik’ bölünmez bir bütündür. Bu iş sadece bununla da kalmaz. Eğer Demokratik Özerkliği ‘idari-yönetmel bir karar almalar mekanizması’ olarak yorumlarsanız da yine bir şey değişmeyecektir. Kendi parti örgütlerinizin adını değiştirip, mahalle komiteleri dersiniz, zaten doğallığında var olan köy topluluklarına ‘komün’ adı verirsiniz de sadece isimleri değiştirilmiş, parti teşkilatları karşınıza çıkmış olacaktır. Belki bu değişikliklerin ilk bir kaç toplantısına daha fazla katılım sağlanabilir ya da kenarda duran insanlar dahil olabilir ama hemen ardından yine bunu ‘sistem’ kendi içine çeker. Toplantı sevenlerin ya da görevlendirilenlerin dışında kimsenin kalmadığı, legal ya da illegal raporlarda sadece isim olarak anılan, gerçekte ise geriye kalan hoş bir sedadır.

Bu toplumsal bir handikaptır aslında. Siz örgütlemek adına daha çok kurum yaratmaya başladığınızda, her önel inisiyatifi kurumsal bürokrasi içine sokarsınız. Bu durumda katılımın organları olarak inşa edilmiş kurumlar, gerçek katılımın önünde dilekçe dairelerine dönüşür. Koca bir inisiyatifsizlik okyanusu doğar. Bu kadar kurumun içinden süzölerek gelebilen şeyden pratiğe geçilemez.

Bu yüzden ‘Demokratik Özerklik’in idari oluşumların dışında ‘Ekolojik Demokrasi’dir ve ‘Alternatif- Devrimci Ekonomi’dir. Bunu anlatmak için bilimkurgu-politik kurgu ya-

parsam mesela Demokratik Özerklikte hiç bir yerde endüstriyel pamuk üretimi yapılamaz. En basitinden açıklarsak pamuk suyun zaten kısıtlı olduğu topraklarda su tüketimi demektir. Burada burjuva çözümü olan ‘Ben onu barajdan sularım.’ dediğinizde bunun manası çocuklarınızın içme suyunu pamuğa batırıyorsunuz demektir. Doğanın yok oluşu bir merhamet hissi değil, hayatın temel meselesidir. Aynı zamanda pamuk üretimi tekelci üretimdir. Hiç bir küçük çiftçi pamuk üretiminden kar sağlayamaz. Sadece toprak ağaları, tarımsal şirketler kazanır. Endüstriyel pamuk üretimi toprağın tuzlanması, kimyasala bulanması, ölmesidir. Yani ekolojik demokrasi de kooperatif olarak da endüstriyel pamuk üretmezsiniz.

İdari düzenlemelerle sınırlı değişim talebi, sistemi-hacıyatmazı o salak sırtışıyla tekrar karşımıza dikilmesinden başka bir şey ortaya çıkarmaz. Ancak bugünden uygulayacağımız alternatif-devrimci ekonomi pratiği, bizi geliştirir. Yani hiç devrim olmayacakmış gibi bugüne yarın devrim olacakmış gibi devrim sonrasına hazırlanmak ve yanlış yapmaktan çekinmemektir bu.

Ve arkadaşlar bıkmadınız mı toplantı yapmaktan?

Ekoloji Kooperatifleri

04.07.2013

Eğer barış süreci devam edecekse ya da tersinden söylemek gerekirse barış sürecinin devam etmesi için- kenara çekilip oturmanın hiç zamanı değil. Her ne kadar hükümet tarafından reddedilen ve gerçekte de ayak diretilen müzakere, ancak bu seyirden vazgeçilerek, doğrudan oyuna dahil olunarak sürdürülebilir. Barış; eşit, özgür ve adil bir barışın inşası bugün, hemen, hızlı bir şekilde başka bir şekillerde de örgütlenmeyi zorunlu kılıyor.

Hem Kolombiya’da hem burada bakir topraklar burjuvazinin ağzını sulandırıyor. Onlara göre barış, yeni barajlar, HESler inşa edilebilecek coşkulu nehirler, altın, gümüş, krom ve her şey madenleri, henüz yakmaya fırsat bulamadıkları ormanlar, ilaç endüstrisinin temel hammaddeleeri olan otlar, böcekler yani talan edilebilecek her şey manasına geliyor. Geride kalan küçük ve hatta büyük çiftçiyi GDO’lu mısır, soya, Kanola vb. üretimi ile topraklarından kent varoşuna süpürmek, toprağın her şeyini bir çırpıda almak için öldürmek ya da kapitalistleştirilmiş, piyasalaştırılmış organik tarım ile zenginler için ayrıcalıklı sağlık üretmek, dahası dünyanın en kirli sanayisi turizme yeni bir soluk aldırarak havası ve hatta kültürü, insanı yani satabileceği her şeyi, tabi ki ağacın gölgesini bile, gerilladan kurtarır kurtarmaz! el koymak, gasp etmek ve satmak ve yeniden satmak istiyor.

Bu durumda artık daha açık söylemek gerekir ki iki şey yapılabilir. Ya işbirlikçi Kürt burjuvazisi ile birlikte yatırım çılgınlıkları atmak ya da Ekoloji Kooperatifleri örgütlemek. Bunun ilk bölümünü burjuvazi son günlerde gayet güzel gerçekleştiriyor. Her gün Şark-Kürt köşesini ziyaret eden garp burjuvazisinin mutlu, mesut ve bahtiyar fotoğraflarıyla dolu talan turlarında, evde Şark köşesine koymak için bir, iki puşi ve belki cesurca kaçak tütün satın alanların, yöresel mutfaklarda ciğerlerini yerken milyon dolar yatırım sözleriyle dolu gazete haberleri görüyoruz. Tarihin en büyük isyanlarından biri yaşanırken, tarihin en çekişmeli Sanayi ve Ticaret Odası seçimleri tartışmalarıyla geçen toplantılar söylediklerimin ilk bölümünün ne kadar önemli olduğunu göstermiyor mu?

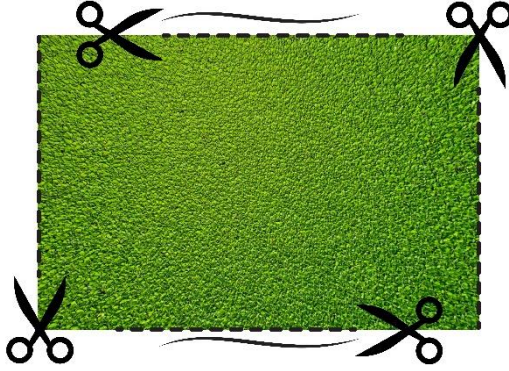
Her neyse, burjuvazi ne yaparsa yapsın onlara pek gücüm yetmiyor. Allahlarından bulsunlar, halklarından bulsunlar... Ben Ekoloji Kooperatifleri’nden söz etmek istiyorum artık. Ekoloji Kooperatifleri, EK’ler, bir ‘ideolojik’ örgütlenme değildir. Esas olarak yatay bir ‘ekonomik çıkar’ örgütlenme-

sidir. Çok basit olarak mesela Hakkari’de bir köylü, bal üreticisi mesela balını tüccara 10 liraya satıyorsa Ekoloji Kooperatifi aracılığı ile 15 liraya daha yüksek fiyattan, doğrudan kentteki tüketiciye satabilecek, kentteki tüketici de balı 20 liraya Carrefour’dan, Migros’tan alacağına Ekoloji Kooperatifleri’nden daha düşük fiyata 15 liraya satın alabilecektir.

Ekoloji Kooperatifleri mesela eko-turizmi doğrudan kendileri gerçekleştirmelidir. Bu dağ, yayla, göl ve nehirlerin hızlı bir şekilde turizm tekelleri ve işbirlikçileri tarafından talan edilmesini, yok edilmesini durdurabilecek tek biçimdir. Her köy Ekoloji Kooperatifi gelecek olanların konaklayacak yerlerini, rotalarını, fiyatlarını belirlerken öte yandan o güne kadar birçok şeyini paylaşmış halkın her şeyini satan bir rekabete dönüşecek, sokaklarda bütün gün turist avlayan ayakçılar durumundan kurtaracaktır. Birlikte, dönüşümlü, patron-suz çalışma ve sınırlı ziyaretçi turizmi bir sektör değil hele hele bir hizmet durumundan kolektif bir kültür paylaşımına dönüştürebilecektir.

Ekoloji Kooperatifleri aynı zamanda ideolojiktir. Ekolojik demokrasiyi inşa eder. Mesela bal alımı alış satışı sadece her iki taraf için de karlı bir alışveriş değildir. Bu aynı zamanda bir ilişki biçimidir. Onu doğrudan İstanbul’da satın alan kişi, artık ‘tüketici’ değil, mesela orada inşa edilmek istenen baraja kendisinin bir parçası olduğu bu ilişki nedeniyle doğrudan karşı çıkan birisi durumundadır. EK, alışverişi daha geliştiğinde içinde takası, para dışındaki karşılık biçimlerini, dayanışmayı, tabii ki her şeyde birlikte karar vermeyi, rüşvetli belgeler yerine ‘ayıp olmayı’ savunan antikapitalist bir ilişkiler toplamıdır.

Bütün bunlar bir toplum mühendisliği değil tam tersi aşğıdan, bir yatay örgütlenme önerisidir ve neden mesela Hakkari’de ya da her yerde Ekoloji Kooperatifleri örgütlemiyoruz?

Yeşil Alan

14.02.2013

Bugün size, bütün okurlarımıza, dev bir hizmet sunmak istiyorum. Herkese ama herkese çekilişsiz, kurasız ‘yeşil alan’ dağıtacağım. İşte yukardaki ya da sevgili editör arkadaşım belki de ön sayfaya koydu, o yeşil alanı makas işaretli yerden, itinalı bir şekilde kesin, başucunuza koyun. Artık herkesin bir yeşil alanı olsun. Yaşasın ben. Herkesi yeşil alan sahibi yapıyorum.

Küçük kağıtlara yeşil kuru boya kalemiyle kalınca bir çizgi çiziyordum. Panellerde, sempozyumlarda başlamadan önce dağıtılmasını sağlıyordum. ‘Herkese ulaştı mı?’ diye soruyordum. Herkes elindeki kağıda, ne bu diye bakıyordu. Sonra ‘Size yeşil alan dağıttım’ diyordum. Bu yazıda olduğu gibi. Yeşil alan büyük kentlerde, özellikle Neoliberal kentlerde, fanteziden başka bir şey değildir. Ellerin de tuttukları kağıttaki kalınca yeşil çizgi ile ilişki ne ise kentlinin yeşil alan ilişkisi odur. 10. kattan hele hele 20 ve 30, 40. kattan o kalın yeşil çizgi bile görülmez. Kore’de bangee jumping yapmak için, oldukça geniş nehrin üzerine kurulmuş kuleye tırmanıp sonra 60 metre kadar yükseklikten atlamadan önce görebildiğim nehir, benim çizdiğimden çok daha inceydi. Sonra baş aşağı düşerken hızla yaklaştığınızdan çok da bir

şey fark edilemiyordu. Büyük kentlerde yeşil alan ilişkisini tam anlamıyla böyle görüyorum; Yüksekten bakmak ve hız içinde yaklaşmak. Ve asılı kalmak. Hiçbir zaman gerçek anlamda dokunmadığınızdır yeşil alan. Tam anlamıyla bir banyo fantezisidir. En iyi olasılıkla mesai saatlerinizde serbest bırakıldığınız zamanlarda, eve ya da başka yere giderken yürüdüğünüz sahte çimenlerin arasında geçirdiğiniz dakikalardan başka bir şeyden başka nedir ki?

Belediyelerin Park ve bahçeler müdürlüğü, ki hiç bahçe yoktur, neredeyse hepsi sadece peyzaj müteahhitlerinin ihale evraklarını teslim etme mercii görevini sürdürmektedir. Parklar her ihale sonrası 8 santim kalınlığında çim halılar ile kaplanır. En fazla 7-10 gün kadar renklerini koruyabilecek çiçekler, çim halının sağına, soluna ya da ortaya karışık bir şekilde ekilir. Eh bir de uyarına gelirse, güçlü bir şırıltı çıkaran fiskiyeli bir havuz koyup, başına da her an yeni yerlere masa atma eğiliminde bir cafe yerleştirdik mi olur size bir yeşil alan. Doya doya çocuğunuzu sakın gezdirmeyin. Muhtemel çimlere basmak yasak olabilir ki iyi ki yasak, çünkü çimi hızlı bir şekilde yetiştirmek ve ilk günlerde parlak görünmesini sağlamak için kullanılan tarım ilaçlarının, kimyasalların üstüne basmış, oturmuş eh belki de yuvarlanmış olacaktır. Belki tek yararlılığı, yakın gelecekte karşı karşıya kalacağı gaz bombalarına alışkanlık yapabilmesi olacaktır. Çünkü gaz bombaları genellikle tarım ilaçlarının seyreltilmesi ile tarım ilaçları da 2. Dünya savaşında ve Vietnam da kullanılan bombaların seyreltilmesiyle ilk başta yapıldı. Bugün yeniden ve yeniden aynı şeyleri üretmektedirler; Bombalar, tarım ilaçları, iktidarlar ve başbakanlar...

Ağaçların bir ömrü vardır. Yani bir ağaç en az 10 yıl ya da 30-40 yıl ve hatta bazen 100-200 yıl yaşar. (Bunu yılları yazarken indirim yaptım. Elma, armut 300 yıl, zeytin 400 yıl, kayın 900 yıl, meşe, ıhlamur, köknar 1000 yıl yaşıyormuş.)

Kentte bu kadar yaşamış bir ağaç, artık kaç tane görüyorsunuz? Artık 2-3 yıl yaşayabilecek bir ağaç bile dikilmiyor. Otoban kenarlarına, duble yol ortalarına dikilmiş ağaçlar, gaz odalarına konmuş saksılardan başka bir şey değildir. Çok kısa bir süre içerisinde yeni bir ihale ile yeniden ve yeniden dikilirler. Bir sürü kent de sadece gerçek ağaç, mezarlıklar da bulunur. -Bu yüzden mezarlıklar müdürlüğü, park ve bahçeler müdürlüğünden her zaman daha başarılıdır.- Ölüm ve yaşamın iç içe olmasının bir paradoksudur bu. Ölülerimiz bizden daha iyi korumaktadır yaşamı... Şimdilik...

En iyisi siz benim bu hizmetimin kıymetini bilin. Kesin ‘yeşil alan’ımızı keyfine bakın.

Ve cezaevindeki arkadaşlar, biliyorum ki özlüyorlar ama yanılıyorlar, dışarıda sadece özgürlük değil, toprağın yağmur kokusu da pek kalmadı.

§

Soya Cumhuriyeti

02.02.2012

Santiago Del Estario Buenos Aires’ten uzaktaydı. Kullanılmayan bir tren istasyonu, bir otobüs terminali ve bir caddesi vardı. Bütün etrafı soya ekiliydi. Öldürücü bir yeşildi. Milyon dönüm, yüzbinlerce hektar gibi anlayamadığım sayılar büyüklüğündeydi. Arjantin sınırları içinde olması bir şey değiştirmiyordu. Monsanto ya da Cargill topraklarıydı. Bir uçak havada dolaşıyor, toprakları ilaçlıyordu. Cargill ya da Monsanto topraklarını, aralarda kalmış küçük çiftlikleri, hâlâ yaşamaya çalışan küçük ormanları, tarla kenarlarında kesilmekten kurtulmuş yalnız ağaçları, her yeri...

Bu soya arasında bir de ilkokul kalmıştı. 83 öğrencisi vardı. Onu da ilaçladılar. İçinde öğrenciler ve öğretmenler varken. Önemsiz bir ayrıntıydı. Öğrencilerin çoğu İndiandı. Çevredeki küçük çiftçilerin çocuklarıydı. İlaçtan gözleri kan

çanağına döndü. Boğazlarına derinden gelen bir öksürük yerleşti. Movimento Campesinos Santioga-MOCASE buna karşı, bütün herkesle konuşmaya başladı. Zaten yaklaşık 20 bin ailelik bir hareketti. Çoğu kendi üyeleri idi.

Köylülerin ağaçları kenarından kurumaya başlamıştı. Hayvanları, 10-20 keçi birkaç inek, tavuklar filan güçlerine göre sırayla ölüyorlardı. Bir uçtan bir uca giderken kamyonetle soya tarlalarının üzerinden geçiyorduk. Mümkün olduğunca çok soya çiğniyorduk. Bir köylünün kurumuş ağaç yapraklarını, öksüren çocuklarını ve ölen hayvanlarını görüp, imza topluyorduk. Sonra toprak ağalarının ve dünyanın en büyük toprak ağaları Monsanto, Cargill'in soyalarını çiğnemeye özen göstererek etrafı kuşatılmış, bir başka köylüye doğru yola çıkıyorduk. Tepemizde ilaç uçakları uçuyordu. Devasa traktörler arkalarına takılmış, kendilerinin beş katı büyüklüğünde borulardan ilaçlar püskürtüyordu. Zararlı böcekler, zararlı otları öldürüyor, yok ediyor, verimi artırıyorlardı. Bunlarla birlikte yararlı böcekleri, yararlı otları ve toprağı öldürüyorlardı. İndianların ve küçük çiftçilerin ağaçlarını, hayvanlarını, çocuklarını ve kendilerini de...

Mocase büyük bir yürüyüş düzenledi. Kullanılmayan istasyondan Cargill deposuna doğru. Daha önce bir kaç kez yakmıştı da. Daha etkili bir yöntemdi. Büyük toprak sahipleri de hazırlıklıydı. Brezilya'dan ucuz katil getirmişlerdi. Ama bu işten iyi para alacaklardı. Elli dolar ya da yüz dolar kazanabilirlerdi. Katiller ateş açtılar. Bir kişi öldü.

Arjantin devlet başkanı Christina devreye girdi. Katiller ve sorulacak hesaplardan söz edildi. Hatta yakalananlar da oldu. Soyaların uçaklardan ilaçlanması bir kaç gün durdu. Sonra ülke ekonomisinden söz edilmeye başlandı. Haklıydılar. Soyadan mesela yağ yapılacaktı ve bundan da kanser. Ayrıca otomobillere yeni benzin üretilacekti. Otomobiller biraz daha doycak, insanlar daha aç kalacaktı. Dünya da ekelecek bütün araziler benzin için GDO'lu soya, kanola ya da

mısır ekilse ve bundan otomobillerde yakıt olarak kullanılsın diye etanol elde edilse bile sadece ihtiyacın 10 da biri karşılanabiliyordu. Yani bütün bu topraklardan beslenenler de ölecekti. Ama önemli değildi. Nasıl olsa hepimiz ölecektik. Bir katil devlet kurşunundan, kanserlerinden, uçaklardan atılan bombalardan ya da tarım ilaçlarından. Varlığımız varlıklarına armağandı zaten.

Siz hâlâ ekolojik mücadelenin uysal birkaç yürüyüş ile, üzerimizde pijamalarla internetten atılan imzalarla ya da facebook sayfalarıyla sürdürülebileceğin mi sanıyorsunuz?

Bu ölüm medeniyetinin arasından geriye insanlık kalmayacak ve sanırım bunu da hak ediyoruz.

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [1]

07.10.2011

Bu bir yıl içinde 10 şehrin sokaklarında dolaşarak oradaki ‘Kentsel Dönüşümü’ yani neoliberal kent inşasını anlatmak istiyorum. Sao Paulo, Porto Alegre, Rio de Janeiro, Berlin, Paris, Pekin, Johannesburg, Moskova, Buenos Aires, Yeni Delhi, Ciudad Mexico, Ciudad Guatemala, San Jose... bu kentlerin arasında. Tabii ki on kenti geçtiğinin farkındayım ama siz benim ‘gezenti’liğime verin, yine hızımı alamadığımı düşünün – Geçmişte şehirliler Türkmenleri ‘Göçer’ diye isimlendirirken, göçerler de şehirlilere ‘Yatuk’ dermiş.

Bu kentleri anlatırken her zaman olduğu gibi direnişlerden başlayacağım. Porto Alegre’de Dünya Kupası karşıtı hareketten, Ütopya ve Mücadele işgalcilerine, Sao Paulo’da MTST-Çatışmazlar Hareketi’nden MNLM-Ulusal Konut Hareketi Mücadelesi’ne, Güney Afrika’da Abila Mukolo (Abahlali baseMjondolo) Gecekondu Hareketi, Hindistan’da barınma hakkı mücadelesindeki kadınlar gibi hep direnişlerden doğru neoliberal kent inşasını anlatmak istiyorum. Zaten

pratik olarak da her kente gittiğimde evlerinde kaldığım, eylemlerine tanık olduğum onlar olduğundan, başka türlüünü de yapamazdım zaten.

‘10 fiehir’ ile Neoliberal kent inşasının dünyadaki genel karakterini belirlemek, her kentin ayrı özelliklerini saptamak ve direniş deneyimlerini aktarmak en önemli isteğim. Buna sırada ilk defa başka türlü bir şey de yapmak istiyorum. Bunu bir kitap olarak ortaya çıkarmadan önce sizle birlikte tartışarak, sizin sorularınızı da oraya taşımak, konuyu katkılarla geliştirmek ve kolektif bir çalışmaya yakın hale getirmeye çalışmak. Bu yüzden olabildiğince çok kişinin bu tartışmaya katılması en büyük dileğim.

Daha önce ‘Cezaevine mektup’ başlıklı yazımda da belirttiğim gibi özellikle cezaevindeki arkadaşların katılımı, soruları ‘Ekoloji’ ve ‘Kent’ üzerindeki bu tartışmaya önemli katkı sunacağına eminim – En son Diyarbakır Cezaevi’ni ziyaret ettiğimde, arkadaşlara dünyanın sokaklarının fotoğrafını da göndereceğime söz verdim. Porto Alegre’den gönderemiyorum ama çok güzel bir nedenim var. Çünkü postane çalışanları grevde. Bütün ülkedeki bankalar, adliyelerdeki emekçiler bu greve katılıyorlar. Brezilya için daha da önemlisi statlarda çalışanlar da grevde olduklarından maçlar bile yapılmayabilir. Ama buradan yıkılmak istenen gecekondu-larda, kibrit kutusundan yaptıkları fotoğraf makineleriyle, gençlerin çektikleri fotoğraflar yanımda. Buenos Aires’ten onlara postalayacağım, eğer orada grev yoksa tabii ki.

Bu kitabı ve tartışmayı kesinlikle sadece kelimelerden ibaret tutmamak gerekiyor. Bu yüzden bir yandan barınma hakkını inşa etmeye çalıştığımız Viranşehir’deki Ax û Av kolektifi gibi, kerpiç evler deneyimini bütün bölgede yaygınlaştırarak yıkıcı neoliberal kente karşı kendi evlerimizi inşa etmemiz mutlaka gerekiyor. Kelimelerin büyüleyen ataletinden sıyrılıp yanlış ve doğrularıyla yaşamda yer alması çok

önemli. Bu nedenle bu tartışmayı sadece teorik bir çerçeve ile sınırlarsak toprak lanetlesin bizi.

Cezaevindeki arkadaşların gazeteye gönderdikleri mektuplarla, dışarıdakilerin mail atarak yürüteceğimiz bu tartışmanın ortaya çıkacak çalışmayı çok geliştireceğine eminim.

Siz bu yazıyı okurken MST-Topraksızlar Hareketi ile birlikte yeni bir toprak işgal ediyor olacağım. Bu nedenle onların sloganıyla bitirmek istiyorum. İşgal et. Diren ve Üret.

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [2]

13.10.2011

Bazı ana yanlışlardan söz ederek başlamak istiyorum ve parça parça anlatarak sokakları buraya taşımak. –Trevanian’ın bir romanında vardı. Çocuk deniz kıyısında yerden bir çakıl taşı alıp kıza veriyordu. Sana parça parça dünyayı vereceğim diyordu.–

En büyük ve yaygın yanlış, yüksek apartmanlar olmazsa evlerin artık bize yetmeyeceği kanaati. Türkiye için düşünürsek, ülkenin bir ucundan diğerine yani 1500 kilometre üzerine, sadece 27 kilometre eninde bir çizgiye, tek katlı, bahçe içinde evler yaparsak, hiçbir apartmana ihtiyaç olmadan Türkiye’deki bütün herkes, yanlış okumadınız bütün herkes, ev sahibi olur. Diğer açıdan söylersek, yüksek yüksek binalar yaparsak konut sorunu hiç bitmez ve yoksulların hiçbir zaman evi olmaz. Yani yüksek yüksek binalara ev kurmasınlar.

Burada bize ileri sürülen ‘tarım alanlarına ev yapmama’ kaygısı tamamen ortadan kalkar. Sadece 27 kilometrelik çizginin dışında her yer çok dengeli ve topraktan yabancılaşmamış insanların permakültür ile tarım yapabileceği, çocukların elmayı market rafında, plastik içinde leylek getirdiğini zannetmesini ortadan kaldırır.

Bir başka yanılgı, doğa dostu diye kendisini utanmadan pazarlayan plastik pencereler. Ahşap pencere kullanırsak ağaçlar biter yalanı. Tam tersi olarak eğer ahşap pencere kullanırsak değeri artan ahşap daha çok korunan ve üretilen haline alacaktır. Buna en güzel örnek olan Finlandiya en çok ağaç mamulü satan ülke olmasına rağmen ormanlarının yüzde 40 oranında artmasıdır.

Başlık için bir not ‘Ekolojik Kent’ değil ‘Ekoloji ve Kent’, bu bende ki ‘ekolojik kent olabilir mi’ kaygısı ile kullanılmış bir başlık. Ya da başka açıdan bugünkü ‘Kent’ kavramı ile sınırlayarak düşündüğümüzde kent ekolojik olabilir mi?

Porto Alegre’de bir ‘Dünya Kupası kentsel dönüşümüne karşı mücadele’ toplantısı. Üç farklı alanda yaşayanlar, Dünya Kupası tarafından evlerinden atılacaklar. Toplam 23.000 kişiyi etkiliyor bu. Alamanya’dan topçular geliyor evinizi boşaltın deniliyor. Bu toplantı garip bir bileşim. En yoksul toprak işgalcilerinden, yine evleri başlarına yıkılacak orta sınıf hatta üst orta sınıf insanlar var. Herkes kendini tanıtırken bu garip bileşim çok güzel kendisini gösteriyor. ‘MNLM (Ulusal Barınma Hakkı Hareketi) delegesiyim. Cristal bölgesi yaşayanları orta sınıf sözcüsüyüm’ falan diye kendilerini tanıtıyorlar.

Zor bir mücadele, farklı sınıftan insanların birlikte hareket etmesi ama aynı zamanda bu güçlük eğer aşılabılırsa daha geniş bir kapsamı içerdiğinden, aynı zamanda avantajlı bir durum da. Orta sınıf daha çok müzakereden yana ancak eğer direnilmezse, egemenlerin hiçbir zaman müzakereye oturmayacağını unutuyorlar. Geçen hafta yapılan ilk yürüyüşe pek katılmadılar. Balkonlarından sarkıp alkışlamayı yeğlediler. Eh mail atarak yapılan mücadelelerden biraz daha iyi.

İnşaat henüz statların yenilenmesi dışında başlamadı ama Dünya Kupası’nın yıkımına karşı mücadele edenler, eğer

şimdiden harekete geçilmezse, yıkımlar başladığında yetersiz kalacaklarını düşünüyorlar. Şu anda yaptıkları, yıkımı mümkün olduğunca gündemde tutmak ve duyurmak.

Bunun üzerine herkese sanki hükümetten gelmiş, sahte ama gerçek resmi kağıtlar göndermeyi önerdim. Evleri yıkılacaklar, yerel hükümetten ya da belediyeden eviniz başınıza yıkılacak diye bir resmi kağıt aldıklarında, belediyeye koşacaklar. Belediye bu kağıt gerçek değil diyecek ama yıkılmanın olmadığına dair garanti veremeyecek. Hatta sahte-gerçek resmi yıkım bildirimini ile mahkemeye bile başvurulabileceğini düşünüyorum.

Yani, ne güzel Brezilya'da sahte-gerçek resmi belge düzenleme suçu işlemek.

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [3]

20.10.2011

Ağaç kabuklarında, mağaralarda mı yaşayalım? Bu kolaycı soru ile her şeyi hallettiklerini sanıyor apartmanseverler. Bu soruyla, bir ev-konut tartışmasına girmek istiyorum. Ev nedir? Hiç birbirinizi görmeden yaşadığınız, F Tipi izolasyon TOKİ konutları mı? Genellikle çalışmayan asansörlerden inerken birbirinize sadece iyi günler deme nezaketi mi? Mutfak dolapları ve banyo fayansları mı? Sadece bayramdan bayrama açılan, el alem ne büyük evi var desin diye kadınlara daha fazla toz almalarından ve daha fazla halı yıkamaktan başka hiçbir şey getirmeyen, misafir odaları mı? - ve gerçekten misafirimiz kaldı mı? Yani kaç tane akrabamız olmayan kişi gelip evimizde kalabiliyor artık ve onlar geldiğinde televizyon karşısında sessiz ve hiçbir şey paylaşmadan durmak dışında ne yapıyoruz? - Ev nedir?

Viranşehir'de Ax û Av için çalışırken farkına vardım; demokratik bir mimari öngörüydük. Erkekler ayrı toplanıyor, kadınlar ayrı toplanıyor ve evlerinin nasıl olması gerektiğine

karar veriyordu. Altı yaşından büyük çocuklar da ayrı toplanarak evlerinin nasıl olacağına karar veriyorlardı. Madem onlar panzerlere taş atıyorlar diye cezaevine atılıyorlarsa, o zaman kendi evlerinin nasıl olacağına da karar vermeliydiler. 225 metrekare bahçe içinde, 3 tip ev önermiştik. 80, 90 ve 110 metrekare olarak ve geliştirilebilir bir mimari. Yani 80 metrekare bir ev seçen ihtiyacı olduğu zaman evini geliştirebilecekti. Bir ya da daha fazla oda ekleyebilecekti. Ona göre çizilmişti. Bu yüzden herkesin bahçesi eşitti. Yani aman büyük olsun diye daha büyük olanı seçilmesin diye düşünüyorduk. Zaten katılanların hepsinin evine defalarca gittiğimizden iyi biliyorduk ki bir aile dışında kimsenin oturduğu ev büyük değildi. Ayrıca küçük ev seçen, olursa daha az masrafı olacaktı. Yani daha az kapı, pencere için tahta gidecek, daha az dam tahtası gidecekti. Ayrıca ev büyüdükçe hep birlikte çalışılarak yapıldığı için, hepimiz için harcanan emek artacak ve aynı zamanda zaman uzayacaktı. Fakat arkadaşları ikna edemedik. Bütün arkadaşlar büyük ev istediler. Hatta evlerin büyüklüğü 140 metrekareye ulaştı. Bu tabii ki inşaa süresini, masraflarını arttırdı. Aynı oranda da arttırmadı. Yani ev büyüdükçe çoğalan bir eğride arttı. Çünkü mesela standart bir odada çatı için kullandığımız direkler, 3.60'ı geçince 4.50 olunca, sadece 90 santim büyümesine rağmen direk fiyatı ikiye katlanıyordu. Bütün bunlara rağmen büyük ev seçilmesinin nedeni ise ev sadece ev değildi. Bir sınıfsal prestij meselesiydi ve bunda en önemli ölçülerden biri de evin kaç metre kare olmasıydı.

Viranşehir'in köylerinden birinde bana bir ev gösterdiler. 450 metrekareydi. Briketten tek katlı bir binaydı. Kiremit bir çatısı vardı. Birden farkına vardım. Evin önüne bir de çardak yapılmıştı. Yazın yatmak için. 4 metreye 5 metre kadardı. Yani 450 metrekarelik bir ev vardı ama sıcaktan içeride yatılamıyordu. Eh ne işe yarıyordu o zaman ev, sadece birilerine hava basmaktan başka? Ev nedir?

Ekoloji ve kent de, enerji, radikal inşaat tekelleri, uzmanlık, bugün tartışmak istediğim şeylerdi. Gelecek haftaya kaldı. Son olarak söyleyeceğim, siz bu yazıyı okurken biz Buenos Aires'in en yoksul mahallerinde birinde, Piqueteros hareketi ile birlikte, bir kerpiç ev yapıyor olacağız, Ax û Av'ın evlerini onlara anlatıyoruz. Nasıl inşa ettiğimizi gösteriyoruz. Yani topraktan, sudan ve hep birlikte. Yani halay çeker gibi...

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [4]

27.10.2011

Ve deprem oldu. Yitirilenlerin hemen ardından yazmalı yoksa unutup hiçbir şey olmamışçasına devam edecek hayat. Bu deprem tartışmaları içinde bir tane bile kenti tartışan bir yazı görebiliyor musunuz? 'Çarpık yapılaşma' adı altında denetim mekanizmasının işlemediği üzerine ve müteahhitle-
rin aç gözlülüğüne gönderme yapılanlar dışında yazı neredeyse yoktur. Halbuki 'ekolojik bir kent' deprem zararlarını çok azaltır, neredeyse yok eder.

Öncelikle kenti hiçbir zaman, kapitalist rant dışında tutarak yorumlayamazsınız. Kapitalist rant sadece aç gözlü müteahhidin malzemedan çalması değildir ve hatta bu esas rantın yanında devele kulak kalmaktadır. Kapitalist rant, konut yani barınma hakkını metalaşmasının sonucudur. Yani kötü reklam oyuncusu Ağaoğlu'nun deyimiyle, toprağın üstüne sermaye yatırımı yapmaktır. Tabii ki metalaşan, sermaye yatırımına dönüşen barınma hakkı, kârın yoğunlaştırılması ve bunun için de toprağın yoğunlaştırılmasını getirir. Kapitalist kent, en düzenli gelişim durumunda bile feodal beyin şatosuna uzaklığı ile değeri biçilmiştir. Bir başka deyişle kamu hizmeti sistemli bir şekilde yoğunlaştırılmış toprakta birleşmiş ve çevrenin merkezi beslemesi ile güçlenmiş, hemen ar-

dından merkezin çevreyi yutması ile sonuçlanmıştır. Bu merkezin daha da yoğunlaşması, kendisine yeni çevre yaratması ve yine ele geçirmesiyle metropol kentlere kadar varmıştır.

Geçen haftalarda yazdığımız ‘Türkiye’nin bir ucundan diğerine, 1500 km üzerine sadece 27 kmlik bir çizgi üzerine bahçe içinde tek katlı evler inşa ettiğimizde’ deprem zararı neredeyse ortadan kalkacaktır. Bu sadece tek katlı evlerin daha zor yıkılabilmesinden öte esas olarak toprağın bir rant aracı olmaktan çıkması, şimdi altında ne yazık ki insanlarımızı topladığımız 7-10 katlı ucube binaların inşa edilmesini anlamsız kılacaktır. Yoksa, toprağın yetersiz olduğu ve bu yüzden yukarı doğru yükselmek durumunda olduğumuz yalanı öldürmeye devam edecektir.

Sadece deprem kayıpları bile ‘ekolojik kent’ yaratmak için geçerli nedendir. Burada ‘sağlam yüksek binalar inşa edilebilmektedir.’ denebilir ancak bunu neden yapmak zorundayız? Sağlam yüksek binalar, toprağın değerinin yoğunlaşmasına, daha pahalı konut inşasına, yani yalnızca zenginler için üretime yani barınma hakkının daha yoğun metalaşmasına yol açar. Daha da önemlisi bize yansıtıldığı gibi toprak tasarrufu değil tam tersi olarak bina inşasından, içindeki yaşam sürecine ve hatta ürettiği dışkının uzaklaştırılması da olmak üzere sürekli bir enerji ve doğal kaynak tüketimini doğurur. Bunu elde etmek için de radikal inşaat tekellerine, yeni yeni hidroelektrik santrallerine, yok olan Hasankeyf’lere ve birleşmiş dışkının gönderilebileceği göllere ve denizlere ihtiyaç olur.

Bu arada geçen hafta başka yerde yazdığım bir paragrafı burada tekrarlamak isterim. “Neden belediyeler yol yaparlar yol yerine ev yapmazlar? Onlar bizim belediyelerimiz mi yoksa otomobillerin mi? Otomobiller mi ödüyor onların masraflarını, klimalı ofis masraflarını, antetli kağıt paralarını? Belediye vergi mi, üstünden sadece mümkün olabildiğince hızlı geçmek istediğim bir yola değil içinde uyuyabileceğim

bir ev için ödemek isterdim. Otoparklar da cabası. Bu kimin kenti. New York'un yüzde 60 otomobillerin. Yani çoğunluğu beyaz, erkek ve genç olanların. Belediyeler ev yapsın yollarımızı biz yapalım. Hem paramız yetmez otobanlara. Güzel güzel bisiklet yolları yaparız. Zaten yol, uzak bir yere gidebilmek için yapılmaz. Yol olduğu için uzak bir yere gidilir..."

Deprem karşısında çare 'ekolojik kent'tir. Aynı zamanda yüksek binalar, büyük gökdelenler, kendilerinin çok iyi gösterdiği gibi bir erkek-iktidar kent tasarımlarıdır. Kapitalist kent erkektir. Bir muhtemel 'ekolojik kent' ise kadın.

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [5]

03.11.2011

Deprem yıkmaya devam ediyor. Akbabalar adı 'kentsel dönüşüm' olan yoksulların dışarı atılması projelerini ortaya çıkardı. Ağızları sulanıyor. Yine aynısı oldu her depremin ardından olan. Bir arsız müteahhit bulundu. Bütün suç onun üstüne yüklendi. Kaçak bina, deniz kumu, yüzde beş fazla kâr, denetimsizlik, çarpık yapılaşma... bunlardan oluşan bütün deprem haberleri yanlıştır ve hatta yalandır. Çünkü gerçeğin üstü bu deniz kumu ve çarpık yapılaşma ile örtülmeye çalışılıyor.

Depreme karşı alınabilecek şu an için ilk önlem, kent top-
rağının kamulaştırılmasıdır. Kent toprağının kamulaştırılması, konutun, barınma hakkının metalaşmasının sınırlandırılmasıdır. Çıkılan her bir kat, bir rant yarattığı sürece sizin bunu engelleme gücünüz pek yetmez. Ah bu adamın yine radikal, komünist, anarşist bir önerisi olarak görmeyin bunu. Ben egemenlerin bütün kent sistemini yıkalım diyorum. Bu daha reformist bir öneri. Hollanda'da, Amsterdam'da geçerli olan bir öneri. Yani kapitalizmin beşiği ülkelerden birinden. -Bu arada hemen yazmalıyım yine egemenlerin bizi ikna ettikleri bir yalandan. Nüfusun çok olması yoksulluk yaratır

yalanından. Nüfus çokluğu yoksulluğun nedeni değildir. Yoksulluğun sonucudur. Yoksa dünyanın en fazla nüfusuna sahip ülkelerden biri mesela sokakları yoksullarla dolu 185 milyonluk Brezilya değil Hollanda'dır. Kilometre kare başına Brezilya'da 22 kişi Hollanda da 397 kişi yaşar.- Amsterdam gibi kent toprağının kamulaştırılması, kent merkezinde her karış toprağın en azından, kişiler için bir haksız zenginleşme aracı durumundan sıyrıldığı için rant elde etme hırsı hükümetlerle sınırlanır. Bu 'kamu'nun toplumsal denetime ile birlikte anılması zorunluluğu ile birlikte düşünüldüğünde bir çözümdür. Bu öneriyi ilk olarak 1970'lerin başındaki TMMOB dergilerinde okumuştum. Bugün TMMOB'un neden bu kendi önerilerine sahip çıkmadığını da anlamamaktayım.

Eski ve yığma evlerin depreme dayanıksız olduğu da bir Tayyip ve müteahhit yalanıdır. Şu anda Şili'nin başkenti Santiago Şili'de yüzyıllık böyle bir evde bu yazıyı yazmaktayım. Yani bu ev, yaşadığı bu yüzyıl içinde biri bugüne kadar yaşanmış 9.1'lik dünyanın en büyük ikinci depremi olmak üzere 5 tane 8 şiddetinden büyük, onlarca da 7 şiddetinin üstünde deprem yaşamıştır. Bu ev bir istisna da değildir. Şili'nin bir başka kenti Valparaiso'daki ahşap evler de yapıldıkları günden, 140 yıl önceden beri çok büyük depremler yaşamasına rağmen birçok betonarme evin aksine sapasağlam ayakta kaldı. Ahşap kirişler ve duvarların üstü rengarenk çinko kaplı bu evler hem sağlamlık hem de estetik açısından olağanüstü güzeldir. -Kentin ortasında yükselen bir betonarme bina ise kongre binasıdır. Kent fazla gelişmiyor, diye çılgın bir proje olarak parlamento 1984 yılında buraya taşındı. Bütün evlerin denizi görmesiyle ünlü plansız, organik gelişen bu kentin ortasına dikildiği çirkinliği bana müteahhitleri, bu çılgın projenin sahibinin Pinochet olması da bana Tayyip'i hatırlatıyor.

Kerpiç binaların depreme dayanıksız olduğu da yalandır. Yüzlerce yıldır ayakta olan kerpiç kentler buna örnektir. İTÜ Maslak Kampüsü'nün içindeki kerpiç-alker bina buna örnek- tir. 1999 İstanbul depreminde, etrafındaki bütün 'denetimli, kaçak olmayan, çarpık yapılaşma dışı' betonarme, binalar kullanılamaz raporu alırken, kerpiç-alker bina sapasağlam kalmıştır. Kerpiç-Alker yapı (Viranşehir ve Diyarbakır'da inşa ettiğimiz teknik) Ankara'daki deprem masasından da yüzünün akıyla çıkmıştır ve bilim sevenler için söylemeliyim ki bir Tübitak projesidir.

Bütün dünyadan verdiğim bu örneklerle kolayca anlaşıl- cağı gibi önemli olan yapının betonarme olup olmaması de- ğil, nerede nasıl inşa edildiğidir. Van'da bir çadırı kurama- yanlar, hepimizi radikal inşaat tekellerinin ellerine terk ede- cekler. Yani egemenler evimiz depremde başımıza yıkılma- sını diye bize evsiz kalmamızı öneriyor. Bırakın, evimizi de biz inşa ederiz, geleceğimizi de...

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [6]

10.11.2011

Ekoloji ve kent tartışmaları, depremin yıkıcılığı ile daha da önemli bir duruma dönüştü. Çünkü deprem sadece Van'ı de- ğil artçı sarsıntılarıyla birlikte, ülkedeki bütün yoksulların evlerini yıkacak gibi görünüyor. Bu artçı sarsıntı "Kentsel Dönüşüm", çok karlı bir yatırım aracı olarak yoksulların te- pesine çökecek. Egemenlerin, ekolojik demokrasi, demokra- tik özerklik yani radikal katılımcı demokrasiden aşırı kork- malarının nedeni de rant tekerine çomak sokabilme potansi- yelidir.

Depremin ne yazık ki başka bir düzleme sıçrattığı tartış- maya "kent ve ulaşım" ile devam etmek istiyorum. Kentin toprağın yoğunlaşması daha doğru kelimeyle temerküzü ula-

şım sorunu yaratır. Bunda ilginç olan ulaşımın her zaman sorun ile birlikte doğmasıdır. Yani ulaşımın olduğu yerde sorunu mutlak vardır. Yoksa önceden bir yerden diğer yere gitmenin adı ulaşım değil seyahattir. Yani tek başına bir yere varmanın ötesinde kendisi için yapılabilen bir yolculuk durumudur seyahat. Ulaşım ise her kent kölesinin aşmak zorunda olduğu saatlerdir ulaşım. Bir kere daha tekrar etmem gerekmekte ki geçen yüzyılda göçmenler yaşamlarının sadece yüzde 8'ini, köylüler sadece ve sadece yüzde 5'inin yola harcamaktadır. Biz modern insanlar ise yaşamlarımızın yüzde 20'sini yola yani ulaşımına feda etmek zorundayız. Yani Allah uzun ömür versin 80 yaşına kadar yaşarsanız bunun 20 yılını minibüs sıralarında, otobüs koltuklarında ya da 250 kilometre hız göstergesi olan lüks bir arabada trafikte ve kırımızı ışıklarda geçirmiş olacaksınız ya da emniyet kemerleriyle koltuklarınıza bağlanmış uçak kabinleridir hayatınız.

Bunu aşabilmek için klasik sosyalist-komünist öneri “toplu taşıma” da yeterli bir öneri değildir. Kısmen çöze de eğer olanaksızlıklarla sınırlı olmazsa mutlaka trafiğe kurban gidecektir. Bunun en iyi örneği Moskova sadece bugün değil geçmişte de batıdaki benzerleri kadar olmasa da yaşamın “ulaşım”a kurban edildiği bir durumdaydı. Çünkü bir hız aşamasını “bisiklet hızını” aşarsanız hız sizin aleyhinize işler. Siz istediğiniz kadar hızlı giden araçlara sahip olun sizin yaşamdaki yola harcadığınız zaman 20 yıldan aşağı düşmeyecek artacaktır. Çünkü artık daha fazla uzağa gitmek zorundasınızdır. Toplu taşımacılık da, sosyalist-komünist önerinin baş tacı metronun da çok gelişkin olduğu Londra’da ulaşımın ortalama hızı ancak saatte 11 kilometredir yani, 19. yy at arabası ulaşım hızından daha yavaş. Bisikletin saatteki hızı olan 15 kilometreden de daha yavaştır hız göstergesi 250 yapan ne biliyim ABS frenli filan bir otomobilin hızı.

Kentin planlı olması, yolların genişliği ya da köprüler, viyadükler bunu hiç etkilemez. Merkez her zaman trafik sorunu yaşar. Kent ve sakinleri kent çevrelerine kaçmaya başladığında bu merkez büyür ve ne kadar kaçsanız da trafik peşinizden gelir. “İnsanlar kenti terk etmelidir.” sözü bunun için güzel bir sözdür ki hele bunu söyleyen Henry Ford yani otomobil sanayicisi olunca daha da çarpıcıdır. Bu yolların, köprülerin hiç bir işe yaramadığı örneği İstanbul’dan verebilirim. Köprü yokken bir yılda bir yakadan diğerine geçen insan sayısı 113 milyon iken araç sayısı 5 milyondur. Köprü yapıldıktan sonra geçen araç sayısı 14 milyona çıkarken insan sayısı sadece 118 milyondur.

Kapitalist kent her zaman yanı başında ulaşım sorununu birlikte taşır. “Ekolojik Kent”te ise merkez olmadığından ulaşım ve sorunu yoktur. Bir başka deyişle her yer, merkez özelliğini taşır. Toprağın temerküzünün ortadan kaldırılması ekolojik-kadın kentin ulaşım ve sorununu ortadan kaldırılması demektir. Bu aynı zamanda her yıl trafik kazasından ölen 250 bin insan ve 10 milyon yaralının artık olmayacağı anlamına gelmektedir. Yani Dünya savaşlarından daha fazla insanın yaşamını yitirmesinin önüne geçilmesidir.

Bu arada bir özür dilemem de gerekmekte geçen hafta Pinochet’nin Valparaiso’da yaptırdığı çılgın proje, çirkin kongre binası için Tayyip’i hatırlatıyor demem yanlıştı. Çünkü Katil, alçak diktatör Pinochet zamanında ondan fazla 8’den büyük deprem ve Van’daki 7 büyüklüğünde depremden daha büyük, onlarca deprem olmasına rağmen iktidarından 1 yıl sonra, 9 yıl sonra ve 18 yıl sonra, deprem nedeniyle yaşamını yitirenler Van depremi sırasında yaşamını yitirenler kadar değildir. Pinochet’den özür diliyorum.

Kent ve Ekoloji Tartışmaları [7]

17.11.2011

Modern kent ulaşımı sanki ulaşamamak üzerine düşünülüp tasarlanmıştır. Kent merkezi otorite alanları yani hükümet binaları, mahkemeler, okul, ofisler, işyerleri ve onlara hizmet için kurulmuş otel, lokanta, eğlence yerleri ile donatılmıştır. Bu büyüklü küçüklü kentlerde, kendi boylarına göre irili ufaklı ama benzerdir. Otorite merkezleri tekli değildir. Fabrika ve çevreleri, çarşı, pazar ve çevreleri, tapınak yerleri ve çevreleri, özellikle son yıllarda finans merkezleri ve çevreleri hepsi kentin temerküz alanlarıdır. Genellikle insan yaşam alanları, eğlence yerleri ve parkları kısmen ayrı tutarsak, başta konutlar, kentin modern olmasıyla birlikte bu alandan süpürülürler. Aşırı değerlendirilen merkezdeki binalar, artık konut olarak kullanılamayacak kadar pahalıdır ya da çok olumsuz koşullarda, yangında otoritenin ilk yutacağı alanlar olarak var olabilirler.

Böylece herkes için bir yolculuk başlar. Kentin yoksulları kısıtlı marjinal alanlarda yer alamazlarsa ofisleri, işyerlerini temizlemek, lokantalarında yemek pişirmek, seyyar satıcılık yapmak, kendilerine benzer kaderlilerden korumak için güvenlik görevlisi olarak çalışmak ve benzeri binlerce iş için, merkeze doğru günlük göçlerine başlar. Aynı zamanda kentin yüksek gelirlileri, kentin karmaşasından sıyrılmak için uzaklaştıkları merkezden işlerinin başına dönmek için bu göç kafilesine dahil olurlar. İşçiler, kamu emekçileri, seyyar satıcılar, patron, hakim ve mübaşirler ve devletin savcıları, polisleri, yankesicileri, katilleri farklı konforlarda aynı yolda yer alırlar. Otobüslerde, minibüslerde, taksilerde, otomobillerde kimi birbirlerinin sırtına yüklenerek kimileri koltuklarında biraz yayılabilecek ama hepsi de uyuklu olarak kafilede kendilerine tahsis edilmiş hücrelerinde kırmızı ışıkların deşmesini bekler. (Bu saçmalığın kısmen farkında olan ege-

menler son yıllarda, çok ayrıcalıklı bir kesim için, hadımlaştırılmış bir çözüm (!) olarak kent merkezlerinde rezidanslar inşa etmekte. Kendinizi alışkanlıığınızdan ve gereklilik duygusundan kurtardığınızda ne kadar saçma bir göç kafesi hareketi olduğunu görebilirsiniz. Aynı yere sıkışmak için ömrünün yüzde yirmisini harcayan dünyanın en zeki yaratıkları!

İnsanlar, eğer bir üst benlik tarafından gözleniyor olsaydı sanırım o bile bunun nedenini anlayabilmekte güçlük çekecekti. Bu yolculuk akşam saatlerinde aynı rütbe silsilesi ve karmaşası içinde tersine işlemeye başlar. Bu günlük göç, otorite merkezlerinin yarattığı temerküz kamplarının, kentlerin işkencesidir ve aynı zamanda onların çevresindeki bu tavaf otorite merkezlerini besler. Ücretli kölelik yapabilmek, okullarda tırnak ve saç kontrolüne tabi kılınmak, mahkemeler önünde suçlanabilmek, cezaevlerinde yatabilmek için böyle bir ıstırap yaşamak radikal bir saçmalaktır. Ekolojik kent ya da daha başka bir ifadeyle kentsiz kentte ise yaşamın yollarında tüketilmediği çünkü hiyerarşik yapılara ve temerküze ihtiyaç duyulmadığı yani insanların nesneleşmediği, özne olarak, yabancılaşmadığı özgür komünlerin özgür yurttaşları, bürokratların, hakimlerin, savcılarının kaprisleri için değil sadece inanç ritüelleri, gelenekleri, geçici çarşı, pazar için bir araya gelecektir ve mutlaka ki dans etmek için. Emma Goldman'ın dediği gibi dans edilmeyen bir devrim, devrim değildir zaten...

Kent ve Ekoloji Tartışmaları [8]

24.11.2011

Her sabah evden işe, işten eve yaşanan bu göç, o kadar ayan beyan, radikal saçmadır ki gözümüzün önünde, her gün içinde yaşanır olmasa inanılır olamaz. Ancak Hewingway'in bir başka şeyi tanımlarken dediği gibi 'gerçek olamayacak kadar gerçektir'. Bu radikal saçma gerçeklik, modern ya da

bugün inşası hızla devam eden, neoliberal kent için sadece geçen hafta da sözünü ettiğimiz ‘tüketici ulaşım’ ile sınırlı değildir. Birçok biçimde dünyanın her yerinde karşımıza çıkar.

Bunlardan biri, dünyanın en yoksul mahallerinden arasında sayılabilecek Peru, Lima sokaklarında çok çarpıcı olarak görülüyordu. Bir yanda sadece kartonlardan, koli kutularından eğer bulunabilmişse teneke parçalarından, çalınabilmişse reklam panolarından ve mutlaka insan soluklarından, ip ve tel parçaları, çöpten ayıklanmış plastik çatal, kaşıklarla, birbirlerine tutturulmuş, çakılmış, üst üste dayanmış evler(!) vardı. Hemen yanı başında ise bir arkeolojik kazı yapılıyordu. Bu kentin altından İnkaların binlerce yıl önceki yapıları çıkıyordu. Tekrar etmeli ki binlerce yıl sonra, üstünü örten topraktan sıyrılan, kerpiçten inşa edilmiş bu yapılar hala sağlamdı. İnkaların becerikli elleriyle ve özenle inşa ettikleri kerpiç, toprak yapılar bizim şaşkın bakışlarımıza sergilenmek için çıkartılırken, İnkaların torunlarının yaşadıkları yerlerin, dehşetli yoksulluğu radikal bir saçmalaktan başka hangi kelimelerle ifade edilebilir. Aynı toprağın üstünde, radikal inşaat tekellerine ihtiyaç duyulmadan, binlerce yıl önce olduğu gibi, bölgenin en sağlıklı evleri inşa edilebilme köklü ve basit çözümü varken, bazıları bu kazı yeri manzaralı, mukavva mahallerinin var olması gözümüzü kör eden kapitalizm söylencesinden başka ne olabilir?

Bu radikal saçma söylencenin gücü Bolivya’da da görülebiliyordu. Yüksek rakımlardaki birçoğu parmak ısırtacak estetikte kerpiç kentlerin, ana sokakları değişmeye başlamıştı. Bazıları tuğlalar ile yeniden inşa edilmişti. Bu kırmızı delikli tuğlalar, tuğladan yapıldığı ortaya çıksın diye hiç sıvanmıyordu da. Çünkü kentin modern binalarıydı. –Küçük bir not olarak eklemeliyim ki bu binalar her yerde önce ticari yapıları. Satış yerleri ve ofisler.– Bunlarla modernlikte yarışmak isteyen kent ana caddesindeki kerpiç binalar, üstlerini

beton sıvalarla örtmüştü. Kapitalist modern kent söylencesi karşısındaki kerpiç mahcubiyetiydi. Daha da garip olanı bazıları sadece ön cephelerini yıkıp yerine kırmızı tuğladan yeniden inşa etmişlerdi. Bir de bütün bunların üstüne nereden moda olmuşsa, plazaların renkli camları takılmaya başlanmıştı. Alt katları ve sırtları kerpiç, ön cepheleri kırmızı tuğla, pencereleri aynalı camla kaplı binalar süreci çok güzel anlatıyordu.

Kapitalizmi ayakta tutan yalanları, radikal saçma söylence gücüdür. Bu yazıyı yazdığım yerde internet olmadığından ve ancak bu yazıyı gönderebilmek için buradan ayrılan birisine verebildiğimden, aslını size iletemeyeceğim bir şiir var. Şilili bir arkadaşımın söylediğini doğrudan çeviriyorum, Rus şair Yevtuşenko'nun dizeleri; “Peru sokaklarında, yerli bir kadın yerde, çıplak yatıyordu –Üstünü gazeteler ile örtmüş– Dünyanın yalanlarının altında dünyanın gerçekliği çıplak...”

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [9]

02.12.2011

Kent ve Ekoloji tartışmalarında radikal saçmalıklar üzerinden devam edersek bu sadece ulaşım ile yani aslında zamanın ele geçirilmesi ve tüketilmesi, yaşamın kelimenin tam anlamıyla sarf edilmesine ilişkin değildir. Kentin kendisi, toprağın temerküzü ve merkezi otorite aynı zamanda bir enerji tüketim merkezidir. Her ne iş olursa olsun kent merkezine ulaşmak, oradan tekrar yerele dönmek ve bunu her geçen gün, daha da genişleyen bir çember içinde gerçekleştirmek ve her gerçekleştirme sürecinde yeni bir bürokratik işlemler toplamı yaratmak koca bir enerji değirmenine ihtiyaç doğurur.

Burada hemen belirtmeli ki bu anlattığım kesinlikle AB'nin 'desentirilizasyon' programları ile karıştırılmamalıdır. Onlara göre yereli daha fazla yetkilendirme diye tanımladıkları bu durum aslında kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinden başka bir şey değildir. Bu hiç bir zaman enerji tasarrufu sağlamaz ve hatta artırır. Çünkü bu her yerelde, yeni bir devlet inşası gibidir. Yani merkezi iktidar, sadece eteklerinde otoriteciler inşa edeceklerdir. Bunun özgür komünler yani radikal katılımcı bir demokrasi ile ilgisi yoktur. AB'nin kendisi, bizatihi desentrilazyonun otoriteyi azaltan değil artıran bir öge olduğunun çok açık örneğidir. AB'nin bütçesinin yarısından, çok daha fazlası sadece bürokratik işlemlere harcanmaktadır. Bir başka deyişle bugün mesela Yunanistan, İrlanda ekonomik krizlerini atlatalmaları için yapılan yardım (!) onlardan çok daha önce tahsil edilmiş, AB koridorlarında uçup gitmiştir.

Kent toprağının temerküzü yani merkezlerde toplanması sanıldığı gibi bir enerji tasarrufu değil tam tersine çok büyük oranda enerji tüketimidir. Her ne konuda olursa olsun çoklu ihtiyaç, radikal tekelleri doğuran, geliştiren ve besleyendir. Kentin temerküzü yani bir başka deyişle otorite inşası, enerjinin kontrolü ve dağıtımın temerküzü demektir. Bir anlamda kent inşası ile birlikte enerji ihtiyacı, enerji tekelleri, enerji savaşları ve enerji egemenliğine dayalı iktidar gücü tartıştığımız meselenin aslında ne kadar kilit bir noktada olduğunu göstermektedir. Yani her bir gökdelen sadece kent toprağı üzerinde yükselen, kentin toprağını, suyunu ve havasını gasp eden, kirlüten değildir. Aynı zamanda inşasında harcanan çok yüksek miktarda enerjisinden, her gün ısıtılmasına ya da soğutulmasına, asansörüne hatta toplam dışkısını kendisinden uzaklaştırmasına kadar her adımda enerji yiyicidir. Bu hız ve iktidar arasındaki ensest ilişkinin aynısını enerji ve iktidar arasında da var olduğunu açıkça gösterir. Büyük oranda enerji tüketimi ve ihtiyacı daha çok tekelleşmiş iktidar, daha

yoğun otorite, daha çok kontrol ve daha az özgürlük demektir.

Yani her yeni baraj inşaatı, üretilen her yeni watt elektrik, özgürlüğümüzü daha da uzağa sürüklüyor. Enerjinin nereden üretiliyor olması çok önemli olmasına rağmen her şeyi açıklamak için yeterli değildir. Tamamıyla yenilenebilir bir enerji üretiminin bile elde edilmesi ve dağıtımı ile iktidar otoriteyi dışlamaz. Ekolojik bir kent(!) mutlaka daha az enerji tüketen ve kendi enerjisini yaratan olmalıdır.

Elektrifikasyon şiarı Sovyet devriminin özgürleşmeci ütopyasının aynı zamanda ortadan kalkması sürecinin aynı olması tesadüf değildir bence.

Tık tık tıkıdak, tık tık tıkıdak makineleşmek istemiyorum. Makineleşmek istemiyorum.

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [10]

08.12.2011

Dünyanın öte ucundan ısrarla gündem ile doğrudan ilişkili görünmeyen, 'Ekoloji ve Kent tartışmaları yazılarını sürdürmemin bir çok nedeni var. En önemlisi bu karanlık, saldırgan ve boğucu günlerin hadımlaştırıcı etkisini kırmak istiyorum. İktidarların sık gündemleri, bizi kendisine mahkum etmemeli. O kadar hadımlaştırıcı ve tüketen bir süreç ki günde bir kaç gazete okuyanın başka bir şey düşünebilme şansı neredeyse yok. 12 eylül faşist cuntasının cezaevlerinde saatlerce 'kahraman ırkıma sızmış ihanet' şarkısını hoparlörden dinlettiği gibi şimdi de her gün iktidarın 'Açık ve net söylüyorum.' cümlesi her yer de yapış yapış. İnsanın üstüne bulaşıyor. Kusmak geliyor insanın içinden koyu yeşil bir safra olarak çöp tenekelerine. Ancak ne yazık ki Wan depremi gibi başımıza yıkılan bir gerçeklik bizi başka bir dünya tartışmak, konuşmak ve inşa etmek zorunda olduğumuzu hatırlatıyor. Bu yüzden devam Ekoloji ve Kent tartışmaya...

Kent tartışması kesinlikle ‘Sermaye’ konuşulmadan bir anlam ifade etmeyecektir. Sermaye modernist, kapitalist kentin yine kurucu unsuru ve aynı zamanda sonucudur. Toprağın temerküzü, çitlerle çevrilmesi ve ölçülmesi yani fethe edilmesi ile başlamıştır ve hala devam etmektedir. Bu nedenle biraz Marx ustaya dönersek, kapitalist toplum öncesi ‘Meta-Para-Meta, MPM dolaşımı kapitalist toplumda Para-Meta-Para, PMP’ye yani sermayeye dönüşmüştür. Kapitalist sermaye daha önceki birikimlerden farklı olarak PMP olduğu andan itibaren bir özne durumuna dönüşür. Yani bir artı değer toplamı olarak ayrı ayrı değil, bir bütündür. Bunun anlamı paranın sadece bir değişim ve artı değer toplamı olmasından öte ‘para’nın para olarak kendi başına bir ‘şey’ olmasıdır. Doğuşundan soyutlanan bir anlam taşır. Yani sermaye yalnızca paraların, satın alabilme gücünün bir araya gelmesi değil bir toplumsal ilişki biçimidir. Bunun konumuzla ilişkili sonucu, hangi biçimde olursa olsun sermaye, ekolojik bir kent ile birlikte anılamaz. Çünkü ‘sermaye toplumsal ilişkisi’, toprağın temerküzünden, toprak rantından ayrı düşünülemez ve var olamaz.

Bu sermaye sahiplerinin iyi ve kötü niyetine ilişkin bir şey değildir. Sermaye eğer illaki insani değerlerle tanımlanacaksa ki aslında böyle tanımlanamaz; alçak, egoist ve mutlak ki hırsızdır. Erkektir ve iktidardır. Bu nedenle bir kapitalist kent silüetine bakarsanız dediklerimin hepsini çok açık görürsünüz. Sadece silüetler bile bir kentin çok küçük bir bölümünün kentin değerlerinin en büyük kısmını kullandığını, otoritenin baskı ve güç dağılımını, zenginlikten alınan payı doğrudan anlatır. Bu yüzden sermayenin son yıllarda ekolojik kent diye inşa ettikleri belki organik malzemeler kullanılarak inşa edilmiş olabilir ama ekolojik değildirler. Çünkü ekolojik yapılar daha önce de dediğimiz gibi demokratik bir mimari ile uzmanlık dışı, radikal inşaat tekellerine ihtiyaç duymadan ve hiyerarşik olmayan bir şekilde inşa edilebilir. Sermaye ile ekoloji bir arada bulunamaz. Sermaye ile

birlikte ekolojik kent inşa etme iddiası atom bombası atmadan önce üstüne çiçek resmi çizmek gibi bir şeydir. İşin ironisi, çiçeğin çizenin kafasına düşecek olmasıdır.

Kısaca anlatmaya çalıştığımda biraz daha karmaşıklaşan bu konuyu somutlarsak hükümetler; ancak F tipi cezaevleri gibi toplu konutları inşa edebilir; yalnızlaştırıcı ve tek tip... Sermaye ise Kırklar vadisi gibi çakma neoliberal mahalleleri, enerji yiyici evleri... Özgür halklar, özgür yurttaşlarsa ekolojik bir kenti! Yani radikal katılımcı bir demokrasiyi...

Ekoloji ve Kent Tartışmaları [11]

15.12.2011

Slumdog milyoner filminin başından bir parçasını üniversitede, derslerde ‘kentsel dönüşüm’ü anlatırken gösteriyordum. Havaalanından başlayan koşuşturma çocukların kaçışı iki kentin arasından geçiyordu. Zenginlerin ve yoksulların birbirlerinin üstüne sarılmış, alt alta üst üste fakat tamamen ayrı iki kenti vardı. Eğer Hindistan’da zengin birilerine gitmişseniz ya da her zaman gittiğiniz yerlerde Hilton benzeri otel zincirlerinde kalıyorsanız. Hiç aşağıda neler olduğunun farkına varmadan sizin için inşa edilmiş viyadükler, yonca yol kavşaklarından, genellikle sıkışarak da olsa süzülüp gidelebilirdi. Sonra hayranlık yazıları yazılabilirdi, yeni mucize Hindistan’ın bulunmaz Hint kumaşı kentlerine. Üstte sermayenin kentleri yükselirken, yoksullar bu viyadük bacaklarında ve hatta köprü kemerlerinde ve nerede yerleşebilecek bir alan bulabilirlerse orada, kente yapılmaya çalışıyorlardı. Gece karanlığında, günün ilk saatlerinde viyadük bacaklarından, yonca kavşak kenarlarından üst kente tırmananlar; her şeyi elden geçirip arta kalanları, plastik, karton, mukavva kutu ve şişeleri, spor ve magazin dergilerini, gülümseyen politikacı suratı dolu günlük gazeteleri ve tabii ki bunlarla birlikte her türlü yalanı çöpten topluyorlardı. Onlardan biraz sonra seyyar satıcılar, yerlerini alıyorlardı. Kentin

alışanlarını, paryasını beslemek zorundaydılar. Çünkü st kentin sokaklarını süpürecek, onlara ekmek hamuru hazırlayacak, pişirecek ve taşıyacak olanlar; zenginlerin evlerini temizleyecekler, kapılarında güvenlik için bekleyecekler, işçiler, aşçılar ve polisler her yerde olduğu gibi seyyar satıcılarından besleniyorlardı.

Alt ve st kent arasında durmadan bir sirkülasyon vardı. st kent, alt kentin sırtında ve boğazından emerek üstte kalıyordu. İnsanı, emeğini, suyunu ve hatta havasını alıyor, denizini ya da nehrini çalıyordu. Zamansız alt kentten st kente çıkanlar da cezalandırılıyorlardı. st kentin kendine ayrılmış sokaklarında alt kentten birinin dolaşması demek mutlaka ki çok kuşkulu bir durumdur. Alt kentten geldiklerine göre soyguncu ya da katil olabilirlerdi. Haklıydılar böyle bir düzende yaşıyıp katil olmamak hiç de mantıklı değildi. Daha da kötüsü bozguncu olabilirlerdi. Otobanlar, viyadükler ve yonca kavşaklar sistemini yıkmaktan bahsedebilirlerdi. Dünya tarihinin hiç bir döneminde birbirine bu kadar yakın ancak bu kadar derin bir uçurumun olduğu başka bir medeniyet yoktu. Yıkamak güzel bir kelimeydi.

Hindistan'ın st kenti geçen haftaki son iklim toplantısında Çin, Brezilya gibi ülkelerle birlikte iklim anlaşmasının 2020'den önce konuşulmasına bile tahammül edemedi. Biz gelişiyoruz diyorlardı. İnanmazsanız rakamlar gösteriyorlardı.

Aynı zamanda her gün köylerinden göç etmek zorunda olanlar, alt kentin insan sunağına doluyorlardı. st kentin sokaklarına tırmanacak olan on binlerce insan geçimlik tarımlarını bırakıp kente göç etmeye devam ediyorlardı. Gösterilen rakamlar pek onları ilgilendirmiyordu. Onlar biraz ekmek filan gibi entelektüel olmayan faaliyetlerle uğraşıyordu.

Bana mı öyle geldi ama bilmiyorum, Alt ve st kent, altüst edilmeyi bekler gibi duruyorlardı.

Ekoloji ve Demokrasi

12.05.2011

Kütahya'da siyanür barajı çökmek üzere.

Bazı kelimeler dokunulmaz oluyorlar. Şehir meydanlarının ortasına dikilmiş koca lider heykelleri gibiler. Kimse onlara dokunmuyor, seyrederek önünden geçip gidiyorsun ya da çoğu zaman orada olduğunu bile unutuyorsun. Ekoloji ve Demokrasi son yılların iki heykeli. Demokrasi zaten oradaydı aslında. Faşist generaller bile hep demokrasiyi kurtardılar, demokrasi inşa ettiler ve demokrasiyi korudular. Demokrasi adına ülkeler bombalandı. (Gözümün önünden hiçbir zaman gitmiyor, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılacak bombalarıyla havalanacak uçakların görüntüsü.) Üstüne isim yazmışlardı sempatik görünüşlü pilotları. Dünya demokrasisini kurtarmak için görkemle süzülen uçaklar atıldılar evlerin, sokakların ve tabii ki insanların üstüne ve eminim ki hepiniz biliyorsunuz ve hatırlıyorsunuzdur; o atom bombasının patladıktan sonra gökyüzüne yükselme görüntüsünü. İşte o demokrasiydi ve küçük kızlar ve yanan saçları...

Kütahya'da siyanür barajı çökmek üzere.

Şimdi bunun yanına bir de Ekoloji heykeli yerleşti. Nükleer santral yapanlar bile ekolojiyi korumak için yaptıklarından bahsediyorlar. Bürokratlar çevre koruma raporları hazırlıyor ya da bunu nasıl aşabileceklerini düşünüyorlar. Otobanların iki şeridi arasına her sene ölen zavallı çam fidanları diken eski belediye başkanı çıkışlı başbakanlar bile kendilerini çevreci ilan ediyor. Herkes ekoloji yanlısı ama herkes. Plastik ev kaplamacıları yani evlerinizin etrafını kanser kaplayanlar, son soluğunu kesenler ve plastik pencere doğramacıları, ağaç kesmiyoruz diye ekolojistiz diyorlar. Naylon torba üreticileri, plastik yılbaşı çamı mucitleri herkes eko sevicisi.

Kütahya'da siyanür barajı çökmek üzere.

Çevre bakanları var ekoloji bekçileri. İşleri böyle krizlerde yalan söylemek. Çernobil patladığında televizyonlarda radyasyonlu çayları içerek poz veriyorlardı. Arkadaşımız Kazım Koyuncu ölürken ve bütün Karadeniz bugün h%ol%o kanserden kırılrken çaylarını yudumluyorlardır mutlaka, eğer kendileri de kanserden ölmedilerse. İtidal tavsiye edicileri onlar. Telaşlanmayın sakın bakın Ekoloji ve Demokrasi dimdik ayakta.

Kütahya’da siyanür barajı çökmek üzere.

Gümüş fiyatları iki katına çıktı. Üretimi artırdık. Ülkemiz gelişiyor. Eti madencilik işletmesi adından belli devlet satmış kârsız diye, bak ne güzel kâr ediyor şimdi. Daha çok gümüş üreteceğiz. Siyanür derelerimiz, iki koca heykelin, ekoloji ve demokrasinin önünden akıp gidecek. Parlayan cesetlerimiz olacak. Gümüşlenecek bütün Anadolu. Nerede altın madenî savunucuları? Onlar da dahil olsun bu curcunaya. Onlar da kârları aşkına siyanüre bulasınlar bütün aziz vatani. Altın gondollarla, fener alaylarıyla, bin atlı coşkusuyla geçelim heykellerin önünden cehennem dibine.

Kütahya’da siyanür barajı çökmek üzere.

Ekoloji ve Demokrasi. Kelimeler artık gülünç olmaktan başka bir işe yaramıyor. Bize tahsis edilen köşelerde yazdıklarımız, kürsülerde konuştuklarımız, müsaade ettikleri meydanlarda bağırıp çağırdığımız gösteriler hepsi gülünç.

Kütahya’da siyanür barajı çökmek üzere.

Lorca’nın şiiri vardı; “Ana ana gümüş olmak istiyorum. Gümüş olmak istiyorum. Oğul oğul çok üşürsün sonra. Çok üşürsün sonra.”

Ölüyoruz farkında mısınız?

Ekoloji Sokağa Çıkacak Mı?

31.01.2011

Dünyanın bir sürü yerinde yazı yazdım. Brezilya'da bir işgal toprağında, Buenos Aires uluslararası terörizm cezaevinde, Kore'nin en yüksek dağında, uçaklarda, gemilerde... Fakat hayatımda ilk defa moderatörken yazı yazmaya çalışıyorum. Bu yüzden farklı bir yazı olacağı kesin. Kahrolsun tepemizde dolaşan akrep ve yelkovan...

Ramallah'tan gelen Filistinli temsilci konuşuyor. Su enstitüsünden geldi. Suyun savaş amaçları için kullanılmaması gerektiğini söylüyor. İsrail sadece işgali bombalarla değil suyu kontrol ederek de sürdürüyor. Filistin topraklarıyla birlikte suyu işgal etmekten de vazgeçmeli. Su bir haklıdır. Meta değildir.

Hasankeyf delegesi konuşuyor; Bir çatı örgüt oluşturalım, ağlar kuralım ve sadece barajların yıkımı için değil bütün ekolojik mücadeleyi sürdüren ağlar kuralım. Yani eşit ve birlikte.

Konuşmalar devam ediyor. Yıkımın boyutu gittikçe daha çok çarpıyor suratımıza. Çatışmada kullanılan ağır kimyasal silahların yeraltı sularını kirletmesi ve orman yangınları, barajlar, suyun ele geçirilmesi, ne kadar lanet olası bir dünya ve Hakkari Yüksekova komünleri ve Viranşehir Ax û Av-Toprak ve Su kolektifi travmanın yarattığı bir direniş. Yoksa alışacağımız ekolojik yıkıma ve ölüme.

Forumu forumdan kurtarmak ne kadar mümkün? Ekolojiyi STK'lerden kurtarmak ne kadar mümkün? Ekoloji toplumdan, toplumsal mücadeleden sıyrılırsa geriye sadece ölümümüze, ekolojik yıkıma bir anlam bulmaktan başka ne kalıyor ki? Ekoloji; kişinin özgürleşmesi mücadelesinin bir parçası olmadan süslü kelimelerden daha öteye gitmiyor.

Hadi sokaklara... Park ve bahçeleri müteahhit alanlarından halkın kendi ihtiyacı olan sebzeleri üreten kent bahçelerine dönüştürmeye; ekoloji enstitüsü kurmaya, sadece teorik bankacı bir eğitim değil, onuncu günden itibaren sokağı değiştirmeye ve Newroz’da dağlara bir milyon ağaç tohumu atmaya...

Ekoloji Diyarbakır’da

30.01.2011

Ekoloji sadece raflarda güzel görünen kitap adı mı? Biz dünyanın en büyük seyir grubu, yani bütün insanlık, ayaklarımızın altında dünya yok olurken şen şakrak, pürü saf televizyonlarımızı seyrediyoruz. Bazen dünya yok olurken mazoşist bir keyif alıyorum. Bak bak, biz demiştik ozon tabakası deliniyor, iklimlerin seyri bozuldu, kuraklık içinde susuzluktan kavrulurken, sele kapılıp çamurlar arasında kalıyoruz. Bu keyifli halimiz ile ölürken, haklıydık diyerek bahtiyar bir şekilde dünyaya veda edeceğiz.

Diyarbakır’da Mezopotamya Sosyal Forumu’nun (MSF) düzenlediği Ekoloji Forumu bu yok oluşa karşı küçük bir çılgılık. Ekoloji forumu, yıkımın boyutlarının alternatiflerinin konuşulduğu, dünyanın çeşitli ülkelerinden delegelerin de katılımıyla bir platform konumunda. Programda, savaşın, barajların, GDO’lu üretimin, suyun ve doğal kaynakların talanının yarattığı yıkımın boyutları tartışılıyor.

Forum toplantıları içinde benim önemsediklerimse her zaman olduğu gibi sokak. Yani ekolojik yıkıma karşı alternatiflerin yaşama geçirildiği alanlar. Bu yüzden Hakkari Yüksekova Komünleri’nin deneyiminin aktarıldığı “Köylüler, Direniş ve Deneyimler” toplantısı bize bu topraklarda yapılanı yansıttığından “eh doğru ama bizde olmaz” diyenlerin mutlaka dinlemesi gereken bir toplantıydı. Ekolojik demokrasinin canlı bir örneği.

Aynı oturumda bir başka sokak deneyimi; Viranşehir Ax û Av – Toprak ve Su kolektifi; Viranşehir’de 70 evsiz aile ile birlikte 70 kerpiç ev, ekolojik bir mahalle yapma inşası, yine çok önemli bir deneyim olarak foruma katıldı. İzolasyon tipi cezaevlerinin aynısı olan F tipi TOKİ konutlarına karşı demokratik mimari, kolektif çalışma, organik kent tarımını içinde taşıyan bir barınma hakkı ve inşası mücadelesi olan Ax û Av- Toprak ve Su kolektifi, önümüzde ki günlerde bir çok yerde, yoksulların barınma hakkını çözmesi ve kent de ekolojik bir yaşam örneği olarak gündeme geleceğe benziyor.

Ancak şunu söylemeliyim ki belki de Hakkari Yüksekova Komünleri’ni çok yakından takip etmem ve Viranşehir Ax û Av- Toprak ve Su kolektifi çalışmasının içinde yer almam foruma bu taraftan baktırıyor bana. Bunun dışında forumda tartışılan birçok konu özellikle Eko-üretim, Eko-kent, alternatif tarım çok önemli konular.

Bu forumun ekolojiyi güzel kelimeler lügatinden sıyrıp, sokağa taşınması dileğiyle...

‘Eko-Kent Alternatifi Eko Topluluk’ Üzerine Notlar...*

30.08.2012

Bütün kapitalist yapı düşünsel hegemonyasına ve her türlü engellemelere rağmen hala dünyada evlerin 4’te 3’ü insanların kendileri için inşa ettikleri evlerdir. Marjinal olan kapitalist kenttir.

Kapitalist kent hegemonyası bu noktada başlıyor. Aslında dünyanın sadece 4’te 1’ini inşa edenler nasıl oluyor da düşünsel olarak neredeyse her siyasal fikre göre, olması gereken durumunda algılanıyor? Bu hegemonyanın düşünsel gücü, asıl olarak binlerce konut inşasından, ikiz kulelerden, viyadüklerden ve kavşaklardan daha etkili. Ayrıca dünyada

azınlıkta kalsalar da planlanan ve inşa edilen kentler, sorunsuz olsalar yine de bu ‘ideal kent’ imajı haklı olabilecektir. Ancak hala dünyanın en iyi kentleri olarak gösterilen kentler, ilk olarak kendi iç dinamikleriyle organik gelişen bir iskelet üzerine inşa edilenlerdir. Önce kağıt üzerinde çizilen, sonra inşa edilen neredeyse her kent, çok kısa bir zaman sonra, öncelikle doğrudan planların dışına, plansızlığa ve ardında da bütün kentlerin kaderine mahkum olur. Burada sorun, sürekli tekrarlanan şey, kentin plansız gelişmesi değil, tam tersine hiç bir planın, kenti sınırlayamaz olmasıdır. Daha doğrusu her planlanmış, ölçülmüş ve çizilmiş kent, aynı zamanda ‘satılabilir’ olduğundan yani meta haline dönüştüğünden, sınırları belirlenmiş ve sınıflanmış ve ardından da kendi gerçeğini, kentini yaratır olmuştur. Bu kent düşüncesi, temelde kamu hizmetinin temerküzü düşüncesinin doğal sonucudur. Sermayenin temerküzüne karşı çıkmak ile kapitalist kente ve hatta kente karşı çıkmak arasında, hiç fark yoktur. Bu durum kapitalist kentin inşasında radikal inşaat tekellerine, radikal bilgi ihtiyacına ve radikal uzmanlık bilgisine ihtiyaç duyurur ki bu tekellerin kendisine, ‘kamu’ adı veren devletin sahip olması da bir şeyi değiştirmez. Basit ama doğrudan söylemek gerekir ki çok katlı yapılar inşa ederseniz bunda yaşayan ‘aşağıdakiler ve yukarıdakiler’ her zaman olacaktır.

Kağıtlara kent çizenlerin en büyük handikapları bu sokakları kendi kendine hareket eden şeyler zannetmeleridir. Sokakların bir ruhu olduğunu göz ardı ederler. Mükemmel kurulmuş bir kent bile her gün süpürülmek zorundadır. İlk basit soru, bu sokakları süpürenlerin nerede oturacaklarıdır? Düşünceli plancılar bunun için işçi konutları planlasalar bile -ki neoliberal kent inşasında her toprak parçası çok değerli olduğundan bu insanlar sanki yokmuş gibi hareket edilir- Bu mutlaka ki ya çok kısıtlı ya da kent dışında olacaktır. Bu daha sonra, biraz daha geniş olarak ele alacağımız ulaşım sorununu derinleştirecektir. En basitinden onlar için kullanabilecekleri, toplu taşıma araçları konması gerekmektedir. Bu

yeni duraklar ve duraklayan trafik demektir. Sabah erken saatte yola çıktıklarından ve her insan gibi bir şeyler yemek zorunda olduklarından, bu otobüs duraklarının hemen yanında, büfeler ve seyyar satıcılar doğmaya başlar. Planlanmış bu kentin, her hizmetini yerine getirmek için burada olan ‘aşağıdakileri’, süpürücüler, bahçıvanlar, ev temizlikçileri, çocuk bakıcıları, onların aileleri, onlar gibi işe girmek isteyenler yani yedek işgücü, hepsini taşıyan otobüs şoförleri, kenti koruyan! Polis, bekçi, benzeri güvenlik güçleri, bunları besleyen başka seyyar satıcılar, sigara ve gazete satıcıları ve tabi ki soymak isteyen soyguncular, öğretmenler, karar verici hakimler, fahişeler ve pezevenkleri kent plancısının kağıdı üzerinde hiç bir zaman hesaplanmazlar ama her kent de mutlaka vardır. Bu durum çok yaratıcı yeni gecekondu, irili ufaklı küçük dükkanlar. Bunu yasaklamak için yeni zabıta memurları ve bu zabıta memurları için yeni gecekondu doğurur. Birbirini tetikleyen, besleyen bir kent zinciri ortaya çıkar.

Dünyada neredeyse bütün her yerde ve Latin Amerika’da İspanyolca ya da Portekizce konuşulan yerlerde de Neoliberal yeni kent inşası, site mahallelerinin adları ‘Country’ idi. Bütün dünyada inşa edilen bu ‘Country’ler gecekondu yiyicileridir. Bunların inşasının dışı yansıtılan temel düşüncesi bile ‘ayrıcalıklı’ ve ‘güvenlikli’ olması yani gecekondu karışıklığı üzerine kuruludur. Ancak her Country’ ye yapışık bir gecekondu mahallesi görünüşünün aslı, her gecekondudan doğan bir Country olmasıdır. Yani her Country’nin yanında ‘mantar gibi bitmiş gecekondu’ değildir aksine Country ler gecekondunun sırtına yapışmış asalaklardır.

Sel, Kasırğa, KCK

19.09.2013

Kasırğa geliyor. Yok, siyasal anlamda bir benzetme yapmıyorum. Bildiğiniz kasırğa. Basitçe anlatayım, sel basacak evlerinizi. Sanki seçme hakkı sizinmiş gibi, söylemeliyim ki bodrum katta ev tutmayın, koltuklarınızın altına ipi çekince şişen can yelekleri koyun ya da çatıya yakın koymayın yataklarınızı, eğer uçmaktan pek hoşlanmıyorsanız. Hazır olun ardından duyacağınız, ölenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına baş sağlığı mesajlarına ve sel yataklarına ev yapıyorlar ve takdiri ilahi konuşmalarına. Leş yiyici müteahhitler ve hükümetleri buna da sevinecekler ve yeniden şeytanın atlılarıyla, kepçeleri, buldozerleri ile iş başına geçeceklerdir. Ah alt yapımız eksik diye milyon ve hatta milyar dolarlık dere ıslah çalışması, kanalizasyon, otoban, viyadük, tünel, onların köşe başlarına AVM'ler, altlarına otoparklar, üstlerine saksı bahçeleri, kârları, komisyonları, şirketleri, bu kârların kâr yaratan kağıtları, kürekleri ve daha neler neler yapacaklar... Bir başbakana, kefenin cebi yok demişler, olsun koynuma doldururum demiş... Alçaksınız, gömelim gel seni kefene desem... Sığmazsınız.

Halbuki çok basit, şairin dediği gibi; 'kandil geceleri bir şehir buhur kokmuyorsa / yağmurdan sonra sokaklar ortadan kalkmıyorsa / o şehirden öç almanın vakti gelmiş demektir' (İ.Özel) Hiç yağmurun kokusunu duyuyor musunuz? Nereye gidecek yağmur? Hangi asfaltın çatlağından toprağı bulabilecek? Bu yazıyı yazarken kırlangıçlar çoğaldı gökyüzünde. Telaşlı telaşlı uçup duruyorlar. Özgürlüğünü sevdiklerim. Yağmur yağdı yağacak. Burjuva melankolizmine kaptırdım kendimi. Basit gerçeklik ise evin damının yine akacak olması...

Nereden çıkardın bütün bunları dersiniz; meteoroloji raporlarını filan okumadım doğrusu. Siyasal tahminler gibi ve-

riler de yok elimde. Sadece bir Rus gazetesinin haberi üzerine yazıyorum. ‘Bilim adamlarının ortak görüşü, sel felaketinin yaşandığı Amur, Primorye ve Khabarovsk bölgelerindeki hava olayları bir tür gel-git dalgası oluşturdu. Rusya Hidro-meteoroloji ve Çevre İzleme Federal Servisinden Alexander Frolov’ın verdiği bilgiye göre, bölgede sel sırasındaki yağış miktarı, o bölgeye düşen yıllık yağış miktarının, kat ve kat üstündeydi. Bunun nedeni ise Pasifik okyanusundan gelen yüksek basıncın o bölgede kalması. Basınç batıdan doğuya hareket etmediği için yağış büyük felaketler yaşanmasına sebep oldu.’* diyor haber. Bu arada aylardır Uzakdoğu’dan gelen, selin sebep olduğu ölüm ve yıkım haberlerini okuyorum. Ayrıca birkaç kez gelip giderken, Ankara’daki ucube TOKİ konutlarına gözüm takılıyor. Evlerin önündeki sahte tepelerin, üstüne dikilmiş köksüz çamlara aldırmadan, en ufak selde göçeceği izlenimi uyandırıyor bende. Sonra hemen ardından konuşmaya başlayacaklarını aklıma getiriyorum; ‘Fakat bugüne kadar görülmemiş çok yağmur yağdı’ diye ve ben sadece bak Uzakdoğu’da yağdı, Rusya’da yağıyor ve burada da yağacak diyorum.

Küba’da El Nino kasırgası yaklaşırken halkla röportaj yapıyorlardı. Kasırğa geliyor ne yapacaksınız diye soruyorlardı. Konuşanlardan biri ‘Fidel bir yolunu bulur’ dedi. Gerçekten böyle oldu. Halk, 600.000 kişi yüksek yerlere taşındı. Aynı zamanlarda dünyanın süper devleti ABD’de ise Katrina kasırgasında 1836 kişi öldü. Çoğu Latin ve siyahtı ve hepsi yoksuldu. Bu yüzden başlıkta okuduğunuz KCK, tesadüfen oraya yazılmadı. Bugün KCK davalarında, büyük müsamerelede yargılananların ‘Ekolojik Demokrasi’ talebi, kağıtların kenar süsü değil, ‘Ekolojik Demokrasi’, sel ve kasırganın da çözümüdür.

Eh bir de Ankara sana söylüyorum, Kayapınar sen anla...

* Moskovskiy Komsomolets, TRT Türk-Dünya Haberleri.

